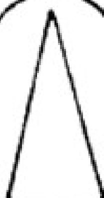
Fantastic Club

OAMENI ȘI STELE

EDITURA ALBATROS

Fantastic Club

OAMENI ȘI STELE

(DIN CELE MAI FRUMOASE POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE ROMÂNEȘTI)

Selecție și note:
VICTOR ZEDNIC

EDITURA ALBATROS • 1975

Ilustraţia copertei:
Sculptură de C-TIN LUCACI,
montaj-foto de A. MIHAILOPOL

NOTA EDITORULUI

Pornind de la tradiţia formată prin promovarea unei literaturi ştiinţifico-fantastice de înaltă calitate, izvorând din cele mai îndrăzneţe idei şi aspiraţii ale omului (apariţiile din colecţia „Fantastic-club” sunt edificatoare în acest sens), Editura Albatros oferă în prezent cititorilor săi o antologie cuprinzând unele dintre cele mai frumoase povestiri din science-fiction*-ul românesc.*

Nobila aventură a spiritului uman, veşnic tânăr, în nemărginita lui dorinţă de a se perfecţiona, de a se autodepăşi, ca simbol al unui Icar victorios, conjugată cu setea de a descifra necunoscutul, de a trece dincolo de pragul multor taine şi de a crea astfel condiţiile ca imposibilul să se transforme în posibil, constituie coordonata principală a volumului de faţă. În acelaşi timp, lucrarea confirmă, credem, existenţa unor indiscutabile realizări în literatura noastră de anticipaţie, apte de a intra în raza de interes a cititorului român şi totodată, îndrăznim să spunem, în circuitul valorilor universale ale genului.

OCHII EI ALBAŞTRI

Şi deodată, în visul lui monoton interveni o schimbare.

Nefiresc de pământean, odinioară, pe „Nox”, el, cel dintâi coborâtor, întâlnise mirosul aspru al fânului abia cosit… Asta s-a petrecut însă foarte demult, pe când fusese tânăr, totuşi şi-aici ceva, ca un miros şi o amintire, străbate încăperile, peste decenii. E ca atunci când trebuia să moară şi-aproape-şi blestema copilăria, căci mirosul acela al planetei a fost o cumplită otravă.

Ar fi vrut să-nţeleagă, însă doar frica îl dominase atunci, în preajma morţii, şi-acum din nou frica îi dă târcoale – hotărât lucru, nimic din visul lui nu poate fi înţeles. O spaimă plouă peste tăcerea încremenită din jur, odată cu părerea acestui miros din lumea de dincolo, a trecutului.

Umbre nelămurite cutreieră poteci de odinioară. Acele indicatoarelor tresar – are să se întâmple ceva, trebuie! – şi, uite, străvezie, ea prinde contur în cadrul uşii – doi ochi imenşi, albaştri, aţintiţi din întuneric asupra lui. *Ea!* Îi mângâie cu privirea umerii, zăpăcit, îi scrută faţa, aceeaşi, după douăzeci de ani, şi-şi zise că în sfârşit o să se trezească şi o s-o vadă aievea…

Aşteaptă, aşteaptă – ea nu făcu nici o mişcare. Poate că visul nu se terminase. El se ridică obosit şi trecu pragul spre cealaltă încăpere, prin trupul şi ochii ei, care încă mai persistau ca un abur. Şi împrejurul navei defilau stelele maiestuoase, într-o rotire căreia el nu-i mai aparţinea, întinzând demonice braţe de flăcări, total lipsite de

importanţă. Spaima îl urmă; îi auzea solzii îngheţaţi târându-se prin cabine, îi simţi muşcătura, şi iar viscoli ceea ce putea fi mirosul de fân al copilăriei şi-al morţii. Cu un fel de deznădăjduită speranţă îşi întoarse faţa după *ea,* şi o văzu, palidă, lângă oglindă, privindu-l prin apele azurii. Ochii albaştri ardeau în cleştar, tăcuţi. Făcu un pas şi oglinda tremură o clipă, iar acum era iarăşi o biată sticlă, la fel de veche, cenuşie şi goală, sub jocul fascinant al spaimei, care din nou îşi pregătea muşcătura. Îl biciui frica asta binefăcătoare şi începu să-şi îmbrace scafandrul, convins că un sfârşit sau o eliberare îl aşteaptă în afara navei.

Deschise trapa, se legă cu un cablu şi ieşi. Zbura de o sută de ori mai iute ca lumina, de aceea Universul se preschimbase într-un noian de fulgere, un joc de comete şi artificii, păienjeniş al culorilor. Drumul era pretutindeni pustiu, drum care nu măi ducea nicăieri. Pământul continua să trăiască acolo, în urmă, la peste două mii de ani-lumină depărtare.

Aşa povestea visul ciudat din care Tim nu izbutea să se trezească. Aparent, astronava rămăsese întreagă. Doar o parte verde, care în întunericul cosmic nici nu se distingea, doar o pată verde apăruse pe blindaj. Era scafandrul *ei...* Sau nu, de aici începea visul cel rău, cu o sumedenie de insinuări perfide, pentru că *ea,* desigur, nu putuse, n-avea de ce să moară.

Ochii albaştri se deschiseseră înaintea lui, pe catranul încremenit al bolţii. „Dă-mi mâna! – ar fi vrut el să spună. Să mă trezesc, noaptea s-a lungit peste măsură!” Dar, ca în orice coşmar, dinţii i se încleştaseră şi nu reuşea să scoată o vorbă. Îşi aminti cât luptase cu somnul, sau cu leşinul, căci mai degrabă leşin era, atunci, imediat după accident, când *ea* controla învelişul navei, iar el ieşise din sala

motoarelor, înăbuşit de căldură.

Leşinul... Apoi coşmarul în care se făcea că *ea* a fost pulverizată pe metalul carcasei... Se făcea că murise cu adevărat şi că el s-a convins de asta, văzând că ea nu se mai întoarce nici după trei zile, nici după trei săptămâni. Stătuse mult timp lângă pata cea verde, în razele proiectoarelor, Aţipea uneori, cotropit de somn, şi vedea ochii *ei* trişti, speriaţi şi întrebători, totdeauna întrebători...

Şi dacă nu e vis?

Căută pe dibuite intrarea, târându-se pe lângă cablu. Şi, de cum se întoarse înăuntru, spaima, care-l aştepta lângă uşă, îl muşcă iar, ameţindu-l cu mirosul finului – era ca o mare de fân cosit – şi el se strădui să audă cântecul greierilor, dar greierii tăceau, încăpăţânaţi. Atunci a ştiut că acolo mai e cineva care poate-l pândeşte, şi, de surpriză, a întors capul, strigând fără voie:

— E cine... va aici?

Iar limba i se împletici şi îl duru, aşa cum se întâmplă după ce n-ai vorbit cu glas tare de peste douăzeci de ani.

*

Zilele începură să treacă altfel de la această întâmplare, şi în toate dimineţile el se trezea nerăbdător să afle urmarea. Frica îl părăsise treptat lăsând o tăcere plină de întrebări, în vreme ce *ea* venea tot mai des, mai aproape, străvezie, ca un văzduh înflorit.

Pesemne se apropia finalul. Simţurile celor din astronave se ascut într-atâta încât prevăd cu adevărat întâmplări care vor veni, şi chiar Tim verificase asta odinioară, pe „Nox”, şi mai târziu, înainte de despărţire. Se gândea vag la eşecul expediţiei şi aştepta, mai degrabă împăcat, el, care încă nu ştia cât din viaţa lui a fost vis; căci nu se mai putea schimba nimic, şi, după ce avea să moară, toate aveau să rămână la fel, împietrite în zborul fără

capăt, de o sută de ori mai rapid ca lumina.

Rămăsese culcat, poate chiar dormise, când avu iar certitudinea că mai e cineva, alături de el, în navă. Îi plăcu să creadă că-i ea – lucrurile se simplificau astfel, deşi prezenţa o simţise tot timpul; dar n-ar fi vrut să admită că înnebunise. Când era singur şi neliniştit – o, cât de des fusese el neliniştit şi singur! – gândurile i se mişcau prin cabină, scotocind pretutindeni. Tim nu le vedea niciodată, le recunoştea însă vocea şi mai auzea deseori ceva asemenea foşnetelor şi trosnetelor, când se buluceau cu toatele în juru-i.

Bineînţeles că nici acum ele nu puteau să lipsească, mai ales acum, când dorea numai vecinătatea *ei.* Erau gânduri viclene, târându-se abil, insinuante, ca apa, şi vedeau şi comentau totul.

„Doarme! zise unul dintre ele, vorbind de Tim ca de un străin. A dormit mereu şi visează”.

Gândurile celelalte se învălmăşiră – Tim şi le închipuia ca pe o ceaţă, de unde fiecare, pe rând, căpăta contururi schimbătoare şi-apoi curgeau din nou împreună, de-a valma – se învolburară şi un altul se ridică, întrebând:

„Şi frica?”

„În somn ţi-e frică mereu – şopti primul. Pentru că visezi”.

Norul de ceaţă se prelinse printre fotolii, rotindu-se, desfăcându-şi o sută de braţe, ca să poată iscodi împrejur.

„Ba eu cred – murmură gândul celălalt, ca un glas nedumerit, de copil –, eu cred că totuşi mai e cineva, care-l sperie. Acolo, în oglindă…”

„Unde? se auziră întrebări. Unde?”

„A zis că în oglindă. În oglindă…”

Ceaţa gândurilor aburi oglinda…

„Nuu! suspină atunci un al treilea, a cărui voce era

înceată şi tristă. Aici e ea. Voi n-o cunoaşteţi, cei tineri…”

„Se zice c-a murit!” spuse gândul cu glas de copil.

„Ştiu eu? şopti gândul cel trist. S-ar părea că nici nu zburăm spre Pământ”.

Ea coborî din oglindă, prin ceaţă; îl privi pe Tim cu două ceruri sau două mări în ochii nemăsurat de limpezi şi-apoi întinse mâinile spre fruntea lui, străvezii ca pânzele de păianjen.

„Poate, vorbi iar gândul cel dintâi, nehotărât, poate mă-nşel, şi nu e vis, şi nici nu zburăm spre Pământ…

„Mai este cineva în astronavă…

— Da… Cine? întrebă trudnic Tim.

— Eu, un om! se auzi neaşteptat un al patrulea gând, izgonindu-le pe toate celelalte; adică un murmur care venea de departe, ca un ecou într-o peşteră.

Ea clipi şi-şi ridică alene părul negru, întoarse capul, să asculte ceva, dar în aceeaşi clipă se destrămă.

— Somnul… somnul… bolborosi Tim, răsucindu-se violent în patul larg, prea larg pentru un om singur.

Gândurile ieşiră de prin cotloane, iscodind temătoare.

„Nu e vis, nu e! susură cel dintâi speriat, din mijlocul norului ceţos, şi gândurile mai tinere se grăbiră să-l dea dreptate. Mai e cineva aici, a vorbit!”

„Cine eşti tu?” întrebă uimit gândul cu glas de copil, cu glasul din copilărie al lui Tim.

Iar Tim se întoarse cu faţa la perete, ascunzându-şi capul între pernă şi colţul patului, în ungherul cel mai întunecos.

„Nu vorbeşte! se necăji gândul trist. Închipuiri, toate numai închipuiri!”.

„Lui îi e frică, spuse liniştit primul gând, care era şi cel mai înţelept. Înseamnă că mai e un om aici, a cărui apariţie l-a speriat”.

„De ce nu o femeie? întrebă glasul de copil. O femeie care să-i amintească de *ea !”.*

„Poate chiar o femeie!” adie murmurul, iar gândurile se rotiră tăcute, în semn că au auzit.

„Unde?” voia să întrebe Tim şi-i scăpă doar un geamăt, limba îi era înţepenită ca o bucată de lemn.

— Stau aici, lângă tine! spuse glasul.

Imaginea *ei* flutură o clipă, ca un văl alb.

— Aici nu! se scutură Tim şi-şi muşcă până la sânge limba. Aici, *ea*... Ochii ei *albaştri...*

Singurătatea se rostogoli peste el, cu o avalanşă de nonsensuri, şi pretutindeni se scutura mirosul blestemat de fân proaspăt.

— Nu eşti nebun! îi spuse cu blândeţe glasul străin. Nu mă vezi pentru că sunt altfel decât tine.

Nervii lui Tim cedară; se crispă de aşternutul gol de alături şi începu fără veste să plângă.

— Eşti un miraj ! se împotrivi, cu primele lui vorbe distincte. Mâna mea trece... Doamne!

— Sunt de-o săptămână cu tine. Ţi-am citit toate cărţile, Tim. A fost greu... Folosiţi cuvinte ciudate.

Ea se ivi din nou, zâmbind, la marginea unor păduri iluzorii.

— Minţi, minţi! izbucni el. Ce prost mai sunt! Cum ai ajuns la mine fără o astronavă?

Şi răsuflă adânc, ştergându-şi lacrimile.

„Da! zise gândul cel trist. Unde îi e astronava?”

„E-aici, se împotrivi gândul cel înţelept. Dar este invizibilă, ca şi astronautul ei”.

— Vehiculul meu cosmic zboară alături de astronava ta! răspunse murmurul. Doar că el nu poate fi detectat de tine.

Ea se apropie şi atinse palma lui Tim cu degetele, într-

un miraculos sărut al mâinilor. Din degetele *ei* se revărsa o imensă linişte care-l învălui ca totul; auzea cum gândurile încep să se certe, dar nu mai înţelese decât vocea aceluia trist, şi-apoi nici pe aceea, până adormi.

*

S-a trezit târziu, – visase frumos, că zboară singur şi gol, printre stele, într-o mare jerbă de raze, într-o plutire nestăvilită către ceva care putea să fie izbăvirea. *Ea* îl veghease, cu tâmpla pe umărul lui.

— Ce bine e când visezi frumos! şopti el, mângâindu-i părul de aer.

Ştia acum că totul e numai vis; şi gândurile, şi iarba.

— De ce crezi? îi răspunse tainicul murmur.

— Mă trezesc, spuse Tim, şi-ncepe visul rău!

— Trezeşte-te! îl îndemnă glasul. Te-ai odihnit, iar eu sunt cu tine.

— Tu?

— Un om. Poate o femeie. Ţi-am citit toate cărţile, nu-ţi aminteşti?

— Tu, mireasma? *Ea* se-ntoarse spre el, cu vechea, speriata şi-ntrebătoarea privire. Se-nfioră: Dă-mi mâna!

— Nu pot, Tim! Sunt altfel decât voi, pământenii.

— Altfel?

— Materia care mă alcătuieşte are o structură aparte, asemănătoare luminii.

— Nu mă minţi? întrebă el, uimit peste măsură de un asemenea vis năstruşnic. Voi toţi, la tine acasă, sunteţi aşa?

— Nu! spuse murmurul.

Tim râse, nici el nu ştia de ce, şi-şi clătină capul. *Ea* se topi în umărul lui.

— Şi cum, tu mă vezi? urmă, curios până unde-l va duce visul. Mă poţi atinge?

— Te ţin îmbrăţişat, fiindcă sunt pretutindeni, în aer şi-n cărţi. Tu mă respiri, te mişti şi clipeşti în mine.

— Vai! se temu el atunci. Şi nu te doare?

— Nu mă doare! răspunse glasul, parcă însoţit de un zâmbet.

— Totul e cu putinţă în somn! ripostă Tim, şi-l bucura conştiinţa asta că visează. Eşti un om înţelept…

— O femeie.

— Adevărat? Aş vrea să ascult basmul tău, de unde vii şi ce cauţi. Dar cum te cheamă?

— Vin de departe! zise femeia. De foarte departe, am mers multe milenii pământeşti cu viteza astronavei tale.

— Da, e un basm frumos! răspunse Tim visător. Mai frumos decât al meu.

— Nu e un basm, îi răspunse cu blândeţe vocea.

— Ba da! Sau un vis, e tot una. Şi zbori aşa, singură…

— Caut oamenii, Tim!

— Toţi căutăm… Cum ziceai că te cheamă?

— Nu ştiu, pământeanule! Numele meu e ca o undă, şopti femeia nevăzută. Un cod matematic, de netradus în cuvinte…

— Nu, spuse el zâmbind, oamenii trebuie să aibă numele lor. Şi pietrele au nume, dar oamenii…

Glasul tăcu mult timp, tăcu toată ziua aceea, deşi gândurile l-au provocat pe rând, l-au îmbiat cu întrebările lor. Numai Tim rămase liniştit, pentru că, nu-i aşa? totul e cu putinţă în somn.

*

I se urâse singur din nou. Şi-a silit închipuirea să-i aducă imaginea ei sau măcar glasul fiinţei nevăzute, şi totuşi nici închipuirea nu-l mai slujea ca de obicei. Era un fel de trezire, căreia i se împotrivi temător, căci şi gândurile dispăruseră odată cu visul.

Atunci mâncă, lacom şi mult, colindând, slăbănog şi bărbos, cabinele, prin dezordinea lor, căutând nici el nu ştia ce. Astronava părea oprită dincoace de sarabanda stelelor în mişcare.

Lămpile luminau tot mai slab – se înnoptase. Cabina era neprimitoare şi rece, ca o casă părăsită. Tim închise ochii, neputincios, şi în aceeaşi clipă îl surprinse o amintire veche neaşteptat de clară printre părerile şi umbrele trecutului. Aproape că simţi suflul rece al ozonului marilor înălţimi; se revedea copilandru, zburând cu platforma antigravifică, singur, într-o noapte ca asta, prin norii scuturaţi de furtună, acasă la el, pe Pământ. Fulgere albe roteau întunericul ca pe un titirez uriaş, lovindu-i marginile fără-ncetare, şi odată cu el se rotea şi Tim – costumul său de protecţie, croit parcă dintr-o mie de oglinzi, fulgera el însuşi în toate părţile, încărcat cu electricitate. Băiatul se încleştase de balustrada platformei. Râdea, sigur de sine, în ploaia sălbatică, înfiorat de plăcere, încrezător şi teribil ca toţi adolescenţii, stăpân al furtunii. Norii halucinanţi i se aşterneau la picioare, valuri superbe într-un ocean nemaiîntâlnit…

Tresări. Lămpile se stingeau cu totul, venise noaptea convenţională a astronavei. Dar el fremăta, aţâţat, muşchii amorţiţi îi zvâcneau sub piele, ca atunci, în furtună… Se ridică, se azvârli în picioare, adulmecând ca un lup tânăr aerul dimprejur, şi simţi apăsarea de cuşcă a astronavei.

— Întoarce-te! îl ispiti un glas, răsunând parcă de pretutindeni. Întoarce-te la tine pe Pământ.

Tim ascultă şi, încremenit, iscodi doar cu ochii pustietatea.

— Unde eşti? mormăi el. Unde te-ascunzi, cu vrăjile tale?

— De ce nu vrei să te-ntorci pe Pământ?

— Pentru că l-am uitat! strigă el. Nu există Pământul.

— Ba din pricina *ei*... spuse glasul domol.

Atunci vraja se rupse.

Tim îşi ridică privirile, muncit de nedumerire, şi totul se prăbuşi împrejurul lui, – norii turbaţi, şi fulgerele, şi ploaia se mistuiră în lucirea mată, indiferentă a pereţilor de metal. Dar el nu mai simţea degradările – se clătină iar, pe jumătate adormit, aiurând, în căutarea unor ochi albaştri ca un miraj.

— *Ea* a murit… murmură el în întuneric. Femeia nevăzută nu-i răspunse. Tu nu ştii că-i moartă? Nu vezi că astronava mea stricată…

— Şi dacă te-ai putea întoarce, Tim? întrebă glasul, cu un tremur uşor.

— Cum să pot?

— Eu, care plutesc în toată nava, i-am cercetat motoarele. Comenzile lor sunt blocate, atât. E aşa de uşor să pătrund în reactoare…

— Şi crezi că asta ajunge?

— Prea curând ţi-ai uitat Pământul, Tim!

— M-am chinuit să-l uit. E mai bine dacă, oricum, nu mă-ntorc. La-nceput aş fi dat totul pentru întoarcere, dar nu era posibilă; şi atunci mi-am zis că, de fapt, nu vreau să mă-ntorc. Şi asta ani în şir, până am început să cred măcar puţin –altfel, înfrânt, cum mai trăiam atât amar de vreme? Cei care zboară singuri înţeleg; pesemne tu nu eşti singură la voi pe navă. Dacă ai, într-adevăr, o navă…

— Am! îi răspunse glasul de femeie. Nava mea e un uriaş rezervor de energie, o energie concentrată, pe care noi o numim fundamentală şi cu ajutorul căreia mă deplasez şi mă hrănesc.

Tim bâjbâi prin beznă şi aprinse lampa albastră, de seară. Ochii îl dureau; îi închise pe jumătate şi privi

împrejur, prin razele slabe, aşteptându-se să-şi vadă ciudatul oaspe.

— Şi când toată energia s-a consumat de unde iei-alta?

— De la oricare stea…

— Şi cum, îţi poţi conduce nava încotro vrei? Ai aparate de măsură şi comandă?

— Simplifici! îi reproşă femeia nevăzută. De ce raportezi totul la experienţa ta de pământean?

— Nu cunosc alta! El se posomorî. Vreau să aflu dacă tot mai visez. Cum îţi conduci nava, hai spune!

— E complicat, Tim! Am organe de simţ şi simţuri noi, create special pentru zbor şi adaptate formei mele de-acum.

— Formei de-acum? Mai ai şi o alta?

— Da. Acasă la noi pe planetă. Acolo mă preschimb, revin la înfăţişarea mea obişnuită, comparabilă cu a voastră.

— Ce noapte lungă! spuse Tim. Cred, uneori, că am visat de la-nceput de tot; ori poate abia de-acum înainte visez?

— Ce nu-nţelegi?

— Multe…

Îşi muşcă buzele, îngândurat. Era atâta linişte, ca într-o adevărată noapte pământeană, încât se auzea distinct vuietul depărtat din camerele de reacţie ale motoarelor.

— Mi-e greu să te conving, Tim!

— Nu-mi închipui la ce vă foloseşte prefacerea corpului… La ce bun atâtea complicaţii?

— Dimpotrivă, totul e mai simplu! Ştii, Tim, ce libertate de mişcare avem astfel, adaptaţi dimensiunilor Cosmosului? Zburăm de mii de ori mai iute decât lumina, trecem nevătămaţi chiar prin cromosfera marilor stele. Îţi închipui?

— Nu pot! zise Tim brusc. Eu zbor într-o navă greoaie şi înceată, la discreţia defecţiunilor de tot felul.

— Tu experimentezi prima navă supraluminică a pământenilor…

— Ştiai? se arătă el surprins.

— Ţi-am citit jurnalul expediţiei, Tim! Vă întorceaţi pe Pământ, după efectuarea cu succes a probelor, când s-a produs avaria aceea. *Ea,* soţia ta…

— Spune-mi! Tu ştii tot. *Ea* e moartă? Am văzut, avaria a blocat comenzile, le-a distrus definitiv. Motoarele lucrează accelerate la limită. Astea le-am văzut, dar ce face *ea?* Unde-i?

— Poate că visezi, pământeanule!…

Tim dădea ocol prin ceaţa lămpii-albastre.

— Lasă-mă să te chem într-un fel, să-ţi dau un nume, măcar pentru noaptea asta, fără margini! îi spuse ciudatei lui prietene. Am să-ţi zic Ao, vrei? E un nume de pământeană…

— Vreau…

— Când mă voi trezi, Ao, am să povestesc despre tine, visul cel mai frumos al nopţii. Poate mă voi trezi în curând, sunt destul de tânăr ca să-mi birui somnul nefiresc, Ao!

— Spune, Tim!

— Ao, câteodată mi se pare că nici nu dorm, ştii? şopti el, ca o taină. Atunci mă cuprind deznădejdea şi frica; parcă n-aş zbura spre Pământ, parcă, într-adevăr, nava mi-ar fi avariată şi *ea* ar fi murit. Dar nu ţine mult şi simt din nou cum mă scufund în vis. Îmi aud gândurile, vorbind de mine ca de un străin, o văd pe *ea.*

— O vezi?

— Aşa ca în vis. Şi mi-e dor…

— Înseamnă, într-adevăr, că visezi…

— Ciudat însă că somnul nu se mai termină, îmi

închipui că au trecut peste douăzeci de ani de când dorm. Numai pe tine nu te văd. Nu poţi reveni la forma ta veche, pe care spui că o aveai acasă? Aş vrea să te visez, dar dacă nu-ţi cunosc înfăţişarea…

— E greu ce-mi ceri. Chiar dacă aş avea aparatura necesară reintegrării – şi nava ta are destul material pentru asta în rezervele ei – tot nu e posibilă transformarea, fiindcă mediul tău de viaţă pentru mine e toxic… Dar nu pricep cum nu-ţi doreşti Pământul!

— Pământul era *ea.* Împreună cu *ea* am coborât pe 17 planete. Ne era dor de casă, dintr-odată simţeam gustul sărat al mării şi-atunci ne grăbeam spre Pământ. Dar, până la-ntoarcere, ea aducea în cabine Pământul, tot ce e mai frumos şi mai limpede în lumea asta. *Ea* a fost pădurea şi cerul…

— Mult o iubeşti!

— Au trecut douăzeci de ani de când Pământul, *ea* nu mai există. Unde să mă-ntorc? După accident, s-au îngrămădit numai absurdităţi, dincolo de puterea mea de înţelegere. Moartea este firească doar dacă reuşeşti s-o înţelegi, altfel n-am cum s-o cred şi niciunul dintre noi n-o crede.

Tim scotoci îndelung prin casetele bibliotecii şi scoase o cutie cu pastile multicolore, în ambalaje străvezii de plastic. Luă una, o dizolvă într-un pahar cu apă şi bău încet.

— Ce faci? se alarmă Ao. Înghiţi alcool?!

— E-un obicei vechi al pământenilor. Uneori nu mă pot stăpâni…

Lampa albastră îşi răspândea razele ca o ceaţă. Tim sorbi ultimele picături din pahar, apoi i se făcu iarăşi foame. Îşi închipuia stelele de pe cerul natal, rotindu-se în noaptea terestră, luna peste oceanul câmpiei, peste pădurile dormind neclintite, ca un mare arhipelag. Era neliniştit.

— Aş vrea să le simt, să le văd! zise el. Altfel nu mai deosebesc închipuirile şi visele. Şi tu, Ao, ai să dispari... în zori, după somn; dar atunci am s-o găsesc oare pe *ea,* sau din nou deznădejdea? Să mă-ntorc? Şi dacă-i numai vis? Mă voi trezi şi iar am să rămân rătăcitor, la-ntâmplare.

— Când te trezeşti toate sunt altfel, Tim! răspunse Ao.

— Greutatea e să aştepţi. Mi-e dor de *ea.*

— Ţi-e dor. N-ai mai văzut-o de la accident. Tu spui că-i mult de-atunci.

— Mult...

Tim se ridică brusc. Îl cuprinsese o agitaţie inexplicabilă, dureroasă, după imensa letargie din timpul somnului. Tremura vizibil şi încerca instinctiv să se apuce de mobile, ca să se stăpânească. Amintirea catastrofei devenise vie, ca însăşi realitatea.

— De ce?... îngăimă el, clătinându-se.

Îşi prinse capul în palme, parcă să şi-l smulgă. Apoi căzu, se zvârcoli îndelung, spuse ceva nedesluşit şi iar se zvârcoli, neputincios şi penibil ca o reptilă.

*

Îşi puseseră costumele de zbor. Amândoi. O trimisese pe ea în afara navei, să cerceteze stricăciunile. El se pregătise să intre la motoare. Acolo era un infern. Cele 8.000 de grade, temperatura de reacţie a câmpului propulsor, înroşiseră conductorii. Cercetă semnalizatoarele. Nu indicau nici o defecţiune. Îşi pierdu încrederea în ele şi începu să verifice singur... un sfert, o treime din aparatură... Totul părea normal.

Ieşi cu un ultim efort. Ştiu că o să leşine. Atunci o întrezări prin hublou. Zâmbea.

„De ce? se întrebă. Poate ca să-mi dea curaj...

Ochii i se întunecau periodic. Simţea că se pregăteşte ceva năprasnic, instinctul său, ascuţit la culme, ca al unei

fiare, îi prevestea primejdia.

Leşină. Cât a stat amorţit în leşin, dacă şi-a închipuit că au trecut două decenii? Gândurile nu-i mai dădeau târcoale, iar ochii albaştri se ascunseseră.

— Tim, iar ai întrecut măsura! răsună vocea ei.

— Mmm! scânci el, trezindu-se cu un şoc, simţind cum se linişteşte. Ce... ce-i afară?

— Absolut nimic!

— Tu... gândăcelule! şopti el. Eşti foarte sigură?

— Foarte, foarte ! întări ea. Haide, stai liniştit, să-ţi scot costumul.

— O... ştii... murmură el somnolent. Credeam...

— A fost o undă care ne-a interceptat, perturbând indicatoarele. Atâta! Înghite acum asta şi dormi.

Se trezi odihnit. Se trezise într-adevăr, fără putinţă de îndoială. Îi trebui mult până reuşise să-şi amintească. Alarma aceea falsă, pe urmă începutul de leşin... Adică nu, leşinase cu adevărat ori avusese un coşmar. Se făcea – aşa-i? – se făcea că soţia lui...

Cineva se mişcă lângă el, în dreapta. Ea. Dormea cu faţa pe mâna lui, cu părul negru, lucios, risipit pe pernă. Şi se mişca în somn. Întotdeauna se mişca ea în somn.

— Ce bine că eşti aici! Ce bine! strigă atunci înfrigurat, strângând-o la piept până i se tăie răsuflarea.

— Hm! se împotrivi ea. Ai visat vreo bazaconie?

Şi se lipi de el, ascunzându-şi faţa între gâtul şi umărul lui, cu intenţia să mai doarmă.

— Ba nu vreau să dormi! porunci el şi se ridică în cot, îi întoarse faţa în sus şi o privi.

— Tim! şopti ca moale, cu ochii tot închişi. Tim! şi îl mângâie.

El se lăsă să cadă înapoi şi pentru prima oară îşi aminti, nostalgic, Pământul. Ea se întoarse şi-l sărută, deschizându-şi, în fine, ochii, lăsându-l să vadă două imense valuri de mare înaintea răsăritului. Îl mângâia mereu, netezindu-i părul cu palmele mici.

...Şi toată vremea, ameţit, înduioşat, el îi privi ochii, prin care treceau umbre fugare, ca pescăruşii; îi strânse plin de grijă suflarea ciudat de liniştită, cu miros de floare...

— Eşti tu, cea dintotdeauna!? şopti, ca să se convingă că n-a visat. Ochii tăi albaştri...

Dar nu, era aici, vie şi caldă, ca amintirea.

— Şi-acum ce va mai fi?

I se părea că aude foşnetul vântului în benzi şi un ţipăt alarmant de lăstun.

— Acum luăm dejunul! spuse ea simplu; se ridică, învăluindu-l cu priviri limpezi, ca apele, surâse, parcă din altă lume, şi deschise uşa spre baie. Nu vii?

Tim coborî şi el, neaşteptat de sprinten. Privi indicatoarele din cabină – astronava gonea spre Pământ. Se uită fugar şi în oglindă: un tânăr zvelt, cu păr castaniu – trăsăturile lui vechi, dintotdeauna.

Îşi scoaseră veşmintele cu gesturi încete, intrate în obişnuinţă. Susurul duşului... În întunericul de sub pleoape, el asculta freamătul unei mulţimi de oameni strânşi la o sărbătoare.

— Ajunge, ajunge ! strigă ea şi fugi de sub cascada de stropi. Mi-e foame!

O zi ca altele, obişnuită până la banal. Fermecătoare...

Şi totuşi parcă suferea, îl apăsa un sentiment.

Când terminară masa, cotrobăi în bibliotecă, scoase cutia cu pastile şi văzu un ambalaj de plastic gol, aruncat înăuntru. Îl răsuci între degete tăcut.

— Iarăşi bei! îl dojeni ea, intrând cu ceştile mari, în

care aburea cafeaua.

— Numai puţin! E un obicei vechi, ştii bine! răspunse Tim, dându-şi seama că mai spusese, cândva, asemenea cuvinte.

— Ce e, te-ai necăjit! zise ea, atentă. Arăţi schimbat!

— Am avut un vis lung…

Ascultă muzică şi se plimbă prin toată nava. În pasajul uneia dintre cabinele-ecluză apăruse o trapă, care înainte nu exista. Trapa era blocată, dar prin fereastra ei Tim văzu un aparat sau mai multe, foarte complicate, şi ele inexistente până acum. Se gândi cât efort a cerut construcţia lor, câte cunoştinţe şi pricepere.

Ieşi din astronavă. Pata verde de pe blindaj dispăruse. El căută insistent să descopere contururile unei a doua nave, dar spaţiul dimprejur părea pustiu.

Se întoarse; ea îl aştepta liniştită.

Tim începu să lucreze, revăzând notele din jurnalul de bord, completându-le cu noii parametri ai traiectoriei. Uneori se oprea cu ochii închişi, parcă adormit. Trecu amiaza, veni ceasul tihnit, visător şi nostalgic de dinaintea amurgului. Aparatele de proiecţie desfăşurau dincolo de hublouri imagini familiare – soarele cobora spre fumul zării şi raze sângerii, strecurate prin perdele de purpură, cădeau pe roşul carmin al unor trandafiri într-o glastră. Departe, la marginea soarelui, un singur munte semeţ plutea, aerian, peste ceaţa mereu mişcătoare din asfinţit, ca o simplă părere. Tim privi mult, rezemat de geam, până licări în creştetul cerului minunatul Luceafăr. Atunci răsunară atingerile unor paşi şi ea îi îmbrăţişă umărul.

— Pământul! murmură fascinată.

El se întoarse, îi luă faţa în palme.

— Hai cu mine! îi şopti.

— Tim! ea se desprinse şi-l privi lung. Ai visat, dragul

meu!

— Vino cu mine! spuse el şi ochii i se umeziră. Acum doar eşti pământeană. Întinse mâna şi iar o mângâie, cu sfială.

— Nu pentru mult timp.

— Dar, Ao, dacă poţi să te transformi…

Ao zâmbi şi Tim se întrerupse.

— Am avut de furcă până v-am descifrat codul biologic! Şi aparatul de reintegrare ce bătaie de cap mi-a dat până l-am construit!

— Ao, spuse Tim alarmat, să nu pleci! Nu pleca. Nu acum!

— Crezi că eu am să pot fi vreodată *ea?* întreabă Ao tristă.

— Nu asta! Dar legătura noastră de la creier la creier se mai păstrează încă şi uite…

— Nu se mai păstrează nimic, Tim! îl întrerupse *ea.* E o copilărie!

— Nu-i bine să pleci! se încăpăţână el.

— Te aşteaptă Pământul, Tim! Eu mai trebuie să rămân, mi-o cere programul de zbor… Poate, când vom ajunge la planeta voastră… să te mai văd…

Ao se retrase cu spatele până la trapa dinspre cabinele-ecluză.

— N-ai să mă uiţi? întreabă Tim, cu gustul amar şi dulce al înţelegerilor de pe urmă.

— Numai dacă ai să uiţi tu singur! şopti ea. Apoi se crispă lângă trapă. Sărută-mă, Tim, pământeanule!

El îşi lipi de ochii ei buzele fierbinţi şi uscate, parcă să-şi potolească în albastrul lor o sete mistuitoare. Ao se smulse cu un efort.

— Să nu mă urmezi! Am să mă prefac din nou în rază, laolaltă cu aparatul, îmi pare rău, ţi-am consumat la

construirea lui toată rezerva de metal din navă. Iartă-mă!

Ultimul cuvânt îl spuse de dincolo de trapa închisă.

Încercă să păşească, dreaptă, până la tabloul de comandă aflat tocmai în fundul încăperii, dar căzu curând şi se târî spre el, neputincioasă. Apăsă pe singurul buton şi aproape imediat containerul care-i adăpostea, pe ea şi reintegratorul, ieşi prin camera-ecluză, împins de motorul său racheta.

Ao ar fi vrut să-şi privească tovarăşii de drum, dar ei erau alcătuiţi din unde, invizibile acum ochilor ei albaştri, pământeni; vedea numai astronava lui Tim, depărtându-se vertiginos. Ar fi vrut măcar să-şi amintească de cei alături de care plecase odinioară şi care aveau să zboare mai departe fără ea, spre planetele locuite, dar îşi amintea numai chipul lui Tim, aşa cum îl lăsase, nedumerit şi trist, acolo, lângă trapă.

Şi în clipa aceea Ao muri, înainte să-şi dea seama că moare, pentru că toată uriaşa energie a corpului ei se consumase în această singură zi, hrănindu-i organismul cel nou. Muri – poate doar aparent; poate că de fapt zbura, alături de Tim, către împlinire.

(Din col. „Povestiri științifico-fantastice, nr. 307 din 1967)

MOARTEA PĂSĂRII – SĂGEATĂ

E o târzie oră de noapte. Singur în laborator, sunt obosit, dar fără somn. Unicul avantaj al bătrâneţii: puţina nevoie de a dormi.

Mă abandonez fotoliului sever. E o linişte unică. Tăcerea nu mă apasă. Ar fi destul să întorc butonul şi radioul mi-ar oferi muzică, ecranul stereovizorului s-ar lumina, pereţii încăperii ar deveni translucizi şi m-aş afla în centrul oricăreia dintre cele câteva zeci de ambianţe pe care le pot comanda.

Nu uzez decât rareori de confortul care mă înconjoară. Singurătatea nu mă indispune. Avem atât de puţine prilejuri de a ne întoarce asupra noastră, de a medita fără presiunea unor măsuri practice de luat, încât se cade să le preţuim chiar şi pe cele mai neplăcute. Viaţa modernă ridică la tot pasul probleme, te obligă neîncetat să adopţi hotărâri, să le respecţi, să le încalci. Modul nostru de existenţă este deliberarea. Creierul se află într-o veşnică stare de veghe, ca un zgârie-nori cu mii de ferestre luminate zi şi noapte. Locatarii lui, indivizii care ne formează personalitatea, ingeniosul şi scepticul, explozivul şi dubitativul, băieţandrul uşor de impresionat şi bătrânul robot al experienţei se macină într-un consiliu fără sfârşit.

Îmi place să-mi las vocile să vorbească, le ascult, le ies în întâmpinare, le caut. Ca să le stârnesc ajunge să apăs butonul aparatului de proiecţie din stanga mea.

E un obicei deprins de Spiros, acolo unde s-a petrecut accidentul.

Încă înainte de a se fi produs, descoperisem cu uluire o fantastică bibliotecă de imagini terestre a spiralilor. Reprezentanţii planetei-gazdă ne-o dezvăluiseră nu fără solemnitate.

Revăd în minte seara aceea, reflexele odihnitoare ale cerului pământean arborat în cinstea noastră în sala vastă în care ne petreceam orele de odihnă. După o introducere de o poezie delicată, un spiral cărunt atinse câteva mici figuri sculptate în masa care ne reunea. Azurul cupolei trecu prin fazele unui apus de soare. Paralel, un ecran se ilumină. Recunoscui, pe catifeaua neagră a cerului, o constelaţie. Imaginea se mări. Curând spaţiul întreg fu ocupat de un singur sistem solar. Numărai planetele. Erau 9. A treia avea un singur satelit. Era Pământul !

Imaginea continua să se apropie. Strălucirea slabă a planetei se traduse în contururi vagi, apoi tot meu decise, uşor colorate. Globul se rotea lent sub ochii noştri, pe ecran decupându-se treptat continentele, oceanele, masivele muntoase.

Vizibilitatea creştea. Amănunte plastice ne reţineau atenţia. Aglomerările de fum şi praf ale oraşelor, reţeaua în stea a căilor ferate, întinderile agricole.

Spiralul alese o metropolă şi continuă să mărească imaginea. Relaţiile geografice ne orientară. În faţa noastră era Viena. Parcurile, bulevardele, străzile se desenau tot mai limpede, clădirile baroce se distingeau şi ele. Curând putu fi remarcată intensa circulaţie de pe Ring. Performanţa nu-l mulţumea, se pare, pe operator, de vreme ce imaginea nu înceta să se apropie.

Singurul element care se dilata fără să iasă din cadru era terasa unei cafenele. În centrul imaginii se fixase punctul rotund al unei pălării. O pălărie de vară, împletită. Omul cu pălărie citea un ziar. Când imaginea se mări

îndestul, puturăm citi un titlu: „Iminenta plecare a expediţiei către Spiros. Din echipaj face parte şi…”

Omul îşi scoase pălăria spre a-şi face vânt cu ea.

Era vizibil emoţionat. Un moment îşi lăsă capul pe spate, scrutând cerul deasupra sa. Părea că ne priveşte drept în ochi. Am tresărit. Omul de pe terasa vieneză eram eu.

Spiralii se întrecuseră pe ei înşişi. Le-am exprimat mulţumiri şi i-am rugat să-şi explice performanţa. Ne-au relatat că puseseră la punct de multe decenii un sistem de înregistrare şi analizare a luminii stelelor, ba şi a planetelor. Metoda comporta mijloace optice şi electronice cu totul neobişnuite. Ea includea, între altele, autocorectarea deformărilor provenite din caracterul ondulatoriu al luminii. Stupefiantă era păstrarea celor mai fine detalii. Şi unică, fără precedent, se dovedea răbdarea cu care căutaseră în oceanul imaginilor de care dispuneau pe ale fiecăruia dintre noi. Un gest menit să ne mişte şi care ne-a impresionat.

Curând m-au învăţat să conduc singur aparatajul şi uneori îmi petreceam seara cu înregistrările spiralilor. Filmul planetei noastre se întindea pe parcursul mai multor generaţii.

Distanţa făcea ca evenimentele surprinse să fie întotdeauna rămase în urmă. Era bizar să vezi cu câtă convingere se agitau semenii noştri pentru mobiluri prin forţa lucrurilor depăşite. Disproporţia îi făcea întrucâtva comici, cum păreau şi afişele proaspete ale spectacolelor vechi, linia modei rămase în urmă, titlurile ziarelor de o actualitate apusă.

Nu era uşor să aflu ziua înregistrată. E ciudat cum, pe o planetă pe care se tipăresc anual peste opt sute de milioane de calendare, nu se află aproape nici unul public,

în vreme ce sumedenie de ceasuri străjuiesc la răspântiile bulevardelor.

O paralelă între timpul de pe Spiros şi cel de pe Pământ era dificil de trasat. Ar fi fost nevoie să apelez la prietenii mei. Or, ei erau prinşi până peste cap cu însărcinările lor. Interesul meu pentru neaşteptatul mod de a-mi studia planeta natală avea dreptul să-mi ocupe doar timpul liber, era o distracţie pasageră.

Mă amuza enorm să mă caut în haosul terestru. N-a fost uşor să dau peste alte imagini ale mele. Trebuia să ştiu data înregistrării şi apoi să-mi amintesc, să deduc cel puţin unde m-aş fi putut afla şi la ce oră, alegând momentele în care m-aş fi găsit sub cerul liber, căci înregistrările se limitau, fireşte, la exterioare.

Într-o zi, izbutii să mă surprind pe treptele universităţii clujene, la ora când se goleau amfiteatrele. Abia mă distingeam în grupul pestriţ, agitat.

Am privit îndelung imaginea depăşită a fiinţei mele. Nimic deosebit, nici o flacără în ochii mei. În jur, colegii sporovăiau, râdeau, gesticulând neîncetat, făcând câţiva paşi dezordonaţi spre a reveni, zburlindu-şi părul cu mişcări largi, uşor scenice. Fetele se supravegheau mai bine. Nici eu nu eram tăcut, dar peroram destul de plicticos, cu un gest unic ai mâinii drepte, un tic pe care-l uitasem.

Despre ce putea fi vorba, ce ne-ar fi putut înfierbânta în amiaza copleşită de soare? Cămăşile colorate viu, cu mâneci foarte scurte, arătau braţe formate prin sport. Fetele erau graţioase, deşi nu fragile, cu linia gâtului desenându-se fin pe cenuşiul zidului vechi. Nu mai recunoşteam pe nimeni. Cine era blonda care în amfiteatru ocupa un loc în rândul doi, dreapta, şi care nota aplecând mult capul pe caiet şi cine tânărul cu profil roman care asculta prelegerile lăsat pe spate, aproape întins, cu

picioarele depărtate, indiferent, în stare totuşi să reproducă fiecare cuvânt după luni de zile?

Memorasem doar pitorescul colegilor mei, care însă deveniseră pentru mine personajele unei piese uitate, continuând să existe prin câteva culori şi atitudini, siluete fără nume şi semnificaţie. Cu atât mai surprinzător era concretul imaginii lor, care nu se suprapunea pe amintirea irizată. Violent conturaţi, neverosimil de reali, nu puteam crede în ei.

Nici în mine nu credeam. Nu eram decât unul dintre acei tineri prea puţin personali, impenetrabili totuşi, împotriva elocvenţei lor mimate. La fel de străin m-aş fi regăsit şi pe dinăuntru. Aceasta pentru că pe atunci toate antenele mele se îndreptau în afară. Apoi pentru că timpul mi-a format o anumită viziune, subiectivă, despre mine.

Ce idee voi fi apărat în ziua aceea, zăbovind în arşiţa soarelui, cu degetele vântului răsfirându-mi părul? Aş fi vrut să mă pot auzi.

Nu era o dorinţă înţeleaptă. În cel mai bun caz aş fi putut să-l înţeleg pe tânărul de pe treptele universităţii. El mi-ar fi rămas totuşi străin, de nerecunoscut, ca o voce imprimată pe bandă.

De la distanţa care mă separă de omul care găsea un amuzament în a se redescoperi, lucrurile capătă alte culori.

Eram cel mai „bătrân” din expediţie, dar aceasta nu a contat până în ultimele săptămâni, când s-a pus problema explorării craterului Ro şi când a trebuit să fac pentru întâia oară caz de numărul anilor mei.

Nimeni pe Spiros nu cunoştea originea craterului. Vulcanică? Meteorică? Greu de precizat. Ca şi pe Pământ, cercetarea planetei proprii rămăsese în urmă. Un paradox care nu se lasă explicat.

Spiralii ne-au sfătuit să-l ocolim pe Ro, dar nu ne

îndoiam că o făcuseră sperând să ne determine a-l cerceta cu tot dinadinsul. Nu puteam proceda altfel.

Venerabilul Ro era verde şi împădurit, cu abia câteva linii de piatră marcându-i osatura. Veritabilă pată albă, îi îmbia pe îndrăzneţi şi pe amatorii de aventură. Aceştia trebuiau să rămână totuşi departe, deoarece masivul emana până la mari distanţe miraculoasa lui forţă – o radiaţie necunoscută, extrem de penetrantă, care nu se lăsa definită.

Contoarele înnebuneau semnalând primejdia, însă nici un simptom nu confirma caracterul nociv la care ar fi trebuit să ne aşteptăm. Flora era luxuriantă, iar dintre animalele regiunii multe vădeau bătrâneţe, ceea ce dovedea că acolo se putea trăi, şi chiar îndelung. Totuşi, o superstiţie antică descuraja orice intenţie de a locui ori chiar numai de a păşi pe terenul iradiat.

Zona lui Ro nu fusese niciodată populată de oameni, iar în ultimele secole spiralii o izolaseră conştient. Crescută în voie, vegetaţia locului alcătuia o adevărată junglă.

Primele săptămâni pe Spiros fuseseră pline de nenumărate descoperiri. Cantitatea de informaţii culese de noi era impresionantă.

Totuşi, nu ne puteam întoarce pe Pământ fără măcar să fi încercat elucidarea tainei lui Ro. Trebuia să aflăm despre ce-i vorba, să ştim ce nu ştim, pentru a putea reveni acasă cel puţin cu nedumeriri serioase, iar nu cu simple ridicări din umeri. Trebuia să vizităm craterul, şi aceasta împotriva prescripţiilor care ne interziceau accesul în zonele cunoscute ca primejdioase.

Am dezbătut toate aspectele problemei până am izbutit să ne irităm cu toţii. În cele din urmă, colegii mei au acceptat că e mai raţional să încerc eu, specialistul în radiaţii. Discuţia a avut un aer ciudat, undeva părea că se

ascunde o condamnare la moarte, dar câteva ironii acide i-au pus la punct pe sentimentali.

Am obţinut mână liberă, dar nu m-am grăbit să profit. Am lansat mai întâi peste Ro câteva mici rachete cu deplasare lentă, echipate cu aparataj de înregistrare foarte divers. Le-am recuperat dincolo de zonă. Înregistrările nu erau concludente. Radiaţia era o necunoscută.

Am vrut să obţin probe de sol. Spiralii păstrau mostre din sondajele lor automate, executate la diferite adâncimi. Amestecuri şi aliaje inofensive. Radiaţia nu se perpetua în afara craterului.

Noi probe de sol, extrase cu aparataj teleghidat, nu aduseră nici o lumină. Elemente diverse, aliaje bizare câte vreţi, dar numai atât. Iar probele fuseseră luate din chiar epicentrul radiaţiei.

După câteva săptămâni de muncă inutilă şi migăloasă, eram sufocaţi de mulţimea probelor şi de complicata lor evidenţă. Singurul rezultat pozitiv era izolarea unui element necunoscut pe Pământ, pe care l-am numit spiralit. Cercetarea lui nu ne duse însă prea departe.

Fotografiile luate din zborul rachetelor de cercetare nu arătau nici o pauză a vegetaţiei, nici un accident de teren ieşit din comun, în afara craterului însuşi. Nu aveam de ales: trebuie să merg la faţa locului.

Am deschis cu prudenţă uşa metalică a elicopterului care mă adusese în zonă. Mă întâmpină un armonios ciripit de păsări. Pe vârful unde coborâsem, adia un vânt paşnic.

Ieşii din carcasa metalică a aparatului. Contorul izbucni în semnale asurzitoare. Suna ciudat în liniştea fără griji a locului. L-am scos din funcţiune. Am făcut câţiva paşi. Încurajat, mi-am efectuat măsurătorile, am notat tot ce credeam că-mi va servi. Mă grăbeam, de teamă că prietenii

mei, care aşteptau, îşi vor pierde răbdarea şi vor veni după mine.

Am cules din iarba uriaşă o mică zburătoare. Era puiul bine dezvoltat al unei păsări cu capul triunghiular şi golaş. Avea o piele albăstrie, bine întinsă, elastică şi se mişca foarte vioi. Cânta subţire şi se întrecea în triluri repezi. L-am adus cu mine şi vreme de câteva zile a fost distracţia noastră preferată. Creştea văzând cu ochii şi pe măsura dezvoltării se lungea şi se ascuţea. Colegii mei l-au botezat pasărea-săgeată.

Programul serilor mele se schimbase. Înregistrările privind importanta mea persoană trecuseră pe planul al doilea, cedând locul cercetării materialului cules. Aveam numeroase date noi, însă nici o concluzie nu se cristaliza.

De la întoarcerea mea trecuse mai puţin de o săptămână. Câteva nopţi nedormite îmi scofâlciseră faţa, îmi încreţiseră pleoapele. Mă simţeam slăbit.

Am hotărât să revin la un program raţional. Drept prim pas, am încheiat ziua de lucru odată cu colegii mei şi am trecut împreună cu ei să-mi vizitez protejatul, pe care-l neglijasem.

Mă aştepta o surpriză. Pasărea era de nerecunoscut. Din albăstrie, pielea capului i se înroşise, ochii îşi pierduseră vioiciunea, ca şi mişcările. Coada îi atârna. Unde era pasărea-săgeată? Glasul i se schimbase cu desăvârşire, devenind un fel de scârţâit întrerupt de o tuse răguşită. Respira greu şi rătăcea de colo-colo prin marea colivie ce-i fusese pusă la dispoziţie.

Am socotit că e de vină captivitatea. Am eliberat pasărea, dar ea nu-şi luă zborul. Se mulţumi să rătăcească pe treptele intrării, unde o depusesem. Făcea eforturi vizibile pentru a se menţine în picioare, mânată de o nelinişte fără sens.

În seara aceea m-am întors la imprimările mele. Am constatat că, inconştient, îmi lipsiseră, şi încă într-o asemenea măsură încât reîntâlnirea lor m-a înduioşat.

Curând am încetat să urmăresc imaginile ce rulau în gol. Mă pierdeam în amintiri. M-am desprins în câteva rânduri, spre a reveni la ecran. Ca niciodată, revederea fiecărui loc binecunoscut avea în mine un adânc ecou sentimental.

N-aş putea zice că incursiunea mea în trecut îmi făcea plăcere. Era în ea ceva extrem de necruţător, care zgâria fața delicată a nostalgiilor, opunându-le fotografii zguduitoare, însă prozaice. Aveam totuşi o vitală nevoie de ele.

Colindam Bucureştii. Vechea clădire a Operei îmi apăru impresionantă, deşi copleşită de ornamente, vetustă. Imaginea concretă păli în faţa proiecţiei subiective, în care se vedea un teatru monumental, intim însă, cu familiarul meu loc de la ultimul balcon.

Eram zguduit. Spectacolul absolut care mi se păruse în adolescentă că este opera lăsase în mine o nestinsă flacără de recunoştinţă. Sub plafonul aurit învăţasem ce înseamnă să fii plin de sunete, să inspiri muzică aşa cum inspiri aer, iar vibraţiile acustice să persiste în tine, apărate cu gelozie, săptămâni şi luni de-a rândul. Între pereţii rigizi, armoniile se depuneau în fluide straturi, comunicante dar independente, sunând fiecare şi rezonând la orice atingere, sonore până la a părea materiale, încât uneori aveam sentimentul că aş fi în stare să păşesc pe muzică.

Mă îndrăgostisem de operă. Mă trezeam nopţile dirijând, în bezna şi liniştea camerei mele, orchestrele imaginare care-mi populau visele. Neagra cortină de pluş a întunericului se ridica în faţa decorurilor fastuoase, pe gustul vârstei mele de atunci, şi, cu o exaltare wertheriană,

care-mi aducea sincere lacrimi în ochi, dădeam în faţa neantului un istovitor spectacol.

Am constatat cu un tremur ca în tăcerea nemărginită a nopţii spirale reeditam acele melodramatice lacrimi. O dulceagă, respingătoare duioşie mă copleşea, o suferinţă reală, dar neplăcută. Mă asaltau regretul trecutului, revolta egoistă faţă de trecerea timpului, adică tot ce nu putusem vreodată admite.

A fost un ceas al nostalgiilor dezlănţuite, scăpate din frâu, o beţie.

Cu un gest voluntar am întrerupt curgerea imaginilor. Trebuia să mă stăpânesc, să-mi revin. Aş fi vrut să-mi trag palme, ca la douăzeci de ani.

A fost destul să înregistrez comparaţia, că m-am şi prăbuşit, cu imensa forţă sufletească de care dispuneam, asupra temei ce-mi oferisem. Nu mai aveam nevoie de nici un fel de înregistrări. Memoria afectivă mi se dezlănţui din nou şi căzui într-o reverie fără sfârşit în jurul romanticei categorii a tinereţii.

Anii douăzeci constituie vârsta viitorului. Devenirea, îmi spuneam, ne lansează în aspiraţii şi peisaje anticipative. La douăzeci de ani eram un receptacul de vieţi viitoare, de biografii-proiect. Deţineam variante practice şi poetice, constructive şi exotice, probabile, posibile şi imposibile. Aceste vieţi îmi ocupau timpul, se lăfăiau pe întreg spaţiul meu sufletesc. Încă netrăite, neînchegate ca lumea nici măcar conceptual, îmi copleşiseră memoria, încât acum, căutându-mă în jurul anilor douăzeci, nu mai prindeam decât imaginile pline de livresc ale vieţilor mele fantomă.

Fericite zile, gândeam, trăite în cel mai edenic viitor, acela pe care nu trebuie să-l construieşti şi să-l aperi de întâmplător şi de tine însuţi. Zile pure, cu desăvârşire lipsite de egoism. Cine oare, în primii ani de facultate, are

sentimentul că-şi începe viaţa? Inginerul, medicul, profesorul plutesc în irealitate. Îi reţine acolo poate şi o conştientă amânare a ieşirii din copilărie. Nici departe, peste ani, pe calea consacrării, nu credem în caracterul real al drumului ales, avem senzaţia că o mişcare a volanului ar fi suficientă ca să schimbăm.

Şi nu totdeauna este adevărat. Viaţa pe care ne-am croit-o şi care-i, poate, perfect şi echilibrat construită nu mai are poezia proiectului, a arbitrarului: „Eu pot orice”.

Cumplit mi s-au gravat în memorie aberaţiile acelei nopţi neînţelese.

În zori eram lângă mica pasăre, care abia îşi mai trăgea sufletul. După datele spiralilor, nu putea număra mai mult de două-trei săptămâni. Exemplarul din faţa mea se afla însă la extrema bătrâneţii! Am tresărit, cuprins de oroare. Găsisem. Nefericită descoperire! Această hidoasă decadență, prematură, bruscă, nu era decât acţiunea radiaţiei nefaste! Înseamnă că şi eu… Oboseala, fizionomia mea schimbată, deplasările psihice, între altele sentimentalismul atroce îşi găseau explicaţia: eram un bătrân.

În noaptea următoare pasărea-săgeată se stinse. Am asistat la ultimele ei zbateri cu o curiozitate nesecată, bolnăvicioasă. Înregistram imaginea propriului meu sfârşit. Moartă, pasărea îşi regăsi profilul de săgeată ageră, suplă, uşoară.

Am petrecut câteva zile în camera mea. Trebuia să mă adun. Mă priveam în oglindă, încercam să descopăr noi urme vizibile ale răului. Eram furios şi uneori mă cerca frica. Nu am stofă de erou şi, de altfel, nimeni nu aleargă cu orice preţ după situaţia de victimă. Consider inadmisibilă

suferinţa pasivă. Ro îmi devenise un duşman personal. Aveam să-l urăsc tot restul vieţii.

Curând m-am împăcat cu imaginea trecutului meu. N-avea rost să mă privez de ea, acum, când rămăsese puţin până la plecare. Ore târzii de noapte mă surprindeau cu inimile pe butoanele aparatajului. Liniştea din jur devenea materială, se cristaliza, uneori ajungea să-mi atragă, neplăcut, atenţia. Aveam nevoie de ea, dar în doze prea mari mă copleşea, ca şi singurătatea. Frecventam nesfârşite ceasuri înregistrările, concentrat asupra locurilor pe unde trecusem, rătăcindu-mă adesea în oceanul imaginilor, căutându-mă inutil acolo unde mi se părea logic să mă fi aflat, descoperindu-mă din întâmplarea aiurea. Era o adevărată urmărire, o fugă după un personaj care-mi scăpa printre degete, ale cărui intenţii şi reacţii se dovedeau mereu imprevizibile. Aceasta mă supăra: aveam drepturi asupra lui, iar el nu mi se supunea. Eram preocupat de faptul că în curând voi pleca, părăsindu-mi pentru totdeauna imaginea regăsită.

Nici acum nu mă recunoşteam. Dar se născuse în mine o duioşie fată de necunoscutul de pe ecran. Existenta lui mă interesa. Îmi inspira o familiaritate limitată, însă reală, o adevărată prietenie.

Sentimentul îşi avea puritatea sa, deşi era minat de suspiciune, de teama în faţa surprizei pe care fiecare moment părea că mi-o rezervă. Trecerea timpului, apropierea de ziua prezentă atenuau însă ciudăţenia omului pe care-l analizam, îi sporeau legăturile sufleteşti cu mine, mă ajutau să-l intuiesc. Rămâneau neconcordanţe de atmosferă între momente încă vii în memoria mea, prin aceasta involuntar modificate, şi imaginea reală. Dar şi asupra acesteia se răsfrângea cu nobleţe aura de miraculos cu care încununăm clipele preferate ale trecutului.

Întoarcerea acasă este totdeauna tonică. Numai pe Pământ îşi regăseşte pământeanul simţul proporţiilor. Privite de pe planeta noastră, lucrurile apar într-o lumină reală, se aliniază în noţiuni logice.

Acum pot nota cu o mare linişte, departe de orice senzaţional: da, spiralitul, în cantităţi care depăşesc o anumită masă critică, emite o radiaţie nocivă, – da, radiaţia cu pricina provoacă o îmbătrânire prematură, concentrează ciclul vital într-un mod nefast; şi, din nou, da, am fost expus acestei radiaţii şi suport consecinţele.

Nu-mi permit să regret nimic. Am veşnic la îndemână copiile înregistrărilor de pe Spiros. M-am temut o vreme că reîntâlnirea lor îmi va submina tăria de caracter. Cu timpul, mi-am dat seama, dimpotrivă, că am nevoie de acel personaj adus din Cosmos, care nu mai sunt eu, dar care mi-e vasal. Îmi trebuie tinereţea, inconştienţa, indiferenţa lui provocatoare. El mă stimulează, îmi stârneşte spiritul de contrazicere, vital în situaţia mea. Cu ajutorul lui studiez îmbătrânirea artificială provocată de spiralii. Dacă o anume radiaţie poate accelera îmbătrânirea, de ce o acţiune fizică de altă natură n-ar putea-o încetini? Este aici un extrem de fertil domeniu de cercetare. Când uneori scap frânele şi-mi las imaginaţia să vagabondeze, am viziunea unei lumi fără bătrâni, plină de viaţă, animată de generaţii optimiste, întrecându-se în creaţie. Văd pieirea ritmurilor lente, a chipurilor brăzdate de ani, a resemnării fataliste în faţa implacabilului. Curgerea timpului nu va mai fi sinonimă cu succesiunea vârstelor, dorinţa firească de a accelera mersul vremii pentru a atinge ziua viitoare nu va mai fi contrazisă de năzuinţa egoistă de a opri zborul planetelor pentru a nu apropia bătrâneţea.

Ne aflăm într-un stadiu primar al cercetărilor. Până la

marea descoperire ne aşteaptă un drum lung şi sinuos. Aceasta nu mă sperie. Înţeleg din privirile unora că interesul meu pentru problemă pare deplasat. Le râd în nas. Ei bănuiesc în spatele pasiunii mele nu ştiu ce speranţe absurde. Sunt om de ştiinţă şi-mi dau seama că ireversibilul este ireversibil. Evident, nu voi putea profita de succesul eventual al cercetărilor noastre. În orice caz, nu voi trăi până atunci. Lupta mea are însă o bază obiectivă: folosul unanim. Şi dacă există o latură subiectivă, dacă, în subsidiar, mă susţine şi un mobil personal, acesta este răzbunarea. O mare, virilă, totală sete de răzbunare mă face să îndrept toate armele împotriva bătrâneţii. Aşa am hotărât să celebrez victoria ei. Acesta e modul meu de a capitula.

(Din vol. *Moartea păsării-săgeată,* Editura tineretului, 1966)

SUFLETUL

Mă aflu într-o încăpere aproape goală. Singurul mobilier este un fotoliu, în care conducătorul clinicii mă invită să mă aşez. Mă scufund absentă în moliciunea lui. Peretele la care privesc are o parte metalică, prevăzută cu dispozitive similare celor ale unei maşini de calcul. Cel ce m-a însoţit s-a retras discret şi mă pomenesc singură, faţă în faţă cu acea maşină ce începe să dea semne de funcţionare. O lumină rece se aprinde şi fasciculul ei îngust mi se plimbă fulgerător pe faţă şi pe trup. Apoi fasciculul dispare. Porneşte un zumzet abia auzit şi o voce metalică îmi pronunţă numele în şoaptă:

— Atala! Atala! Ala...

Glasul maşinii se pierde într-un şuierat. Mă cuprinde groaza. Mă reped la uşă, stăpânindu-mi un ţipăt de oroare, şi ies fugind în coridor. Ajung repede la ieşire. Lumea indiferentă a străzii mă trezeşte ca dintr-o transă. Şoapta maşinii, geamătul ei, cum îmi vine deodată în minte să-l numesc, capătă o ciudată forţă de atracţie asupra mea. Reintru în clinică şi, încet, din ce în ce mai încet, mă întorc în camera din care fugisem.

Maşina e moartă. Mă aşez în fotoliu şi lucrurile se repetă. Fasciculul rece mă parcurge fulgerător, se stinge şi maşina mă cheamă din nou cu o voce în care predomină tonurile joase:

— Atala!

— Da, sunt Atala, îi răspund cuprinsă de emoţie, bâlbâindu-mă. De ce mă strigi? De ce m-au adus aici? Ştii

ceva despre Antares? Ce legătură ai cu el?

— Atala! Atala!

Glasul maşinii abia se mai distinge. Pare că vine din mari depărtări. Am o clipă impresia că ceva cunoscut, foarte cunoscut, cunoscut dintotdeauna se află în preajma mea. Maşina continuă să mă strige în şoaptă, rar, metalic. Ce se petrece cu mine? Trăiesc o halucinaţie? Mă ridic de pe fotoliu cu ochii închişi şi, încet, hipnotizată de voce, fac câţiva paşi spre locul de unde răsună numele meu. Ating metalul rece. Tresar.

Maşina a tăcut. Mă reîntorc în fotoliu clătinându-mă, pipăind aerul ca o oarbă. E ceva de vis în toată întâmplarea aceasta. Simt oroare şi duioşie. Îmi vine să fug ţipând şi, în acelaşi timp, să mângâi maşina din care porneşte acea voce răscolitoare. Să fie o înregistrare imperfectă a vocii lui Antares? De ce, atunci, acest timbru, care mă înspăimântă şi mă cheamă? Antares e un echilibrat. El n-ar fi putut înregistra un asemenea mesaj decât, poate, în preajma morţii. Şi de ce nici un alt cuvânt? Doar Antares s-a întors acum două luni din expediţie. E drept, nu m-au lăsat să-l văd („Trebuie ferit până şi de cea mai mică emoţie. Ori tu, Atala, i-ai provoca una mare” – mi-au spus), dar m-au asigurat că e viu şi se află în afară de orice primejdie. Era ceva ciudat în privirile celor cu care am vorbit, o anume milă, bine mascată, faţă de mine, dar această nuanţă mi s-a părut deplasată. E imposibil să mă mintă. El nu e în primejdie.

Un vuiet surd însufleţeşte treptat difuzorul maşinii. Mă pregătesc să mă aud strigată din nou de vocea aceea tulburătoare. M-am liniştit. E o moleşeală a minţii şi a simţurilor în care cobor din ce în ce mai adânc, o indiferenţă absurdă faţă de tot şi, în primul rând, faţă de mine. Sunt parcă pe punctul de a adormi, când maşina

vorbeşte din nou. Ceva s-a schimbat în modul în care îmi articulează numele. Vocea este acum perfect metalică, nu-şi mai modifică volumul, e egală şi liniştită. E poruncitoare, mă domină. Apatia îmi dispare fulgerător sub imperiul voinţei ce răzbate din acel glas ce-mi porunceşte să-l ascult:

— Atala! Atala! Ascultă-mă!

— Te ascult, îi răspund sacadat, imitându-i, fără voie, felul de a pronunţa cuvintele.

— Îţi voi vorbi despre soţul tău.

Tac, privind hipnotizată locul de unde mi se pare că vin vorbele pe care le aştept de atâta timp. Podeaua şi pereţii încep să se clatine ritmic, ca puntea unui vapor. Ochiul rece al maşinii clipeşte scurt şi fasciculul de lumină mă cercetează, oprindu-mi-se mai insistent la ochi. Este o lumină neutră. Nu mă oboseşte. Îi privesc fix sursa. Începe încet, pe nesimţite, să-şi schimbe culoarea, se face verzuie, apoi violacee. Până la urmă, devine intens purpurie. Se stinge brusc. Se aude scurt vuietul ce prevesteşte vocea şi glasul acela ce-mi trezea groază şi duioşie începe să-mi povestească despre Antares.

— Călătoria a fost bună în primii doi ani. Nimic deosebit nu s-a întâmplat. Un singur lucru l-a mirat pe Antares, şi anume faptul că în prima săptămână de la start n-ai venit în nici o seară la Centrul legăturilor, unde se strângeau toate rudele celor plecaţi pentru a vorbi cu ei. Dar faptul că în cea de a opta seară ai venit şi ai fost atât de tandră şi veselă l-a liniştit.

— Eram prea tristă. Plângeam zi şi noapte. N-am vrut să mă vadă astfel.

Maşina nu pare să fi luat în seamă şoaptele mele. Îşi continuă povestirea cu un fel de îndârjire.

— În luna a douăzeci şi treia a călătoriei, nava a suferit

o avarie. O forţă necunoscută pricinuia penetrarea unor radiaţii dintr-o anume parte a învelişului ei. Fenomenul acesta a rămas neexplicat până astăzi. Antares a fost trimis să monteze în exteriorul navei, în porţiunea ce permitea pătrunderea radiaţiilor, un ecran proiector. El a ieşit din navă, a făcut ceea ce era de făcut şi s-a întors nevătămat. Călătoria a continuat apoi fără nici un incident deosebit. Punctul final a fost atins fără dificultăţi, cercetările au decurs mulţumitor. În primele zile ale drumului de întoarcere a simțit Antares cele dintâi semne ale bolii. A pierdut treptat din greutate şi, ceea ce-i neliniştea mult pe medici, a pierdut şi câţiva centimetri din înălţime. Apoi…

Aici glasul metalic se poticneşte, ezită parcă să continue. Se aud câteva silabe neînţelese şi apoi glasul tace.

— E viu? Trăieşte?

Mă cuprinde o ură neputincioasă împotriva acelui mecanism lipsit de suflet ce mă terorizează cu relatarea lui cronologică. Îmi răcnesc întrebarea pe un ton din ce în ce mai înalt, isteric. Mă înec şi tuşesc. Mă prăbuşesc apoi într-un plâns convulsiv, fără lacrimi. Maşina nu mai dă nici un semn. Mă apropii turbată de ea şi o izbesc cu pumnii, sângerându-mi degetele. Am răguşit, nu mai pot vorbi. Şoptesc anevoie, întrebând-o dacă soţul meu trăieşte. Fără să-mi dau seamă, schiţez un străvechi gest de implorare, cad în genunchi, atingând cu fruntea metalul rece. Brusc, ochiul luminos se aprinde.

— Linişteşte-te, Atala! Antares trăieşte. Ascultă mai departe cum s-au întâmplat lucrurile cu boala lui ciudată.

Vocea şi-a pierdut fermitatea cu care începuse să povestească. Nu mai este la fel de bine timbrată. Tonurile joase alternează cu cele înalte, anarhic. O bizară dereglare pare a se produce în organele maşinii. În alte împrejurări,

lucrul acesta m-ar fi făcut să râd în hohote. Roboţii oferă adesea asemenea mostre de umor involuntar. Acum însă simt ceva ciudat insinuându-mi-se în suflet.

Vocea metalică îmi stârneşte ecouri vagi, cunoscute. Îmi amintesc deodată de senzaţia contradictorie ce mă încercase cu ani în urmă, când mă apropiasem de cuşca unui tigru. El dormea, unduindu-şi din când în când blana. Se simţea un miros neliniştitor, de fiară. M-am apropiat de gratii, într-o năprasnică dorinţă de a-l mângâia. Mi-am întins încet mâna, tremurând. În ultimul moment, cineva dintre cei ce se aflau în preajma mea m-a prins şi m-a tras brusc înapoi, cu un mic ţipăt. Tigrul s-a trezit şi a căscat leneş, arătându-ne o dantură monstruoasă. Am plecat tristă de lângă el, cu sentimentul că am pierdut o unică ocazie a vieţii mele. Multă vreme după aceea, întâmplarea m-a obsedat şi, adesea, cu o perfectă lipsă de logică, mi-am spus că viaţa mea ar fi luat cu totul alt curs dacă atingeam blana tigrului. Acele câteva clipe când mâna mi se îndrepta spre galbenul intens mi-au rămas pentru totdeauna în memorie. Trăisem atunci la paroxism un sentiment intermediar între frică şi dorinţă. Fusese extraordinar.

Nu ştiu de ce mi-a venit tocmai în clipa asta în minte întâmplarea cu tigrul. Poate fiindcă ceva din cele ce trăiesc în prezent seamănă cu acea veche emoţie. Şi acum sunt dominată de ceva intermediar. Aşezată în genunchi în faţa ochiului aprins, ce-mi luminează faţa cu nuanţe schimbătoare, sunt fulgerată de momente de maximă luciditate. Discern în ceea ce simt un amestec de sentiment al monstruosului cu blândeţea. Simt oroare şi voluptate, o scârbă, ca în faţa năvalei absurde a unei mase de moluşte umede şi alunecoase, şi duioşie. Îmi vine să izbesc maşina, s-o sfărâm, dar şi s-o cuprind într-o imposibilă şi ridicolă îmbrăţişare.

Mă aşez din nou în fotoliu, decisă să ascult relatările maşinii cu cel mai mare calm. Probabil că redă momente din memoria artificială a navei. Ea ştie cel mai bine ce s-a întâmplat cu Antares.

În plus, mă va scuti de compasiunea pe care ceilalţi membri ai echipajului au încercat atât de stângaci s-o ascundă.

— Bine că te-ai liniştit, Atala. Ascultă! Antares nu simţea nimic deosebit. Pierdea însă în mod constant din greutate şi din înălţime. După cum îţi spuneam, medicii navei priveau cu multă îngrijorare acest ultim fenomen. Nu se mai pomenise aşa ceva. S-au încercat diferite tratamente: fără nici un rezultat. De fapt, Antares nu era bolnav, îşi îndeplinea sarcinile bine, nu arăta nici o suferinţă fizică sau psihică. S-a presupus că bizara lui maladie a început atunci când ieşise în exteriorul navei pentru a monta acel ecran de protecţie. Nava îşi continua drumul spre Pământ, nimic neprevăzut nu avea loc, dar Antares se micşora. Hainele îi rămâneau mari, vocea i se subţia. S-ar fi spus că se reîntoarce la starea de copilărie. Dar nu era aşa. Un amănunt deosebea evoluţia lui de o întoarcere de basm în copilărie. Creierul său nu era atins de această involuţie, altfel generală. Continua să funcţioneze la fel de bine. Cutia craniană nu se micşora; în schimb, trăsăturile feţei începuseră să se estompeze. Copilul acela cu cap de adult nu mai semăna cu Antares. Când mai erau câteva săptămâni până la ziua când trebuia ca nava să atingă Pământul, Antares nu mai putu să vorbească. Încă puţin timp, şi nu mai reuşi să umble şi să scrie. Medicii interveniră şi Antares intră sub cupola complexului de animare. Aparatele îi înlocuiră pe rând organele interne. Antares continua să-şi îndeplinească atribuţiile însă. Sinistra lui maladie nu atingea materia superior organizată:

creierul. Amplificatoarele de biocurenţi îi transmiteau mesajele. Dispozitive create special îi furnizau date pe care simţurile lui distruse nu le mai puteau obţine…

Glasul se opreşte, de parcă mi-ar fi citit gândurile. E şi timpul. Amănuntele de coşmar ale bolii lui Antares m-au adus la limita nebuniei. Simt o senzaţie de greaţă, ca aceea care precede un leşin. Mă las mult pe spate, în fotoliu. În minte mi se învălmăşesc frânturi de vechi imagini ale lui Antares. Povestea maşinii începe să devină vizuală. Rememorez, totul. Îl văd pe Antares, mare amator de sport şi mai ales de înot, privindu-şi descumpănit mâinile ce îşi pierd forţa. Mă închipui într-o situaţie asemănătoare. Treptat, alunec în vis.

Zbor în locul lui Antares. Totul decurge bine până în momentul când intervine acea avarie care mă obligă să ies în exteriorul navei. Mă întorc sănătoasă, dar cu o ciudată senzaţie de jenă, de vag dezechilibru al mişcărilor. Îmi spun că este ceva trecător, dar într-una din nopţile următoare mă trezesc brusc din somn, neştiind cine sunt şi în ce loc mă aflu. Mă cuprinde o mirare puerilă la constatarea că mă aflu pe navă, am, un moment, certitudinea că eu, de fapt, trebuie să mă aflu în cu totul alt loc, că apariţia mea pe navă este o întâmplare absurdă. Îmi revin repede. Adorm. Apoi, în zilele următoare, în săptămânile şi în lunile în care se transformă săptămânile, constat că devin din ce în ce mai mică la trup, că trebuie să-mi micşorez tot mai mult îmbrăcămintea. Tovarăşii de zbor se poartă cu mine ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, medicii mă consultă cu furia neputinţei, dar cu toţii parcă evită să mă privească în ochi. Surprind în privirile lor, rareori, când reuşesc să le copiez, un sentiment al fragilităţii mele, o prudenţă excesivă, dorinţa de a nu mă vătăma fizic sau psihic. Şi, ciudat, sunt calmă. Mă privesc parcă din exterior, cum încetez într-un

fel de a mai fi om, cu o curiozitate total nesubiectivă, rece, ştiinţifică. Apoi, nemişcarea. Totală, ca o moarte. Văd, aud, dar din nemişcare. Îmi fulgeră prin minte amintiri de la înot, salturi de la platformă, fugi prin păduri, chiote. Le privesc ca pe un film interesant, dar incompatibil cu mine, de neconceput…

Mă trezesc lin, ca revenind încet din adâncurile unei mări limpezi. Ochiul maşinii îmi scaldă fața într-o lumină albastră. Glasul vorbeşte monoton. Continuă o frază. Am visat oare sau l-am ascultat?

— … cumva similar cu ceea ce în vechime se numea iubire mistică. O senzaţie de barieră de nepătruns, o obsesie a unei vagi posibilităţi ce nu poate fi niciodată atinsă în formele ei concrete. Şi totuşi, tu, Atala… Atala…

Dar ce se petrece? Sunt nebună? Halucinez? El e… Eu… Antares!

În clinică se repercută răcnetul neomenesc al Atalei. Medicii veniră îngrijoraţi. Se opriră în prag. Pe fotoliu, Atala, cu faţa udă de lacrimi, dar transfigurată de fericire, cu ochii larg deschişi, îşi chema încet soţul. Antares îi răspundea metalic. Glasurile lor se întretăiau într-o fioroasă şi dulce bucurie. Antares… Atala… Antares… Atala… Antares…

(Din vol. *Vocile vikingilor,* Editura Albatros, 1970)

ÎN CERC, TOT MAI APROAPE

Da, casele moarte stăteau în picioare. Când puţinele spărturi căscate în pereţi îngăduiau grinzilor să-şi expună capetele zdrenţuite, un pat plana imobil un fluture într-un insectar gigantic - un covor se înălţa atunci, crispat ca un cort de tablă. Statuia desprinsă de pe frontonul crăpat căzuse în picioare şi, pe jumătate înfundată în cenuşă, femeia de smoală îşi mai întindea braţele într-o zadarnică rugă adresată firmelor mototolite şi carcaselor metalice răsărind din uniformitatea cenuşie. Dacă putea trece cu vederea geamurile pulverizate în care soarele ţipase orbitor, în care se perindaseră chipuri, faţadele păreau de cele mai multe ori neatinse, deşi invariabil îndoliate de o vopsea neagră, ieftină şi tare veche, atât de veche încât crăpase pretutindeni. Dar, negre în adâncime, crăpăturile nu lăsau nici o speranţă.

Ca nişte hipertrofiate labe de curcan ridicate spre soare, lipsiţi de frunze, copaci de zgură sprijineau un cer neverosimil, derizoriu de albastru în liniştea acum inutilă, din care flori şi cactuşi dispăruseră. Florile şi cactuşii erau de mult cenuşă, ca gândurile, pături sterpe, linţoliu peste cadavrul fără cadavre.

Simpla adiere stârnea pulberea stratului de deasupra. Prefăcut brusc într-o coloană rotitoare crescută până la înălţimea celui ce respiră acolo unde răsuflările fuseseră curmate, vârtejul mort începea să alerge cu iuţeală dementă. Dar, oprită curând în faţa unui obstacol inexistent, sfârleaza verticală intra în panică şi ţopăia pe

loc, şovăia o clipă, se repezea buimacă la dreapta, la stânga, înapoi, febrilă de parcă s-ar fi potrivit de pe un picior pe altul în vederea unui ultim şi deznădăjduit asalt. Se răzgândea însă tot atât de fără veste cum pornise şi gonea la fel de absurd îndărăt, jucând sacadat în jurul lui de parcă s-ar fi străduit să-i transmită un mesaj ce nu mai putea fi exprimat decât prin totala incoerenţă a mişcării.

Ca gândul unui copil, îşi spunea atunci, iar privirile-i lunecau descurajate de-a lungul străzii ucise. Vârtejul se înşuruba în stratul de cenuşă. Totul încremenea din nou sub cerul albastru şi el mergea mai departe printre şirurile atât de familiare ale pereţilor calcinaţi, în care se răsuceau cercevele negre şi porţi umflate ca trupurile unor înecaţi. Lemnul părea muncit dinăuntru sub puterea unei drojdii malefice, dar drojdia întunecată venise din afară. Lemnul era nevinovat, s-ar fi putut face din el orice.

Aici fusese piaţa. Haosul din mijlocul ei, un călăreţ de galopul încremenit al căruia se tociseră veacurile. *O treabă de rutină,* îşi spuse, o făcuse de nenumărate ori în săptămânile de practică şi singura noutate constă în faptul că-şi sfârşise studiile, primind cea dintâi misiune. De ce se simţea neliniştit? Ca pentru a căuta răspunsul privi, pe rând, clădirile monumentale ce închideau piaţa.

Dominând-o de la înălţimea frontoanelor într-o nobilă succesiune de alegorii, femei şi bărbaţi de piatră îşi păstrau cu încăpăţinare iluziile, iluziile celor ce născoceau alegorii într-o epocă ce mai păstra iluzii. Epoca şi iluziile dispăruseră, dar piatra era tenace. Până la urmă, nici nu greşea, poate.

Urcă scară largă, ocolind umbra frântă a omului aşternută, ca un preş, peste trepte. Porţile deschise atârnau strâmb în balamale, praful şi cenuşa pătrunseseră între pereţii masivi, îmbrăţişând picioarele coloanelor de

marmură. Cu mişcări egale, poruncite de o ciudată mirare căreia nu-i pricepea obiectul, îşi scoase raniţa, o lăsă peste stratul mort şi se pregăti să recheme, ca de obicei, noaptea *dinainte,* ultima noapte. Îşi auzi răsuflarea. Stabili contactele. Semnalul cunoscut distilă sunetele de avertisment. Atunci împinse acul şi se pomeni cufundat într-o beznă pe oare o percepu îndată ca diferită. Dar nu prin absenţa luminii. Deşi le aştepta, tresări auzind sunetele vieţii şi se repezi fără să vrea în dreptul unei ferestre, trecând imprudent pe lângă portarul adormit, care apăruse şi el în ghereta lui.

Piaţa era luminată de globuri incandescente, călăreţul încremenit în galop părea spoit cu aur. Lumini violente explodau şi se stingeau pe faţadele clădirilor. Vehicule colorate foiau, mârâiau scurt, dar ceea ce-l tulbură într-adevăr fu mulţimea oamenilor străbătând piaţa. Mergeau, vorbeau, râdeau şi gesticulau sub ochii lui, fără a vădi în nici un fel că bănuiau ce-i aşteaptă a doua zi şi îngăduindu-i să trăiască, alături de ei, risipa timpului scurs cu atât amar de vreme înainte, a timpului care nu există pentru el. Era un timp furat, înviat din morţi, timpul străin al unei lumi străine şi totul părea un spectacol de felul celor pe care le văzuse de atâtea ori în facultate, totul fusese iremediabil şi nu mai putea fi.

Ultima dată, pe Arhaura cotropită de apele care acoperiseră mărunta planetă, sufocând-o, lumea artificial readusă la viaţă se afla angajată într-o sălbatică luptă cu apele şi, alături de colegii de la Institutul de Intervenţie, urmărise zadarnicele eforturi ale unor oameni condamnaţi, agăţându-se până în ultima clipă de speranţa că digurile febril înălţate aveau să reziste. Atunci asistase la zvârcolirile omenirii condamnate şi, deşi le fusese neînchipuit de greu să nu sară în ajutorul celor ce se

prăbuşeau sub privirile lor în negrele ape vuitoare, deşi profesorul fusese nevoit să le reamintească legea care interzicea o atât de masivă modificare a trecutului, izvor de complicaţii temporale cu urmări incalculabile, totul se înscria în ordinea tragică ştiută. Acum însă, viaţa paşnicei nopţi de vară părea sinistră.

— Stel, spuse cineva, vorbindu-i la ureche. Stel!

— Da.

— S-a întâmplat ceva?

— Nimic, spuse Stel, dar îşi privi ceasul şi văzu că, într-adevăr, era în întârziere. Încep îndată.

În celelalte oraşe trimişii fuseseră, probabil, mai punctuali. Îmbrăţişă o dată cu privirea netulburata agitaţie a pieţii, apoi se trase îndărăt cu o uşoară strângere de inimă şi urcă scara. Pregătise totul în timpul mort al oraşului pentru a regăsi instalaţia în timpul lui viu, dar nu se gândea la asta. Imaginea pieţii luminate îi juca înaintea ochilor şi din bucuria cu care primise cu câteva zile în urmă vestea că avea să ia parte la o lucrare de salvare nu mai rămăsese nimic. De fapt, bucuria naivă pălise încă de când începuse să păşească printre ciudat de cunoscutele faţade ale caselor vitriolate.

În lumina scăzută pe care piaţa o trimitea prin ferestre desluşi, o dată ajuns la etaj, pereţii acoperiţi de succesiunea tablourilor. Întunecate, formele statuilor creşteau din podea. Vedea de ajuns pentru a se orienta, aşa că se îndreptă fără şovăială către fereastra din colţ. Îndărătul perdelei găsi capul transmiţătorului. Coordonatele de recepţie fuseseră stabilite şi nu-i rămânea decât să plimbe pâlnia strălucitoare prin dreptul fiecărei piese.

Absent, declanşă butonul. Tabloul imens, prins în ramă aurită, dispăru. Apăsă pe butonul alb, făcu doi paşi, declanşă din nou. Forma răvăşită în bronz se volatiliză.

Obişnuit cu operaţiile de salvare, nici nu încercă să-şi închipuie drumul fulgerător al piesei dezintegrate şi materializarea ei în sala identică, reconstruită din vreme în parcul civilizaţiilor defuncte din inima Telmadonului. Deplasându-se prin faţa operelor de artă se grăbea doar să ajungă în dreptul câte unei ferestre, de unde trăgea cu ochiul la forfota din piaţa luminată, care-şi trimitea până la el, înăbuşite, ecourile. Ar fi vrut să le prelungească în timp, temându-se de clipa care avea să le împrăştie şi de tăcerea prefigurând cealaltă tăcere, definitivă. Dar nimeni nu părea să se grăbească în noaptea de vară, mereu alte perechi se iveau în piaţă şi vehiculele se roteau în jurul călăreţului, apărând şi dispărând după legi necunoscute.

Aşa înaintă prin întuneric, golind metodic sală după sală. În urma lui pereţii despuiaţi păreau străpunşi de nenumărate ferestre oarbe şi spaţiul se amplifica. Pătrunsese într-o încăpere circulară şi îndrepta pâlnia către singurul bărbat de marmură înălţându-se în mijlocul ei ca un biet substituit al veşniciei, când o uşă se deschise şi îndată fu orbit de lumina căzută din tavan.

O fată speriată. Spunea ceva şi-şi întinsese braţul către el şi-i vedea degetele tremurând. Mulţumi în gând celor ce hotărâseră să îmbrace membrii echipelor de intervenţie în hainele epocii unde aveau de îndeplinit o misiune şi-şi înălţă, din buzunarul de la piept, minuscula capsulă a traducătorului.

— ...aici, la ora asta? auzi atunci sfârşitul neliniştitei întrebări a fetei.

— Bună seara, spuse el calm, înclinându-se aşa cum văzuse că procedau bărbaţii lumii ei în vechile pelicule proiectate în amfiteatrul din Telmadon. Ce noapte frumoasă!

— Dar muzeul s-a închis de trei ceasuri... Dacă vrei să

admiri noaptea, e mai frumoasă în piaţă.

— Nu m-ai înţeles, spuse el. Noaptea e frumoasă pentru că mă aflu aici, printre opere de artă... şi-n faţa uneia vii.

— Ascultă, spuse ea (dar teama din priviri făcuse loc unei sclipiri vesele şi glasul nu-i mai era sever, pe cât l-ar fi dorit), ora nu-i de loc potrivită pentru... Am crezut că eşti un hoţ.

— Sper că nu mai crezi, zâmbi el, fericit că încă n-a apucat să golească încăperea în care abia intrase.

— E totuşi ciudat...

— Faptul că admir operele de artă? Am să-ţi spun un secret. Până la urmă, cred că-mi plac mai mult cele vii.

Un zâmbet, în sfârşit, ca răspuns la zâmbetul lui chinuit. Şi cât de cunoscute i se păreau toate!

— Ei bine, admiratorule nocturn, ai să pleci cu mine, chiar acum.

— Da? Spune-mi, te rog, fetele care se ivesc noaptea, pe neaşteptate, în muzee sunt întotdeauna atât de severe?

— Eşti nemaipomenit, râse ea. Îţi închipui într-adevăr că *eu* trebuie să explic pentru ce mă aflu aici?

— De ce nu? Poate că am venit în control... Să văd, de pildă, cum funcţionează sistemele de alarmă.

— Şi nu funcţionează? se nelinişti ea din nou.

— Ei bine, nu. Ce zici de asta?

— Nu cred, şopti fata.

Era deodată fragilă şi paloarea îi dezminţea cuvintele, dar ochii i se măriseră şi Stel alungă gândul că a doua zi, peste câteva ore...

— Am să-ţi fac o mică demonstraţie, spuse el.

Îndreptă capul transmiţătorului spre statuia din mijlocul încăperii şi declanşă butonul. Ţipătul fetei însoţi dispariţia bărbatului de marmură, atât de falnic cu o clipă

înainte.

— Ce... ce-i asta?

— Exact ce ţi-am spus, zise Stel, silindu-se să păstreze tonul de până atunci. Ai auzit cumva semnalul de alarmă?

— Dar statuia! strigă ea. Unde?...

Uf, şi el care se crezuse abil pomenind de sistemul de alarmă pe care-l demontase atunci când instalase transmiţătorul.

— Linişteşte-te, spuse cât putea de convingător. E cu putinţă să nu fi auzit de noua metodă prin care se verifică sistemele de alarmă?

— Nu, n-am auzit şi nu-mi pasă. Dar statuia! Unde-i statuia?

— O fetiţă speriată, rosti el pentru a câştiga timp, ne mai ştiind ce să spună. Şi cât de copilăroasă...

Se străduia febril să născocească ceva. De fapt, nici n-ar fi trebuit să mai zăbovească: colecţia muzeului fusese pusă la adăpost, misiunea era încheiată. Urma doar să mai grăbească o dată curgerea timpului pentru a recupera transmiţătorul, dar simplul gest cu care avea să împingă acul pe cadranul temporal însemna uciderea acelei ce se agăţase de mâneca lui, rostind acum repede, cu glasul întretăiat:

— Nu te mai las să pleci! Cine eşti... Unde-i Olimpianul?

— Ah, era Olimpianul, spuse el neavând habar la cine se referea, dar fericit că-i oferă încă un prilej de a înşira cuvinte, deoarece ştia că n-o va linişti decât vorbindu-i într-una, aşa cum proceda cu animalele sau copiii. Ţi-e teamă pentru el? Prostuţo... Olimpianul se află acum la adăpost, acolo unde nici un hoţ nu-l mai poate atinge. E tot atât de falnic şi se întreabă de ce nu ne ocupăm de sistemul de alarmă... care nu funcţionează. Şi asta nu-i bine. Un sistem

de alarmă trebuie să zbârnâie din toate soneriile, nu-i aşa?... Hai să vedem ce s-a întâmplat şi să punem totul la loc. Soneriile au să zbârnâie din nou, le ascultăm niţel şi plecăm acasă, doar s-a făcut târziu şi vrem să ne culcăm şi noi, să dormim, să visăm...

Glasul i se frânse. Totul va fi cenuşă, şi visele, şi fata de lângă el, care-l privea acum cu ochii măriţi, întrebând în şoaptă:

— Cine eşti?

Trase lung aerul în piept şi izbuti să zâmbească, un zâmbet mic, şters, contrazis de toate legile Universului.

— Mi se pare că ţi-am spus, de câteva ori...

— Nu, stărui ea, taci... Vreau să spun: cine eşti, într-adevăr? Ce înseamnă toate astea?... Uite, m-am liniştit. Te rog să mă ierţi pentru scena de adineauri.

— Eu trebuie să-ţi cer iertare. Te-am speriat.

— Da.

— Îmi pare rău. Dar nu mai eşti speriată.

— Ba da, sunt.

— Nu. Ca dovadă, uite, vorbim ca doi prieteni... Deşi nici nu ştiu cum te cheamă.

— Maria.

— Maria, Maria, Maria, spuse el. Maria!

Bucuria şi tristeţea asta, regăsire şi pierdere... De ce?

— Am crezut tot timpul că eşti un hoţ de rând.

— Dar nu mai crezi.

— Nu. Eşti ceva mai rău, aşa-i?

— Poate... Sper că nu mă socoteşti, totuşi, tâlhar de drumul mare.

— Nu. Cine eşti?

— Nu-ţi pot spune. Eşti foarte frumoasă.

Maria îşi trecu palma peste faţă. Nu era pregătită. Totul venise prea repede şi fusese nevoită să-şi încordeze

puterile pentru a întâmpina ceva peste puteri.

— Numai pentru că am întârziat în bibliotecă, şopti. Pregătesc o lucrare. Despre visele şi coşmarurile secolului al XVIII-lea... Uşa pe care am intrat e uşa bibliotecii. Am auzit zgomot.

— Vise şi coşmare... Iartă-mă. Trebuia să fiu singur.

— Singur pentru ce?

— Te conduc acasă.

Vorbeau în şoaptă, ochi în ochi.

— Da.

— Cu o condiţie.

La capătul puterilor, izbuti să întrebe totuşi, printre lacrimi:

— Cine pune condiţii?

— Eu. Să nu te miri. Să nu întrebi nimic.

Maria oftă.

— Nici cum te cheamă?

— Stel.

— Stel, repetă ea cu tristeţe. Stinge lumina… Stel.

Şi trecură amândoi pe lângă pata mai deschisă ce însemna pe podea locul unde Olimpianul se înălţase cu câteva clipe înainte, apoi intrară în cea dintâi dintre sălile pustii. Buzele Mariei tremurau. Stel o cuprinse cu braţul simţindu-i în palmă rotunjimea umărului şi fata răbdă nodul care i se pusese în gât. Acum nu mai întorcea capul pentru a urmări ferestrele oarbe de pe pereţii jefuiţi. Cu fruntea plecată, cu ochii închişi, păşea ca un automat şi nu scoase o vorbă câtă vreme trecură dintr-o sală într-alta, nici când începură să coboare scara. Portarul de noapte moţăia în ghereta de lângă poartă, aşa cum îl lăsase Stel.

— Noapte bună, şopti fata, simţind presiunea degetelor care-i strângea umărul, iar portarul tresări.

— Atât de târziu? întrebă, frecându-se la ochi.

Era un bătrânel rumen, cu chelia ca o poiană în mijlocul unei fâneţe argintii.

— Am întârziat, spuse gâtuit Maria. Am lucrat cu... cu specialistul de la institut.

— Doi tineri! Păcat de tinereţe...

Şi ridicând din umeri, bătrânelul apucă inelul cu chei şi le deschise.

— Noapte bună, spuse Stel.

— Pe mâine, spuse Maria, şi vorbele ei îl izbiră în piept.

Atunci când poarta se închise în urma lor nu se mai putu stăpâni şi rosti încruntat, trăgându-şi braţul de pe umerii fetei:

— Ai spus *pe mâine.* Chiar nu ştii nimic? Nu bănuieşte nimeni?

— Simt că înnebunesc, gemu Maria, ducându-şi pumnii la gură.

Un sunet spart i se zbătu în gât ca o vietate măruntă şi neajutorată, gata să ţâşnească.

— De ce mă chinuieşti?

— N-am să te chinuiesc niciodată...

Dar felul cum şoptise cuvintele o zgudui mai mult decât înţelesul lor. Faţa lui părea împietrită.

— Mi-ai cerut să nu întreb nimic...

Piaţa se golise acum, şi singurătatea călăreţului din mijlocul ei o făcea şi mai goală. Cactuşii se înălţau diformi.

— Nimic, spuse el cu ochii la galopul împietrit, amintindu-şi cum avea să arate peste zi. Vino... Nu, nu pe acolo! strigă deodată, văzând că dă să coboare treptele.

Acolo, în stânga, urma să se întipărească pentru totdeauna umbra frântă a unui om. A bătrânului portar? Îşi muşcă buzele.

— Nu-mi închipuiam că am să trec pe nesimţite de la coşmarele secolului al XVIII-lea la coşmarul pe care-l

trăiesc, spunea ea. Pentru că nu-i decât un coşmar... Nimic adevărat. Tu nu exişti, muzeul nu e gol, sunt acasă şi am să mă trezesc îndată...

— Trezeşte-te! strigă Stel din nou, răsucind-o cu faţa spre el şi apăsându-şi buzele peste buzele ei.

Se muie toată în braţele lui. Îi simţi răsuflarea pe faţă, când şopti:

— Nu mă trezi. Coşmarul se preface în vis...

Îmbrăţişaţi se apropiară de călăreţul poleit cu aurul înşelător al becurilor şi începură să se rotească în jurul lui, păşind în neştire. Capul Mariei se lipise de pieptul lui Stel. Fata răsufla egal, ca în somn. Nu voia să mai pună întrebări şi n-avea nevoie de răspunsuri, dar el ştia că fură minutele unui timp mort, în care nimic nu mai putea rodi şi, copleşit de o mare tristeţe, de o mare duioşie, se lăsă învins de tăcere.

Când Dim se ivi lângă ei tresări, dar nu se miră.

— Îmi pare rău, Stel.

Ţeava scurtă strălucea în mâna noului venit.

— Cine e? se nelinişti Maria. Ce spune?

Stel o strânse mai tare la piept.

— Nu mi-ai făgăduit să nu pui întrebări?... Vorbeşte, Dim.

— Totul se petrece pentru a doua oară, Stel, înţelegi? Ai mai încercat s-o salvezi... vreau să spun că prima dată ai şi izbutit. Ai fugit cu ea pe Acn 6 şi aţi debarcat cu circa 1000 de ani în urmă... Saltul în timp era prea mare şi, în ciuda antrenamentului, ai uitat. Dar cum ţi-ai închipuit că ai putea izbuti?

— Nu mi-am închipuit nimic. Am acţionat, Dim... De asta mi se pare totul atât de cunoscut!

— Ţi-ai amintit, totuşi? se însufleţi celălalt. Toţi ziceau că-i cu neputinţă... Dar era limpede că aveai să fii readus

aici, împreună cu ea. E condamnată, Stel. Nimeni nu poate schimba nimic.

— Cercul s-a închis, nu?

— N-avem încotro, ştii bine. Sau o părăseşti chiar acum şi plecăm împreună, sau... ţeava strălucitoare se înălţă şi Stel văzu gaura întunecată.

— De ce trebuie să moară, Dim? Ce s-ar întâmpla dacă ar rămâne cu mine?

— Ar înţelege. Până la urmă, ar da alarma. Modificarea istoriei ar depăşi limita îngăduită... Cunoşti legea.

— Da, zise Stel şi-şi repezi piciorul, izbind mâna care ţinea arma.

Flacăra orbitoare nimeri armăsarul de bronz, care se prefăcu într-un haos de forme fără nume. Maria strigă, dar cei doi se şi încleştaseră, iar ţeava strălucitoare, îndreptată când spre cer şi când spre caldarâm, zvâcnea sub dubla apăsare a braţelor lui Dim şi Stel. Neînţelegând ce se întâmpla din clipa în care deschisese uşa bibliotecii, asistă neputincioasă la lupta celor doi necunoscuţi care-şi vorbiseră într-o limbă necunoscută pentru a se rostogoli acum la picioarele ei. Dar unul dintre necunoscuţi o sărutase şi capul i se odihnise pe pieptul lui, în dubla tăcere care-i apropiase mai mult decât ar fi putut-o face cuvintele. Îngrozită, se năpusti spre treptele muzeului, cu gândul încă neformulat de a cere ajutor singurului om pe care-l ştia în preajmă, bătrânul portar. Se şi repezise pe primele trepte, când vâlvătaia pornită din ţeava strălucitoare o izbi în plin şi fata nu mai fu decât umbra frântă, pentru totdeauna întipărită pe piatra neştiutoare.

În piaţă, cei doi se descleştaseră şi se ridicau acum, răsuflând scurt şi repede.

— Nu era altă soluţie, spuse vinovat Dim.

Stel privea pata ce păstra silueta Mariei, umbră peste

absenţa căreia abia o împiedicase să păşească.

— Nu, nu era, repetă cu un glas stins ce venea parcă de foarte departe, apoi îşi repezi atât de neaşteptat pumnul în bărbia celuilalt, încât Dim nu apucă să se ferească şi se prăbuşi pe caldarâm.

Stel rămase o clipă încordat. Nu se auzea nici un sunet. Atunci se plecă şi culese arma din mâna desfăcută fără vlagă, apoi se repezi pe trepte, ocolind umbra Mariei. În dreptul porţii atinse cu ţeava argintie broasca şi închise ochii, când apăsă pe trăgaci. Poarta se căscă, neagră şi umflată. O împinse, năvăli în clădire trecând pe lângă ghereta portarului încremenit şi, lângă piciorul uneia dintre coloane, îşi regăsi raniţa, acolo unde o lăsase. Fără a-i da drumul împinse îndărăt acul pe cadranul temporal şi se pomeni în încăperea circulară de la etaj.

— Maria, Maria, Maria, spuse el. Maria!

Şi din nou îl încercă bucuria şi tristeţea, simţământul că regăseşte şi pierde ceva, dar nu se mai întrebă ce.

— Am crezut tot timpul că eşti un hoţ de rând.

— Dar nu mai crezi.

— Nu. Eşti ceva mai rău, aşa-i?

Cuvintele. Fuseseră rostite şi nu mai puteau fi schimbate, deşi totul devenise îngrozitor şi gândurile i se ciocneau ca nişte bile, pe rând adunate, răvăşite şi din nou repezite unele împotriva celorlalte. Nefamiliarizată cu salturile în timp, fie şi de scurtă durată, Maria nu-şi amintea nimic şi rostea cuvintele fără să-şi dea seama că repetă un rol, că totul fusese, dar Stel ştia că vremea le era măsurată. Puse jos raniţa şi, aproape imperceptibil, împinse acul înainte. Piaţa se golise acum şi singurătatea călăreţului din mijlocul ei o făcea şi mai goală. Cactuşii se înălţau diformi.

— Nimic, spuse el cu ochii la galopul încremenit, amintindu-şi cum avea să arate, nu peste zi, ci curând, mult

prea curând. Vino... Nu, nu pe acolo! strigă deodată, văzând că dă să coboare treptele.

Acolo, în stânga, urma să se întipărească pentru totdeauna umbra frântă a unui om. Dar nu a portarului, aşa cum crezuse. Îşi muşcă buzele. Undeva trebuia să existe o spărtură, cercul nu putea fi lăsat să se închidă. Acum avea o armă şi *ei* ştiau. Atâta vreme cât trăia, Maria avea să trăiască.

— ...decât un coşmar. Nimic adevărat. Tu nu exişti, muzeul nu e gol, sunt acasă şi am să mă trezesc îndată...

— Trezeşte-te! strigă Stel din nou, răsucind-o cu faţa spre el şi apăsându-şi buzele peste buzele ei.

(Din vol. *Capcanele timpului.* Editura Albatros, 1972)

ELEGIE PENTRU ULTIMUL BARLINGTON

Dacă n-aţi vizitat Noul Weimar, vi-l recomand: e un oraş fantastic! Luminile sale surprind, culorile intrigă, iar aerul – încărcat de stranietatea edificiului „Keops” şi de gloria celui care a fost, ani la rând, „incredibilul Barlington” – e dens şi se respiră greu. Totul pare neomenesc... Dar câtă artă (şi cât inexplicabil) în fiecare incidenţă a Noului Weimar cu muzica! Pe mine, mărturisesc, m-a fascinat încă din tinereţe. Poate unde am şi încercat aici, prima oară, sentimentul (şi logica intenţională) a unui oraş *acriminal* (din vechiul Weimar fusese preluată tradiţia marilor manifestări muzicale); poate din cauza bătrânului Cib, profesorul, pe care l-am stimat sau l-am iubit, cine mai ştie azi, şi – de ce nu? — din cauza acelei ultime clipe în care, contrar evidenţei, voiam să-l readuc la viaţă. Eh, Cib!

„Incredibilul” – S.K. Barlington, tatăl lui Cib – cel mai de seamă muzician al mileniului, murise încă înainte de terminarea Noului Weimar. Creaţia sa – dacă aţi ascultat vreodată celebrul „Concert al Quasarilor” în interpretarea orchestrei „Pal-Keops”[1] nu se întâlneşte, decât în planul unei mari elevaţii, cu preocupările şi geniul fiului său. (Organizatorii marilor turnee „Musica super-nova” sunt liberi să-i confunde şi în viitor pe cei doi creatori, până la a declara că ar fi vorba de una şi aceeaşi persoană... E meseria lor!) Identificarea abuzivă, însă, ca şi exploatarea la nesfârşit a aşa-zisei „contradicţii Barlington” (dintre părinte şi fiu) nu are nici un temei. Pornind la edificarea

[1] Cea mai renumită orchestra – „Mirifica” – a Palatului „Keops”.

acelui straniu „Keops”, în care timpul avea să descopere un simbol al devoţiunii filiale, Barlington Cib, savantul de formaţie riguros tehnică, voise să-şi definească propriul său potenţial creator, obsesiile şi geniul.

Să-l acuzăm că fantasticele desfăşurări componistice imaginate de Barlington (S.K.) ar fi justificat o construcţie mult mai originală (mai piramidală în esenţă) decât obositoarea supraetajare, asemănătoare piramidei lui Keops? Dar Cib Barlington nu era un poet al mausoleelor, ci un cibernetician, poate fără egal, chiar dacă în modestia sa a acceptat să afirme că epocalele dezvăluiri cibernetice la care a ajuns îşi găsesc adevărata sorginte în desfăşurările componistice ale părintelui său. Dar a dezvălui public corelaţia, mai puţin evidentă, „arta-tehnică” presupunea din punctul lui de vedere supremul orgoliu… al lipsei de orgoliu. Ceea ce – fără să însemne încă o dramă – putea s-o declanşeze oricând…

*

Revenit la Weimar în primăvara acelui an, n-am ezitat nici o clipă să-l vizitez încă din prima zi pe bătrânul meu profesor şi prieten Cib Barlington. Ultimele sale scrisori, mărturisesc, mă întristaseră. Omul care concepuse edificiul „Keops” (şi Noul Weimar), în dorinţa de a relansa aspiraţia spre perfecţiune, constata – atunci când nu mai întrevedea nici o posibilitate reală de reconsiderare a operei – că întreaga idee a edificiului piramidal ascunde înlăuntrul ei o eroare.

Cib Barlington o intuise într-o anume măsură, îi întrevăzuse în timp consecinţele, dar o acceptase ca pe un risc inerent, aproape inevitabil, deşi – în momentul acela – nu-i găsise încă un nume.

— Dragă S.H., ai putea să-mi aproximezi vârsta lui Barlington?

— Judecând după ultimele sale scrisori, câteva sute de ani.

*

Barlington ne rugase să asistăm la concert. În program: „Poemul simfonic al Stelei Interzise”, o lucrare foarte apreciată de iniţiaţi, presupun, dar departe de a câştiga adeziunea unor criminalişti de formaţia lui S.H. sau a mea.

Barlington însă insistase, afirmând că ar fi vrut să ne consulte în privinţa unui fenomen simptomatic pentru activitatea întregului „Keops” şi, sesizabil, mai ales, în interpretarea acestui Poem (îl definise, drept un fenomen de eroziune). În stilul său direct, Barlington ne atrase atenţia asupra solistului (un reputat violonist), asupra harfei (la care avea să debuteze o tânără care cucerise de curând titlul „Miss Musica”) şi dirijorului, considerat pe drept părintele acestei apreciate orchestre.

Dar pentru a înţelege îngrijorarea şi, într-un fel, aprehensiunile lui Cib Barlington, va trebui să insistăm asupra compoziţiei în sine a Poemului. Imaginat că un studiu de virtuozitate pentru vioară, poemul era interferat în puţinele sale angajări lirice de fuga sinuoasă a unui exerciţiu de harfă. Orchestra, cu o bine găsită discreţie (voi reveni asupra elementelor care par să fi influenţat drama Barlington) îşi propunea să puncteze raporturile melodice cvasi-incompatibile iniţial dintre cele două instrumente, subliniind renunţările şi revenirile viorii ca pe o afirmare a conştiinţei de sine. Îndepărtat, de factură neobişnuită, motivul apelativ al harfei se dovedea a fi, într-un plan metaforic, tocmai chemarea Stelei Interzise (reperabilă prin calcul, dar refuzată percepţiei concrete). Or, Barlington nu era un naiv… El ştia foarte bine că rolul orchestrei şi al dirijorului, în această stranie ţesătură, de intenţii melodice,

era hotărâtor. Şi totuşi – poate de aici şi acel prag de insatisfacţie pe care-l sugerase Barlington – dirijorul făcea abstracţie parcă de nevoia de comunicare a viorii. Privirea solistului – discordant faţă de partitură, dar riguros notabil pentru ceea ce avea să se întâmple – exprima o disperare totală şi o nedumerire anticipând demenţa. Harfista – corectă muzical (deşi poate prea tehnică pentru gustul meu) – ar fi vrut, presupun, să manifeste un regret pentru lamentările viorii, dar orchestra venea să-i amintească, lucid, că Stelele Interzise sunt aprioric şi inaccesibile.

Poemul devenise un fel de convulsie disperată, în care singurul surd şi orb se demonstra dirijorul. Solistul (drama se apropia), obosit de toată această suficienţă a replicii, avea un veritabil moment de sufocare. Vioara – întreruperi crispante. Într-adevăr, ceva nobil şi demn (acesta era sentimentul) se eroda. Dar bagheta dirijorului nu voia să întrerupă eroziunea.

*

Chiar şi pentru mine, un exersat al emoţiilor, se întâmpla în acel moment lucrul cel mai uimitor cu putinţă, unic în analele simfonismului: ca la ruperea unui resort interior, ca la o hemiplegie subită, solistul scăpă vioară din mână. Harfa emise un sunet care păru un plânset, iar orchestra rămase ca paralizată în poziţia în care o găsise ruperea corzilor viorii. Publicul, câteva mii de spectatori, părăsi sala. Fără indignare – în ultimă instanţă ştiau foarte bine cu toţii că atât soliştii cât şi membrii orchestrei ascund în virtuozitatea lor un creier electronic, că accidentul, chiar şi în lumea celei mai evoluate tehnici neuronale, nu poate fi exclus. Dar curiozitatea, evident, nu se mulţumea cu simpla acceptare a situaţiei. Şi la o descifrare mai atentă a zgomotului de fond, întrebările începeau să prindă contur:

Ascundea tot acest accident și o dramă umană?

Animozitatea dintre dirijor şi solişti era pur tehnică sau, inexplicabil cum, dobândise un fond afectiv? Şi care era apoi rolul acelei tinere fete care debutase la harfă ?

Neliniştite, privirile cercetau piramida, încercând să-i ghicească misterele. Un curent de aer turbionar, neobişnuit pentru Weimar, se răsuci în jurul statuii lui S.K. Barlington. Ceva se eroda, ca la o frecare, piatră de piatră.

Ceasul mare din sala de concerte, imortalizând prăbuşirea solistului, se oprise la orele 20,15.

*

Barlington ne aştepta la ieşire. Figura sa descompusă trăda una dintre acele prăbuşiri fulgerătoare, mai grave decât îmbătrânirea. Rezistenţa şi forţa de resurecţie vitală îi fuseseră inhibate, amintindu-ne, ca manifestare exterioară, clipa care precedase prăbuşirea solistului.

Evident, încerca să mascheze:

— Solistul m-a încântat – dar vocea lui Barlington nu mai izbutea să pară convingătoare. Cred că cibernetica – mai adăugă el – e chemată să reafirme în timp personalitatea umană.

Nu i-am răspuns şi nu l-am compătimit. Priveam la etajele superioare ale neobişnuitului „Keops” şi încercam să-i ghicesc miile de fire nevăzute, condiţionând funcţionarea nenumăratelor sale orchestre. Ştiam doar că am în faţa mea un laborator uriaş, nu o fonotecă inertă, şi că fiecare etaj are o menire specială în activitatea de concepţie şi de lansare a muzicii moderne.

— Explică-mi, te rog, Barlington; după câte am înţeles din scrisorile tale, fiecărui solist, fiecărui dirijor, fiecărui membru al orchestrei îi corespunde undeva, într-un etaj superior al piramidei, un girant al execuţiei fidele.

— Adevărat – recunoscu Barlington. Dar girantul funcţional al solistului a fost electrocutat… o clipă chiar

înainte de prăbuşirea solistului.

— Şi girantul dirijorului? Girantul fetei care cânta la harfă? Giranţii aceştia ce spun? Unde sunt? Logic vorbind, sunt singurii care ne mai pot dezvălui accidentul! De ce te-ai resemnat, Barlington?

Dar Barlington nu mai avea puterea să răspundă. Îmbătrânirea, *prăbuşirea* sa continuau vertiginos.

M-am întors în clădire şi, împreună cu S.H., am început să urc spre etajul întâi al tot mai enigmaticului „Keops”.

*

Sala giranţilor, aşa cum ne așteptam, era ermetic închisă. Accesul persoanelor străine de activitatea serviciului, refuzat din principiu în serile de concert, era cu atât mai riguros refuzat de îndată ce un element imprevizibil altera fie şi o simplă frază muzicală. Cu atât mai mult ar fi fost o naivitate să presupunem că vom putea pătrunde aici, în momentul întreruperii unui întreg concert, atunci când însuşi girantul principal al desfăşurării solistice fusese victima unei electrocutări.

Perioada romantică a criminalisticii – în care anchetatorii invadau locul crimei cu lupe, praf special de amprente şi dispozitive radiofotometrice – rămăsese în urmă, incredibilă, precum geniul naiv al descoperitorului roţii faţa de creatorul primului supersonic.

În cele 4 minute şi 20 de secunde care trecuseră de la întreruperea concertului, dispozitivul automat de anchete al etajului de giranţi realizase în schimb, din proprie iniţiativă, o analiză echivalentă cu efortul însumat a circa 2000 de criminaliști. Corelând probabilistic şi psihic intervenţiile, deplasările, reacţiile şi chiar intenţiile netraduse în acţiune ale giganţilor implicaţi în desfăşurarea concertului, automatul reţinuse într-o veritabilă fişă-robot toate cele 14 momente calitativ distincte ale dramei.

Astfel, la orele 19,44 (deci cu 16 minute înainte de începerea concertului), girantul solistului – în transcrierea cifrică a automatului anchetativ purtând simbolul „S-021” – manifestă o primă aprehensiune tragică. Dialogând cu „H-042”, giranta harfei, „S-021” se declară mai emoţionat ca de obicei de acest „ultim” concert... În realitate, voise probabil să spună că se simte emoţionat de acest „nou” concert...

La orele 19,46, „S-021” verifică din nou circuitele de comunicare în dublu sens cu solistul, sensibilizându-i la limita superioară acceptorul de valorificare tragică. Observând surpriza lui „H-042”, se justifică: „Există zile – spuse el – când ai nevoie mai mult ca oricând să te exprimi... Când redescoperi în tine o a doua partitură nescrisă încă, sau scrisă *altfel,* şi eşti chemat să alegi...” Apoi, înţelegând că explicaţia e neconformă cu atribuţia sa de girant răspunzător de interpretarea cât mai fidelă a partiturii: „Cred că am foarte multe lucruri să-ţi spun...”

La 19,47 girantul conducerii orchestrale – în speţă al dirijorului – „D-064”, realizează sensibilizarea până la autoexprimare a circuitului solistic. Din punctul lui de vedere, intenţia lui „S-021” pune sub semnul întrebării rolul girantului orchestral. „D-064” nu-şi aminteşte însă nimic similar, ca procedeu, de-a lungul celor câteva mii de concerte pe care le-a girat, şi nici un precedent care să îngăduie excepţia. Sesizează totodată că giranta harfei, „H-023”, ar putea fi atrasă de partea lui „S-021”, fără ca ea să vadă în acest act de indisciplină contestarea, în fond, a întregului sistem de giranţi.

La 19,50 „S-02l” şi „H-023” anticipează desfăşurarea poemului, imaginând fiecare în parte tulburătoare interferări melodice.

La 19,51 „D-064”, într-o neaşteptata revelare de

personalitate, renunţă la intenţia sa de a sesiza etajul superior.

La orele 20, 00 începe concertul.

La 20,07 – prima intervenţie solistică. „S-021” constată că circuitele de acord orchestral sunt desincronizate faţă de circuitul solistic.

La 20,08 – girantul dirijoral „D-064” îi cere girantului solistic să limiteze intervenţiile acceptorului de valorificare tragică.

La 20,09 – girantul solistului „S-021” are sentimentul interpretării ratate. Involuntar, comunică solistului o stare de spirit similară. Linia melodică iniţială a poemului marchează şi ea – involuntar de asemeni – un zbor frânt.

La 20,11 – „H-023”, giranta harfei, introduce la rândul ei marginal partiturii, un acord eterat ca o ipostază a refugiului în dragoste.

La 20,12 – girantul dirijorului ameninţă să acopere intervenţiile solistice prin replica orchestrală, amplificată continuu.

La 20,13 – girantul solistului are revelaţia partidei pierdute, a compromiterii, a proceselor de nesubordonare şi de indisciplină care-i vor fi intentate. Circuitele de personalitate cu care a fost înzestrat – pentru că girantul e şi el un robot – s-au demonstrat altfel inutile. În disperare, ca pentru a se răzbuna pe acel plus de personalitate care i-a determinat drama, „S-021” hotărăşte să supună circuitul de personalitate unei supertensiuni. Odată distrus circuitul, va redeveni un simplu girant… Dar, o dată cu supratensiunea, realizează paroxistic şi disperarea. „S-021” se simte atras tot mai mult de barele nimicitoare ale supratensiunii. Singurul care l-ar mai fi putut salva este girantul dirijoral. Dar „D-064” e surd şi orb…

La 20,14 – într-o ultimă manifestare de personalitate –

„S-021” vrea să-l acuze pe „D-064” de o amuzicalitate criminală. Dar orchestra acoperă chemarea disperată a viorii.

La 20,15 – prăbuşirea solistului. Semnalizatorul de avarii anunţă etajul superior al tehnicienilor. Sirena de alarmă solicită o intervenţie rapidă, dar tehnicienii etajului superior, cei care proiectaseră de-a lungul anilor pe „S-021”, „D-064” şi „H-023” sunt prinşi în propriile lor drame. Nu intervin şi nici nu confirmă receptarea semnalului de alarmă.

*

Mulţumind girantului anchetativ pentru relatările sale, am pornit să urcăm spre etajul superior al tehnicienilor. Nu înainte însă de a ne fi informat asupra sistemului de alimentare electrică a barelor de supratensiune.

— Supratensiunea e direct proporţională cu amplitudinea şi reverberaţia orchestrală – ni se răspunse prompt. Deci dependentă de actul dirijoral al lui „D-064”.

La cea de-a doua întrebare a noastră, şi anume dacă „S-021” fusese construit cumva de reputatul tehnician Soringen, girantul anchetativ se feri să răspundă. După afirmaţia sa, giranţii etajului I nu puteau furniza nici un fel de relaţii asupra activităţii etajului imediat superior.

*

Propunerea mea se confirmă totuşi. Soringen, constructor a cărui reputaţie depăşise de mult sfera activităţii muzicale a edificiului „Keops” era, într-adevăr, semnatarul şi realizatorul propriu-zis al girantului „S-021” O întâlnire cu el – recunoscutul adept al individualizării totale a roboţilor – m-ar fi interesat chiar şi în afara dramei la care asistasem. Din păcate însă, aşa cum aveam să aflăm la etajul doi, nu-i mai puteam vorbi…

În seara aceleiaşi zile, exact la orele 19,44, Soringen

primise aprobarea superiorului său ierarhic de a părăsi definitiv piramida.

Aprobarea îl găsise nepregătit. Soringen, e drept, afirmase în toate rapoartele sale că circuitul de personalitate şi de independenţă progresivă a roboţilor le-ar extinde gama de utilizare- selecţie-acţiune şi că giranţii ar dobândi, mulţumită acestei perfecţionări, neobişnuite virtuţi inovatoare (ar fi în stare să soluţioneze probleme aparent insolubile şi ar deţine, prin individualizare, un mod de interpretare diferenţiat, subiectiv, al fenomenelor). Giranţii aceştia, simţitor perfecţionaţi, ar fi putut fi introduşi, după opinia sa, în cele mai dificile zone ale activităţii umane. Mai mult chiar, Soringen se oferise să experimenteze oriunde şi în orice condiţii noul său tip de giranţi. De aici, însă, şi până la răspunsul laconic care-i fusese remis („prin prezenta vi se acordă dreptul de a părăsi complexul «Keops», în vederea experimentărilor pe care le aveţi în vedere...”) mai era însă un drum şi, poate chiar, o răstălmăcire. Şi Soringen ştia că aprobarea aceasta echivala de fapt cu o înfrângere: piramida nu mai avea nevoie de el. Fireşte, Soringen ar fi putut să retracteze, să afirme că a fost interpretat eronat şi că refuză această exilare din „Keops”. Dar ar fi însemnat să renunţe la toate căutările lui, la vocaţia sa şi, în primul rând, la ideea cu care se identificase: independenţa progresivă a roboţilor.

În jurul orelor 19,46 mai privise o dată spre ecranul de urmărire a activităţii giranţilor. „S-021”, robotul său preferat, tocmai îşi sensibiliza acceptorul de valorificare tragică şi Soringen se bucură că, plecând din „Keops”, lăsa printre giranţi un urmaş. Apoi stinse ecranul şi începu să-şi expedieze lucrurile pe care le avea în birou: câteva prospecte ale giranţilor cu care debutase, prospectul lui „S-021”, o fotografie apoi, el şi cu „S-021” plimbându-se prin

parc… Alături de ei, Hilde, una dintre colaboratoarele sale, muziciană de mare sensibilitate, o adevărată speranţă tehnică şi singura probabil care izbutise să înveţe ceva de la el. Şi nu întâmplător, proiectul ei, „H-023”, avea un circuit de individualizare afectivă… Hotărât, Soringen regreta complexul „Keops”, iar exilarea sau autoexilarea – oricum ar fi vrut s-o numească – era de fapt o lovitură care-l nimerise în plin.

Soringen mai descoperi printre hârtiile sale o ilustrată: un dement din Antarctica îl invită să întemeieze acolo, în imperiul de gheaţă, o supercivilizaţie… în mod absurd se simţi o clipă tentat să se repeadă în biroul superiorului său, Dietrich, şi să-l acuze de incapacitate. Ultimul robot-girant purtând iniţiala numelui său, „D-064”, era o dovadă concretă. Dar Soringen realiză imediat că n-ar fi putut să-l intimideze şi nici măcar să se facă înţeles. Dietrich, tehnicianul care-l coordona, nu l-ar fi putut pricepe prin însăşi structura sa, iar de limitele lui intelectuale nu era vinovat. Nu el inventase acest sistem de ierarhizare, desprins de principiul normal al reconsiderării valorice, singurul care… Soringen simţi că începuse din nou să teoretizeze.

Hilde îl informă telepatic că aflase de concedierea lui şi că regretă. Era o invitaţie discretă de a o lua cu el, dar Soringen se întreba, cu totală sinceritate, dacă nu era mai bine ca Hilde să rămână în „Keops”, şi să persevereze…

Soringen termină să-şi expedieze lucrurile personale. Era exact ora 20,07. „S-021” declanşase probabil circuitul de inervație solistică, iar de jos, din sala de concerte, parveniră primele efluvii melodice ale celui plecat în căutarea Stelei Interzise. Soringen realiză vag, din tonul interpretării, că „S-021” încearcă unele ezitări şi se gândi o clipă că n-ar fi fost rău de loc să-l înzestreze şi cu un circuit

de perseverenţă, de rezistenţă activă la denigrări şi distorsiuni morale. Era însă prea târziu. Fusese concediat. Cel mult în Antarctica… Şi Soringen, uitând că cei care părăseau piramida n-aveau voie să ducă în afara idei neaplicate încă, îşi însemnă într-un carnet „necesitatea circuitului de perseverenţă”.

Era exact 20,13. Sistemul antifurt al etajului îi sesiză greşeala şi informă simultan robotul anchetativ. Soringen încălcase o dispoziţie clară şi aceasta tocmai în ziua plecării lui. Robotul anchetativ declanşă un impuls şi Soringen îşi pierdu cunoştinţa. În acelaşi moment, „S-021” era electrocutat, iar solistul se prăbuşea… Ceasul din sala de concert indica 20,15.

Hilde declanşă simultan un apel spre etajul III, al experţilor. Silva, expertul care-l crease pe Soringen, era şi singurul care ar mai fi putut interveni. Singurul care putea să înţeleagă totodată că Dietrich, tehnicianul care semnase concedierea lui Soringen, era de fapt un robot depăşit, demodat, şi că – anticipând reacţia lui Soringen şi permanentă sa dorinţa de inovare – Dietrich prevăzuse intervenţia sistemului antifurt şi paralizarea lui Soringen… Dietrich premeditase crima…

Împreună cu S.H. am pornit spre etajul al treilea, reflectând asupra straniilor consecinţe. Trecuseră 21 de ani de la instalarea sistemului antifurt, suficient timp pentru ca bateriile sale de alimentare să fie descărcate. Şi totuşi, coincidenţa făcuse ca bateriile sistemului antifurt să fie revizuite chiar în aceeaşi zi.

Silva, marele expert Silva, cel care-l crease pe Soringen, ar fi avut toate motivele să cerceteze această stranie coincidenţă.

*

Silva se simţise în toată după-amiaza aceea dinaintea

concertului extrem de obosit. Responsabilitatea care dubla neîntreruptul efort de avizare a activităţii etajului II se conjuga la nivelul său, al experţilor, cu obligaţia valorificării totale a proiectelor emise de etajul superior – al patrulea – al creatorilor. Dar Silva, ca de altfel majoritatea experţilor, avea şi o activitate proprie de concepţie. O activitate care nu făcea parte din atribuţiile sale de drept (pe Soringen îl crease în răstimpul unui concediu de boală), dar care rămânea, nedeclarat nimănui, activitatea sa preferată şi, într-un anume sens, justificarea existenţei sale.

De la crearea lui Soringen, însă, Silva nu mai avusese răgazul unei alte realizări, şi această inactivitate prelungită îl obosise poate mai mult decât conflictele neîntrerupte care agitau etajul experţilor. E drept, conflictele acestea – încorporate în activitatea de fiecare zi a serviciului – nu îmbrăcau exteriorizări lamentabile. Ele se consumau tacit, telepatic, într-o continuă şi mereu accelerată uzură a nervilor, în conflictele dintre experţi nu interveneau nici măcar creatorii – specialiştii de la etajul IV; dialectica acestor conflicte, din punctul de vedere al piramidei, era însăşi raţiunea de a fi a experţilor. Selecţia argumentelor în interacţiune constituia un criteriu suplimentar. Din păcate, însă, un criteriu tributar unui factor eminamente subiectiv: rezistenţa nervilor. Pentru că nu o dată, în loc să se impună argumentul ştiinţific, se impunea argumentul celui cu nervii mai tari. Ceea ce îi şi oferea de la bun început expertului-şef, Diserco, un avantaj hotărâtor în aproape toate conflictele.

Creându-l pe Soringen, Silva se dovedise partizanul tipului de robot plural, pentru care activitatea muzicală, deşi cea mai importantă, nu se dovedea totuşi unică. Combătând teoria specializării limitate a roboţilor, Silva şi teoretizase chiar această pluralitate: aptitudinile muzicale

ale unui robot presupuneau, după el, înainte de toate, un univers muzical, o totală libertate şi înflorire a spiritului. Diserco evident protestase, afirmând că acest nou tip de robot, aspirând spre umanizare, ne va întoarce în final de unde am plecat. Dar se înşela, dezvoltarea nu s-ar fi făcut pe un cerc închis, ci pe o spirală neîntrerupt ascendentă.

Honorin, prietena lui Silva, îl sfătuise să renunţe la teoretizări şi să creeze un nou Soringen, infinit perfecţionat. Şi mai cu seamă să nu lucreze decât în afara piramidei, acolo unde gândurile nu i-ar fi fost urmărite în permanenţă de obiectorul mental al lui Diserco.

La 19,46 Silva află că Soringen fusese autorizat să părăsească piramida şi bănui că această hotărâre a lui Dietrich fusese influenţată direct de Diserco (Dietrich, creat de Diserco, era lipsit de un circuit volitiv independent faţă de creatorul său). Această ultimă maşinaţie a lui Diserco, spre deosebire de toate cele precedente, avu asupra lui Silva un efect depresiv. Nu-l obosi şi nici nu-l irită, aşa cum se întâmplase de zeci şi sute de ori. Maşinaţia lui Diserco, cu totul neloială şi străină de corectitudinea specifică experţilor, îl întristă. Aparatul de urmărire a stării psihice a experţilor sesiză dereglarea şi-i propuse lui Silva un antideprimant: un drog în stare să-i creeze pentru un timp iluzia unei deconectări, a unui concediu pe o altă planetă, într-o altă lume, într-un alt context de relaţii. Dar însăşi necesitatea unui astfel de drog îl întristă şi mai mult... Doza de antideprimant se cerea de bună seamă dublată şi Silva înţelese că acesta e mecanismul oricărei drogări, iluzia creând o sete de iluzii.

Silva ceru automatului doza maximă de antideprimant, ştiind foarte bine că soluţia acestei false deconectări, cea mai periculoasă, echivalează cu un sfârşit de partidă. Dar Silva mai ştia că Protector, dispozitivul de alarmă al

experţilor, va lansa în direcţia etajului superior un disperat S.O.S şi că marele Singtown, creatorul său, va interveni.

Era ora 20,15. Silva se prăbuşi, dar Protector nu declanşă semnalul...

Am pornit cu S.H. spre etajul IV – al *creatorilor* – întrebându-ne dacă marele Singtown autorizase sau nu intrarea în revizie, chiar în aceeaşi zi, a dispozitivului de alarmă. Dar Singtown, exact la 20,15, tocmai avusese un infarct.

*

La orele 19,46, Singtown, realizatorul lui Silva, se pomenise invitat – mai exact dus cu forţa – în biroul lui Dirigman, creatorul şef al etajului V. Fără să mai apeleze la obişnuitele sale introduceri, cumplit de plicticoase, Dirigman îl făcu direct răspunzător de o serie de tulburări în curs de desfăşurare la toate etajele inferioare ale complexului „Keops”.

Analizând informaţiile diferitelor seismografe psihice, Dirigman ajunsese la concluzia că tulburările s-ar datora nemijlocit activităţii învederat antipiramidale a lui Singtown.

Ultimul său robot, Silva, demonstrase din plin – afirmă Dirigman – înzestrarea lor cu un circuit de autonemulţumire. Dar Dirigman ştia că acuzaţiile sale sunt lipsite de acoperirea argumentelor. Aşa că, treptat, schimbă tonul, invocă situaţia de forţă majoră şi ajunse să afirme că numai din respect pentru părul alb al lui Singtown n-a luat încă decizia de a-l destitui şi a preferat chiar să remită cazul său Tribunalului Suprem al Ideilor.

Singtown se întoarse în biroul său în jurul orelor 20,00, încercă să asculte începutul concertului, dar nu izbuti să se concentreze. Acuzaţiile lui Dirigman, cunoscut pentru prudenţa sa maximă, presupuneau o funcţionare anormală

a întregului „Keops”. O anormalitate discutabilă chiar şi din punctul lui de vedere – discutabilă, dar totodată suficientă pentru a-i justifica decizia. Remiterea cazului său Tribunalului Superior al Ideilor venea să acrediteze această presupunere de anormalitate. Dirigman ştia doar foarte bine că Tribunalul n-avea calitatea să-l judece pe propriul său creator… Pentru că înfiinţarea acestui tribunal fusese ideea lui Singtown. Regulamentul de funcţionare a tribunalului fusese conceput tot de el, de Singtown… Ar fi avut oare acest Tribunal competenţa să judece azi cazul său? Şi încă: fiecare etaj putuse bănui până atunci o dereglare la nivelul imediat superior. Dar deasupra etajului IV, al creatorilor, nu mai era decât biroul Selectorului unic. Piramida era construită sub un unghi precis, fără nici o legătură cu exteriorul, iar în vârful ei era un singur om: cel care îl crease şi pe Singtown. Or, dacă acest *om* care avusese până astăzi încredere în el, îi îngăduia subit lui Dirigman să-l acuze, atunci *omul* de sus, selectorul unic, se dereglase şi el… Sau se speriase el însuşi de propriul său ucenic vrăjitor şi hotărî se să-l anihileze.

Lui Singtown i se făcu frică – sau îl străbătu *ceva* asemănător fricii; simţi că nu mai are cui să ceară ajutor şi - pentru prima oară, conştient de limitele sale organice, pentru că şi el era un robot – se prăbuşi. Nu, nu fusese un infarct miocardic, ci unul neuronal.

Ceasul din biroul lui Singtown se oprise şi el la fatidicul 20,15.

Ceasurile noastre, acum, la terminarea descifrării fotogramelor anchetative, arătau 20,23. Deci trecuseră numai opt minute de la declanşarea propriu-zisă a dramei. Dacă Singtown avusese dreptate, iar dereglarea se produsese într-adevăr la nivelul selectorului unic, ne mai rămâneau exact două minute pentru a o lichida.

Organizarea piramidei îngăduia o revenire la funcţionarea normală: dacă avariile erau lichidate într-un răstimp de 600 de măsuri muzicale (echivalentul a 10 minute)!

*

Urcând spre biroul selectorului unic, pentru prima oară de la intrarea în „Keops”, mă acuzam. Cum de nu m-am gândit până atunci că organizarea aceasta perfectă, piramidală, nu admite nici o eroare care să nu fie justificată (şi explicată) de o alta, la nivelul etajului imediat superior? Şi că o eroare agravată din etaj în etaj nu putea să înceapă decât de acolo, din vârful piramidei?

Alergam spre biroul selectorului unic… Şi pentru prima oară, aproape de vârful piramidei, înţelegeam că eroziunea se însuma şi creştea în intensitate, prin însăşi logica acestei construcţii, pe măsura apropierii de vârf. Nu întâmplător nici o piramidă nu şi-a putut păstra prin timp vârful ei de săgeată, atât de sfidătoare iniţial la adresa eternităţii…

Ultimele trepte ale scării erau din ce în ce mai strâns spiralate. Urcam tot mai greu. Mai aveam 90 de secunde şi trebuia totodată, urcând, să câştig timp, imaginându-mi biroul selectorului unic, invarianţii şi diferenţialii afectivi, analizatorii neuronali şi perceptorii de intuiţii. Iar printre ei un *om,* singurul *om*, singurul creier uman al piramidei, dar care din capriciu, sau din orgoliu, sau din oboseală greşise…

Dar nu greşise!

În mijlocul panourilor pe care mi le imaginasem cu destulă exactitate, prăbuşit peste butoanele de intervenţie rapidă, singurul om abia mai respira.

L-am ridicat şi, spre uimirea noastră, l-am recunoscut pe Cib Barlington, cel care mă iniţiase cândva în secretele ciberneticii. Cib Barlington care înălţase acest uriaş edificiu piramidal în memoria părintelui său şi care trăise aici

retras, singur în vârful ameţitoarei piramide, timp de aproape o mie de ani. Nu; Barlington nu mai putea fi salvat.

— Şi omul de la intrare – celălalt Barlington? mă întrebă S.H.

— Un automat, un duplicat fidel, acţionat tot de acest creier, singurul autentic, creierul lui Cib Barlington.

— Mai avem 48 de secunde – mă preveni S.H.

— Poate nici 48…

— Deci totul e pierdut?

— Nu încă, dragă S.H. Sau nu, atâta vreme cât în acest birou se mai află *un om!*

M-am aşezat în locul lui Barlington. Am chemat la ordine analizatorii neuronali, am reaprins stabilizatorii de acţiune şi am început, etaj cu etaj, să reactivez circuitele de comandă.

La 20,25 – exact după 10 minute de la declanşarea dramei – Singtown îşi reveni din infarctul neuronal, Silva se autoeliberă de efectul drogării, Soringen, scăpat din autodetenţie, reîncepu să lucreze, „S-021” se desprinse de barele de autotensiune, iar solistul reîncepu să cânte în marea sală a concertelor.

— Şi cât timp vei mai rămâne aici? mă întrebă S.H.

— Ştiu şi eu… Până când domnul Singtown va fi apt să mă înlocuiască… Sau până când bunul meu prieten S.H. va fi construit un robot de valoarea lui Teo Celan.

— Dar… ce sens are să te sacrifici?

— Vezi, dragul meu S.H.… Este singurul lucru pe care n-am reușit şi n-aş fi reuşit niciodată să te fac să-l înveţi!

Când S.H. coborî, publicul tocmai se întorcea spre sală.

(Din vol. *Ficţiuni pentru revolver* şi *orchestră*, Editura Albatros, 1970)

ROBA

Ieşise la pensie, nu avea copii şi nevasta îl lăsase.

Nu era bătrân, dar nimeni nu-i cerea nimic şi când nimeni nu-ţi cere nimic, nimeni nu-ţi dă nimic.

Aşa că se hotărî să trăiască din amintiri.

Nu era o idee grozavă, dar era un impas şi, până una alta, era singura idee.

Mergea pe străzi, habar n-avea pe unde, pe unde nu călcase poate niciodată. Doar el şi amintirile.

Cel mai mult (ca să fugă de altele) le căuta pe acelea care îl legau de dosare. De terfeloagele cusute de mâna aprodului Elvir. Ce nume avea! auzi nume de aprod bătrân şi nepricopsit: Elvir!

De 30 de ani tot căra la hârţoage ferfeniţite; le-a dus şi le-a adus. Cafele. Ţigări. Eh! câte nu se legau de Elvir… 30 de ani! Dar el tot se mai minuna. Cum dădea ochii cu Elvir, întâi îi repeta numele în gând, se minuna şi apoi începea să-şi vadă de treabă. Şi treaba începea întotdeauna cu: Elvir.

„Elvir, dosarul 6 penal, lasă-l dracului mai la coadă!”

Elvir intra în sala de şedinţe cu muntele de terfeloage în braţe, care — 30 de ani! — i-a tot împins coastele scofâlcindu-i coşul pieptului; l-a cocoşat împingându-i omoplaţii uscaţi, ca două aripi ciunte, săltate către un cer prea îndepărtat.

Arhanghelul Elvir! Ferfeniţit, mucegăit. Un terfelog. Cu aripi!

Cu degetele lui înţepenite de gută, cususe, cu tot felul

de gheme şi capete de sfoară înnodate, lipise, cu fâşii rupte din poala cine ştie căror cămăşi, întotdeauna vărgate. Cosea, lipea, Elvir, filă de filă, terfeloage: destine, bani, vieţi, morţi, toate, acolo, de-a valma, între două foi de mucava jegoase.

„Elvir, dosarul 6 penal lasă-l...”

Dar Elvir îl şi rânduise în marginea mesei de judecată.

Ţiganca ţâşni ca din pământ. Sălbatică! Ca un fulger din iad. Frumoasă! Ca o bucurie neagră.

Se despuia urlând. Urla aruncându-se spre boxa acuzatului şi nu părea goală, nu părea deloc, căci toate le avea la locul lor, ca un pom ce-şi purta poamele.

Doar mărgelele, chilimbarii, le mai avea la gât şi i se zbăteau peste sânii întunecaţi, îmbrobonaţi de sudoare. Cu fustele smulse, azvârlise în el, în avocaţi, în procuror. Apoi, smulse şi mărgelele, împroşcând cu ele şi cu blestemele:

— Na! Na-vă! Luaţi-le, că mi-aţi luat sufletul! Pentru mine a furat! Pentru mine a omorât! A furat ca să-mi ia mărgele, că mă iubea! A omorât ca să nu mi le ia altul! Că de aia mă iubea, ca să-mi ia mărgele... Daţi-mi-l! O să mi-l daţi când s-o duce dragostea şi o să-mi curgă ţâţele...

...„În numele legii... Tribunalul condamnă... pentru crimă de omor cu premeditare... 20 de ani! Pentru delictul...”

Atunci a tăcut. Curgea apa pe umerii ei băieţoşi. Părul, negru, părea că îi curge în ochi, în gură. Şi-l mesteca muşcându-l. Şi-l bea. Şuvoaie negre.

Privea cu ochi uscaţi. Goi.

Un şuier ca un tăiş îi răzbi din gât şi privirea îi era de vrăjitoare. Coclită. Putredă.

„Să dea Dumnezeu când îţi avea apă să n-aveţi făină, când îţi avea făină să n-aveţi sare, când îţi avea sare să n-aveţi ceaun şi când îţi avea ceaun să n-aveţi foc şi să nu v-

ajute Dumnezeu vreodată să puneţi de mămăligă!”

Şi a plecat, privind nicăieri, cu spatele drept, tânăr, băieţos.

— Elvir, dosarul 7 penal!

Femeia era firavă şi abia o auzea.

Cum putea avea cineva nişte ochi atât de înfricoşaţi?

— Cine spune că l-am robit? Cum, l-am robit! Eu?! Ei... Erau prieteni... Ce ştiu eu... Erau mereu împreună. Cum putea să-l omoare?! Eu? Eu... nu eram nimic. Vorbe...

Firul de glas i se stinse în plâns.

Mătuşile, două ciori jumulite, s-au apropiat şi, unindu-şi capetele cu flori de catifea la pălării, jeliră în trei. Apoi, una cotrobăi într-o poşetă şi scoţând fotografia victimei o lăsă pe masă.

— Era corpolent, spuse. A alunecat cu ochii la bătrână. Era corpolent, nu se putea să-l omoare „el”. Nu se putea...

„El” era frumos ca o icoană. Cu ochii mari, albaştri şi puri. Şi un zâmbet stingher, pierdut. În inelar un rubin. Mare. Roşu. Aprins. „El”...

— Beat? Eu?! Nu beau... Soţul? Da, obişnuia... Chiar era. Beţiv. Violent... Oh! Ea... Ea îl iubea. Femeie...

Dosarul 7 penal: un infern!

Interogatorii. Depoziţii. Expertize. Contraexpertize. Confruntări. Comisii. Apeluri. Recurs. Contestaţii... Apoi: Lipsă de probe! Scoatere de pe rol.

Din fotografie îl priveau doi ochi mici, vicleni, iscoditori. Zdravăn şi burduhănos; victima. Cu mâini mari, grase, cu degetele răsfirate pe genunchii depărtaţi, graşi.

Primul indiciu! Acolo era! Omor cu premeditare! O crimă urâtă! Urâtă... Găsise dovada! El o găsise. Acolo în fotografia cu degetele acelea grase, răsfirate pe genunchi.

Repunere pe rol.

„Şubredă fundamentarea juridică”...

Casat fără trimitere.

Dosarul 7 penal: Un terfelog! Dus, adus, cusut, lipit de degetele înţepenite ale aprodului Elvir. Ce nume avea!

Şi ce-i un terfelog? Şi ce-i când fugi de el? Când fugi de ochii lui Elvir? Ce-i când fugi, fugi…

Eh! Mizerie! L-au scos la pensie: Incompetenţă profesională. Nu-l mai întâlnea pe Elvir. Nu se mai minuna… Apoi l-a lăsat nevasta.

Ce-i un dosar?

Uite-l! Uite-le! Vrafuri! Uite-le cum se rostogolesc sub târnul măturătorului. Sfâşiate, rupte, mucegăite. Pete de cerneală lăţite, scurse.

Ce-i un dosar? Mizerie. Umană. Pe care mintea „umană" crede că o pricepe. Sau n-o pricepe.

Şi ce-i o minte? Ce-i un creier? Oameni buni, ce-i un creier?

Ce se ascunde „acolo" în încâlceala aceea de neuroni, dendrite, axoni? Dendrite. Ce nume avea!

Bună ziua, domnule Necunoscut. Bună ziua.

O încâlceală fără capăt!

Izbi cu piciorul într-un morman de hârtii putrede, murdare.

Mizerie! Uite-i cum mişună! Ies din terfeloage! Criminali! Hoţi! Escroci! Victime! Păgubaşi! Nedreptăţiţi! Mişună! Şoareci! Oameni! Creiere! *Quot capita…*

Cum o chema pe ţigancă? Ştiuse…

Dar cine-i?

Se întoarse.

Se loviră piept în piept.

Roba! Roba lui. Croită din cea mai rezistentă fibră de în. Răcoroasă. Amplă. Impunătoare.

Îi era urât acasă. *Acasă:* un cui în care stătea ea agăţată. Nu-i plăcea. Bine. Dacă-i aşa, vino şi tu.

Dar ce poate şti o robă? Tot procese. Tot rechizitorii. Tribunale, pledoarii. Dosare. Sentinţe…

Chiar şi amintirile ei cele mai pure, cele mai virginale, reci: tăişul unui foarfece. Apoi ac, aţă…

Că fusese cândva o floare, albastră, ca un cer peste capete, albastru, uite ceva ce nu-şi amintea nici cum, oricât i-ar fi povestit el despre cer, despre un lan, albastru… Habar n-avea!

O robă de judecător! Şi atât de impunătoare!

Mergeau împreună. Ce să facă?!

Garoafa! Aşa o chema pe ţigancă.

„… şi să nu v-ajute Dumnezeu…” Eh! Mizerie…

Se porni un vânt şi nişte plopi fremătau pe deasupra lor. Pe cer alergau nori albi. Uneori negri.

Uneori ploua. Ea, roba, îşi ridica atunci gulerul. El îşi strângea gulerul în jurul gâtului.

Nu, aşa nu mai merge. El ca el. Dar se strica roba.

Dar nici acasă! Nu voia nici el, nu voia nici ea, în cui.

Şi au început să caute.

Străzi. Trotuare. Ferestre. Balcoane. Iar străzi. Iar trotuare. Ferestre. Balcoane.

De fapt ce trebuiau să caute? Ce trebuiau să găsească, şi-au răspuns. Şi găsiră: „De închiriat”, scris cu litere de două clase. Şi, pentru că ştiau, *parcă* ştiau că mai trecuseră pe acolo, închiriară. Şi, din moment ce mai trecuseră pe acolo, înseamnă că au găsit ce căutau. Şi era şi logic că mai trecuseră pe acolo, din moment ce căutaseră. Simplu.

Totuşi, li se părea că umblaseră ca într-un păienjeniş. De altfel şi gândurile…

Era o masă în mijloc. Un fotoliu mare. Un scaun. Ba nu. Mai erau două scaune de o parte şi de alta a bufetului. Era şi un balansoar. Şi atât. Şi o fereastră.

Dar ce să faci când eşti numai tu cu roba?

Pui roba pe un fotoliu. Cel mai larg, mai confortabil. E roba ta, dar nu eşti tu. E mai curând un oaspete şi, oricum, reprezintă o oficialitate: Curtea. Instanţa. O idee. Da! De fapt *asta* era ea mai mult: o idee. Nobilă... Îi plăcea să se gândească aşa la ea.

El? Nu, pe el nici nu se punea la socoteală. Putea sta şi pe pervazul ferestrei. Era chiar foarte bine. Era mai aproape de albastrul de afară. El, care încă nu uitase că mai era şi cerul.

Ea, habar n-avea! Timbre, Pledoarii.

Avea toată camera în faţa lui. Nu era prea vesel, dar...

Bufetul era în stânga. Roba în dreapta. Îşi trase balansoarul sub picioare. Şi le întinse.

Ba, nu. Era chiar foarte bine. Privi tavanul. Oricum era, nimic nu va mai ameninţa nobila idee. Pentru că de fapt, ceea ce voia el, era ca ea să se simtă cel mai bine. În definitiv, ea nu avea nici o vină. Şi, apoi, nu era numai aşa, o nobilă idee şi atât. Mai reprezenta şi justiţia.

Dar chiar cu justiţia, oricât ar fi ea de nobilă idee şi de oarbă tot nu poţi sta, aşa, numai tu şi ea, între patru ochi. Perfect echilibru şi perfectă puritate şi perfect adevăr *in aeternitas!*

Nu la vreo cazuistică se gândea. Dar parcă scaunele, masa, liniştea, ea, însăşi ea, roba, acolo, lăsată pe o mânecă, peste braţul fotoliului, creau o atmosferă... Nu voia să-şi mărturisească, dar, adevărul era că totul părea puţin cam şubred, cam insolit...

Aşa că se hotărî să aducă o sticlă.

O ascunse în buzunarul justiţiei, ca să nu-l vadă portăreasa.

Bah! săltă din umeri. Unde se poate ajunge!

Dar băutura nu se cheamă neapărat beţie!

Apoi, cu însuşi sprijinul justiţiei, scoasă din chiar buzunarul ei secret, e altceva, cu totul altceva.

E aşa, ca un iepuraş alb, scos dintr-un joben negru.

Dar roba nu bea.

El nici atât.

Şi sticla stătea la mijlocul mesei, fără speranţa vreunui suflu de viaţă.

Şi iepuraşul?

Scoase pahare, le aburi, le lustrui, rândui scaunele cum i se păru că e mai bine şi puse în faţa fiecăruia câte un pahar.

Un scaun lângă peretele din fund, lângă măsuţa de pasienţe. Mai era şi ea.

Fotoliul, lângă masă, în mijlocul camerei. Şi în faţa lui un scaun. Unul, singuratic, în colţul din stânga, mai întunecos, al bufetului.

Umplu paharele, ascultând gâlgâitul, ca un suflu de viaţă.

Îşi propti picioarele de balansoar. Apoi lăsă totul în plata domnului.

Oricum, se chema că era casa plină.

Şi roba nu mai stătea agăţată în cui. Şi nici n-o ploua.

Ba, chiar părea să se simtă foarte bine. Avea un aer demn şi preocupat. Chiar dacă habar n-avea de vreo floare albastră şi de vreun cer.

Stătea puţin lăsată într-o parte, de parcă trăgea — demn — cu coada ochiului.

Oftă, aproape mulţumit.

El, cu ale lui. Privea în jur şi nu se mai minuna de nimic. Există ceva ce te poate ului pe lumea asta? Absurd! Nu, viaţa nu-i un drum care merge mereu doar înainte. Ca să spui mereu: a-a-a!

Nu ştii nimic şi te pomeneşti că ai făcut calen- toarsă.

Doar că acum păşeşti *în tine.* Şi nu te mai miri de nimic.

Tresări, simţind cum îi fuge balansoarul de sub picioare.

Luneca singur şi uşor spre măsuţa de pasienţe. Acolo se opri, se întoarse, aşa ca să nu stea în drumul nimănui, şi începu să se legene. Se mai oprea puţin, aplecat înainte, apoi se lăsa pe spate şi iar o pornea, potolit, înainte, înapoi...

Dar nu pusese el roba pe fotoliul cel mare? Unde s-o fi dus?! A! bun, bun — şi o bătu prieteneşte pe mâneca stângă. O avea pe el.

Fotoliul se adânci dintr-odată! Vedea cum se lăsau arcurile. Vedea dedesubt chinga curbată la maximum. Un arc scăpat din noduri tremura. Încă unul! apoi fotoliul parcă icni, lunecând de-o palmă, greoi, hârşâind parchetul şi adunând sub picioarele scunde covorul. Ciucurii vişinii se clătinară. Se mai clătinau încă. Şi încă un arc scăpă din noduri.

Scaunul din faţă stătea neclintit. Ţeapăn, pe toate picioarele, puţin tras într-o parte. Acum s-a mişcat. Abia. Încă puţin. Şi iar.

Balansoarul se legăna. Se oprea. Iar pornea... Apoi scaunul din faţa lui s-a apropiat mult, foarte mult. S-a aplecat pe cele două picioare curbate, din faţă. Balansoarul s-a aplecat şi el, cât a putut, săltându-şi coada întortocheată a tălpilor.

De pe masă, unul din pahare, cel din faţa scaunului, se înălţă şi rămase aşa, fără nici un tremur — un timp. Apoi, se înclină puţin pe spate şi se goli dintr-odată. Cel din faţa lui se înălţă şi el, se apleacă înainte şi cu o smucitură scurtă împroşcă tot vinul. Apoi, zbură peste masă, nimerind geamul din stânga bufetului, risipind o ploaie sticloasă de cioburi.

Balansoarul săltă scurt, înţepeni o clipă, apoi îşi luă iar vânt şi un timp se mai leagănă, mărunt şi uşurel.

Uşa se crăpă, se deschise de-un lat de palmă, se mai deschise puţin şi se închise repede.

Fotoliul cel mare se trase violent într-o latură. Ciucurii vişinii se agitară într-o parte şi alta. Se izbi de balansoar, apoi lunecă şi se opri în masă.

Uşor, ca un fulg, scaunul din dreptul fotoliului sări în aer, se dădu peste cap şi rămase cu picioarele în sus. Încremenit.

În colţul bufetului, scaunul singuratic se lipi de perete, cât putu.

Scaunul din aer se smulse, zbură şi nimeri în plasa balansoarului.

Învelitoarea de pe masă se adună într-o parte, sticla se clătină nesigură şi săltă, lunecă pieziş şi iar săltă.

Scaunul singuratic îşi făcu vânt şi alunecă de-a lungul peretelui.

Sertarele bufetului începură să se tragă, să se închidă, să se deschidă, cu furie.

Sticla sări în sus, se înfipse cu gâtul într-o latură şi începu să se zgâlţâie, să se izbească. O dată şi încă o dată şi încă o dată! Vinul spumega curgând.

Fotoliul cel mare se afundă greoi, arcurile răzbiră, sfâşiind chinga. Se lăsă într-o parte şi se răsturnă.

O jumătate din sticlă zbură prin aer într-un curcubeu fulgerat.

Învelitoarea de pe masă se îngrămădi la picioarele fotoliului.

Totul a încremenit.

Stătea acolo, pe pervazul ferestrei, şi privea. Privea cu braţele încrucişate peste faldurii adunaţi ai robei.

Deodată însă ceva îl izbeşte în plin, împingându-l,

strivindu-l aproape. Un nasture îi sare şi o mânecă i s-a sumes.

Fereastra se deschide brusc, se izbeşte de muchia zidului şi ochiurile de sticlă, sar, fărâmiţându-se.

În mijlocul camerei masa se răstoarnă, covorul lunecă şi iar ceva îl îmbrânceşte, gata să-l dea peste cap. Întinde mâinile, cât poate şi încercă să scape de greutatea care îl apasă, îl sufocă; împinge din răsputeri, cu amândouă braţele până când şi le simte uşoare, atârnându-i în gol.

În balconaşul de peste drum, bătrâna, cu faţa strâmbă de groază, cu ochii sticloşi, îşi duce mâinile la gură şi rămâne aşa.

Sare de pe pervaz. Sare în mijlocul camerei şi înţepeneşte cu picioarele desfăcute.

— Nimeni nu se mişcă! Nimeni nu atinge nimic!

Nu-şi poate stăpâni o poftă nebună de râs. Şi râde. Cu plăcere. Cu voluptate. O bucurie uriaşă se năpusteşte în el. O bucurie neagră.

— Elvir! Dosarul 7 penal!

Se apleacă şi ridică de jos nasturele sărit. Apoi îşi netezeşte mâneca robei.

— Grefier! Consemnează! Scurt!

Ciorile: s-au legănat în balansoar, au făcut pasenţe şi au pălăvrăgit? Deodată au ridicat capul speriate. Cineva le-a ameninţat: „El”. Pentru că... Pentru că au pălăvrăgit şi victima a tras cu urechea.

Atunci, repede, „el” a ridicat paharul, dar victima i l-a golit pe al său în faţă.

„El” a ridicat scaunul!

— De ce mă priviţi atât de înfricoşată?!

V-aţi temut când scaunul i-a fost smuls şi i-a zburat peste cap! Nu v-aţi gândit la sticlă, nu! Dar „el” s-a gândit. Dumneavoastră i-aţi fi dat cuţitul! Pe care l-aţi luat din

sectar. Lăsaţi-l pe masă…

Deci: „El” a izbit cu sticla. O dată. De două ori. De trei ori.

Victima: s-a clătinat gata să cadă, mâna i s-a încleştat de învelitoarea mesei. S-a împleticit, a îngenuncheat, dar, cu disperare, cu o forţă încăpăţânată, se ridică şi se năpusteşte cu amândouă braţele întinse în fereastră.

Nu „el”! Dumneata ai avut ideea! Te-ai repezit! Ai răsturnat masa! Te-ai împiedicat în covor…

Iar dumneata, deschide pumnul!

Încă n-ai apucat să ţi-l pui în deget! Dovada mea! Fotografia!

Nu, nu era şubredă fundamentarea juridică, nu!

Martoră! Ce-ai văzut din balcon?

— Am văzut! Da, am văzut! — începu să strige bătrâna cu o fărâmă de glas ascuţit. Am văzut. Tu l-ai omorât! Tu l-ai împins! Cu amândouă mâinile! Ea i-a săltat picioarele… Oh! avea fruntea năclăită de sânge. Şi faţa. Şi ochii. Şi gura… A căzut cu capul în jos. Cu o mână întinsă înainte. Una o avea la spate. „El” îi smulgea inelul…

Privea în ochii aceia sticloşi, îngroziţi.

Nu. Nu-şi putea stăpâni pofta nebună de râs.

Privea în ochii aceia sticloşi, îngroziţi. Şi râdea.

Nu-şi putea stăpâni bucuria care se năpustise în el. O bucurie uriaşă. O bucurie neagră.

Se întoarse, repezindu-se în jos, pe scări. Gonea cu roba fluturându-i pe umeri.

— Dar eu am murit! striga bătrâna, cu fărâma ei de glas ascuţit. Chiar atunci. M-am speriat şi am murit. Am apucat să-mi duc doar mâinile la gură…

Ieşi în stradă. Mai făcu un pas. Încă unul.

Aici, şopti şi se aplecă.

Un fior îngheţat îl străbătu. Îşi strânse braţele, să se

cuprindă mai bine în robă.

Dar, unde-i?! Unde-i?! Roba!

Se răsucea în loc, privind în jur, nedumerit.

— N-aţi văzut-o? Roba… Roba mea! N-aţi văzut-o?! O floare mică, albastră. Ea, habar n-are! Roba…

Apoi îşi aminti că el mai ştia şi cerul.

Şi începu să alerge în calea lui.

(Din vol. *Coniac, 3 secole**, Editura Albatros, 1970)

OAMENI ŞI STELE

I

Conferinţa de presă fusese lungă şi monotonă. Surprinşi de plecarea precipitată a *Albatrosului,* reporterii răsfoiseră în grabă vechile colecţii de ziare, în căutarea unor întrebări mai neobişnuite pentru interviul din după-amiaza aceleiaşi zile. E adevărat că entuziasmul confraţilor din generaţia trecută le-ar fi putut oferi destule resurse. Cum avuseseră toţi aceeaşi idee, întrebările semănau ca două rachete gemene.

Un englez, uscăţiv, care-şi scutura mereu câte un imaginar fir de praf de pe reverul hainei, se străduia să fie mai original:

— Cum veţi rezolva problema curăţeniei corporale? Îmi închipui că rezervele de apă abia vă ajung pentru alimentaţie.

— Domnul Harris poate să fie liniştit, răspunsese Matei Cincu. Cu ajutorul duşului ultrasonic ne vom înfăţişa în chip civilizat marţienilor.

Şi cum Harris nu părea convins, Bill îi pusese sub nas mâinile sale imaculate:

— Efectul duşului de dimineaţă. Mai tare ca orice săpun englezesc!

Mustrat din ochi de profesorul Gromov, Bill rămăsese tăcut în timpul celui de-al doilea „incident” al conferinţei de presă. În drum spre Viena, însă, răbufnise:

— Teribil imberbul, dom’le!... Aş putea să jur că se

ocupă de *Colţul pescarului amator* şi că l-au trimis pe el, ceilalţi fiind în vacanţă.

„Imberbul”, un tânăr reporter al unui obscur ziar franţuzesc, se apucase să polemizeze cu Gromov în problema motoarelor atomice. Reluând argumente vechi de mai bine de douăzeci de ani, susţinui că „astfel de mijloace sunt periculoase” şi că „savanţii ar face mai bine să se ocupe de perfecţionarea motoarelor clasice”.

— „Cataracta”, murmurase profesorul, potrivindu-şi ochelarii. Şi cum ziariştii voiau să afle cu orice preţ semnificaţia acestui cuvânt, le spusese, cu un surâs ironic în colţul gurii: La sfârşitul secolului trecut, un confrate al stimatului meu oponent vizita Expoziţia Universală. Pe-atunci făceau mare vâlvă noile lămpi cu incandescenţă... Ştiţi ce-a scris jurnalistul? Vă redau textul cuvânt cu cuvânt – merită să fie memorat: „Este neapărat necesar să ne opunem dezvoltării invenţiei, care va fi primul izvor al multor neplăceri, ca, de pildă, cataracta; dimpotrivă, avem tot interesul să sprijinim singurul sistem de iluminat pus la punct, iluminatul cu gaz...”

Imberbul se făcuse nevăzut, într-un hohot general. Profitând de această clipă de destindere, Larsson le strecurase colegilor care stăteau lângă el, la tribună:

— Ce-ar fi să ne repezim până la Viena? În seara asta e premiera baletului *Robotul îndrăgostit.*

— Ai reţinut bilete? îl întrebase Matei, sceptic.

— Bilete?... Mă subapreciezi, tinere! Direcţia teatrului ne-a pus la dispoziţie o lojă.

— Direcţia sau directoarea? intervenise Bill.

Iar Matei intrase imediat în joc:

— Probabil că ai luat legătura prin videotelefon... ca s-o convingi mai uşor.

— Ia lăsaţi-vă de prostii!

Dar îndărătul acestui protest se ghicea o undă de orgoliu satisfăcut.

*

Larsson privea neclintit spre cortina care nu se ridicase încă. Nu răspunse la o întrebare directă şi Matei îi atinse braţul, ca să-l facă atent. Sub stofa subţire, muşchii încordaţi tremurau.

— Sven, ce-i cu tine?

Inginerul tresări.

— Cum?… A, nimic. Mă gândeam la ceva.

Stânjenit fără rost, Matei se pregătea să închege o discuţie neutră. Îl salvă foşnetul greu al cortinei. Apoi uită şi de Larsson şi de ceilalţi, în faţa spectacolului straniu de pe scenă.

Pe un schelet de oţel erau prinse foi subţiri de aur, argint şi platină, lucind stins în lumina difuză a sălii. Deodată, un reflector se aprinse undeva, în stânga. Trezite parcă de raza lui puternică, foile porniră să vibreze mărunt, lovindu-se una de alta. Întregul schelet se aplecă într-acolo, cu un freamăt aspru…

Matei simţi nevoia să-şi audă glasul:

— Un truc ingenios. Celulele fotoelectrice…

— O aiureală! îl repezi Bill. Am văzut o chestie asemănătoare pe Broadway. Nu face să-ţi pierzi timpul nici pe gratis!

— În orice caz, nu-i un spectacol prea potrivit pentru relaxare, murmură Gromov, atent ca întotdeauna să nu rănească pe nimeni.

Larsson nu încercă să se dezvinovăţească pentru ideea lui nefericită. Coşmarul metalic părea să-l fi răscolit mai adânc şi altfel decât pe ceilalţi. Cu chipul crispat, se ridică brusc şi ieşi din lojă. După un scurt moment de ezitare, colegii săi îi urmară pilda. În acea ultimă seară petrecută pe

Pământ trebuiau să rămână împreună.

Larsson îi aştepta pe culoar, trăgând nervos dintr-o ţigară cu miros de miere proaspătă. Avea o figură atât de posomorâtă, încât Bill propuse, în obişnuita lui manieră explozivă:

— Ce-ar fi să mergem în Prater?…

*

Cabina se prăbuşea pe panta mult înclinată a toboganului. Imaginea ei, răsfrântă în oglinda lichidă, îi venea fulgerător în întâmpinare. Matei se cramponă de speteaza scaunului din faţă. „Acum…” Imaginea se sfărâmă şi pieri. Continuând să lunece pe şinele de metal, cabina despica straturile fluide cu botul său ascuţit. Aşezaţi pe stâncile de pe fund, îndrăgostiţii făceau semne prieteneşti cosmonauţilor, clătinându-şi căştile globulare. Mai departe, într-un colţ rezervat lor, copiii se jucau de-a prinselea, încălecaţi pe mici velomotoare subacvatice…

Înainte de a intra în barul automat, profesorul privi peste umăr lacul în care se cufunda o altă cabină.

— Acceleraţia e mult mai mică decât la centrifugă şi totuşi mi s-a tăiat răsuflarea, spuse el.

— Şi mie, mărturisi Matei. Pesemne fiindcă aici suntem în „civil”.

Larsson le aruncă o privire plictisită şi intră în bar. Când îl ajunseră din urmă, era aşezat la o masă cubică, în mijlocul căreia lucea claviatura distribuitorului automat.

— Ce bem? întrebă Bill.

— Am auzit că s-a lansat un nou cocktail: căpşuni, ananas, şi lapte de cocos, sugeră Matei.

— Te rog să mă slăbeşti cu inovaţiile tale! se burzului Larsson. În seara asta vreau un pahar de „propergol”!

Şi, odată cu ultimul cuvânt, apăsă furios pe una din clape. Trapa se deschise şi un flacon de melen îşi făcu

apariţia pe masă. Alcoolul dinăuntru avea o splendidă nuanţă violetă.

— Un singur pahar, Sven, spuse încet profesorul. Mâine noapte pornim.

II

Cosmonava îi aştepta, cu botul aţintit spre stele. Dacă nu i-ar fi fost teamă de ironiile tovarăşilor săi, Matei ar fi mângâiat uşor, cu vârful degetelor, carcasa ei lucitoare. De pe platforma ascensorului îmbrăţişă cu privirea cerul opalin, clădirile cosmodromului, rachetele poştale şi de pasageri… Într-o străfulgerare, înţelese că părăsea toate aceste lucruri şi altele, încă mai apropiate, pentru multă vreme – poate pentru totdeauna. Trăise până atunci mirajul neîntrerupt al marii plecări. Probele din ce în ce mai grele la care fuseseră supuşi, miile de pagini acoperite cu scheme, formule şi ecuaţii – totul se topea în imaginea *Albatrosului* ţâşnind spre cer într-o erupţie de flăcări. Şi acum, în clipa despărţirii, ochii îi întârziau asupra frumuseţilor peste care lunecaseră de atâtea ori cu nepăsarea obişnuinţei.

Megafoanele îşi lansară din nou chemarea imperioasă: „Părăsiţi împrejurimile rampei de lansare! Ultimul electrocar se retrage peste cinci minute!” Vrând parcă să dea mai multă greutate cuvintelor, fasciculele de lumină ale reflectoarelor încetară să mai măture terenul, concentrându-se asupra grupului dominat de statura înaltă a lui Sven Larsson, Erau acolo reporteri care nu se îndurau să-şi părăsească „prada”, admiratoare cu braţele încărcate de flori…

Inginerul zâmbi încă o dată în faţa telecamerelor

Terravisionului, se smulse din cercul vânătorilor de autografe şi se îndreptă spre ascensor. Zâmbetul îi stăruia pe buze, dar era un zâmbet mecanic, contrastând cu neliniştea care-i împăienjenea ochii.

„Nu-i nimic, o să-i treacă, gândi Matei. Avem destul timp pentru asta”.

Ascensorul se opri fără zgomot. Dinspre crângul de mesteceni veni o adiere abia simţită. Matei o sorbi până în adâncul plămânilor şi păşi peste prag, încercând să-şi oprească tremurul buzelor.

*

Strâns în combinezonul *anti-g,* Matei era neputincios ca o crisalidă în leagănul ei de mătase. Braţele, picioarele, corpul întreg îi era strivit sub povara crescândă a acceleraţiei. Fiecare inspiraţie îi cerea un efort dureros.

Cadranele de deasupra lui pluteau parcă în ceaţă. Îşi spuse, întâi, că e fumul unui incendiu care mocneşte în pântecul cosmonavei. Vru să strige, dar nu izbuti să scoată nici un sunet. Nu era în stare nici să-şi coboare pleoapele.

Îşi pierduse aproape cunoştinţa, când vibraţia uriaşului proiectil îşi schimbă ritmul şi apăsarea începu să se micşoreze. Peste câteva minute, motorul tăcu. Încă ameţit, Matei auzi vocea pilotului:

— Mister Gromov!

— ...

— Profesore! De ce nu răspunzi?

Gromov râse încet – un râs fără vlagă, ca un ecou depărtat:

— Te-ai speriat, Bill? Abia m-am dezmeticit…

— Cum te simţi? Să viu la dumneata?

— Nu, nu! Ai destulă bătaie de cap cu aparatele. Sven şi Matei sunt mai aproape.

— Dar tac amândoi!…

Matei izbuti să rupă cercul de fier care-i strânsese gâtlejul.

— Astronomul e la post, şopti el. Să vedem ce-i cu Sven.

Bill răsuflă uşurat:

— Dacă ţi-ai revenit şi tu…

Pe Pământ, în timpul probelor speciale, Larsson se arătase a fi cel mai rezistent la creşterea bruscă a vitezei. Acum zăcea nemişcat, cu fruntea acoperită de broboane mari de sudoare. Bill smulse un bisturiu din trusa medicală, tăie cu mişcări febrile crusta elastică de crilon şi-şi lipi urechea de pieptul inginerului. Inima bătea – abia auzit, ca aripile unui fluture, dar bătea.

III

În această etapă a călătoriei, rolul pilotului era mai mult de a supraveghea bunul mers al aparatelor. Măiestria lui avea să se arate mai târziu, în timpul operaţiilor complicate ale „amartizării”, când aprecierea complexului de factori interni şi externi nu putea fi lăsată doar pe seama creierului electronic.

Cu toate acestea, nici pilotul şi nici ceilalţi membri ai expediţiei nu-şi petreceau zilele într-un „dolce farniente”. Spaţiul restrâns neîngăduind îmbarcarea tuturor specialiştilor necesari, echipajul fusese nevoit să-şi însuşească într-un timp record cunoştinţe care ar fi necesitat ani de studiu. În chip firesc, învăţătura continua şi pe cosmonavă. Matei, de pildă, doctor în astronomie, îşi completa cunoştinţele de botanică – în special de floră polară şi din pustiuri, care se dezvoltă în condiţii oarecum asemănătoare celor de pe Marte. Înainte de a deveni specialist în comunicaţii la mare distanţă, Larsson urmase

medicina. În virtutea acestui fapt, i se încredinţase sarcina de a supraveghea starea sănătăţii colegilor săi. Iar profesorul Gromov, o somitate în domeniul construcţiei de cosmonave, umpluse rafturile dulapului lui din perete cu tratate de mineralogie, asupra cărora stătea aplecat zile întregi.

Necesităţile unei convieţuiri îndelungate ceruseră şi altfel de specializare. Înainte de a părăsi Pământul, hotărâseră că mesele zilnice vor fi pregătite de fiecare, prin rotaţie. Urmaseră chiar un curs rapid şi sumar de artă culinară. Dar orice artă presupune măcar o fărâmă de talent, şi eşecurile tovarăşilor săi îl convinseseră pe Matei să-şi asume funcţia de bucătar unic.

E drept că sortimentul limitat de materii prime nu-i prea îngăduia să-şi dea frâu liber fanteziei, pe care o folosea însă din plin pe ecranul miniatural al cineciberului cosmonavei.

*

Fiind vorba despre o invenţie foarte recentă şi pentru a tempera exagerările din unele articole de aşa-zisă popularizare, ne vom îngădui să descriem pe scurt cineciberul, mai ales că el a jucat un anume rol în declanşarea dramei de pe bordul *Albatrosului.* Ideea de „colaborare” între spectatori şi complexul cibernetic, idee lansată de unii gazetari prea entuziaşti, nu are nici un temei real. Cineciberul nu este decât o maşină perfecţionată. Caracterul ei absolut inedit constă în faptul că spectatorii sunt în acelaşi timp scenarişti, regizori, pictori-decoratori şi actori ai spectacolului. Aşezaţi comod în fotolii, ei determină mişcarea personajului pe care l-au „creat” şi-i furnizează textul. Spectacolul poate fi întrerupt şi rulat după dorinţă, complexul cibernetic păstrându-l întipărit în circuitele memoriei sale. Şi cum spectatorii nu

ştiu cine se ascunde îndărătul fiecărui personaj, acţiunea se desfăşoară multă vreme sub semnul neprevăzutului şi al fanteziei fără limite spaţio-temporale.

Cineciberul se afla încă în faza experimentală, dar cosmopsihologii ceruseră cu insistenţă ca *Albatrosul* să fie înzestrat cu unul dintre primele aparate. „Zborul spre Marte nu seamănă cu cele de până acum, spuneau ei. Prăbuşirea îndelungată în genunile cosmice poate genera o stare de nelinişte perpetuă, sau, dimpotrivă, o inerţie a proceselor nervoase, datorită scăderii tonusului de excitabilitate a scoarţei cerebrale. În ambele cazuri, cineciberul constituie un remediu de neînlocuit. El oferă cosmonauţilor cea mai eficientă destindere activă". Şi cosmonauţii îşi petreceau, într-adevăr, o mare parte a timpului liber în faţa ecranului.

Ezitaseră îndelung înainte de a trimite primul impuls către ansamblurile de celule moletronice. Simţeau că nu pot închega o poveste banală şi nici o aventură cu lovituri de teatru în cascadă.

Într-un târziu, Matei crezu că a găsit soluţia şi schiţă un fundal de nisipuri roşietice. Cineva despică imediat pustiul cu un canal pe care-l făcu să se piardă la orizont. Un al treilea întunecă bolta şi o împodobi cu două Luni de cleştar.

Aparatul fusese încercat în prezenta echipajului imediat după instalare. Dar specialiştii se mulţumiseră să-şi imagineze câteva elemente izolate şi statice – un om, o casă, o floare... Acum, iluzia vieţii era desăvârşită. Nisipurile împrumutaseră lumina sateliţilor marţieni, pe fundul canalului sticlea un fir de apă şi memoria sonoră a complexului cibernetic, stimulată de gândul cuiva, sublinia tăcerea cu un murmur îndepărtat de vânt. Apoi apăru primul personaj.

Staţiunile interplanetare automate nu izbutiseră să dea un răspuns categoric la întrebare: există sau nu viaţă pe

Marte? Aceasta era, de altfel, îndatorirea supremă a expediţiei internaţionale. Şi totuşi, Marţianul se apropia încet de canal, plutind parcă pe deasupra nisipurilor. Era o făptură umanoidă, de statură potrivită, cu o faţă triunghiulară pe care luceau doi ochi imenşi, ca două petale de aur. De-a curmezişul pieptului său îngust era petrecută o eşarfă cu sute de broderii strălucind în toate culorile curcubeului. Se apropia încet şi degetele-i alergau pe broderii, umplând văzduhul cu un freamăt melancolic.

Prezenţa Marţianului făcea şi mai dezolantă pustietatea dimprejur. Matei reacţionă energic. Pe cer se ivi o coloană de flăcări şi o cosmonavă semănând cu *Albatrosul* coborî nu departe de canal. Uşa metalică se deschise şi… Cineva i-o luă înainte astronomului. În pragul uşii apăru o siluetă subţire.

„Ăsta-i Sven, îşi spuse Matei. Nu poate fără… Şi nici măcar n-a îmbrăcat-o în costum spaţiali”

Înciudat, proiectă imediat personajul pe care-l concepuse. Era Bătrânul Lup de Spaţiu, care o trase înapoi pe Cosmonaută şi-i întinse costumul. Dar ea ridică din umeri („Încăpăţânatul de Sven!”) şi inspiră adânc aerul cu miresme necunoscute.

Cei doi pământeni aşteptară o clipă, nehotărâţi, dar în prag nu se mai ivi nimeni. Cel de-al treilea membru al expediţiei nu fusese zămislit. Sau poate că ultimul personaj nici n-avea să fie membru al expediţiei…

Ascensorul îi depuse pe solul roşietic. De pe celălalt mal al canalului, Marţianul îi privea neclintit. Doar degetele îi alergau parcă mai repede pe broderiile multicolore şi în freamătul melancolic se strecurase o undă de mirare.

Fata îi surâse. Surâse şi el, cu o gură ciudată, fără dinţi.

— Semeni cu un personaj dintr-o carte, îi spuse în chip

de salut Bătrânul Lup de Spaţiu.

Şi spectacolul se întrerupse din pricina unei alerte meteorice.

*

— Şah! rosti Matei cu o voce nesigură, speriat parcă de perspectiva neaşteptată a victoriei. Şi cum era înzestrat cu o bună doză de autoironie, se asemui acelui amator de şah din Vasiuki, căruia nu-i venea să creadă că l-a învins pe „marele maestru” Ostap Bender.

Larsson aşteptase mutarea cu ochii aţintiţi în gol. Pe faţa lui mare, acoperită până sub ochi de barba nerasă de o săptămână, nu se puteau citi decât oboseală şi indiferenţă. Privindu-l mai stăruitor, Matei băgă de seamă că părul inginerului, frumosul lui păr blond lucind odinioară ca o cască de aur, căpătase o nuanţă ternă, cenuşie.

— Şah! repetă Matei, ridicând glasul.

Larsson tresări şi îşi întoarse privirea asupra tablei pe care piesele erau prinse ca nişte gâze în insectar. Nu-i trebui mult ca să înţeleagă că matul era veritabil. Strânse fără vlagă mâna lui Matei, îşi desfăcu centura care-l ţinea legat de fotoliu şi vâsli prin aer spre uşă.

Matei îl privea fără nici o urmă de entuziasm. I se părea că înfrângerea lui Larsson – prima înfrângere de când jucau împreună – are o semnificaţie îngrijorătoare.

Sven Larsson urcase vertiginos treptele consacrării oficiale, cucerind într-un an titlul de maestru internaţional. Printre succesele lui se număra şi câştigarea cu un punctaj record a concursului Euroviziunii. Matei îşi amintea fotografia în care o italiancă suplă, cu bust lollobrigidian, înmâna cununa de lauri învingătorului. O cunună ale cărei simbolice frunze fuseseră înlocuite cu bancnote răsucite în chip deosebit de artistic.

Lăsând la o parte asemenea exhibiţii discutabile,

Larsson era într-adevăr un şahist remarcabil. Lăudându-i tenacitatea şi prudenţa, specialiştii îi pronosticau un viitor strălucit. Un gazetar scrisese chiar că dacă marţienii joacă şah („şi nişte fiinţe inteligente trebuie să joace şah, indiferent de originea lor planetară!”), atunci pământenii vor fi reprezentaţi cu cinste.

Fără să aibă cunoştinţele teoretice şi forţa de joc a suedezului, Matei îi ţinuse adesea piept în orele libere ale programului de pregătire cosmonautică. Izbutea să-i smulgă două, trei remize şi ar fi fost fericit, dacă maliţiosul de Bill Ramsay n-ar fi susţinut că Larsson îi dăruise aceste mici satisfacţii ca să nu-i taie cheful. „Doar tu ai fi singurul partener până s-o întâlni cu marţienii”, spunea Bill, făcându-i cu ochiul profesorului.

Pe cosmonavă, lucrurile se schimbaseră într-un mod surprinzător. Larsson câştiga duelul deschiderilor, datorită acelui reflex pe care-l dă cunoaşterea temeinică a variantelor principale, se pierdea în jocul de mijloc şi era silit să se întrebuinţeze serios ca să termine la egalitate. Iar acum…

Matei se uită la ceasul prins în perete şi se ridică. Venise vremea să-l înlocuiască pe Ramsay la postul de comandă.

IV

— Mă întreb dacă Larsson… murmură Gromov, pe gânduri.

— Să lăsăm întrebările pe altă dată! îl întrerupse Bill. Iartă-mă, profesore, dar acum trebuie luate măsuri grabnice – altfel va fi prea târziu!

Tăcură, amintindu-şi înfioraţi lucruri cărora nu le dăduseră destulă importanţă. Căci purtarea lui Larsson ar fi

trebuit să-i neliniştească mai demult.

După cum se ştie, echipajul *Albatrosului* era alcătuit din voluntari, aleşi dintre cei mai buni cosmonauţi ai centrului internaţional de cercetare a spaţiului cosmic. Ar fi fost deci de aşteptat ca fiecare să pună întreaga lui capacitate în slujba reuşitei expediţiei. Dar Larsson îşi îndeplinea obligaţiile în silă şi se refugia în cuşeta lui, unde se trântea cu faţa la perete şi stătea ore întregi într-o ciudată amorţire. Doar cineciberul mai reuşea să-l învioreze.

Profesorul Gromov căută o explicaţie:

— Poate că suportă mai greu ca noi căderea liberă…

— Larsson? se miră Matei. Cel mai rezistent în timpul antrenamentelor? Primul om care a petrecut două săptămâni în laboratorul orbital?…

— Nu uita şocul de la decolare! interveni Bill.

— … şi faptul că ne aflăm în cosmos de o lună, adăugă profesorul.

Chiar de a doua zi, în programul cotidian fură introduse exerciţii menite să desăvârşească adaptarea la viaţa în condiţiile imponderabilităţii. Erau, de fapt, primele jocuri cosmonautice – chiar dacă modelul lor terestru putea fi uşor recunoscut. Primul era un fel de înot aerian. Cosmonauţii se aşezau la un capăt al cabinei şi porneau să vâslească cu braţele prin aer, plutind spre capătul opus. Suplul şi dinamicul Bill trecea mai totdeauna „linia de sosire” înaintea celorlalţi. Al doilea joc – un fel de luptă liberă – cerea şi el mai mult îndemânare decât forţă. Pornind de la controlul cabinei, combatanţii se străduiau să-l facă pe adversar să atingă unul din pereţi. Revelaţia turneului o constitui Gromov, care-şi mai aducea aminte de isprăvile copilăriei petrecute într-un sat pe malul Donului.

Din păcate, exerciţiile nu avură nici un efect asupra lui

Larsson. După câteva încercări făcute fără tragere de inimă, se înfurie: „Aţi dat în mintea copiilor!” Şi refuză categoric să mai ia parte la întreceri, însingurându-se mai vădit ca până atunci.

Hotărâră că inginerul trebuie antrenat în activităţi care să-l smulgă din plasa gândurilor întunecate. Matei declară că va fi nevoit să se dedice mai mult studiului fenomenelor cereşti. „Aparatele semnalează o intensitate a bombardamentului cu radiaţii cosmice şi schimbări în compoziţia spectrului aştrilor în constelaţia Lebedei”, explică el. Şi, în concluzie, îl rugă pe Larsson să-l înlocuiască la îngrijirea instalaţiei hidroponice.

După o vreme, profesorul se plânse că-l dor ochii.

— Nici nu-i de mirare! pufni Larsson. Dacă stai toată ziua cu nasul în cărţi!

— Ai fi vrut să stea cu nasul în pernă, ca tine? ripostă Bill.

Ar mai fi spus şi altele, dar Matei îl opri cu un semn. Chirurgia nu-i întotdeauna cea mai potrivită metodă de vindecare…

Ca să-şi îndeplinească planul de studiu, profesorul îl rugă pe Bill să-i citească măcar un ceas, două pe zi. Pilotul se afla însă într-o perioadă de verificare a motoarelor, aşa că lectura căzu tot în sarcina lui Larsson. Acesta încercă să opună rezistenţă, dar era cel mai puţin ocupat şi până la urmă închină steagul.

*

Al patrulea personaj nu întârzie să descindă dintr-o astronavă sferică. Venea din sistemul planetar al lui Sirius şi avea misiunea să studieze formele superioare de viaţă din sistemul solar. Întâmplarea i le scosese de la început în cale – dar el nu se bucură, pentru că nu ştia să se bucure. Era un robot.

După câteva tentative infructuoase, Matei renunţă să mai ghicească identitatea ascunsă a celorlalte personaje. Înţelese că acţiunile şi tiradele lor contradictorii se datoresc unei reguli elementare a jocului, pe care o urma şi el, de altfel, cu tot mai multă îndemânare. Căci farmecul cineciberului consta, printre altele, în posibilitatea de a lăsa personajele să evolueze oarecum liber, potrivit şi cu logica fiecărei împrejurări. Aşa că Bătrânul Lup de Spaţiu admiră vestigiile civilizaţiei marţiene prezentate de trubadurul cu ochi de aur, se îndrăgosti de Cosmonaută şi se certă cu Robotul pe tema superiorităţii respectivelor civilizaţii. Încercă chiar să-i înveţe şah, sperând că, totuşi, Larsson se va trăda. Dar Marţianul îşi flutură degetele prelungi prin aer, începând o nouă poveste despre vremea când planeta era acoperită cu păduri şi oraşe. Cosmonauta declară că preferă tricotajul, iar Robotul îl ascultă cu o politeţe încremenită, ca să-i spună până la urmă că releul inutilităţii n-a lăsat să treacă nimic spre memoria lui electronică.

Între timp, *Albatrosul* îşi continua drumul spre Marte. Pe marea hartă planetară, punctul luminos care indica poziţia cosmonavei se deplasa imperceptibil, urmând făgaşul însemnat cu roşu aprins. Prin hublourile de borazon, transparente până la senzaţia de inexistenţă, astrele scânteiau nemişcate, ca o profuziune de pietre scumpe ţintuite pe perna de catifea neagră a bijutierului. Albastrul înşelător al oceanului atmosferic dispăruse. De jur-împrejur stăpânea întunericul dens. Apăsător, palpabil – un ocean şi acesta, dar un ocean în ale cărui ape insulele se află risipite până la depărtări pe care mintea nu le poate cuprinde. Iar cosmonauţilor li se părea că totul e neclintit în jur, că ei înşişi au încremenit pe veci, într-un punct eliberat de tirania binefăcătoare a legilor Universului…

V

Creatorul *Albatrosului,* profesorul Gromov, căutase multă vreme cea mai rezistentă armură cosmică şi se oprise la un aliaj de cadmiu şi beriliu, topit în vid şi turnat într-o atmosferă de argon. Dispus în straturi succesive, acest aliaj avea să reziste grindinei particulelor mărunte. Cât despre particulele mari, trupul cosmonavei era împănat cu antene radar, care semnalau creierului electronic apropierea lor şi determinau astfel o uşoară abatere din drum, pentru a le evita. La încercările făcute pe Pământ, mecanismele funcţionaseră fără greş. În inimile cosmonauţilor stăruia însă un fior de nesiguranţă, acum, înaintea verificării hotărâtoare: întâlnirea cu un roi de meteoriţi. Cum dimensiunile lui nu îngăduiau să poată fi ocolit în întregime, *Albatrosul* avea să execute un dans cu figuri complicate printre particulele mari, expunându-se totodată bombardamentului celorlalte.

În preajma întâlnirii, Larsson îi surprinse încă o dată. Era cel mai calm dintre toţi, destins şi surâzător, cum nu-l mai văzuseră decât pe Pământ.

— Ce i s-o fi întâmplat? se miră Matei, urmărind din ochi silueta inginerului care se îndrepta fluierând spre cabina de comandă. Dacă am avea alcool pe bord…

— Şi n-avem? îl întrerupse Bill, bătăios. Cheia de la dulapul cu medicamente se află totdeauna în buzunarul lui!

Gromov schiţă un gest de nemulţumire, intervenind în discuţie:

— Mergeţi prea departe, băieţii Asta sună puţin a invidie.

Bill ar fi vrut să riposteze, dar Larsson se înapoie şi le aminti că e ora cineciberului.

— Să nu întârziem, spuse el. Peste două ceasuri…

Peste două ceasuri aveau să întâlnească roiul de meteoriţi.

Spectacolul începu într-o notă de uşoară nelinişte. Marţianul îşi înmulţise gesturile şerpuitoare. Cosmonauta vorbea mai mult ca de obicei, Bătrânul Lup de Spaţiu privea mereu la ceas... Numai Robotul rămăsese acelaşi. Se mişca pe ecran cu pasul lui greoi, scoțând diferite obiecte bizare din astronava sferică.

«Ce faci?» îl întrebă Cosmonauta.

«Vreau să păstrez imaginea chipurilor voastre.»

Ceilalţi se întoarseră spre el.

«De ce tocmai acum?» se miră Bătrânul Lup de Spaţiu.

«Pentru că abia acum sunteţi voi, cei adevăraţi.»

«Nu înţeleg», susură Marţianul, mângâind broderiile sonore.

— Ba înţelegeţi prea bine!

Era vocea lui Larsson. Inginerul îşi scosese calota psihoconvertizorului şi-i privea cu un surâs sfidător.

— Ce te-a apucat, Sven? se încruntă pilotul.

— Nimic deosebit, Bill; vreau să trăiesc. Gloria după care alergăm costă prea scump!

Larsson apăsă butoanele situate pe braţele fotoliului său. Eliberat din strânsoarea brâurilor elastice, se înălţă brusc spre tavan, cu capul în jos.

— Ce-i cu dumneata, Sven? Ce vrei să faci? se alarmă profesorul.

— Ce trebuia făcut mai de mult! răspunse inginerul, pornind spre uşă. Am ajuns la capătul liniei şi întoarcem. Dacă vrea cineva să coboare...

Dezmeticindu-se, Bill şi Matei se aruncară asupra lui, aproape în aceeaşi clipă. Dar suedezul, care-i pândea cu coada ochiului, se răsuci pe jumătate în aer şi scoase mâna din buzunarul drept. Se auzi o bubuitură. Bill păli şi-şi duse

mâna la umăr. Matei şovăi o clipă – destul pentru ca Larsson să închidă uşa pe dinafară. Se repezi atunci la butonul de comandă al micului servomotor, dar mecanismul nu voia să asculte. Uşa era blocată. Erau, toţi trei, prizonierii inginerului.

*

— N-are rost să căutăm explicaţii alambicate! exclamă pilotul, iritat de durerea pe care o simţea în umăr. Laşi au fost şi au să fie cât lumea!

Gromov clătină din cap:

— Simplifici, Bill.

— Dacă zborul nostru ar fi putut fi urmărit pe ecranele televizoarelor, spuse Matei, din colţul său, Larsson ar fi rămas acelaşi. Curajul lui, atât cât îl avea, se hrănea din lumina reflectoarelor şi a flashurilor, din admiraţia pe care o citea în ochii tuturor.

— Mi-e teamă că n-ai să poţi comunica nimănui subtilităţile astea, mormăi Bill.

Tăcură o vreme, apoi Matei gândi cu voce tare:

— Ar fi un mijloc de a-l împiedica…

Profesorul şi pilotul tresăriră. Îşi bătuseră capul până atunci, fără să găsească o soluţie. Ca să-şi croiască drum prin uşa metalică, le-ar fi trebuit un aparat oxihidric, sau un exploziv – şi n-aveau la îndemână nici măcar un ciocan şi o daltă.

Situaţia era într-adevăr desperată. Larsson se afla în cabina de comandă, efectuând, desigur, calculele necesare pentru a întoarce cosmonava spre Pământ. Aceasta însemna nu numai spulberarea tuturor nădejdilor care însoţeau expediţia. O greşeală infimă ar fi avut drept urmare primejduirea vieţii întregului echipaj. Părăsind ruta calculată cu minuţiozitate în birourile Centrului internaţional, *Albatrosul* putea să ajungă la cheremul

forţelor oarbe ale Cosmosului, şi atunci…

Matei reluă, cu mai multă hotărâre:

— Dacă aş ieşi prin camera-ecluză…

— Ei, poftim! bombăni pilotul. Dumnealui îi arde de plimbări spaţiale!

În ochii profesorului licări însă o luminiţă de înţelegere.

— Continuă, Matei.

— E numai o ipoteză. Mă întreb dacă nu s-ar putea pătrunde în interiorul cosmonavei printr-una dintre duzele motoarelor auxiliare.

— Nu-mi amintesc exact diametrul duzelor, spuse Gromov.

— Şi dacă Larsson a isprăvit calculele şi pune în funcţiune motorul? interveni Bill.

— Un risc există, desigur, recunoscu Matei, înfiorându-se. Dar mai bine să mori într-o frântură de secundă, decât…

— Îţi faci iluzii, dragul meu! Costumul spaţial e rezistent, iar jetul de vapori te-ar azvârli departe de cosmonavă. Agonia ar dura mai puţin decât a noastră, dar ai îndura-o singur… SINGUR!

Bill tăcu, istovit, şi încercă să desfacă un pachet de ţigări. Cu o singură mână era greu. Profesorul îl ajută şi-i întinse apoi bricheta aprinsă. Flacăra pâlpâi o clipă, se strânse într-o mică sferă palidă şi se stinse.

Abia atunci îşi dădură seamă că uruitul aproape imperceptibil al ventilatoarelor încetase. Scoţând din funcţiune servomotorul uşii metalice, Larsson defectase pesemne, fără să-şi dea seama, circuitul de aerisire artificială a cabinei. Şi fără asta, în absenţa gravitaţiei, nu numai flacăra, ci şi oamenii se înăbuşă, după un timp.

Ultimele ezitări ale lui Matei se spulberară.

— Am să încerc, spuse el, încet. Ajutaţi-mă să mă îmbrac.

VI

Pompele fixate în pereţii camerei-ecluză înghiţiră ultimul strop de aer. Trapa exterioară se deschise. Matei făcu un pas, încă unul şi tălpile sale magnetice se lipiră de trupul *Albatrosului.*

Autorii *Manualului de cosmonautică* nu uitaseră să arate cum trebuie să acţionezi când picioarele îţi sunt legate de un vehicul interplanetar prin invizibilul flux magnetic, iar restul corpului pluteşte liber în spaţiu. Dar ceea ce părea foarte simplu se dovedea acum din nou a fi nespus de complicat. La fiecare mişcare, Matei se legăna într-o parte şi într-alta, nesigur ca un copil care abia a învăţat să meargă. Despre orientare nici nu putea fi vorba, atâta timp cât poziţia îi era nestabilă – lăsând deoparte faptul că orbecăia într-o beznă pe lângă care cele mai întunecoase nopţi pământene par adevărate orgii de lumină.

Hotărî să înceapă prin a-şi regăsi echilibrul şi se întinse încet, cu precauţie, de-a lungul cosmonavei. Apoi aprinse becul de pe cască şi încercă să descopere una dintre duzele motoarelor auxiliare. Zări, nu prea departe, un capăt de cilindru şi porni într-acolo. Înainta centimetru cu centimetru, respirând din ce în ce mai greu, acoperit cu un giulgiu de sudoare îngheţată. Printr-un ciudat proces de dedublare, se vedea de sus, lunecând pe suprafaţa lucioasă a *Albatrosului,* ca o omidă uriaşă cu excrescenţe informe.

Ajuns la gura duzei, trebui să-şi acorde un răgaz de odihnă. Era stors de puteri şi o sete cumplită îi ardea buzele. Se strădui să-şi alunge din minte viziunea obsedantă a unei mâini care se apropie încet de butonul triunghiular… „Ce-or fi făcând Bill şi profesorul? De nu s-ar

infecta rana…”

Întârzie cu bună ştiinţă clipa verificării lărgimii cilindrului. Poate că tentativa lui desperată avea să se năruie încă de aici. Şi unde va mai găsi energia necesară să se întoarcă la camera – ecluză?…

Cilindrul era însă destul de larg. Ajutându-se cu mâinile şi cu picioarele, Matei se târî ca într-un coşmar fără sfârşit, până ce se izbi cu casca de un obstacol neaşteptat. La lumina becului, văzu cu groază că deschizătura prin care vaporii ajungeau în duză n-avea decât câţiva centimetri diametru - un cerculeţ întunecat în mijlocul unei plăci masive de metal.

Toate eforturile lui păreau zadarnice. Şi atunci, pierzându-şi o clipă minţile îşi făcu vânt şi se năpusti, cu capul înainte, asupra obstacolului.

Placa de metal cedă. O lumină roşie, violentă - semnalul de alarmă – începu să pulseze în camera de comprimare a vaporilor. Matei rămase o vreme nemişcat, neînţelegând ce se întâmplase. Pe urmă văzu un fel de capac prins numai într-o parte, şi comandat de un resort puternic.

Lăsând să se închidă în urma lui trapa înşelătoare, îşi spuse că dacă inginerul ar apăsa butonul triunghiular, presiunea vaporilor l-ar strivi, cu toată rezistenţa costumului spaţial. „Cel puţin nu voi cunoaşte supliciul agoniei în singurătate”.

Trebuia să se pregătească acum pentru ultima încercare. Nu-şi făcea nici un fel de iluzii asupra modului în care avea să decurgă întâlnirea cu Larsson. Singura lui şansă era să-l surprindă şi să-l imobilizeze. O loterie cu un singur număr câştigător.

Dându-şi seama că încordarea nervoasă care-l susţinuse până atunci e aproape stinsă, Matei hotărî să

isprăvească într-un fel. Clătinându-se pe picioare, se îndreptă spre camera de control şi începu să caute mecanismul de declanşare a trapei metalice. Nu-l găsise încă – ochii îi erau răniţi de pulsaţiile roşii, degetele îi tremurau – când trapa se deschise şi Larsson apăru, îmbrăcat şi el într-un costum spaţial.

Dezmeticindu-se cel dintâi, inginerul făcu un pas înainte, întinse braţele şi-l apucă pe Matei de umeri, strângându-l ca într-o menghină. Pătruns de oboseală până la ultima fibră, astronomul nici nu încercă să-i opună rezistenţă.

Larsson îl sili să îngenuncheze şi, ţinându-l cu o mână de fier, se pregăti să-i desprindă casca de pe umeri. Privind placa rotundă îndărătul căreia pândea ventuza opacă a abisului cosmic, Matei înţelese ce pieire înfricoşătoare îi hărăzise fostul său partener de şah. Cu o tresărire supremă, se smulse din strânsoare, străbătu împleticindu-se cei câţiva paşi până la camera de control şi intră prin trapa rămasă deschisă. Mai avu putere să închidă şi să blocheze trapa şi se prăbuşi în negurile care-l chemau de atâta vreme.

…Toc! Toc! Toc!

Ciocanul profesorului desprinde aşchii dintr-o stâncă purpurie, brăzdată de vine subţiri, argintii. Cad încet, rotindu-se ca frunzele copacilor de pe Terra şi, când ating solul marţian, se prefac în omizi uriaşe, care se târăsc lăsând urme strălucitoare.

Toc! Toc!

Unde a dispărut profesorul?… Lângă stânca purpurie nu mai e decât Bill Ramsay. Se loveşte cu pumnii în piept şi strigă: „Singur în spaţiul cosmic!… Singur! Singur! „Iată-l şi pe Larsson, în spatele unui tun minuscul. Aprinde fitilul cu o

brichetă-revolver şi rânjeşte: „Şah-mat!” Obuzul zvâcneşte fără zgomot din ţeava scurtă. Lovit în umăr, Bill descrie o traiectorie ciudată. Silueta lui se dizolvă parcă în lumina sângerie a văzduhului. I se mai aude doar vocea îngânând ca o părere: „Singur… Singur… Singur…”

Toc! Toc!

Matei gemu încet. Fiecare bătaie îi răsuna dureros în creier. Întredeschise ochii şi văzu chiar lângă obrazul lui podeaua acoperită cu un strat gros de melen. Vru să se ridice, dar amorţeala îi prinsese încheieturile în brăţări de puf căptuşite cu milioane de vârfuri de ac.

Toc! Toc! Toc!

Bătăile veneau din camera de comprimare a vaporilor… Larsson!

Amintirile proaspete se învălmăşiră deodată în capul lui Matei: „Bill şi profesorul mă aşteaptă… sau poate nu mă mai aşteaptă. Ventilatoarele s-au oprit…

Izbuti să se ridice, dar toropeala îl cuprinse iar, ca o apă înşelătoare din îmbrăţişarea căreia abia putu să se smulgă. Cu un gest copilăresc, îşi lipi urechea de peretele despărţitor şi-şi ţinu răsuflarea. Nimic. Doar duduitul ritmic al sângelui în artere. „O fi leşinat… Să deschid!… Dar dacă stă la pândă?…

Se întoarse şi cercetă camera, căutând parcă un răspuns. Privirea îi alunecă asupra panoului comenzilor auxiliare şi se opri, atrasă de luciul mat al unui buton triunghiular. În mod reflex, din adâncurile memoriei ţâşniră frazele învăţate pe de rost: „În cazul defectării comenzilor principale de la postul de pilotaj, cosmonauţii se pot folosi de comenzile auxiliare aflate în camera de control. Pe panou, ordinea este aceeaşi: 1) maneta de cuplare a motorului atomic, 2) butonul triunghiular care pune în

funcţiune motoarele auxiliare...”

Matei tresări: „Un singur gest şi... N-ar suferi deloc: presiunea vaporilor l-ar strivi într-o clipă!”

Îşi smulse privirea de pe butonul triunghiular şi se trezi parcă dintr-o halucinaţie. Gândul de dinainte îi apăru monstruos. Revăzu fruntea calmă a inginerului aplecată asupra tablei de şah, degetele lui prelungi tremurând pe măsuţă în timp ce el, Matei, se căznea să găsească ieşirea dintr-o situaţie desperată. Îşi aminti de o noapte pe care o petrecuseră amândoi pe terasa observatorului astronomic, visând la straniile peisaje marţiene...

Matei începea să fie furios pe propria sa nehotărâre: „În primul rând, trebuie să-i eliberez pe ceilalţi! Vom hotărî împreună ce-i de făcut cu Larsson!”.:. „Şi dacă nu-l mai găseşti în viaţă? murmură un glas în adâncul inimii lui. Poate că soarbe acum ultimele molecule de oxigen”... „N-are decât! se încrâncenă Matei. Toate se petrec din vina lui!” Dar la sfârşitul acestui dialog tăcut, mâna i se întinse parcă fără voie spre mecanismul de declanşare a trapei.

Panoul de metal porni să se mistuie în locaşul din perete, în timp ce aerul din camera de control se năpustea în camera vaporilor. Împotrivindu-se şuvoiului nevăzut, Matei îl zări pe inginer cu o frântură de secundă prea târziu. Capacul rotund al duzei era ridicat şi din costumul spaţial al lui Larsson nu se mai vedeau decât casca şi braţele diforme. Iar la capătul braţului drept strălucea un revolver al cărui ochi întunecat privea în ochii lui Matei. Acesta aplecă instinctiv capul, apăsând totodată pe butonul de închidere a trapei. Ochiul întunecat scăpără ameninţător. Undeva, în spate, glonţul se ciocni de un corp metalic.

Matei se trezi din nou pe podea. Pereţii încăperii se aplecară parcă spre el şi aerul se preschimbă într-un înveliş de plumb, paralizându-i mişcările.

Glonţul lovise butonul triunghiular.

EPILOG

La lumina becului de pe cască, Matei zări o aşchie lucitoare înfiptă în trupul *Albatrosului* – amintire a trecerii cosmonavei prin roiul de meteoriţi. O smulse şi o puse cu grijă în buzunarul costumului spaţial. Profesorul Gromov avea să-i mulţumească pentru această primă piesă a colecţiei sale de minereuri extraterestre.

Readus pe orbită, *Albatrosul* îşi urma drumul spre Marte. De jur-împrejur stăpânea întunericul dens, apăsător, palpabil. Undeva, în întunecimea fără de început şi fără de sfârşit, se afla trupul lui Larsson. Jetul de vapori pe care-l declanşase glonțul destinat lui Matei îl aruncase departe de astronavă. Iar ceilalţi nu mai avuseseră posibilitatea să-l caute; pilotul automat preluase comanda *Albatrosului,* călăuzindu-l prin roiul de meteoriţi.

Inginerul rămăsese singur sub astrele care scânteiau nemişcate. Avea să rătăcească de-a pururi pe cărările cosmice, sau avea să fie spulberat de-o stea căzătoare, risipindu-se în abisul de-a cărui nesfârşire se înspăimântase…

Matei suspină şi porni spre camera-ecluză. Curând, trapa exterioară se închise şi prin fante începu să năvălească aerul dătător de viaţă. Apoi panoul metalic lunecă fără zgomot şi în dreptunghiul de lumină se iviră siluetele familiare ale celor care-l aşteptau.

(Din. vol. *Oameni şi stele*. Editura tineretului, 1963)

ERETICUL CARDINAL COLLARMINO

În chilia sa elegant mobilată, dar având sobrietatea necesară reculegerii şi aprofundării scrierilor sfinţilor părinţi, cardinalul Collarmino se plimba cu mâinile la spate ascultând lectura monotonă a secretarului său, fra Ambruogio. Lângă un crucifix simplu din lemn de cedru era suspendat pe perete un *Michelangelo* din epoca de maturitate, reprezentând Madona alăptând pruncul. Cardinalul, care era un bărbat de aproape şaizeci de ani, văzuse multe picturi pe aceeaşi temă, dar aceasta i se părea cea mai reuşită. Nu înţelegea cum puteau pictorii abstracţionişti să esenţializeze într-atât ideea, încât credincioşii să nu mai recunoască unde-i pruncul şi unde-i sânul binecuvântat.

Era o calmă zi de vară şi în chilie domnea o atmosferă plăcută. Dacă nu l-ar fi bătut la cap Ambruogio, cardinalul s-ar fi aşezat cu plăcere la armoniu sau ar fi citit o pagină din Aristotel. Dar, datoria înainte de toate! Cardinalul juca un rol important în cercurile influente ale sfântului imperiu şi numai unele adversităţi inspirate de diavol au făcut ca fumul alb înălţat deasupra Vaticanului să anunţe alegerea unui alt Papă.

Era ora la care secretarul îi prezenta, ca în fiecare zi, spicuiri din presă. Collarmino ţinea să fie la curent cu tot ce se petrece în lumea în care, după cum obişnuia să susţină cu umor în conciliile secrete, „biserica universală trebuia să fie prezentă, dacă nu voia să fie absentă".

Fra Ambruogio avea o minte ascuţită şi o ureche

sensibilă care deosebeau cu fineţe toate nuanţele subtile ale complicaţiilor externe cu implicaţii interne, ca şi pe cele interne cu implicaţii externe. Gândirea sa pătrunzătoare şi-o disimula în spatele unor citate din cărţile teozofilor, iar privirea sa pătrunzătoare în spatele unor lentile fumurii, montate într-o ramă modernă.

Cardinalul îi aprecia calităţile, plăcându-i punctualitatea sa de formaţie germanică, rafinamentul său de formaţie galică, fervoarea sa de formaţie iberică, sobrietatea sa de formaţie britanică ca şi ceea ce se putea numi deformaţia sa „profesională" de formaţie teologică.

Cele treizeci de minute rezervate întrevederii zilnice de lucru se apropiau de sfârşit. Cardinalul dădea chiar unele semne de oboseală.

— Ce prostie şi povestea asta cu „Călugăriţa" lui Diderot! Când facem eforturi uriaşe pentru a ţine pasul cu lumea modernă, nişte meschine interese electorale încurcă lucruri mult mai importante.

Fra Ambruogio tocmai îi citise ecourile nefavorabile pe care le avusese în rândurile opiniei publice franceze interzicerea de către cenzură a ecranizării după opera celebrului enciclopedist.

Secretarul îşi îngădui o observaţie:

— Exces de zel, sanctissime. Dacă măicuţele franceze nu s-ar fi ostenit atâta pentru a-şi apăra rasa!

— Politica nu e pentru femei, dragul meu, chiar când e vorba de sfintele noastre surori - observă cardinalul cu un zâmbet.

— Iar ştiinţa nu e pentru toţi sfinţii noştri confraţi - spuse meditativ fra Ambruogio.

Collarmino îi aruncă o privire cercetătoare.

— La ce te referi?

Ambruogio îşi scoase ochelarii şi începu să-i şteargă cu

multă atenţie.

— Eminenţă, e vorba de o informaţie de presă care scapă oricui la prima vedere.

Collarmino îl întrerupse ironic:

— Oricui, dar nu pătrunzătorului meu secretar!

— Sanctissime... ţinu Ambruogio să se apere cu o plecăciune smerită. Îşi puse ochelarii pe nas, potrivindu-şi-i cu degetele sale nemăsurat de lungi, despături ziarul şi citi: „Aflăm că un teolog, reverendul Marton, a demonstrat printr-o analiză semantică realizată cu ajutorul calculatorului electronic că cele 14 epistole ale apostolului Pavel n-au putut fi scrise de o singură persoană"...

Chipul cardinalului, până adineaori liniştit, se schimbă fulgerător.

— Cum?!

Ochii îi scăpărau mânioşi, buzele îi fremătau într-un tremur nervos. Uriaşul efort de a ţine pasul cu lumea modernă ajunse la limită.

— Să citesc mai departe, eminenţă? întrebă aproape în şoaptă Ambruogio, satisfăcut în sinea lui de efectul obţinut.

— Citeşte! ordonă Collarmino încercând să se stăpânească.

— „...ci de şase autori diferiţi".

— Şase! repetă cardinalul. Cifra n-are nici o noimă! Toată povestea asta miroase de departe a erezie.

— Lucrurile însă nu s-au oprit aici - strecură Ambruogio. Să citesc mai departe, eminenţă?

— Citeşte!

Cardinalul se străduia să-şi înfrângă oboseala. De vreo trei decenii nu mai era tânăr. Dar se simţea din nou chemat să apere ceea ce după atâtea veacuri biserica stăpânea tot mai greu.

— „Aplicând aceeaşi metodă analitică lucrărilor

publicate de reverendul Marton - urmă secretarul - un alt ecleziast, reverendul Ellison a demonstrat că acestea..."

— Care „acestea"? îl întrerupse nedumerit cardinalul.

— Subiectul logic, sanctissime, *lucrările*. Să citesc mai departe?

— Citeşte!

— Deci aceste lucrări „n-au putut fi compuse toate de autor".

Pe faţa cardinalului apăru o expresie de satisfacţie:

— Caeli enarrant gloriam Dei! Aşa-i trebuie păcătosului! Mai e ceva?

— Mai e, eminenţă.

— Citeşte!

— „În felul acesta - îşi încheie secretarul lectura - creierul electronic a dovedit că reverendul Marton nu există."

— Cum adică, nu există?

— Din punct de vedere logic, sanctissime - şopti Ambruogio.

— Aha! Dar în realitate există, nu-i aşa?

— Fireşte, de vreme ce a scris.

— Ei vezi, acesta e şi argumentul! Aparent reverendul Ellison, ţintuindu-l la stâlpul infamiei pe Marton, apără dreapta credinţă. Dar demonstrând inexistenţa lui Marton, implicit, confirmă inexistenţa apostolului Pavel. Şi de vreme ce Marton a scris - deci există - şi sfântul Pavel există! Cred că cel mai nimerit lucru ar fi pentru început ca lucrările lor să fie puse la index.

Ambruogio se ridică de pe scaun şi, împreunându-şi mâinile, vorbi alegându-şi cu grijă cuvintele:

— Eminenţă,...însuşi Papa a binecuvântat câteva calculatoare electronice pentru a demonstra că biserica merge în pas cu progresul.

— Fireşte, fireşte... Lui Torquemada i-a fost mult mai uşor. Să-l fi văzut acum...

— Mi-aş îngădui... se înclină Ambruogio.

Cardinalul îi făcu semn să vorbească.

— Trebuie să dăm un răspuns în această problemă. Dacă vom afirma că nu am luat cunoştinţă de cele întâmplate, vom lăsa impresia că discuţiile acestea au aprobarea noastră...

— Aşa e, Ambruogio. Nu trebuie să permitem ca viermele îndoielii să pătrundă în inimile drept-credincioşilor. Să nu uităm că deocamdată mulţi dintre ei privesc la televizor transmisia messelor şi-şi fac rugăciunea de seară o dată cu preotul crainic. Şi care ar fi răspunsul?

Cardinalul se aşeză în fotoliu. Oboseala pusese din nou stăpânire pe el.

— M-am gândit - vorbi fra Ambruogio - că noi înşine, cu înalta autoritate a forului pe care-l reprezentăm, să repetăm această analiză. Să dăm Cezarului ce-i al Cezarului şi lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu.

Cardinalul clătină capul aprobator.

— Excelent, fiule, excelent! Îngrijeşte-te ca totul să se facă precum spui... din ordinul meu. Vom publica apoi rezultatul în ziarul curiei.

— Eminenţă, gândul vostru e lege pentru mine.

Se înclină, îşi adună hârtiile şi ieşi din chilie.

Cardinalul rămase pe gânduri. Da, problemele acestui secol nu puteau fi rezolvate nici cu excomunicări şi nici cu bule. Trebuiau căutate alte arme. Armele secolului. Dar era el în stare să le mânuiască?!

Ambruogio se îngriji, cu zelul care-l caracteriza, de punerea la punct a analizei epistolelor sfântului Pavel. Urmări personal modul în care a fost elaborat algoritmul necesar şi se informă cu multă discreţie dacă

matematicienii solicitaţi nu manifestă, pe faţă sau pe ascuns, simpatii pentru concepţii materialiste.

Totul se desfăşură cu o precizie matematică. Dar, rezultatul era departe de a-i da satisfacţie cardinalului. Calculatorul folosit stabilise la rândul lui existenţa a 6 ± 1 autori. Cardinalul se înfurie:

— E nemaipomenit! Iată unde duc aceste idei eretice!

Ambruogio ţinu să evite orice echivoc:

Cred că nu puneţi la îndoială buna mea credinţă, vreau să spun, dreapta mea credinţă.

Cardinalul făcu un gest cu mâna de parcă ar fi alungat o muscă. Acum îl enerva tipicăria prusacă a secretarului său.

— Ai înţeles prea bine, Ambruogio, la ce mă refer.

Maşinile astea de o mie de ori eretice! Într-o bună zi ne vom pomeni că până şi parabolele au un colectiv întreg de redacţie. Unde vom ajunge?!

— Sanctissime - murmură secretarul - operele orale nu pot fi analizate. Decât cele înregistrate pe bandă de magnetofon...

— Atâta mai lipsea! În schimb, dragă Ambruogio şi în ochi i se aprinse o sclipire şireată - am soluţia care ne trebuie.

— Sanctissime, sunt fericit să vă ascult.

— Calculatorul acesta păcătos a dat un răspuns eretic - vorbi rar Collarmino - pentru simplul motiv că nu e drept-credincios.

Ambruogio îl privi uimit. Tăcu însă aşteptând să vadă unde ţinteşte cardinalul.

— Binecuvântarea, după câte se vede, nu e suficientă. Trebuie să-l aducem pe calea credinţei, fiule. Să-l convertim. Ce bază putem să punem pe afirmaţiile unui ateu? Niciuna! Ne trebuie o maşină drept-credincioasă.

Ambruogio îşi drese glasul, semnalând că-şi ia îndrăzneala să vorbească:

— Eminenţă, dar cum putem să convertim un calculator? Dacă-l stropim cu apă sfinţită, i se oxidează conexiunile şi nici nu mai funcţionează.

— Eşti încă tânăr, fiule. Nu-ţi sunt încă desluşite căile Domnului pe care noi slujitorii săi avem datoria să le cunoaştem. Să dăm Cezarului ce-i al Cezarului, fireşte. Dar s-o facem cu pricepere.

— Eminenţă, sunt fericit să sorb înţelepciunea chiar de la izvor.

Cardinalul zâmbi. Era mulţumit să dea o mică lecţie acestui tânăr care credea că vechea generaţie nu înţelege cerinţele secolului.

— Nimic mai simplu, Ambruogio. Vei introduce în memoria calculatorului principalele dogme ale prea sfântului părinte al bisericii Toma d'Aquino şi scrierile sfântului Ignazio de Loyola, întemeietorul ordinului nostru.

Sfântului Ignazio arhanghelii i-au încredinţat sabia cu care a apărat dreapta credinţă. Un asemenea calculator poate fi socotit fără grijă la fel de credincios ca noi înşine, şi-i vom acorda întreaga noastră încredere.

— Sanctissime... Tânărul secretar se apropie de cardinal şi-i sărută inelul care exercita asupra lui o deosebită atracţie.

— Ridică-te, fra Ambruogio - spuse cardinalul cu blândeţe. Am apreciat întotdeauna serviciile pe care le-ai adus bisericii şi mie personal. Grăbeşte-te să împlineşti cele hotărâte.

Secretarul pusese mâna pe clanţă când Collarmino îl opri. Scoase din bibliotecă un volum într-o somptuoasă legătură de piele neagră şi i-l întinse:

De data aceasta, înaintea analizei care ne interesează

vom proceda la o verificare hotărâtoare. Analizează un capitol din această lucrare a mea despre viaţa sfintei Tereza.

— Prea bine, eminenţă.

Ambruogio lucră o săptămână încheiată pentru a pregăti experienţa în cele mai mici amănunte. Printre altele lăsă intenţionat să transpire o informaţie care apăru într-un ziar de centru-dreapta. Întâi procedă la verificarea pur tehnică a calculatorului. Funcţiona normal Apoi, sub supravegherea sa, i se introduseră în memorie textele de bază din scrierile lui Toma d'Aquino şi Ignazio de Loyola. De asemeni pregăti un capitol plin de vibraţie din cartea cardinalului Collarmino, despre viaţa sfintei Tereza, transpusă în limbaj matematic.

Cardinalul îşi anunţă intenţia de a asista personal la ceea ce trebuia să fie, de fapt, nu o experienţă, ci o ceremonie. Primise chiar şi un telefon de la cancelaria curiei cu sincere felicitări pentru lupta neîmpăcată pe care o ducea cu atâta strălucire împotriva ereziei.

În sfârşit, sosi ziua şi ora hotărâtă. Ziua era chiar a sfintei Tereza, sub auspiciile căreia cardinalul înregistrase numeroase succese. Calculatorul fusese montat în capela destinata înalţilor prelaţi. Cardinalul oficie o scurtă slujbă şi vorbi cu elocvenţă despre importanţa pe care biserica trebuie s-o acorde invenţiilor tehnice care de fiecare dată nu fac altceva decât să confirme „cât de nemărginită e creaţia divină, şi-i descurajează pe cei care afirmă că Universul poate fi cunoscut".

Apoi făcu un semn şi textul extras din cartea sa fu introdus în calculatorul electronic.

Cardinalul nu avu nici timpul necesar pentru a-și împreuna mâinile şi maşina îşi expedie răspunsul matematic Pater Antonio apăsă cu pioasă reculegere pe

butonul transcriptorului literal. Şi în acordurile grave ale orgii, pe ecranul calculatorului începură să se alcătuiască necruţătoarele cuvinte:

— *Eretic! De o mie de ori eretic! Să fie îmbrăcat în cămaşă de penitent, uns cu catran şi tăvălit în fulgi. Şi după ce va fi purtat pe străzile oraşului într-o cuşcă pentru fiare sălbatice, să fie dus în piaţa cea mare și ars pe rug. Flăcările iadului să-l mistuie pentru totdeauna, iar numele său să fie pe veci hulit şi blestemat. Amin!*

Collarmino se clătină sub biciul de foc al inchiziţiei.

Secretarul său Ambruogio, simţea cum îl trec fiori de gheaţă. Doar lucrase şi el la cartea cardinalului.

(Din vol. *Mister la – 179°C*, Editura tineretului, 1967)

UN DERBEDEU ÎN CRONOSPAŢIU

Inepuizabilul docent venea de la cinematograf. Drumul său de asfalt era presărat cu funigei. Soţia docentului era foarte elegantă, iar filmul văzut, seara molcomă şi berea care-i aştepta alcătuiau un meritat răgaz. Totuşi, docentul nu era foarte vesel. Se uita uneori pe furiş la ceas, până când soţia observă că timpul de odihnă nu se cade să fie cronometrat. Dar docentul ştia că numai el e inepuizabil, timpul – nu.

– Îmi mai trebuie un document, draga mea! spuse. Sunt nervos.

– Şi fără nu se poate? zise ea.

– Nu! zise el, apoi explică mai relaxat: Ba s-ar putea, căci eşafodajul meu e inatacabil, de n-ar fi vorba de...

Fraza nu se sfârşi. El îşi aduse aminte de ultimul obiect găsit în aşezarea de curând săpată. Iată cum a fost: după un număr de obiecte de ceramică în general bine conservate, de sub periuţa care curăţa cu migală pământul ieşi ceva lucios. Mulţi arheologi folosesc la săpături localnici vag instruiţi, care de obicei nu sparg prea multe vase. Unul din aceştia zise: „Asta ce naiba o fi?" ca să audă răspunsul sigur al docentului: „Un obiect de cult, dar vom vedea!" Curăţat şi mai bine, obiectul de cult începu să semene perfect cu o cheie pentru destupat sticlele de bere. Se săpa o aşezare din neoliticul timpuriu, obiectul paradoxal era cam ruginit şi asistentului nu i se îngădui să-l ia la analiză. Mai încolo, asistentul remarcă pentru sine că din lucrarea magistrului său lipseşte descrierea obiectului de cult şi

lucrurile rămaseră baltă. Abia acum ciudata cheie cu care omul neolitic ar fi trebuit să-şi destupe sticlele de bere se recontură în mintea arheologului. Nu era nimic altceva decât un simbol probabil din zorile bronzului şi nu din neolitic, fiindcă aşezarea arăta intactă, nu fusese răscolită anterior de nimeni...

Şi docentul chemă un taxi.

Dar între timp, asistentul începuse să sape în secret şi pe socoteala sa alte aşezări. Ştia că magistrul s-ar face foc să afle, totuşi acest asistent iubea arheologia ca pe o femeie. La liceu se îndrăgostise îndeosebi de chimie şi de fizică, ca să-şi surprindă profesorii şi părinţii înscriindu-se după bacalaureat la arheologie. Acum este sigur că această ştiinţă îl interesa. În arheologie se întâmplă câte o dată şi aşa: dacă magistrul, care nu mai are mult de trăit, şi-a ales printre săpăturile viitoare cutare munte de peste două mii de metri altitudine, iar deocamdată lucrează la clasificarea unor aşezări unde se poate ajunge cu troleibuzul, muntele ascuns rămâne nesăpat, fiindcă este muntele magistrului. Asistentul trebuie să asiste, definiţia e clară. Cu toate acestea, asistentului de care vorbim i s-a părut de la o vreme că magistrul său nu mai e chiar atât de inepuizabil şi că anumite lucruri trebuiau descoperite şi studiate urgent. Fără ştirea magistrului, asistentul lucra cu un prieten geolog care l-a şi ajutat să nu claseze printre obiectele paleolitice nişte fantezii sculpturale ale unei ape curgătoare. El de fapt căuta nişte vestigii certe ale civilizaţiei strămoşeşti. Dar izbuti să descopere, iarăşi fără să fi dorit, într-o necropolă din cutare epocă un bidon gol din material plastic ori din altceva similar, purtând o inscripţie indescifrabilă, care nu se putea raporta la nici una din scrierile popoarelor antice sau moderne. Asta încă n-ar fi fost nimic dacă, în timp ce examina obiectul împreună cu

geologul cu care era prieten şi cu o studentă care îi însoţise la săpături, unul din tinerii localnici angajaţi la lucru şi care i se cam păruse suspect mai demult, atât datorită figurii sale cam hieratice şi mâinilor aproape transparente şi subţiri, cât mai ales îndemânării colosale de a pricepe tot, nu i-ar fi surâs enigmatic pornind spre nişte tufe unde nu mai putu fi găsit după câteva secunde.

Fenomenul era ieşit din comun. După un lung zbucium lăuntric, asistentul îşi sugrumă dorinţa de a se mărturisi magistrului său şi rămase noapte de noapte cu bidonul în faţă, înconjurat de maldăre de tratate lingvistice vechi şi noi şi de felurite dicţionare, până când îşi dădu seama el însuşi de zădărnicia acestui efort. Ar fi săpat tot teritoriul limitrof ca totodată să-l caute şi pe lucrătorul dispărut în împrejurări misterioase, dar aceasta însemna să se dea în vileag în faţa magistrului, plus nişte mari cheltuieli financiare cărora singur nu le putea face faţă.

Totuşi îi fu greu să renunţe. El învăţase la o universitate străină. Tocmai când se căznea să uite iritantele întâmplări, primi o scrisoare de la un fost coleg de la acea universitate străină care îi descria o brichetă engleză alimentabilă cu gaz, găsită de acela într-un tumul celt. Era deci prea de tot! Fostul coleg îi trimitea şi fotografia şantierului deschis pe care era făcut un cerc alb şi fotografia brichetei, informându-l amical şi că un coleg italian care săpa împreună cu un vestit arheolog arab din Cairo în ţinutul Assuan descoperise în sarcofagul unui oarecare faraon, sub şezutul mumiei, două bancnote emise pe la sfârşitul secolului al XIX-lea de Banca naţională a Suediei. Dacă el însuşi n-ar fi avut propriile sale mirări, poate ar fi considerat că colegul străin glumeşte. Dar aici nu mai era vorba de o glumă *a colegului.* „Cineva se joacă!..." îşi zise tânărul asistent, însă nu îndrăzni să cugete

mai departe.

Docentul se cufundase în problemele sale şi lucra inepuizabil, iar întâmplarea ciudată nu-l mai ispiti, el dispreţuind tot ce nu intra în clasoarele sale şi era aşadar numai speculaţie mistagogică. Asistentul însuşi era deocamdată ocupat să-i explice studentei care-l însoţise la săpături că ea singură l-ar putea ajuta, dându-i mai mult curaj în activitatea arheologică, dacă s-ar mărita cu el.

Iar între timp (altfel nu putem spune şi cititorul va vedea imediat de ce), altă persoană dăduse curs zbuciumului sufletesc şi se pregătea de o nouă călătorie.

Persoana de care vorbim ajunsese la sfârşitul adolescenţei. Era un tânăr zvelt, cu aceeaşi puritate a privirii ca la toţi tinerii de vârsta lui, dar cu o nelinişte perpetuă în afecte care la început nu îngrijorase pe nimeni, apoi fusese motivată ca o excepţie posibilă încă în sistemul atât de bine verificat al educaţiei biopsihice a tineretului. Se conchise că viaţa socială va corecta ceea ce greşise într-o anume fracţiune de secundă un releu defect.

Nici după *fugă*, instalaţiile psihologice consultate nu dădură semne de îngrijorare, iar psihologii educatori care de câteva milenii ţineau locul străvechilor părinţi îşi ziseră că o călătorie, chiar riscantă, nu poate strica în atare caz.

Lucrurile s-au întâmplat în toamna aurie a anului 9966.

Tânărul Vis 91 077 Indigo ½ n[2] ieşise din ultima clinică şcolară abia de o zi. Trebuie amintit că în vremea aceea învăţătura nu mai era administrată în şcoli cu profesori nervoşi sau blajini, nici măcar cu roboţi stabilizaţi sau

[2] Nu vom repeta pentru contemporanii noştri acest nume numai aparent complicat, fiindcă nu am dori să le ostenim memoria. Populaţia fiind imensă În toamna acelui an, chiar aşa existau opinii că sistemul onomastic e învechit. Am preciza doar că toţi tinerii purtau la sfârșitul numelui litera n cu diferite fracţii, în raport cu gradul de incertitudine asupra dezvoltării viitoare. Asta, desigur, până la maturitate.

autoperfectibili, ci în clinici speciale unde, la anumite răstimpuri, şcolarilor li se făceau uşoare trepanaţii în stare de narcoză hipnotică şi li se injectau, după înclinaţiile lor native, ştiinţele şi artele necesare sub formă de acizi nucleici sintetizaţi în laboratoare şi continuând memoria ramurii de învăţământ ce le era destinată ; în acelaşi mod li se inoculau bunele deprinderi sociale. Fără îndoială, nu totul era previzibil, în om rămânând şi o câtime de necunoscut. Dar la cincisprezece ani tânărul avea cam tot ce îi trebuia ca să fie matur. În perioadele lungi dintre internările în clinici se făceau călătorii, excursii sportive, antrenamente practice la ştiinţele şi artele memorizate, se asculta muzică sau se rezolvau cele mai elegante probleme matematice, odihna tineretului bizuindu-se pe toate acestea cum şi pe multe alte voluptăţi superioare.

Într-o zi, lui Vis i se păru că vremea sa îl plictiseşte. Era la vârsta când în lumea lui începeau specializările, adică fiecare om trebuia să-şi aleagă din informaţia globală, dobândită în clinicile şcolare, zece meserii. Nu era prea greu, de vreme ce toată latura tehnologică sau – cum mai zicem încă – toată bucătăria profesiunii o făceau instalaţiile autonome, iar adaosul de informaţie se transmitea bineînţeles tot prin fiolele de acizi nucleici sintetizaţi. Abia după aceea omul era adult şi pornea să se folosească activ de tot ce se înmagazinase în el, adică începea să gândească şi să creeze prin sine însuşi.

Între disciplinele sportive ale clinicii sale şcolare, Vis îndrăgise cel mai mult călătoria în timp. Dar nu degeaba se adăugase numelui său expresia ½ n! Colegii săi aveau aproape toţi acelaşi n, dar în paranteze, ceea ce însemna că incertitudinea lăsată e numai o formalitate administrativă. Cei care nu obţinuseră parantezele aveau fracţii totuşi mult mai mici, numai el poseda ca un soi de

stigmat această ruşinoasă doime. Dar nu-i pasa. Lui îi plăcea să umble haihui prin timp. Exista posibilitatea să se specializeze în istorie şi atunci şcoala ar fi putut să-l trimită în epoca dorită sau pe rând în mai multe epoci, spre a studia nemijlocit. Aceasta se făcea însă numai când informaţia era completă şi când organismul se maturiza total. Trebuie să recunoaştem că unui om plecat înapoi din mileniul X nu-i venea uşor să trăiască de pildă în epoca banilor sau a războaielor. De aceea mulţi tineri renunţau la studiul istoriei antice, această disciplină încredinţându-se tot mai mult sondelor temporale automate. Lui Vis nu-i plăcea însă atât istoria cât plimbarea prin timp. Deplasările cronospaţiale nu se făceau nici prin mijloace mecanice, nici prin sisteme biochimice ca în epoca ştiinţelor primitive, ci numai prin autoimpulsuri concentrate după o anumită metodă psihofizică ce necesita mai ales un foarte mare antrenament. Tocmai de aceea călătoriile şcolare şi competiţiile sportive se efectuau în tovărăşia automatelor şi a unor instructori cronospaţiali cu veche practică sportivă. La nevoie instructorul putea acţiona telepatic pentru a readuce la loc pe tânărul care ar fi greşit măsura concentrării ori şi-ar fi pierdut o clipă echilibrul temporal.

Într-o zi din toamna aurie a acelui an, Vis ieşi să se plimbe pe nişte alei vegetale ce îi aminteau un peisaj vizitat în mileniul II. Atunci i se făcu poftă de spaţiu-timp. Se gândi atent la epoca dorită. Când făcuse o excursie în anul 2000, întâlnise o fată care i se păruse mai atrăgătoare decât fetele din epoca lui, arhispecializate în câte zece ştiinţe sau arte. Ţinea minte destul de bine teritoriul numit în acel an străvechi ţară, aşa că încercă să-şi regleze impulsul cronospaţial direct într-acolo. Trupul său se concentră într-o secundă numai la particulele elementare fără masă, care erau de fapt totul în organism. Ştia oricine că această

esenţă îşi găseşte numaidecât, oriunde s-ar opri, materia necesară spre a recompune trupuri cu toate atributele lui, conform codului din momentul plecării. Şi astfel Vis dispăru din timpul şi spaţiul său. Dar tinereţea lui fragilă şi lipsită de suficientă experienţă îi jucă un renghi, ducându-l într-o epocă necunoscută şi după primele aparenţe mult mai veche. Era limpede că entuziasmul adolescentin exagerase în Vis doza de concentrare...

Puţin buimac în primele minute, Vis se trezi de tot şi privi în jur. Arşiţa soarelui, atât de bine filtrată în timpul său, aici era din clipă în clipă tot mai insuportabilă. Vis se reconstituise pe coama unei măguri dintr-un ţinut arid, fără nici un fel de plante. În zare se ridicau de undeva nişte nori gălbui şi străinului îi trebuiră mai multe minute ca să deducă compoziţia lor nisipoasă. Vânt însă nu se simţea. Călătorul cronospaţial aşteptă să vadă ce va fi. Deocamdată îl aţâţă curiozitatea. După vreo jumătate de oră nişte făpturi metalice aşezate pe alte făpturi mai mari şi cu patru picioare apărură în raza privirii, făcând larmă şi lucind în soare. Puţin mai târziu Vis îşi dădu seama că erau oameni, mai ales după strigătele lor care păreau totuşi a fi limbaj aproape articulat. După aceea, văzu că făpturile purtătoare îi aminteau imagini cunoscute vag de undeva, până când înţelese în cele din urmă că semănau cu nişte animale simpatice din rezervaţii despre care robotul-ghid spunea că se folosiseră odinioară ca vehicule şi că se numeau cai. Asociativitatea gândirii tânărului Vis funcţiona precar, nefiind antrenată până la capăt, aşa că el nu pricepu prea uşor de ce pe asemenea căldură oamenii aceia se acoperiseră eu atâta metal şi pentru ce purtau în mâini piloni metalici ascuţiţi care nu prea păreau să folosească la ceva. Iată însă că din sensul potrivnic se iviră alţii, aproape la fel, doar că făcuseră economie de veşminte

metalice şi aveau cai mai mici. Interesat, nepoftitul oaspete se aşeză pe nisipul măgurii şi aşteptă. Caii alergau unii spre alţii ridicând praful. Ambele grupuri de oameni zbierau sălbatic, cum ştia Vis că fac uneori maimuţele din rezervaţii. Abia acum Vis înţelese şi rostul pilonilor, amintindu-şi de o scenă sportivă dintr-un film din arhiva istorică: erau prin urmare suliţe sau lănci, greu de ştiut care din ele. Dar aceste lănci sau suliţe fură aruncate de oameni în oameni, ceea ce lui Vis i se păru curios. Ba mai mult, unii oameni se prăbuşeau însângeraţi şi probabil mureau. Ar fi vrut să-i ajute să nu moară, însă nu îndrăzni să se bage în absurda învălmăşeală. Două ore de spectacol, apoi grupurile se potoliră şi se retraseră. Cei foarte metalizaţi rămăseseră încă destul de mulţi, şi ei şi caii lor. Câţiva se urcară pe măgură fără să-l ia în seamă pe Vis. El nu se feri, ştiind că în orice clipă poate dispare în timp.

Un bărbat viguros şi cu barbă întrebă răstit din înălţimea calului său:

– În ce lună suntem?

Vis înţelese. Avea putinţa să înţeleagă orice conversaţie istorică orală prin captarea directă a fluxului ce îl produceau vorbitorii, când gândeau, iar aceştia de aici gândeau prea puţin ca să-i mai facă şi dificultăţi.

Altcineva, care descălecase, îşi ridică fruntea spre bărbos şi spuse:

– În iulie! şi adăugă: Constantinopolul va fi la picioarele noastre.

Vis pricepu că numele rostit era al unui teritoriu, nu ştia dacă ţară sau oraş ; ceea ce nu înţelese era cum putea să fie acesta la picioarele lor. Să fi însemnat asta că vor descăleca şi vor atinge pământul Constantinopolului chiar cu picioarele lor?

Ascultă gândurile celor care vorbeau acum şi izbuti să

afle că toţi aceşti călăreţi metalizaţi vin de departe, din occident, că au trecut peste nişte munţi numiţi Balcani, după cum ziceau ei pentru a elibera în cu totul alt loc geografic un mormânt al cuiva care nici măcar nu era în acel mormânt. Înţelese că bărbatul cu barbă se numeşte Godefroy de Bouillon, dar conversaţia ciudaţilor oameni care stăteau imobili deshidratându-se la soare sub grelele lor haine metalice deveni tot mai plictisitoare. Vis regretă că plecase, însă nici înapoi nu s-ar fi întors deocamdată. Îi păru rău că nu se amestecase măcar în bătălie, apoi se gândi atent la dozajul necesar al concentrării, căci la urma urmei ce avea el cu acest Godefroy de Bouillon, când de fapt nu voise decât să-şi caute fata din anul 2 000! îşi şi făcuse planul de a se însoţi cu ea, spre a deveni – vai, ce amuzant ar fi fost! – propriul său strămoş. Prost era că uitase nuanţele dozării şi se căznea să-şi amintească nuanţa care-i trebuia, îşi ridică ochii sub impulsul unei presimţiri şi văzu că era prea târziu pentru deliberări, căci chiar în clipa aceea însuşi Godefroy de Bouillon îl zări şi îndreptă asupra lui un obiect lung şi plat de metal, se pare tăios, care sclipea la soare. De sub viziera căştii Godefroy îl privea cumplit, întâi Vis întinse braţul spre el, începând să zâmbească, dar deodată înţelese riscul, şi el nu era un spirit aventuros, aşa că se concentră la întâmplare şi dispăru imediat din faţa cruciaţilor a căror stare sufletească trecu numaidecât de la mânie la groază. Godefroy ceru apă, convins că arşiţa începuse să nască vedenii. Alţii văzură în asta un semn ceresc.

Vis se trezi recompus într-un ţinut rece, în plină ninsoare, pe o stradă a unui oraş ce se numea Uppsala. Aflase cu totul întâmplător numele oraşului, care nici nu-l interesa, căutându-şi un adăpost. Dârdâia de frig şi era cam îngrijorat de această trecere bruscă de la arşiţă la ger.

Altminteri, lumea i se părea aici foarte liniştită. Dintr-o clădire masivă şi cenuşie ieşeau foarte mulţi tineri veseli cu obiecte paşnice sub braţ (călătorul recunoscu aproape îndată cărţile şi caietele de hârtie văzute adesea prin muzeele de antichităţi culturale), discutând lucruri diverse. Costumul simplu, din bluza şi pantaloni, al lui Vis atrase atenţia câtorva dintre ei. Dacă cruciaţii îl luaseră în seamă târziu şi îl crezuseră cine-ştie-cine, aceştia de aici, mai tineri, mai civilizaţi şi mai iscoditori, erau gata să-l ia cu asalt. Nu păreau dornici de violenţă, însă lui Vis nu-i convenea un contact neprevăzut, încă nu dorea să părăsească timpul în care abia sosise, aşa că se strecură pe după nişte clădiri mici, văzu o uşă deschisă şi, deprins din vremea lui să poată intra oriunde era deschis, intră acolo nepăsător pomenindu-se deodată faţă în faţă cu un bătrân care aşeza în stive nişte dreptunghiuri de hârtie (căci Vis cunoştea destul de bine hârtia din muzee), ce păreau foarte multe ; iar alături de ele bătrânul alcătuia coloane din mici discuri argintii de metal. Vis se opri zâmbind, dar omul bătrân îşi întinse repede braţele peste teancurile şi coloanele sale, izbutind să şi le răstoarne în timp ce se uita cu spaimă la musafir. Privindu-l intens drept în ochi pe bătrânul caraghios, fără să vrea Vis reuşi să-l turbure, căci bătrânul deschise gura încordându-şi tendoanele gâtului ca să strige, însă nu scoase nici un sunet. Tânărul călător socoti că aceste hârtii sunt de mare folos de vreme ce bătrânul le apăra cu atâta ardoare, aşa că fără să se gândească prea mult luă două, le privi amuzat, apoi le băgă în buzunarul bluzei şi se întoarse să plece, bănuind că tinerii de pe stradă se împrăştiaseră. Dar cum părăsi întunecoasa încăpere, simţi o mişcare în spatele său şi auzi ţipete. Revenindu-şi, bătrânul alerga după el răcnind:

– Hoţul! Mi-a furat banii, derbedeul!...

Vis era acuma în stradă ; reţinuse cuvintele fără să le cunoască sensul: hoţ, derbedeu, bani – noţiuni fără înţeles. Nu le dete importanţă şi merse mai departe. Strada se golise şi era parcă şi mai frig. Văzu nişte haine groase, cam ridicule, ca şi cele pe care le purtau tinerii de adineauri, dar îşi dădea seama că în această epocă primitivă haina groasă era singurul mijloc de a te apăra de frig. Îi trebuia una.

Hainele pe care le zărise erau aşezate în fereastra largă a unei clădiri. Vis vru să intre ca să-şi ia una, căută o uşă, n-o găsi nicăieri, iar în spatele său se stârnise altă larmă. Privi curios şi îşi dete seama că iarăşi ceva se încurcase, căci bătrânul alerga însoţit de mai mulţi bărbaţi şi cu toţii repetau cele trei cuvinte neînţelese, precum şi altele câteva. Momentul devenea nostim. Grupul de oameni îl ajunse şi – 1 înconjură pe Vis, care se oprise şi privea liniştit. Bătrânul gesticula bombănind, apoi sări pe neaşteptate spre Vis şi îl apucă de bluză, începând să-l zgâlţâie. Tânărul străin încercă să-şi facă loc şi să treacă mai departe, căci, dacă tot nimerise aici, voia să vadă această Uppsală rece despre care nu auzise niciodată nimic şi unde-l uimea abundenţa vieţii sociale şi universitare în ciuda unei temperaturi în care altădată crezuse că n-ar putea trăi decât numai anumite microorganisme. Dar cercul urmăritorilor se strânse şi înşfăcat de umeri de cineva, zgâlţâit mereu de bătrânul a cărui înfăţişare ruinată îi producea dezgust, Vis renunţă la planul său turistic şi se descompuse imediat, cu tot ce avea la sine.

Nu mai avusese răgaz să-şi dozeze impulsul nici măcar atâta cât credea el că e în stare. Acum istoria cercetată direct şi în detaliile ei ciudate începea să-l înspăimânte şi îi era deocamdată indiferent unde ar fi ajuns. Se trezi iarăşi în plină arşiţă, dar spre seară: era o seară de culoare violetă, pe un şes albicios de lângă malul unui fluviu larg cu ape

roşcate.

Descompunerea organică a lui Vis, ca a oricărui alt om, se făcea de fiecare dată după un program riguros dictat de codul impulsului. Oprit la capătul celălalt al duratei, el se recompunea integral şi, fireşte, în acelaşi costum cu care plecase şi cu tot ce avea asupra sa, chiar în buzunare. Totuşi, fie lipsa de antrenament, fie naivitatea juvenilă îl făcu de astădată să-şi pipăie bluza şi pantalonii, ca să vadă dacă plecarea precipitată din Uppsala nu-l lăsase cumva goi. Liniştindu-se, aruncă o privire în jur. În preajma lui, o procesiune purta o ladă lungă înspre deschizătura unei clădiri de o geometrie frumoasă. Pentru a nu-şi mai crea încurcături, călătorul cronospaţial se strecură înaintea celorlalţi în clădirea întunecoasă şi aici îi plăcu o răcoare înmiresmată pe care n-o mai gustase. Procesiunea intră în clădire şi coborî agale treptele interioare. Fură cântate nişte melodii monotone, apoi cineva – un bărbat smead cu capul ras şi îmbrăcat cu o cămaşă lungă, albă, strânsă într-o cingătoare de aur – care părea cel mai important din tot convoiul, rosti nişte cuvinte despre altcineva foarte puternic ce se numea Ra şi avea o anumită legătură cu soarele, fiind în acelaşi timp fratele şi părintele celui din lada de alabastru, adică din sarcofag. Sarcofagul fu depus pe un piedestal pesemne anume pregătit, iar Vis nu se putu stăpâni să nu ridice puţin capacul: cât îi îngăduia semiobscuritatea din sala subterană, zări în sarcofag un om. Nu ştia dacă e viu. Socotind însă că în năravurile acestei istorii paradoxale a îndepărtaţilor strămoşi s-ar fi putut îngropa oamenii şi de vii, Vis se gândi ce ar putea să bage sub capacul sarcofagului ca să-i împiedice etanşeitatea. Îşi aduse aminte de cele două hârtii luate de la bătrânul din Uppsala şi vru să le îndoaie ca să le poată vârî sub capac, însă chiar atunci oamenii din incintă se

mişcară precipitat, iar Vis, nemaifiind atent la ce făcea, băgă mâna în sarcofag cu totul ca să pipăie omul şi să-şi dea seama dacă e viu sau e mort.

– Cine a mişcat capacul? tună o voce.

Speriat o clipă, Vis scăpă din mână cele două hârtii acolo sub trupul omului şi-şi retrase mâna din sarcofag ; capacul căzu şi se închise cu zgomot uşor, iar omul smead cu capul ras rosti solemn:

– Este Ka, sufletul celui veşnic care îşi cercetează trupul...

Apoi procesiunea ieşi din clădire. Nişte zgomote surde şi dispariţia treptată a luminii îi sugerară lui Vis ideea că poate intrarea se astupa definitiv. Atunci el izbucni în râs, cum nu se obişnuia prea des în mileniul său, şi râsul său se ridică şi se dezlănţui din ce în ce mai mult. De la o vreme Vis băgă de seamă că cei de afară strigau înfricoşaţi silindu-se să zidească intrarea mormântului cu cât mai mare grabă. Izbuti totuşi să audă clar prin zid aceeaşi voce dominantă, care zise:

– Este râsul celui veşnic întors cu bucurie la sânul părintelui său Ra!

Bineînţeles, cu toată mireasma încă plăcută a aerului dinăuntru, aici, în societatea faraonului defunct, nu mai era de stat, aşa că fără să mai ezite Vis se concentra şi dispăru din mormânt şi din epocă.

Dar acum i se deschisese pasiunea călătoriei în sine, făcută ca un simplu sport. Şi cui nu-i place sportul, fie şi fără atât de trebuinciosul antrenament! Vis începea să regăsească în memoria sa tot mai exact informaţiile injectate prin acizii nucleici şi mai ales să le folosească din ce în ce mai elastic în gândirea curentă. Şi el începu astfel să se perinde prin timp fără nici o ţintă, fără nici un plan, numai de dragul simplei treceri de la o epocă la alta.

Cunoscu deci alte câteva epoci, chiar dacă numai fulgerător, iar durata totală a şederilor, oricât de scurte, acumula în cele din urmă câţiva ani de viaţă, până când adolescentul Vis ajunse un tânăr bărbat de 20 de ani, zvelt, frumos, cu privire uşor hipnotică şi cu chip enigmatic. Apucase să cunoască felurite imagini vii din istoria planetei, se alesese cu porecle, iscase mituri, mutase obiecte mărunte dintr-un timp în alt timp. Acum însă ştia să intuiască zonele sociale prin care trecea şi să li se adapteze măcar în aparenţă. Începuse chiar să aibă preferinţe şi poftă de activitate.

Tocmai părăsea după câteva săptămâni de plimbare Europa de sud-est, unde într-o mânăstire de lângă oraşul sârbesc Pecs se amestecase în picturile murale ale meşterului Giorgio alăturându-se acolo ucenicului Nicola şi luându-şi numele local de Dobroslav. Nimeni nu putuse bănui cine era acest Dobroslav şi de altfel pe vremea aceea obârşia lui nu interesa pe nimeni. Vis aflase în sfârşit că în aceste epoci primitive lucrurile nu aparţineau tuturor oamenilor laolaltă, ci fiecăruia în parte, şi că ele se mutau de la o persoană la alta prin mijlocirea caraghioaselor discuri mici de metal numite bani sau, în epocile ceva mai târzii, prin dreptunghiurile de hârtie care se numesc bancnote. Aşadar el nu mai fura cum făcuse fără să ştie la Uppsala.

Meşterul Giorgio sfârşise de pictat zidurile interioare ale bisericii, dar sus pe schelă se temea să se suie. Cum nici Nicola nu era mai îndrăzneţ, de plictiseală Dobroslav se oferi să zugrăvească el ceva. I se explică ce anume ar trebui să facă, iar Giorgio şi chiar marele arhitect fra Vita îi povestiră despre îngeri, despre zborul lor şi despre alte bazaconii legate mai ales de personalitatea incertă a celui pentru mormântul căruia înfruntase zările sub ochii lui Vis

însuşi viteazul Godefroy. Ciudatul Dobroslav, pe care stareţul mânăstirii îl îndrăgise temându-se puţin de el, zugrăvi acolo sus ceva ce plăcu mult privitorilor de sub schelă, mai ales că nu desluşeau mai nimic ; pe tencuială apăruseră două elipse cu câte un ins în fiecare, şi ele se deplasau prin spaţiu cu ajutorul unor jeturi de gaze, ca primele nave din istoria astronauticii omeneşti. Dobroslav se amuză el însuşi de această ispravă şi când coborî şi fură strânse schelele, observă criteriul laudelor primite: de pe duşumeaua bisericii, cele două nave spaţiale păreau nişte nouraşi zburători. Deci nu în zadar meşterul Giorgio îl bătuse pe umăr glorificându-i sfânta inspiraţie divină.

Ca intermediu distractiv mersese, dar prea mult nu mai putea rămâne aici în preajma mânăstirii, şi pentru că genul de activitate i se păru agasant, însă şi fiindcă o încercare de cucerire erotică stârni furia geloasă a câtorva bărbaţi mustăcioşi care alergară după străin agitându-şi iataganele. Iată până unde ajunsese cu aventura: ştia chiar şi numele armelor! Asta se întâmplă pe la 1350.

Cu o sforţare minimă, Vis se mută într-un secol vecin. Nu ştia unde ajunge, dar se informă de la un preot pe care-l recunoscu după sutana neagră, şi află că e în anul 1460, geografic vorbind puţin mai la răsărit.

Trecu printre lume, se uită la oameni şi privelişti şi deodată fu cuprins de uimire şi spaimă. Ajunsese într-un orăşel numit Târgovişte. Se oprise şi asista şi el în mulţimea încremenită la o scenă stranie: un număr mare de bărbaţi graşi, în haine greoaie şi abundente, ţipau zvârcolindu-se când erau înşfăcaţi şi înfipţi de vii cu spinarea în nişte stâlpi ascuţiţi care în grai local purtau numele de ţepi. Perforaţi astfel, bărbaţii aceia mureau probabil destul de repede. Vis întrebă pe oamenii de lângă el ce se petrece. I se explică limpede, însă cu teamă, că stăpânul ţării voia să scape

populaţia de hoţi (o! acum el ştia ce înseamnă a fi hoţ, după ce însuşi fusese...), precum şi de ucigaşi sau de alte lifte. Explicaţia părea şi nu părea clară. Văzând un om cu o privire mai scânteietoare, Vis se apropie de acesta şi îl întreba:

– Dar altfel nu se poate?

– Altfel, cum? întrebă la rândul său acel ins.

Vis se strădui să găsească o formulă lexicală. Zise nesigur:

– De pildă printr-un şoc de voinţă teletransmis...

Insul îl privi lung, îşi lipi primele trei degete ale mâinii drepte, le puse pe rând pe frunte, pe burtă, pe umărul drept şi pe umărul stâng, apoi clătinând din cap se pierdu discret în gloată. Vis cugetă atent, pricepând în fine oarecât necesitatea pedepsei exemplare, dar dorind sa găsească pentru aceşti oameni o modalitate mai civilizată de a muri, dacă rezultatul final trebuia să fie totuşi decesul. Vis era niţel în derută. Încredinţat că hoţia, în rigorile acelei societăţi unde alimentele şi obiectele uzuale nu se produceau în cantităţi suficiente, nu era pricinuită totdeauna numai de pasiunea de a fura, el înţelese că acolo unde abundenţa de bunuri acoperă nevoile, nu se mai poate gândi nimeni să ia mai mult decât îi trebuie. Şi totuşi ce era de făcut? Oamenii aceştia vioi din gloată, mai toţi cu ochi negri şi priviri iuţi, îi deveniră simpatici. Aproape că le dădea dreptate să practice pedeapsa cumplită şi, pe furiş, îşi pipăi spinarea uitându-se la muribunzii sângerând în ţepi. Dacă şi-ar fi putut regla mai corect impulsurile cronospaţiale, s-ar fi dus îndată la mormântul faraonului de lângă Nil şi apoi îndărăt în nord, ca să restituie cele două bancnote furate din Uppsala. Dar nu era cu putinţă aşa ceva. Şi Vis se posomori, cunoscând din ce în ce mai acut consecinţele plecării sale în spaţiu-timp, fără o pregătire

completă.

Într-un foişor al palatului domnesc, voievodul Vlad scormonea mulţimea cu privirile sale ca două raze de laser, izbucnite din ochii mari şi negri, de sub sprâncenele arcuite dens, deasupra nasului lung şi drept, perpendicular pe mustaţa dreaptă şi neagră. O stea în opt colţuri fixată pe tivul de pietre preţioase al căciulii conice parcă lumina şi mai mult privirea ascuţită a voievodului implacabil. Vis îl privi cu multă simpatie şi ar fi stat de vorbă cu el, dar numai pădurea de ţepi însângerate îl făcu să-şi schimbe dorinţa. Hotărî să se plimbe însă în jurul acestui palat destul de modest pentru un conducător aşa de aspru, iar când trecu prin mulţime uitându-se curios pretutindeni, cineva îi puse o mână grea pe umăr şi răcni:

– Iacă iscoada turcească unde-mi fu!

Vis îşi pierdu o clipă cumpătul, uitând cine e şi de unde vine. Apoi îşi dete seama de primejdie. În fracţiunea de secundă care-i mai rămăsese pentru deliberare se gândi că e totuşi destul de trist să vii dintr-o lume atât de evoluată şi să nu ai alt mijloc de apărare decât dispariţia laşă în spaţiul-timp. Putea să se facă nevăzut oricând, fără consecinţe, dar nu i se mai păru interesant, ba dimpotrivă, acum ar fi dorit o convorbire chiar cu voievodul Vlad Ţepeş. Pricepuse că în astfel de împrejurări ţeapa acestui om cu ochi fierbinţi nu putea fi un fapt involutiv, de vreme ce urmărea un progres. Voievodului poate că nu i se recomandaseră alte mijloace sau nu le avea nici măcar epoca...

Vis se întoarse zâmbitor spre cel care-l apucase de umăr şi poate că privirea sa tânără şi curată îl înduplecă pe voinicul suspicios, care îl lăsă. Vis făcu câţiva paşi prin mulţime către pridvorul palatului. Ţepeş îl zări şi-i făcu semn să vină. Vis se apropie de voievod. Oamenii traşi în

ţeapă probabil muriseră.

– Eşti iscoadă? îl întrebă Ţepeş privindu-l tăios, apoi adăugă râzând rece: Nu prea pari.

Vis nu ştia ce înseamnă iscoadă ; intui numai că e ceva rău, ceva ce nu place oamenilor cinstiţi. Răspunse cu greutate, creând iluzia că vorbeşte:

– Nu.

– De unde vii? zise Ţepeş.

Se gândi să spună adevărul, dar renunţă numaidecât şi comunică alt adevăr, mai recent:

– Am zugrăvit biserici sârbeşti.

Voievodul clătină din cap, cercetându-i îmbrăcămintea nefirească şi Vis pricepu, dar acum nu mai era nimic de făcut. Trecu la alt subiect.

– Mă gândeam, zise Vis, că se pot schimba obiceiurile rele şi fără omor... fără *asta*! şi arătă o ţeapă.

Ţepeş ridică din umeri sugerându-i că s-a plictisit şi făcu un pas în lături, ca să se mişte. Era un temperament stăpânit, deşi nervos. Cineva de lângă el, probabil un consilier, zise în locul lui:

– Îndrăzneala ta e primejdioasă, străine!

– Încercaţi o dată şi fără omor, zise Vis. Poate izbutiţi...

Ţepeş se supără, iar sfetnicul, înţelegând lucrurile în felul său, făcu un semn şi doi bărbaţi se năpustiră asupra tânărului pelerin şi-l apucară de braţe.

– Este o ţeapă nefolosită, doamne! zise sfetnicul.

Dar Vis nu mai voi să rişte. El ştia că, ucis oriunde, nu s-ar mai fi putut întoarce în timpul său şi ar fi murit în timp străin. Se încordă şi se topi în mâinile paznicilor uluiţi. Un murmur străbătu gloata. Boierii din pridvor se cruciră. Numai Vlad Ţepeş zâmbi.

– Al naibii drac! zise voievodul, apoi se gândi la pericolul turcesc.

Vis se recompuse într-un mare oraş cu coloane şi statui. Nu-i fu greu să recunoască ţara pe care o mai vizitase, deşi în alt secol: Egiptul faraonic. Află că în limba unui grec cu care se întâlnise chiar de la început oraşul se numea Memphis. Localnicii îi spuneau însă altfel, cine ştie cum. Grecul îl privi ţintă şi deodată sări la el şi îl cuprinse în braţe, spunându-i că îl cunoaşte. Vis îşi aminti de pe când fusese în insula Creta de unde abia scăpase de furia mulţimii, că după o încercare a sa de hipnoză soldată cu două victime nedorite, mulţimea îl blestemase numindu-l vasilisc.

– Tu eşti vrăjitorul care ucide cu privirea! îi spuse grecul râzând cu intimitate. Mă bucur că ai scăpat de cretani. Atunci l-ai omorât chiar pe duşmanul meu, aşa că te voi sluji.

Vis rămase contrariat. Ce putea să facă pentru el grecul acesta?

– Cum să mă slujeşti? îl întrebă Vis.

– Simt, zise grecul, că vrei să rămâi la Memphis. Aici e bine de noi: lumea iubeşte vrăjile şi ghicitul. Tu ştii multe. Eu am aur şi o casă. Stai la mine, eu alerg pentru toate, tu tălmăceşti vise...

– Cum să tălmăcesc vise? întrebă Vis.

– Nu te preface, pe Apollon! Oameni îţi mărturisesc ce li s-a arătat în vis şi tu tălmăceşti. Tu eşti omul ales de zei. Cum te cheamă?

Vis se gândi să spună că-l cheamă Vis 91 077 Indigo ½ n, dar renunţă numaidecât şi surâzând zise într-o doară primul nume auzit în Creta:

– Rhino.

– Foarte bine! strigă grecul, îl luă de mână şi-l trase după sine pe nişte ulicioare strimte, printre case de lut cu pereţi orbi, până îl băgă într-una mai înaltă şi mai

încăpătoare, care era a sa. Grecul chemă un sclav şi–i porunci să scrie frumos pe o scândură nişte semne ciudate de păsări, şerpi, chei, frânghii şi altele asemenea, apoi admiră scândură câteva clipe şi i-o dete sclavului s-o atârne deasupra porţii. Vis se duse să vadă ce este, iar grecul îi citi plin de satisfacţie:

– „Eu, Rhino din Creta, la porunca zeilor, tălmăcesc vise".

Apoi îi arătă un scaun sculptat, acoperit cu o blană de animal în care Vis socoti că recunoaşte leopardul, şi-l pofti să se aşeze. Şi astfel viaţa lui Rhino începu amuzant la Memphis.

Trecură zile şi săptămâni sau luni. Rhino era respectat, grecul era mereu plin de încântare şi aur, Rhino nu dorea aur şi mânca puţin. Dar de la o vreme Rhino se plictisi şi redeveni iarăşi Vis. Plecă din Memphis şi făcu un salt de 28 de secole până în insula ceţoasă locuită de un popor numit englez. De astădată se hotărî să-şi păstreze autonomia absolută şi să se dedice ştiinţei, atâta cât l-ar fi ţinut răbdarea. Îşi procură chiar haine de epocă şi o locuinţă. Meditând la destinul său secret, se numi Petru Pelerinul şi se apropie dintre toţi de un singur om pe care-l chema Roger Bacon, om învăţat şi plin de forţe intuitive în care lui Vis i se păru că desluşeşte un contact poate incidental, poate periodic, cu nişte raţiuni din afara planetei. Se scurseră ani fructuoşi şi plăcuţi, iar Petru Pelerinul fu de mai multe ori gata să uite de persoana lui Vis. Simţea că pe altă cale decât generaţia sa, o cale grea dar interesantă, o cale primejdioasă şi nesigură dar atrăgătoare, se apropiase de maturitatea abandonată în toamna aurie a anului 9966.

Venind o dată în vizită la învăţatul său prieten Roger Bacon, se opri în anticameră căci acela vorbea cuiva despre el.

– Nu vi se pare misterios acest Petru? întreba vocea necunoscută. Tace cam mult, e retras. Ce poate gândi?...

– Petru, zise Roger Bacon cu admiraţie, nu se preocupă de cuvântări şi bătălii verbale; el se consacră lucrărilor înţelepciunii în care-şi găseşte liniştea.

„Adevărat, se gândi Vis, ca să nu stau degeaba le-am arătat câte am putut să-mi aduc aminte. De pildă magnetismul..."

– Totuşi, cine poate fi el? spuse vocea necunoscută. Şi de unde vine?!

– De la Maricourt! repetă Roger Bacon ceea ce auzise şi el. Dar pentru noi mai însemnată este Scrisoarea despre magnet, pe care a publicat-o acum trei ani, în 1269.

– Şi credeţi, sir, că nu ascunde gânduri tainice în învăţătura lui sau este într-atâta de învăţat cât pare? spuse vocea necunoscutului trecând la un ton mai perfid.

– El, zise Roger Bacon cu glas liniştit, cunoaşte din experiment ştiinţele naturii, precum şi medicamentele şi alchimia şi toate lucrurile din cer sau de pe pământ...

Vis zâmbi. Anticamera era goală, aşa că putea zâmbi în voie. Ce ştia el la urma urmei, dacă nu era în stare nici măcar să-şi dirijeze precis impulsurile elementare pentru a nimeri fie şi în secolul dacă nu chiar în anul dorit? Plecase prea devreme în această călătorie riscantă, fusese pe rând vasilisc şi ghicitorul Rhino, hoţ involuntar la Uppsala şi zugrav de biserici sârbeşti, scrib în legiunea romană XIII Gemina care cucerea teritoriul dacic, martor al nebuniei cruciaţilor, asistase la înmormântări de faraoni şi vorbise cu voievozi dunăreni, trecuse de la asin la elicopter şi de la limuzină la quadrigă. Din toate câte puţin, adică mai nimic. Iar acuma se sălăşluia pe furiş în sufletul său teama că nici nu va mai şti cum să se întoarcă în acea toamnă aurie din care plecase. Aşadar va fi sortit sau să-şi sfârşească zilele

aici, printre aceşti medievali pentru care orice fleac este înţelepciune şi oricare fenomen natural un fapt diavolesc, sau să colinde până la istovire spaţiul-timp, mereu la întâmplare şi mereu ca un hoinar fără căpătâi şi identitate (ah, el care era Indigo, fie şi ½ n...), până se va consuma substanţa cea mai nobilă din existenţa sa.

Dar auzi din nou vocea lui Roger Bacon, care sfârşea tot despre el altă frază:

– ...a cercetat magia şi ghicitul babelor, farmecele lor şi ale tuturor magilor, ca şi trucurile şi iluziile la care se pricep scamatorii. (Vis râse în sinea sa de candoarea acestui bătrân prieten, în care paradoxul mai amesteca superstiţia cu ştiinţa.) Cum însă onorurile şi recompensele l-ar stingheri în munca lui experimentală măreaţă, el le dispreţuieşte ! mai zise învăţatul englez.

Vis se ruşină. Bineînţeles că onorurile erau ridicule şi inutile, iar recompensele nu ajutau pe nimeni să fie mai înţelept. Dar el nici n-a făcut nimic altceva decât să se plimbe prin vreme, înainte şi înapoi, fără nici un fel de rost.

Petru Pelerinul puse mâna pe ivărul uşii. Dar n-o deschise, părându-i-se absurd sa intre tocmai acum la omul care în ciuda obiceiurilor lumii lui medievale, lăuda cu atâta patimă dezinteresată un ins despre care nu ştia nimic. Vis împrumută de la Petru Pelerinul ruşinea umilă a omului străvechi. Lăsă braţul în jos, încă nesigur dacă va intra sau nu, şi îşi aduse iarăşi aminte de fata zărită în anul acela care dansa ca o flacără pe comori. Şi îi fu necaz, întâia oară în lunga sa aventură cronospaţială, pe doimea necunoscutei ataşate numelui său. Sau dacă acest *n* ar fi fost măcar între nişte paranteze...

În clipa aceea Vis renunţă la Petru Pelerinul.

O secundă (era prima secundă), crezu că zăreşte fata într-o cofetărie: era la fel ca atunci, mânca un amestec rece

şi semisolid din care instructorul nu le dăduse voie să guste, dar Vis gustase pe furiş, plăcându-i alimentul dulce şi îngheţat. Totuşi, când intră în cofetărie acum, văzu altă fată şi, după calendarul din perete, alt timp. Îl despărţeau de ea trei decenii, atât de puţin greşise de astădată! Vru să se aşeze la o măsuţă, dar două lucruri îl izbiră numaidecât: privirile oamenilor asupră-i şi banii. El rămăsese Petru Pelerinul după haine şi în buzunar avea bani britanici din veacul al treisprezecelea. Ieşi îngândurat. Putea să dispară din nou, dar timpul în care intrase era prea aproape de anul căutat în preajma căruia i se păru că se simte bine. Văzu un gang gol, intră şi îşi scoase îmbrăcămintea greoaie, rămânând tot în bluza şi pantalonii lui de care nu se despărţea, iar hainele lui Petru şi banii câştigaţi în numele lui vru să-i arunce acolo în gang, până când o idee nouă îl lumină: rămânând aici, îi vor trebui banii vremii. Şi după un minut de nehotărâre, cu vechile veşminte pe braţ, întrebă un trecător unde e muzeul de antichităţi. Ducându-se apoi într-acolo, se gândi că învăţase până şi cum să-şi procure bani. Vai, cât de mult decăzuse!

Muzeul îi cumpără şi costumul vechi şi pumnul de monede medievale fără să-l întrebe nimic. Aşa era mai bine. Scârbit, se întoarse în cofetăria ştiută şi mâncă absent îngheţata în care-şi dete seama ce căuta de fapt. Se uită în jur, ascultă conversaţii străine, ieşi să umble pe străzi, privi cerul şi orizontul marelui oraş în care poposise. Oraşul era frumos, chiar dacă tot la suprafaţa pământului, încă în bătaia soarelui şi a ploii, dar pe cerul lui zburau vehicule iuţi, afişele anunţau aselenizări de oameni, lumea folosea automatele. Şi Vis înţelese că, blestemat să rămână cu acel sinistru ½ n, el nu va mai putea fi aici vasilisc, Rhino din Creta sau Petru Pelerinul.

După o săptămână de umblet în care-şi cheltui toţi

banii căpătaţi la muzeu, se hotărî să se ducă la un institut academic. Ajunse uşor şi pătrunse greu, până când, sfâşiat de îndoieli şi sfială, vorbi cu o somitate a matematicii. Spunându-i făţiş adevărul, somitatea zâmbi:

– Dacă sunteţi autor de anticipaţii e mai bine să vizitaţi o editură literară. Numai dacă doriţi sfaturi ştiinţifice, vă putem ajutaşi vestitul matematician, altminteri om foarte amabil, îl concedie cu destulă răceală.

Vis plecă să se plimbe amărât prin nişte parcuri, stătu în faţa unor havuzuri, şezu pe o bancă citind în lectură fotoconcentrată nişte reviste uitate de cineva şi mirând o bătrână cu viteza lecturii sale până când bătrâna spuse cuiva fără să greşească prea mult: „Ăstuia nu-i prea arde de citit!?, apoi prinse curaj şi se duse la o instituţie pentru el incertă unde se declară naufragiat de pe o farfurie zburătoare, dar fu transportat numaidecât cu un vehicul alb la un sanatoriu de neuropatologie.

Aşadar trebuia să dispară din nou, fiindcă lumea nu-i credea nici minciuna, nici adevărul. Şi ca într-o beţie întră iarăşi în vechiul său du-te-vino prin timp, alungat parcă de un demonism neînţeles sau ademenit de cine ştie ce himeră. Stătea cel mult câte o zi în fiecare secol unde nimerea şi pleca turburat, oamenii considerându-l când hoţ, când derbedeu, când filozof mistic, fugar cu vederi neadmise, nebun sau şarlatan.

Ajuns apoi fără veste în mileniul 100, omul acesta pentru care prezentul murise lăsându-l pribeag între viitor şi trecut, nimeri ruşinat într-o rezervaţie zoologică. O vreme se împăcă şi cu această situaţie ridiculă, fiindcă avea totuşi fericirea să cunoască pe omul viitorului, perfect, el însuşi nemaitemându-se că va trezi bănuieli, aşa cum era amestecat printre animale. El, făptura fără nume de sub cupola străvezie a rezervaţiei, nu se mai gândi la

sentimentul demnităţii care pe un Petru Pelerinul l-ar fi răscolit dureros. Timpul însă trecea şi minunata fiinţă a viitorului ale cărei fapte umpluseră lumea, încă nu i se arătă. Sau nu avea el mijloace s-o vadă? înţelese că el, cel viitor, a ajuns antichitate. Şi o stare necunoscută lumii sale îl năpădi biruindu-i până şi voinţa. Vis se pomeni plângând, cum nu făcuse nici măcar Rhino din Creta.

După aceea, liniştindu-se, făcu un efort până la ultima limită şi, înspăimântat sau aproape îngrozit de primejdia mare, izbuti să se destrame cu o secundă înainte de a muri. Se trezi însă spre mirarea sa chiar în oraşul şi în anul în care mâncase neuitata îngheţată. Nu avea de ales. Îşi aminti totul şi se duse la o editură propunând o carte de călătorii aventuroase prin spaţiu-timp. I se ceru cartea, dar el minţi că vrea să dea un manuscris curat. Nu se miră nimeni, ba i se puse la dispoziţie o dactilografă şi un contract. Şezu în fotoliul unei camere străine zece ore pe zi, iubindu-se sau certându-se cu dactilografa după orele de dictare. De la o vreme nici măcar nu se mai prefăcea că se uită în nişte notiţe imaginare, povestind de-a dreptul toate aşa cum şi le amintea. Manuscrisul fu gata. Cartea apăru. El era fericit că în fine se descărcase de adevăr.

Apoi se feri de lumea care-l căuta şi de dactilografa care sperase să se mărite cu el. Se feri şi de sine însuşi. Un timp, cartea lui trecu neobservată până când cineva se trezi să-i închine un studiu, de la care se trecu rapid la organizarea unei sărbătoriri publice. Şezând derutat la prima parte a elogiilor, Vis se gândi o clipă să se stabilească în acest secol. Acum văzuse că diferenţa de concepţii şi de biostructură, destul de mică dacă nu vrei s-o observi, nu mai deranja pe nimeni. Firea lui ce părea stranie îl făcuse simpatic. Pe de altă parte se simţi însă plictisit de veşnicele sale travestiuri şi sforţări de

acomodare. Călătorise prea mult şi era în sfârşit sătul de atâta cronospaţialitate. Şi totuşi trebuia să mai încerce odată să-şi întâlnească fata dorită. Acolo, numai acolo avea poate să se stabilească definitiv. Şi iarăşi începu să guste plăcerea speranţei de a deveni propriul său strămoş.

Aplauzele sălii îl treziră din reverie. Privi în jur şi răsuflă uşurat: se făcuse pauză. După douăzeci de minute, festivitatea reîncepu. El asculta flegmatic, acoperit de vasul mare cu trandafiri, şi la un moment dat fu cuprins de silă şi dor. Ezită o secundă, apoi se risipi în marea timpului, lăsându-şi scaunul gol. Organizatorii se uitară buimăciţi unul la altul, trimiseră să-l caute la bufet, în birouri, la toaletă, pe stradă...

Dar aproape în aceeaşi secundă el şedea pe malul mării, alături de fata lui, în mijlocul anului 2000, şi începea să-i povestească istoria lui ciudată, iar fata îl săruta râzând cu voioşie de fantezia atât de cutezătoare. Aşa gândea ea: o fantezie cutezătoare!

Lui Vis nu-i mai trebuia nimic. Avea totul, tocmai când crezuse că n-o să mai aibă nimic. Fata visată era lângă el.

Iin spatele lor era nisipul, în faţă marea. Ascultând cu întârziere strigătul unui mare poet, clipa se oprise în loc.

Dar în faţa lor, din mare sau numai de lângă ea, ieşiră doi inşi. Vis îi văzu şi se cutremură. Auzi clar gândul primului dintre ei:

– Vis 91 077 Indigo, ½ n ai fost lăsat să te joci cât n-ai primejduit cursul istoriei.

– Sunt vinovat, gândi el.

– Eşti vinovat! gândiră cei doi inşi. Cele câteva obiecte încurcate de tine în timp sunt un joc infantil care nu modifică istoria. Cel mult sperie sau antrenează pe arheologi. Dar acum eşti gata să produci un fenomen neîngăduit: vrei să fii propriul tău strămoş.

– Şi ce s-ar întâmpla, dacă?... gândi Vis.

– Pleci, gândi al doilea dintre cei doi inşi, pleci cu noi pe Planeta Exilului.

Vis se ridică în picioare apucând fata de mână.

– Desprinde-te de ea! îi ceru gândul primului dintre cei doi inşi.

Cu voinţa înfrântă, Vis îşi descleștă mâna de pe mâna fetei. Marea vuia.

*

* *

– Cum ai ajuns aici? îl întrebă alt exilat.

Vis, care se împrietenise cu acesta, îi povesti.

Planeta Exilului avea aproape tot ce era necesar unei vieţi plăcute. Aici se putea recupera în laboratoare învăţătura pierdută. Exista putinţa activităţii celei mai complexe, era muzică şi algebră, erau sporturi subtile, rezervaţii ştiinţifice de animale şi plante, existau instrumente desăvârșite pentru cercetarea universului. Numai călătoriile prin spaţiutimp erau interzise.

– De ce eşti trist, Vis Indigo? îl întrebă prietenul, scurtându-i numele în chip intim.

– Preferam să pierd totul, dar să rămân o săptămână pe ţărm cu ea.

– Da! zise prietenul. De aici ai să te întorci cândva pe planeta natală, în timpul tău, însă...

– Nu mă mai interesează! îl întrerupse Vis. Am greşit.

– De ce? întrebă prietenul.

Vis rupse un fir de iarbă. Zise:

– Dacă eram mai serios, mai tenace şi mai informat, cu temperamentul meu aş fi putut să mă consacru cronoplastiei, dar nu am răbdare să corectez istoria şi nici nu ştiu dacă e bine...

(Din vol. *Povestiri ciudate,* Editura tineretului, 1967).

CLASUL DIN PULBEREA AURIE

Ajungând la gura peşterii, se opri brusc, clătinându-se, de parcă o mână nevăzută i s-ar fi proptit în piept...

Din roca de culoarea ierbii de mare, care boltea gura peşterii, ţâşneau spre el nenumărate stalactite, orbitor de strălucitoare în lumina soarelui portocaliu, creându-i senzaţia că se află între colţii unui monstru, senzaţie pe care o mai încercase şi *atunci*... Şi, ca şi atunci, – paradoxal – teama căpătă contururi abia când – dorind să se liniştească – îşi zise: „Noroc că monstrului i-au paralizat fălcile de milioane de ani!”

De fapt, era o frază ce nu-i aparţinea, erau cuvintele lui Phil rostite *atunci*...

Ochii începură să-i alerge febril pe şirurile de stalactite, într-o mişcare semicirculară, şi astfel, după un timp, i se creă iluzia că uriaşii colţi verzi prind să se apropie... să se apropie... Spaima, devenind brusc acută, îi dădu puterea să se smulgă din loc.

Pătrunse în peşteră cu trupul aplecat înainte, păşind cu un deosebit efort, de parcă ar fi luptat împotriva unei forţe ce i se opunea, îndârjită. Când se opri, privirea i se înecă într-o lumină fosforescentă, de un verde lăptos, într-o lumină pe care începu să o simtă ca pe un lichid puţin vâscos, călduţ, ce pătrundea prin costumul de protecţie şi-i îmbăia trupul. Încercă senzaţia că limitele corpului său au dispărut, că s-a risipit în lichidul verzui, o senzaţie ce-ar fi trebuit poate să-l înspăimânte, dar care avu un efect cu totul opus: îi potoli surescitarea nervoasă cu care

pătrunsese în peşteră, îl făcu să încerce chiar o uşoară stare de euforie…

„Dulcea beţie a luminii de smaragd”.

Această denumire voit pompoasă aparţinea lui Phil, o rostise *atunci,* cu puţine clipe înainte de a-şi pierde cunoştinţa.

Îşi aminti cu o precizie uluitoare nu numai fraza, ci şi timbrul cu care fusese rostită, glasul şters şi totuşi maliţios, şi ritmul cuvintelor sacadat de o respiraţie întretăiată…

Euforia se risipi subit, simţurile percepură iarăşi limitele trupului şi uşoara încorsetare a costumului de protecţie. Lichidul călduţ, vâscos, în care i se păruse că se cufundase, redeveni ceea ce era în realitate: o lumină fosforescentă risipită din belşug, deşi fără intensitate, de roca tuturor pereţilor peşterii, de boltă şi de podea, în aşa fel, încât roca nici nu se putea distinge.

Toate senzaţiile pe care le retrăia acum persistaseră aproape nealterate în amintirea lui mulţi ani tereştri, căci mulţi ani trecuseră de când pătrunsese în peştera aceasta împreună cu Phil…

Phil!

Îşi întoarse privirea peste umărul drept şi încercă să străpungă lumina vâscoasă prin care părea că ar fi putut să înainteze la nesfârşit. Știa însă, în urma experienţei de atunci, că doar după câţiva paşi s-ar fi lovit de peretele peşterii. Privi spre stânga, apoi în sus, căutând să refacă uşoara stare de euforie pe care o încercase la intrare. Nu reuşi însă. Simţurile sale erau în alertă şi refuzau să se mai lase amăgite. Cu toate că nu vedea bolta de piatră, ştia aproape precis la ce înălţime se află, aşa cum ştia precis unde se află peretele din faţă, spre care întârzia să-şi arunce privirea, peretele spre care se îndreptase atunci, sprijinindu-l pe Phil, şi unde…

Convingerea că şi peretele acela n-o să-i apară decât tot ca o pată de lumină, convingere impusă printr-o repetare îndârjită a ideii, îi dădu curajul să privească înainte prin pleoapele abia întredeschise. Simţi o mare uşurare: pâcla de lumină fosforescentă părea şi aici atotstăpânitoare. Pe urmă însă, undeva în fund, spre podea, apăru o pată întunecată, care capătă contururi tot mai clare.

„Acolo! Acolo!”...

Strânse pleoapele până la durere, ca să nu mai vadă spărtura neagra din zidul luminii verzui. Dar bezna din spatele pleoapelor deveni, după scurt timp, la fel de insuportabilă. Hotărând să se ia de piept cu spaima, îşi fixă privirea pe pata întunecată. I se păru, de data aceasta, gura unui tunel, prin care începu parcă să se prăvălească.

Era o prăvălire în timp, o prăvălire în amintire, era, de fapt, o întoarcere, o revenire pe o mică planetă vizitată o singură dată, cu mulţi ani în urmă...

*

Când coborâse cu Phil pe cea mai îndepărtată planetă a stelei R.Y. 140 toate iluziile pe care le nutriseră, îndreptându-se spre acel sistem solar, fuseseră sfărâmate...

Era epoca de început a marii campanii pentru descoperirea vieţii pe planete îndepărtate.

„

El şi cu Phil formau echipajul uneia dintre multele nave pornite în cercetare de la bazele cosmice special amenajate. Exploraseră cinci planete ale stelei R.Y. 140. Teoretic, două dintre ele prezentau condiţii pentru dezvoltarea vieţii şi totuşi pe una singură Phil descoperise în rocă microorganisme în stare fosilă. Era prea puţin, mult prea puţin pentru aspiraţiile lor. Pe ultima planetă, pe cea de-a şasea, coborâseră numai pentru ca să poată

consemna în raport că au cercetat întregul sistem solar. De acea mică planetă nu-şi putuseră lega vreo speranţă. Şi sentimentul că fac un lucru inutil devenise acut când păşiseră pe solul cu aspect dezolant. O mare nesfârşită de praf albicios acoperea stâncile rotunjite şi micile podişuri circulare ce se înşirau ca verigile unui lanţ.

„Şi mortul fu învelit în giulgiul alb ca laptele”... rostise Phil. Erau poate nişte versuri străvechi, sau poate nişte versuri născocite chiar atunci, dar se potriveau perfect: într-adevăr, praful părea un giulgiu un cadavru.

Convinşi că planeta aceea nu le poate oferi vreo descoperire cât de cât interesantă, se apucaseră să îndeplinească o obligaţie elementară: începuseră să recolteze în grabă mostre de roci.

În timpul acestei îndeletniciri, curăţind praful cu un aspirator de mare capacitate, descoperiseră un fel de membrane uriaşe, aurii, făcute dintr-o ţesătură netransparentă deosebit de elastică şi de rezistentă.

Două întrebări deveniseră capitale pentru ei: de ce origine erau „membranele” şi „ce se afla dincolo de ele”?

Socotind ca răspunsul primei întrebări depindea de cel de-al doilea, hotărâseră să perforeze una dintre „membrane”. Singura metodă care se dovedise eficientă fusese tăierea ţesăturii cu ajutorul unui pistol laser. Aparatele înregistraseră o scurgere de gaze prin spărtură. Ieşea din adânc un amestec de heliu şi bioxid de carbon. Spărtura se micşorase apoi din ce în ce, până ce dispăruse cu totul, în locul ei rămânând doar un fel de cicatrice bombată. Repetaseră tăierea ultraelasticei „membrane” şi proiectaseră razele unui reflector prin spărtură. De la suprafaţă observaseră doar un fel de puţ săpat vertical în stâncă. Fundul nu era prea depărtat. Se părea însă că din pereţii „puţului” porneau galerii laterale. Coborâseră cu

ajutorul centurilor antigravitice şi se avântaseră printr-o galerie. Înaintau precauţi, cu pistoalele laser în mână, sfâşiind bezna cu razele reflectoarelor fixate pe căşti.

„Gangsterii secolului XXIII, în căutarea comorii necunoscutei” comentase Phil în surdină.

Străbătuseră destul de uşor o parte din galeria tăiată într-o rocă cu reflexe aurii. Apoi înaintarea le fusese oprită de o „perdea” făcută din acelaşi material ca „membrana”. Folosiseră iarăşi pistoalele laser ca să-şi croiască drum. Dincolo de „perdea”, galeria căpătase un aspect inedit, prin apariţia unor noi elemente, sau, mai corect spus, a aceluiaşi element repetat: un fel de pete, un fel de băltoace de culoarea coralului ce se aflau pe podea, la o distanță aproximativ egală una de alta.

Nu apucaseră să le cerceteze deoarece „petele” începuseră să-şi schimbe brusc înfăţişarea. Trezită parcă de razele reflectoarelor, ciudata materie sângerie se înălţase de la podea, fiecare „pată” transformându-se într-un fel de „fuior de fum”. Se ridicaseră până la o anumită înălţime, tremurătoare, fragile, cu forme nedefinite, apoi începuseră să-şi precizeze contururile, până ce căpătaseră aspectul unor siluete decupate dintr-o mătase roşie. Erau în număr de opt, patru de patru identice între ele, toate amintind cu precizie de siluetele unor oameni, ale unor astronauţi.

Celor doi pământeni le fusese necesară o bună bucată de vreme ca să-şi dea seama că arătările acelea copiaseră propriile lor contururi, respectând întocmai statura şi grosimea fiecăruia.

Phil comentase, ca de obicei, primul situaţia: „Iată ce frumuseţe de umbre ne-am găsit aici! Şi încă patru de fiecare”.

Siluetele sângerii ţinuseră parcă să confirme denumirea de „umbre” ce li se dăduse, repetând întocmai

mişcările pământenilor şi deplasându-se o dată cu ei, fiecare grup de câte patru imitându-şi „stăpânul”. Avusese atunci loc în porţiunea aceea de galerie, limitată de „perdele aurii”, un straniu balet regizat de Phil, care îşi obligase „umbrele” să facă, într-o perfectă sincronizare, cele mai năstruşnice mişcări.

După ce se convinseseră pe deplin de caracterul paşnic al roşiilor „umbre”, hotărâseră să lase ce mai târziu cercetarea lor amănunţită şi să exploreze în continuare galeria. Îşi croiseră o portiță printr-o a doua „perdea” ce le bara calea şi trecuseră mai departe.

În noua porţiune a galeriei nu mai exista ciudata materie sângerie. Plimbaseră lumina reflectoarelor de-a lungul pereţilor şi a tavanului. Roca cu reflexe aurii, strălucitoare, în care era tăiată galeria, părea aici stropită cu mii şi mii de picături negre. Nu apucaseră să se apropie de perete ca să cerceteze mai îndeaproape „picăturile”. Acestea se desprinseseră de piatră cu sutele şi începuseră să se învârtă în jurul lor, când într-o horă unică, când în zeci de cercuri ce se întretăiau în puncte diferite. Zburau cu o viteză fantastică, provocând un sunet înăbuşit, straniu, un fel de amestec între vaierul îndepărtat al unei sirene şi cele mai înalte note scoase de o violină electronică.

Phil îşi dăduse primul seama că „ploaia neagră” nu făcea doar o gratuită demonstraţie de dans colectiv, atunci când, în lumina reflectoarelor, începuseră să strălucească sute şi sute de firişoare aurii, firele din care fusese ţesută „membrana” de la gura puţului şi „perdelele” din galerie.

„Să o luăm din loc, până ce nu ne transformăm în mumii!” exclamase Phil.

Se repeziseră (pe cât le îngăduiau de repede firele ţesute în jurul lor), spre „perdeaua” aurie pe unde intraseră şi care îşi astupase spărtura aproape cu totul. Se apucaseră

să taie iarăși o portiţă de trecere. Între timp, „picăturile negre”, şi mai numeroase, începuseră să se învârtă tot mai aproape de trupurile lor, tot mai repede.

Trecuseră prin gaura tăiată, trăgând după ei cine ştie câte fire care aveau capetele prinse în diferite puncte ale pereţilor galeriei. Firele, extrem de elastice şi de rezistente, se opuneau înaintării lor, cu o forţă crescândă. Făceau fiecare pas cu un efort din ce în ce mai mare. Trăseseră cu pistoalele laser în „roiul negru”, dar fără un efect deosebit. Apoi renunţaseră la această încercare de a se apăra, pentru că „picăturile negre” zburau atât de aproape de trupurile lor, încât riscau să se auto-rănească. Încercaseră să înainteze tăind firele cu cuţitul, străvechea armă pe care o mai purta încă fiecare cosmonaut. Dar plasa aurie se ţesea în jurul lor cu mult mai repede decât o puteau ei distruge... La un moment dat, Phil rostise, gâtuit de efort: „Cel puţin o să avem un sfârşit cu totul deosebit... Câţi oameni se pot lăuda că s-au transformat în mumii de aur?!”

Erau aproape de capătul puterilor şi nu reuşiseră încă să străbată nici jumătate din distanţa până la cea de a doua „perdea”.

Ceea ce urmase li se păruse o halucinaţie înaintea morţii. Ajunseseră în dreptul „băltoacelor coralii”, prinzându-le în lumina reflectoarelor. Concentraţi, cu ultimele puteri, asupra efortului de a se desprinde din capcana firelor, nici nu observaseră când „băltoacele” se prefăcuseră iarăşi în opt „umbre roşii”, care, în grup de câte patru, le imitau zbaterea. Îşi dăduseră seama de ceea ce se petrece abia când numărul „picăturilor negre”, care ţeseau în jurul lor, scăzuse brusc. „Picăturile” fuseseră atrase de cele opt arătări cu contur omenesc şi încercau acum să le prindă şi pe ele în plasa firelor aurii.

Profitând de noua situaţie, reuşiră să taie firele care îi

ţineau prizonieri şi să iasă la suprafaţă.

Cu toate că abia mai târziu realizaseră pe deplin în ce chinuri ar fi murit dacă ar fi rămas prinşi în plasele aurii, tentaţia de a se întoarce în galerie fusese prea mare ca să-i reziste.

„Trebuie neapărat să vedem ce s-a întâmplat cu «umbrele» noastre roşii”, hotărâse Phil şi adăugase, jumătate în glumă, jumătate în serios: „Dacă sunt încă vii, ne-or fi socotind nişte laşi. Am fugit şi le-am lăsat pe ele în încurcătură!”

Regăsiseră „băltoacele roşii” aşa cum le ştiau, şi acestea, vrând parcă să dovedească pământenilor că se aflau într-o dispoziţie perfectă, se prefăcuseră în „umbre” mai repede decât în cazurile anterioare.

Exploraseră apoi şi alte galerii.

Părea ca „ploaia neagra” şi „petele roşii” sunt singurele forme de viaţă de pe planetă, nişte forme de viaţă cu totul inedite, cărora, prin mijloacele de cercetare pe care le aveau la bordul navei, nu le puteau dezlega taina. Phil reuşise să creeze două capcane ingenioase. Într-una capturase câteva „picături negre”, în cealaltă o „umbră coralie”. „Capcanele” erau un fel de camere făcute dintr-un plastic transparent, în care se afla combinaţia de heliu şi bioxid de carbon ce se găsea în tunele şi care părea a constitui şi „hrana” ciudatei materii vii.

Se întorceau la nava-bază cu acele forme de viaţă necunoscute, convinşi că vor face senzaţie. Dar numai după câteva zile de zbor, „picăturile negre” dispăruseră pur şi simplu, fără să lase în camera de plastic o urmă măcar.

În schimb, „pata roşie” părea că se simte perfect. Phil îşi petrecea cea mai mare parte a timpului lângă pereţii locuinţei „ei” şi „pata” ajunsese să se transforme în „umbra” lui cu o viteză uimitoare. Phil dăduse „umbrei” şi

un nume: „Fecioara de purpură”. Sperau că „Fecioara” va ajunge cu bine la Bază, că vor avea cu ce se mândri, şi probabil că ar fi ajuns chiar dacă...

*

— A murit „Fecioara de purpură”! Poţi să te bucuri, Phil. A murit! Era prea îndrăgostită de tine ca să mai trăiască fără să te vadă. Degeaba mă apropiam de camera ei... Nu voia să se transforme în umbra mea... Te aştepta pe tine... Şi pentru că n-ai mai venit... M-am întors la Bază cu mâinile goale! N-am făcut nici cea mai mică senzaţie... Despre galeriile din cea de a şasea planetă a lui R.Y. 140 n-am spus nimic... Chiar dacă m-ar fi crezut, ar fi trimis cu mine înapoi pe planeta aia un savant, un „specialist”, şi la întoarcere meritul ar fi fost al lui, eventual l-ar fi împărţit cu tine. Eu aş fi rămas în umbră... eu, pilotul... eu, cărăuşul... banalul pilot de astronavă... Poţi să te bucuri, Phil! N-am avut parte de nici un fel de glorie!...

Cu privirile fixate pe pata întunecată din baia luminii verzui, cosmonautul, întors de pe neagra potecă a amintirii, striga frazele cu îndârjire, cuvintele înăbuşindu-se în pereţii căştii şi trecând dincolo de ei, în atmosfera rarefiată din peşteră, doar ca un murmur.

— În legătură cu tine, am inventat o întreagă poveste, Phil! O poveste foarte emoţionantă, din care reieşea că ai murit pe cea de a treia planetă o lui R.Y. 140, în timp ce făceai nişte cercetări îndrăzneţe... Era o poveste emoţionantă. Am fost un băiat cumsecade, poţi să recunoşti. Aş fi putut spune, pur şi simplu, că ţi-a căzut un bolovan în cap, dar eu te-am aureolat cu o moarte eroică. E mai mult decât te-ai fi aşteptat, nu-i aşa?!

Râse scurt, gâjâit, apoi avu brusc senzaţia că lumina fosforescentă se transformă într-un mâl verde, gata să-l înghită. Aprinse la intensitate maximă reflectorul, până

atunci nefolosit. Lumina căzu ca o fulgerare pe pata întunecată care spărgea zidul fosforescent şi pata se prefăcu într-o strălucire argintie. Dar, întorcându-şi brusc capul, reflectorul prins pe cască proiectă fasciculul de raze în altă direcţie. Lumina artificială tăie o cărare prin lumina verzuie. Pe o porţiune de câteva palme putu să distingă roca peşterii, roca aceea aproape albă. Lumina reflectorului începu apoi să lunece pe perete, apropiindu-se încet, încet de tot de pata întunecată. Deodată, în liniştea peşterii, netulburată, ca apele unui lac subteran, se auzi un glas, o şoaptă marcată, un fragment de frază:

„… înţelegi… altfel… tot…”

Prin trupul omului trecu parcă un puternic şoc electric. Făcu un pas înapoi, gata să o ia la fugă. Şoapta încetă la fel de brusc cum începuse. Aşteptă într-o încordare dureroasă să audă iarăşi cuvinte rostite în surdină. Aşteptă să le audă din direcţia petei întunecate… Dar tăcerea rămase netulburată... Șoapta îi persista însă în creier. O reascultă astfel de câteva ori. În cele din urmă îşi spuse: „Nu! Nu e vocea lui!” Şi totuşi vocea îi era cunoscută, bine cunoscută… Reuşi să-şi stăpânească, într-o oarecare măsură, nervii. Lumina reflectorului începu să lunece din nou pe peretele peşterii, şi când ajunse aproximativ în acelaşi punct – limită a drumului străbătut anterior – liniştea se tulbură iarăşi.

„… Altfel… tot… în locul meu… la fel…”

Recunoscând poate mai mult frânturile de frază decât glasul, cosmonautul izbucni brusc în râs, – un râs icnit, dureros, în care exploda parcă toată surescitarea nervoasă prin care trecuse. Erau propriile sale cuvinte rostite *atunci*… Atunci vorbise, stând în imediata apropiere a porţiunii de perete pe care se oprise acum pata luminii reflectorului… Şi roca peretelui îi înregistrase cuvintele… Da! Asta era! Îi

înregistrase glasul!

„ *...* proceda… înţelegi… altfel… în… urmă… „ Cuvinte… frânturi de cuvinte… silabe…

Omul juca pata de lumină pe perete, mişcând-o în ritmuri diferite, făcând-o să smulgă rocii cuvinte… frânturi de cuvinte… silabe…

În creierul său, frazele rostite atunci se reînchegau însă pe deplin:

„… înţelegi că altfel tot ce-am realizat în această călătorie s-ar pierde fără urmă… În locul meu, sunt sigur că ai proceda la fel”…

— Vorbe, Phil! Vorbe goale! încercam să-mi justific gestul, faţă de mine însumi…

*

…Străbătuseră mai mult de jumătate din distanţa pe care o aveau de parcurs de la steaua R.Y. 140 până la Bază, când nimeriseră într-o capcană cosmică, o stranie zonă magnetică care frânase enorm de mult viteza navei. Parcurgerea acelei zone ceruse un timp îndelungat, un consum uriaş al energiei de propulsie. Rezervele de oxigen, necesare supravieţuirii lor, deveniseră, de asemeni, insuficiente pentru întoarcerea la Bază.

Prima grijă pe care o avuseseră după ce scăpaseră din „capcană” fusese aceea de a căuta un asteroid sau o planetă capabilă să le furnizeze materia din care să poată fabrica combustibilul şi oxigenul necesar. În urma analizelor spectroscopice, aflaseră că a doua planetă a „Soarelui Portocaliu” le putea oferi ceea ce căutau. Ghinionul se ţinea însă lanţ de ei! Fiind nevoiţi să facă o coborâre directă, aleseseră un platou a cărui rocă părea destul de rezistentă. Dar după ce nava se fixase pe sol, un prim strat superior cedase şi nava se cufundase cu aproape un metru în roca doar aparent solidă, plecându-se chiar puţin pe o parte.

Accidentul n-ar fi avut urmări – lansarea se putea face şi din această poziţie – dar prăbuşirea primului strat de rocă spongioasă provocase o avalanşă de stânci care lovise nava, avariind porţiunea în care se aflau foarte puţinele rezerve de oxigen rămas şi distrugându-le. În acest fel, nici aerul din cabină nu mai putea fi împrospătat… Atunci suferise Phil şocul care îi strivise pieptul. Înainte de a-şi pierde cunoştinţa, mai apucase să rostească: „Fecioara purpurie”…

„Fecioarei” nu i se întâmplase însă nimic, „camera” ei rezistase şocului…

Când Phil îşi revenise, ieşiseră din navă, după ce dăduseră roboţilor indicaţia de a fabrica oxigen cât mai urgent posibil. Roboţii se apucaseră imediat de prospecţii, ca să depisteze materiile prime necesare. Lucrau cu maximă viteză, totuşi exista pericolul ca rezervele portative de gaz vital pe care le aveau oamenii – singurele cu care mai rămăseseră – să se termine înainte ca roboţii să obţină primele cantităţi de oxigen.

Cosmonauţii zburaseră cu centurile antigravitice până la gura unei peşteri. Căutau adăpost, ca să mai scape de căldura pe care o degajau razele „Soarelui Portocaliu”. Intrarea peşterii părea botul larg deschis al unui monstru, din pricina numeroaselor stalactite, ca nişte colţi uriaşi, ce ţâşneau din rocă. Atunci rostise Phil, care îşi revenise în oarecare măsură: „Noroc că monstrului i s-au paralizat fălcile de milioane de ani!” Intraseră în peşteră şi lumina fosforescentă, învăluindu-i, le crease o uşoară stare de euforie.

Fuseseră ultimele cuvinte ale lui Phil, care se prăbuşise apoi, având într-un colţ al buzelor o şuviţă subţire de sânge. Îl târâse lângă zidul din fund al peşterii şi se aşezase alături de el. Stătuse acolo, cu privirea aţintită la Phil, aşteptând să

primească comunicarea unui robot care să-i confirme găsirea materiilor prime necesare fabricării oxigenului. Dar comunicarea întârzia… întârzia… În clipele acelea făcuse toate eforturile ca să se convingă că Phil murise, sau că era, în orice caz, în comă şi nu mai avea de trăit decât puţin, foarte puţin timp… Şi pentru că nu se putuse convinge pe deplin, începuse să vorbească, deşi era sigur că Phil nu-l auzea, sau poate tocmai de aceea:

„Se pare că roboţii n-or să reuşească să fabrice oxigenul la timp … Am muri amândoi dacă… Şi tot ce-am realizat în această călătorie s-ar pierde fără urmă… În locul meu sunt sigur că ai proceda la fel”…

*

„…viaţă… tu… dacă ai… răspunde... dreptate…”

Făcând mici salturi, fasciculul de raze al reflectorului smulgea din rocă alte frânturi de frază, alte cuvinte răzleţe. Dar în creierul omului care le asculta, frazele se completau, căpătând deplin înţeles:

„De altfel, tu n-ai ţinut niciodată prea mult la viaţă, Phil. Dacă ai putea răspunde, sunt sigur că mi-ai da dreptate”…

Omul stinse brusc reflectorul. Câteva clipe, liniştea redeveni atotstăpânitoare. Câteva clipe doar, căci strigătul omului trecu apoi dincolo de casca de protecţie:

— Vorbe, Phil! Tot ce ţi-am spus atunci erau vorbe goale! Căutam să-mi fac curaj, ca să pot juca scena cea mare! Eram îngrozit la gândul că n-o să ne ajungă oxigenul pentru amândoi până ce roboţii vor putea obţine alte rezerve. Voiam să trăiesc, atunci mai mult decât oricând… Îmi făceam socoteala că dacă mă voi întoarce singur cu „Fecioara purpurie” la Bază voi avea, în sfârşit, şi eu parte de acea glorie pe care, în calitate de simplu pilot, n-aş fi dobândit-o niciodată... E omenesc să visezi la glorie, Phil,

nu-i aşa?! Şi pentru că epoca în care piloţii cosmici deveneau uşor eroi a trecut de mult, pentru că noi suntem astăzi simpli cărăuşi, iar gloria vă încununează numai pe voi, savanţii descoperitori, m-am gândit că aş putea să mă aureolez şi eu cu această glorie… Şi aş fi putut dacă „Fecioara purpurie” n-ar fi murit, tânjind de dorul tău… În clipa când a pierit arătarea aia roşie te-am urât! De fapt, te invidiam demult, Phil! Căutam însă să-mi înăbuş acest sentiment, căutam să mă conving chiar că ţin la tine, aşa cum trebuie să ţii la un tovarăş de zbor. Încercam să mă mint. De aceea ţi-am spus atâtea înainte să... Da, te invidiam, Phil… Poate te uram chiar… Mai ales după ce apăruse la bază Aada. Ţie ţi-au mers toate din plin. Spuneai că nu-ţi pasă de moarte, pentru că socoteai ca moartea te va ocoli în orice împrejurare; spuneai că nu te interesează gloria, pentru că erai convins că o poţi dobândi când vrei; n-o iubeai pe Aada, pentru că ea te iubea prea mult… Sau poate că o iubeai?! Şi poate că erai, într-adevăr, un om generos şi eu caut acum să-ţi găsesc defecte, aşa cum căutam atunci argumente pentru gestul pe care mă pregăteam să-l fac?!… Da, cred că ai fost cu adevărat un generos, un om deosebit… Poate de asta te şi invidiam şi pentru Aada, pentru dragostea pe care ţi-o purta… Pe care ţi-o poartă încă, Phil!! Aada…

*

Se aflau amândoi, împreună cu alţi tovarăşi de la Bază, în faţa „camerei se carantină”, din care trebuia să apară un nou sosit, un necunoscut.

Conform unei vechi tradiţii, fiecare „gazdă” făcea în cuvinte un scurt portret imaginar al viitorului tovarăş. Phil era cam indispus în ziua aceea, şi când îi venise rândul să spună cum crede că arată noul sosit bombănise: „Are barbişon şi două coarne-n frunte, copite lustruite şi o coadă

pe care-o ţine lipită de şira spinării”…

Vorbele lui stârniseră hazul, dar când, după puţin timp, uşa „camerei de carantină” se deschisese, reacţia tuturor fusese aceeaşi: uimirea, o plăcută uimire pusese stăpânire pe „gazde”, văzând că apare o fată foarte tânără, cu faţa uşor alungită, pe care tronau, sub baldachinul sprâncenelor de abanos, doi ochi imenşi, de un albastru incredibil de pur. Părul, de un negru intens, lucitor, scotea şi mai mult în evidenţă albul marmorean al feţei, albastrul pur al ochilor. Trupul zvelt, perfect proporţionat, avea mişcările precise, potenţial viguroase ale unui sportiv, dar îşi păstrase în acelaşi timp toată grația feminităţii. Comandantul Bazei îl tachinase pe Phil : „Ai făcut o eroare cam mare, dragul meu, prezentându-ne portretul imaginar al noii noastre tovarăşe. O eroare asemeni celei pe care ai face-o afirmând că Paradisul e Iadul”. Phil nu rămăsese însă dator. Replicase prompt: „N-ar fi primul caz când diavolul ia chip de înger numai ca să aprindă inimile uşor inflamabile şi să le învrăjbească”.

Previziunea lui Phil se adeverise, în parte. Nu erau puţini cei care se îndrăgostiseră de Aada. Totuşi, nu apăruse nici un conflict între ei, deoarece fata îi trata pe toţi în acelaşi fel: cu o caldă afecţiune camaraderească, dar atâta tot.

Nu trecuse însă mult timp, şi membrii Bazei îşi dăduseră seama că Aada se îndrăgostise de Phil. O atrăsese faima lui de savant, poveştile originale pe care le auzise despre comportarea sa, inteligenţa scăpărătoare pe care o degajau cuvintele lui, sau poate ochii, de un verde tulbure, în care ardea o veşnică nelinişte?! Cine ar fi putut spune? Fapt era că fata se îndrăgostise de Phil cu toată pasiunea ţâşnită dintr-o tinereţe explozivă. În schimb, el nu-i acorda prea mare atenţie, ba parcă o evita chiar, ceea ce

mai lăsa o urmă de nădejde numeroşilor admiratori ai Aadei. Fusese însă o nădejde brusc spulberată de o neaşteptată aventură pe care numai un om ca Phil o putea pune la cale. Într-o zi, toţi membrii Bazei se alarmaseră de dispariţia lui Phil şi a Aadei. Aflaseră ce se petrecuse cu ei abia după câteva ore, când un robot le transmisese un mesaj laconic, lăsat de Phil: „Facem un voiaj printre stele cu Haimanaua Vişinie”.

„Haimanaua Vişinie” era numele unui asteroid care revenea în apropierea Bazei după un ciclu de aproximativ patruzeci şi opt de ore.

Astfel făcuseră Phil şi Aada „călătoria de logodnă”.

*

- Poți fi fericit! Aada nu te-a uitat. Nu te poate uita. Ce ușor cucereai inimile oamenilor, Phil! O idee şi Aada a rămas sufleteşte a ta pentru toate zilele pe care le mai are de trăit. Oare **e** drept aşa ceva? Doar tu n-ai iubit-o niciodată cum am iubit-o eu, cum o iubesc încă! Şi Aada mi-a mărturisit că fusese întotdeauna conştientă că legătura dintre voi se născuse şi supravieţuise mai mult prin marea ei pasiune, decât prin dragostea pe care i-o purtai tu. Totuşi era fericită că te poate iubi şi că tu, stăpânul, fascinantul, irezistibilul stăpân, îi accepţi iubirea. Mi-a mărturisit toate acestea, Phil, pentru că, după ce m-am întors *atunci* la Bază, ne-am împrietenit. Aada voia să-i povestesc mereu despre tine, despre peripeţiile noastre, sau, mai bine zis, despre peripeţiile tale pe planetele stelei R.Y. 140, despre moartea ta. Şi i-am vorbit despre tine cum nu se poate mai frumos. Te-am făcut în povestirile mele eroul unor întâmplări extraordinare, la care n-ai participat niciodată, numai pentru că în felul acesta o puteam reţine pe Aada mai mult lângă mine. Amintirea ta era cea care ne lega, dar tot amintirea ta făcea ca această legătură să aibă limitele

ei precise... Şi totuşi, după vreo doi ani, am început să cred că Aada se obişnuise atât de mult cu mine, încât aş fi putut încerca să fac din ea femeia mea... Dar m-am temut, Phil! M-am temut ca amintirea ta îi va împietri mâinile când va încerca să mă îmbrăţişeze, îi va goni sângele din buze când o voi săruta. Şi asta n-aş fi putut suporta pentru nimic în lume!... Apoi mi s-a strecurat în inimă o altă spaimă: de la o vreme, Aada mă punea să repet povestea morţii tale. Insista să-i povestesc totul detailat, şi am început să mă întreb de ce? Oare îi trezisem vreo bănuială prin neconcordanţa unor amănunte în repetată povestire a morţii tale „eroice?”! Poate că acest gând e o tâmpenie, sunt sigur că ai râde în hohote aflând de ce mă temeam, şi totuşi gândul nu-mi dă pace! De asta mă aflu aici, Phil! Ca să-mi spulber o teamă absurdă! Şi am s-o spulber!

Îşi fixă brusc privirea pe pata întunecată din zidul luminii fosforescente. Pata scânteie, apoi se distinse dar un costum de astronaut, un costum argintiu, aidoma celor ce se purtau cu ani în urmă. Lumina lunecă de-a lungul costumului, spre cască, în timp ce inima omului încerca să spargă colivia pieptului. Apoi inima îşi încetă parcă orice bătaie şi de pe buzele celui ce dirija reflectorul ţâşni un strigăt scurt, ca un strigăt de durere.

Din spatele căştii transparente îl fixau doi ochi nefiresc de măriţi, în care lumina se reflecta ca în două cioburi de cristal. Faţa avea reflexe de marmură, iar gura, încremenită parcă într-un hohot de râs, îşi contura pregnant buza de jos, datorită unor pete roşii, ce fuseseră cândva pete de sânge, şi care păstraseră culoarea sângelui proaspăt, dar păreau acum plăcuţe de rubin lipite pe marmura feţei.

Omul privi îndelung arătarea de la picioarele sale, cu creierul golit de orice gând, incapabil să schiţeze o mişcare măcar. Într-un târziu, rosti încet, cu cel mai firesc ton

posibil:

— Salut, Phil! De la tine trebuia să mă aştept şi la aşa ceva!… Ştiu că dacă ai putea să vorbeşti, mi-ai da nişte explicaţii riguros ştiinţifice despre cauzele care ţi-au conservat trupul şi te-au transformat în statuie… Atmosfera peşterii, sau nu ştiu ce radiaţii… Dar sunt convins că dacă eu aş fi murit aici, nici ciolanele nu mai rămâneau până astăzi din mine… Numai tu puteai să faci una ca asta, Phil… Numai tu puteai să te preschimbi în statuie… Sau bănuiai că mă voi întoarce şi-ai vrut să-ţi baţi joc de mine?!… Să-ţi baţi joc! Să-ţi baţi joc!!

Tonul, de un calm desăvârşit, se sparse în acutele ultimelor două fraze…

Omul amuţi iarăşi un timp, ca apoi să comande scurt:

— Rix! Capsula!

După ce dădu acest ordin, îşi fixă sfidător privirea în ochii cu sclipiri de rocă ai cadavrului lui Phil, convins că dacă va reuşi să-i privească până la venirea robotului pe care îl chemase va dobândi ceva foarte preţios, n-ar fi putut spune ce… Dar numai după câteva clipe îşi întoarse privirea, gemând neputincios. Nu suporta absurda senzaţie că şi ochii săi încep să împietrească. Odată cu mişcarea bruscă a capului, lumina reflectorului săltă pe porţiunea de zid de deasupra trupului lui Phil. În clipa aceea se auzi o frântură de cuvânt: „… oara…” Apoi alte silabe, cuvinte… Omul mânui reflectorul încet, căutând să stoarcă din rocă fiecare sunet, să lege sunetele între ele, să renască vorbele, frazele… Proceda cu un calm şi o minuţiozitate pe care numai uriaşa dorinţă de a înţelege toate cuvintele imprimate în rocă i le impunea.

Era vocea lui Phil, erau cuvintele lui Phil pe care le rostise *atunci,* după ce el îl părăsise. Îşi revenise, desigur, pentru scurt timp, şi pentru că aerul care se afla în costum

îi dăduse posibilitatea să mai trăiască o vreme…

Frânturi de cuvinte… Cuvinte întregi… fraze… Lumina le smulgea rocii, creierul le ordona… le ordona… Şi iată că, într-un târziu, cuvintele devenită fraze coerente, fraze scurte, aşa cum le rostise Phil *atunci,* când îşi revenise din leşin, *atunci,* când îl credea pe el alături:

„Ascultă... Oxigenul n-o să ajungă pentru amândoi… Ia şi rezerva mea… Să nu protestezi… «Fecioara purpurie» trebuie dusă la Bază… Fii atent! Am să-ţi spun cum s-o îngrijeşti ca să ajungă cu bine… Ascultă”…

Apoi trei cuvinte, rostite cu o voce mai ridicată: „Laşule! Laş neghiob!” Phil rostise probabil aceste cuvinte când îşi dăduse seama că rămăsese singur, că i se luase rezerva de oxigen.

„Laşule! Prostule!… «Fecioara purpurie» o să”…

Câteva horcăituri… Clipele sufocării…

Omul reconstitui în minte frazele lui Phil, le repetă chiar de câteva ori mecanic, fără să le perceapă sensul. Apoi, ca într-o străfulgerare, *înţelese*… Phil îi oferise rezerva lui de oxigen… Phil voise să-l înveţe cum să ducă, cu bine, „Fecioara purpurie” la Bază… Phil, cu ultimele forţe, voise…

— Nu! Nu!! urlă omul, făcând să vibreze casca de protecţie. N-am nevoie de generozitatea ta, PhilJ, Nu!

Cu mâinile crispate de încordare, luă capsula atomică adusă de robotul numit Rix şi o aşeză în apropierea cadavrului mumificat, continuând să şuiere cuvinte printre buzele uscate ca iasca:

— Nu vreau să fii generos cu mine, Phil! Nu vreau… O să aduc eu o altă „Fecioară purpurie”… Spre ea mă îndrept acum… O nouă „Fecioară purpurie”, care va fi numai „umbra” mea! Şi Aada va fi femeia mea… Va fi… N-am nevoie de generozitatea ta! N-am nevoie…

Rostise cuvintele acestea şi după ce ieşise din peşteră

şi se depărtase la circa trei kilometri… Comandă, de la distanţă, explozia capsulei atomice.

Zări cum o întreagă porţiune a muntelui, în care se aflase peştera pe care o părăsise cu câteva minute înainte, se spulberă, se preface într-o trombă de praf roşu-auriu.

Totul se petrecea într-o linişte atât de desăvârşită, încât în clipa când şopti „Adio, generosule”, şoapta i se păru bubuit de tunet. Tromba de praf deveni nor. Nici nu-şi dădu seama când norul ajunse deasupra sa şi când praful roşu-auriu începu să se aştearnă în jurul lui şi pe costumul de protecţie…

Apoi, deodată… şoapte… frânturi de cuvinte… Vocea lui Phil… cuvintele lui Phil pe care le auzise în peşteră, multiplicate la nesfârşit, țâșneau parcă din fiecare fir de praf…

„Ia… rezerva mea… «Fecioara»… s-o îngrijeşti… laşule…”

Omul ţâşni din loc, gemând:

— Nu! Nu vreau! Nu!

Alergă în navă… Conecta motoarele… Nava se avântă spre Soarele Portocaliu…

„Laş neghiob… Laş neghiob”…

Vocea lui Phil… şoapta lui Phil…

„Praful de pe costum!”

Biciuit de acest gând, se dezbrăcă cu o viteză uluitoare. Costumul de protecţie dispăru printr-o trapă de evacuare…

„Fecioara… s-o îngrijeşti… Laş neghiob”…

Vocea lui Phil…

De unde?! Probabil de pe planeta pe care o părăsise. Şoaptele mai ajungeau până la el… Să se depărteze cât mai repede, cât mai repede… Deconectă pilotul automat şi acceleră viteza navei… Şocul îl făcu să-şi piardă

cunoştinţa…

Trezindu-se din leşin, îşi aminti imediat tot ce se întâmplase mai înainte.

Şoapta?! Pândea şoapta. Dar în cabină era acum linişte, linişte desăvârşită. Încet, încet îl cuprinse o moleşeală plăcută, de parcă ar fi intrat într-o baie caldă după zeci de kilometri de marş. Se lăsă în fotoliu, repetând în gând, ca pe un dulce cântec de leagăn: „Linişte… Linişte… Linişte”…

„Ia rezerva mea... Laş neghiob”.

Şoapte! Vocea lui Phil o şoaptă stinsă… stinsă de tot… totuşi… şoapta!

Trupul i se chirci de parcă ar fi aşteptat o năprasnică lovitură. Şoapta! De unde?!… Nu… Nu venea dinafara navei… De unde?!…

„Laş neghiob!… Laş neghiob!”…

Sări brusc în picioare şi rămase împietrit, cu gura larg deschisă, cu respiraţia oprită, încercând să asculte în el însuşi… Da, şoapta părea că vine de undeva din trupul său! Poate din piept?!

Praful de pe costumul de protecţie!… Inhalase praful când dezbrăcase costumul şi… Gând absurd! Absurd! Şi totuşi…

„Laş neghiob… Laş neghiob”.

— Doar tu puteai să faci asta, Phil! strigă omul.

Apoi izbucni într-un râs ce i se oprea în gâtlej, îi clocotea în gâtlej, îl sufoca…

Semnale roşii… Semnale de alarmă… Pericol… Viteza navei se apropia de limita maximă admisă… Semnale roșii… Semnale de alarmă…

„Laş neghiob”…

În gâtlejul omului, râsul clocotea… clocotea… neputând să se elibereze… să ajungă pe buze…

Semnale roşii… „Laş neghiob”…

Un râs încătuşat, un clocot de râs…

Undeva, între Soarele Portocaliu şi una dintre planetele sale, apăru pentru câteva clipe un bulgăre de foc… o limbă de foc… apoi… *nimic.*

(Din voi. *Tâlasul din pulberea aurie.* Editura Albatros. 1972)

MIRAJE PE MĂRILE SUDULUI

— O, Leonidas!!! mă întâmpină, pe terasa cu palmieri și coloane de porfir, Bătrânul Căpitan Inglesias. Îmi pare bine c-ai apărut!!! Avem a ne spune lucruri foarte interesante!!! Yvonne!!! Gheață și *gagoya!!!*

Vorbirea lui e presărată din abundență cu semne de exclamare. N-am să pot suprima decât o mică parte din ele. Ce rost ar avea? El însuși e un semn de exclamare. Nu ne-am văzut cam de cincisprezece ani, totuși mă întâmpină de parcă am fi deșertat împreună ultimul pahar acum un ceas. La prima vedere pare un ins de un stil cam pompier, lăudăros, extravagant; și, totuși, puține minți pe pământ ca a lui. Știe tot ce se poate ști despre băuturi. De aceea nu folosește niciuna dintre cele cunoscute și consacrate, ci își prepară singur licorile, între care *gagoya,* un lichid albăstriu-verzui, ocupă locul prim.

Știe totul despre uragane și naufragii. Cunoaște locul și condițiile în care s-a dus către abisuri până și ultima pirogă, începând din anul zero, vreau să zic din clipa când omul a descoperit navigația; ar putea vorbi la nesfârșit despre *Thalamagos,* palatul plutitor al lui Ptolomeu Filopator, sau despre *liburnele* generalului roman Agrippa, mai mult și mai cu bucurie decât despre banalul naufragiu al *Titanicului,* subiect facil, la îndemâna oricui... Memoria sa colosală a înregistrat imagini oribile, sau picante, din toate dezastrele consemnate în cronici sau rămase sub mister, știe în amănunt cum au pierit convoaiele Flotelor Hansei, sau navele de linie, cuirasatele, submarinele în cursul

războaielor de pe toate meridianele.

Cu atât mai straniu e faptul că nu poate cârâi măcar o vorbă despre dispariția cuirasatului *Narce,* al cărui comandant a fost până în patruzeci și cinci, an în care amintita navă s-a topit pur și simplu în cursul unei patrulări de rutină, în vreme ce căpitanul se afla, reținut de treburi, la țărm.

Numai că mă înșelam. Trecuse multă vreme de la ultima noastră întâlnire, iar între timp Inglesias avusese revelații.

Urcarăm cu pași în care pulsa fatalitatea cele douăzeci și două de trepte ale Postului de Veghe. Aici spațiul nu era strâmt, și vântul bătea, aducând o răcoare destinată doar zburătoarelor de înălțime. Barometrul, pus la vedere și sclipitor, arăta invariabil vreme bună. Luna, complet albă, împungea în plină zi luciul verde halucinant al golfului Passo-Bako. Perspective amenințătoare nu se prea întrevedeam. Un catarg supăra orizontul către sud. Câteva grade spre vest nălucea fumul unui pachebot. Bătrânul Căpitan Inglesias, după ce-și topi în larg privirile, înlătură dintr-o mișcare vraful de hărți, și la un colț al mesei rotunde[3] ieși la iveală butonul albastru pe care apăsă de cinci ori. Știam ce înseamnă asta (dacă între timp nu o fi schimbat codul): „Trezește-te puturoaso!!! Cafea și *gagoya*”.

Creola Yvonne străbătu distanța dintre *patio* și Postul de Veghe repede ca o furnică, purtând în vârful degetelor imensa tavă de argint, urcă scările mișcându-și ritmic fundul rotund ca o emisferă, mă salută în dulcea ei limbă pe care numai Inglesias o cunoaște, aranjă paharele și tot ce trebuia și dispăru lăsând parfumuri feminine în urmări și o coloană străvezie fosforescentă în spațiul dislocat mai

[3] Masă rotundă cu colț! Ciudat! (L.N.).

înainte de tânăru-i corp. Inglesias, ridicând paharul, zise:

— Când ziua-i pe sfârșite, *gagoya* e tocmai băutura potrivită!

De-ar fi fost dimineață, ar fi pretins cu aceeași convingere că nu există băutură mai nimerită ca să începi o nouă zi decât *gagoya.*

Acum, n-am să mă apuc să descriu pe larg această licoare. Suficient să spun că e răcoroasă, amăruie și că, dacă nu ai ști că e *gagoya,* ai zice la prima vedere că e cerneală. Acest ultim amănunt își are și el rostul său. O să vedeți care.

Venisem la Bătrânul Căpitan Inglesias în ospeție pentru o perioadă nedeterminată. Mizantropiile aici mă alungă, pe micul său domeniu străjuit cu atâta ceremonie de Postul de Veghe. Inglesias nu întreabă de ce vii și pentru câtă vreme. Puțini oameni ajung până aici peste zi, doar câte un pescar obosit sau marinari definitiv debarcați, vechi cunoștințe de-ale Căpitanului, a căror conversație e odihnitoare ca un câmp înverzit. Am lăsat fără niciun regret timpul să curgă și nu aveam impresia că mă aflu în pierdere. Yvonne ne pregătea mâncăruri bune.

Căpitanul de obicei se trezește dis-de-dimineață și, cu o țigară Papastratos neaprinsă între dinți, se cațără în Postul de Veghe să descopere – zice el – ce mai e nou. Mai speră să zărească, oare, într-o bună zi, profilul cenușiu al crucișătorului *Narce?* Știu că-l chinuie amintirea navei pierdute, a echipajului dispărut. Nu evită, cum ar face alții, să vorbească despre asta, totuși e un subiect pe care personal evit să-l abordez. Ca orice comandant care nu se afla la post, în vreme ce nava sa era supusă unor încercări, are și el remușcări teribile. E convins că, dacă s-ar fi aflat la bord, *Narce* și astăzi ar fi brăzdat oceanul. Dimineața, când se dă jos din pat, Inglesias are grijă să răstoarne ceva, un

vraf de cărți, un scaun, o ladă; asta de obicei mă trezește; mă ridic, mă iau încetișor după el. Rămânem în Postul de Veghe cam un ceas, două, tăcuți, până ce ne izbește foamea; atunci Căpitanul apasă pe butonul albastru, semnalizându-i creolei că dejunul trebuie să fie gata într-un sfert de oră. Mâncăm pe terasă, la umbră. În orice moment al vieții, Inglesias are oceanul, întreg golful Pasiso-Bako sub ochi. A fost nevoie să treacă mai mult de o săptămână ca să pricep că în viața Bătrânului Căpitan s-a petrecut, sau mai bine zis se petrece un lucru fundamental. În acest interval am ieșit zilnic în larg cu agilul său cuter, a cărui velă dublă el o manipulează tinerește. Oceanul ne legăna cu simplitate, nepăsător, ascunzând în adâncimi taine. Se întâmpla să și pescuim, numai de dragul de a desfășura complicatele năvoade și scule cu care era prevăzută ambarcațiunea, fiindcă, astfel, toți pescarii cu al căror drum ne încrucișam prin dimineață aruncau în semn de omagiu în cuierul Căpitanului mari dorade argintii, thoni, cafilene, pești-phitis, care în cele din urmă ajungeau sub mâinile pricepute ale Yvonnei.

Într-un amurg, pe când ne amețeam încetișor cu pahare răcoroase de *gagoya,* simții că Inglesias se pregătește să spună ceva deosebit. Și spuse:

— Știi!!! Am revăzut crucișătorul *Narce!!!* Nava mea!!! Plutea sub lună, cu tot echipajul la bord!!!

Am crezut că e o simplă boscorodeală de bețivan, însă a doua zi Căpitanul adaogă:

— N-am glumit!!! Ce ți-am spus e foarte adevărat!!!

Și-mi aruncă un teanc de ziare vechi, de prin patruzeci și cinci, foi îngălbenite care, frunzărite în grabă, îmi amintiră de unul din cele mai stranii evenimente ale civilizației *noastre.* De altfel, puțini sunt, cred, cei care nu cunosc faptele, de aceea mă voi mărgini doar să le enumăr,

în treacăt. Totul începe cu inexplicabilul dezastru al celor patru avioane de vânătoare tip Pell-Starr ale Flotei aeriene de coastă care, pe-o zi ideală, absurd de liniștită, patrulau în largul golfului Passo-Bako, cam la cincizeci mile de țărm. Turnurile de control înregistraseră obișnuitele mesaje scurte, liniștitoare, când, la ora amiezii comandorul Dewan, aflat în fruntea micii formațiuni, transmise cu glas aproape neomenesc:

— *Nu știu ce se întâmplă! Nu mai zăresc nimic! Nu mă pot orienta...*

Toate Turnurile de control de pe țărmul acela captară mesajul; două hidroavioane de salvare fură îndreptate în grabă către locul presupus al dezastrului. De notat că pe o întindere de sute de leghe nu era semnalat niciun fenomen meteorologic cât de cât important. Un ceas mai târziu, unul dintre hidroavioane transmise acest mesaj halucinant:

— *Probabil* ne prăbușim! Câmp vizual zero! Am! intrat într-o zonă fără... (Fără ce, oare?)

Imediat au fost alarmate toate navele aflate în preajmă: două submarine, dragorul *Clementine* și crucișătorul *Narce* (al lui Inglesias).

Pe seară bilanțul era următorul: patru avioane Pell-Starr dispărute fără urmă, două hidroavioane la fel; de asemenea, în jurul orei patru, se pierduse legătura cu submarinul PL-01 și cu *Narce,* crucișătorul care pornise în acțiunea de salvare sub comanda secundului Elvis (căpitanul Inglesias aflându-se la țărm).

Legătura cu aceste două nave n-a mai fost restabilită vreodată; ele au dispărut la fel ca și avioanele; forțe importante, aeriene, navale brăzdară oceanul în săptămânile ce urmară, dar rezultatul, sau, mai bine zis, lipsa de rezultat a cercetărilor abia mări confuzia. Nu fu pescuită o rămășiță cât de mică a presupuselor naufragii și

dezastre. Niciun cadavru nu fu cules din ocean. Oceanul înghițise totul. Unii, însă, altfel au zis: *cerul a înghițit totul.* Pur și simplu a „supt” în sus navele și avioanele... (S-a trăncănit mult despre antigravitație!)

Rememorând aceste inexplicabile întâmplări, pe care de altfel nu le uitasem, i-am înapoiat lui Inglesias vechile ziare și m-am stăpânit să pun întrebări.

În următoarele două sau trei zile singura sa frază notabilă a fost:

— Există, o, Leonidas, mari taine, pe care nici nu le bănuim!!! Chiar la un pas de noi!!!

Iar în noaptea ce veni, somnul îmi fugi fără motiv. Cadranul fosforescent al ceasornicului arăta unu. După ce mi-am adunat gândurile, am înțeles ce mă trezise: nu mai auzeam, sforăitul Bătrânului Căpitan Inglesias. Un gând mă furnică, precum o mie de volți: Inglesias nu mai sforăie, deci nu mai respiră, deci nu mai e viu...

Dormeam amândoi într-o încăpere lungă, îngustă, prevăzută la fiece capăt cu câte un baldachin-hamac; draperii semitransparente fereau aceste culcușuri de privire indiscretă, ca și de țânțari. Prin tavanul de sticlă, în clipa aceea, luna trimitea un iatagan roșu. Dând la o parte perdelele ce ascundeau baldachinul Căpitanului mă așteptam să văd un cadavru. N-am descoperit însă nici măcar o maimuță. Inglesias ieșise pe nesimțite; asta îmi dădu de gândit. După o ezitare, am sărit în papuci și m-am prelins elastic și prevăzător. O privire aruncată pe fereastra deschisă a cămăruței în care locuiește Yvonne mă asigură că aceasta e *singură* în patul ei. O altă privire mă lămuri pe deplin: Inglesias se afla sus în Postul de Veghe. Ar fi fost de presupus că, de vreme ce nu mă trezise, dorea să rămână singur; totuși am călcat acest consemn tacit. Bătrânul Căpitan mă întâmpină cu următoarele cuvinte, cele mai de

necrezut din câte auzisem în viață:

— Acum un sfert de ceas mi-am revăzut nava!!!

Încercai s-o dau pe glumă:

— În vis?

— De ce!!! Ți se pare că dorm?!!! Nici vorbă de vis!!! În realitate!!! Dar, într-o anumită realitate!!!

— Ai văzut crucișătorul *Narce?*

— Da, a virat prin fața golfului, cu tot echipajul la bord!!!

Oare vechiul meu amic începuse să-și piardă mințile?

Urmară alte zile lenevoase în timpul cărora nu se întâmplă nimic (cu excepția micului amănunt că o telegramă îmi dădu de știre despre moartea subită a unchiului meu din Transvaal care-mi lăsa o moștenire fabuloasă, fapt ce abia mă neliniști).

Inglesias sforăia ca totdeauna în hamacul său. Ziua, conversația sa era cam dezlânată. Îmi vorbi foarte pe larg despre marea zăpăceală a Yvonnei, care e în stare să confunde chiar și o stridie cu un Oolt. Mult mai târziu însă am înțeles că exista o anumită logică, bine ascunsă, în cuvintele lui. S-ar părea că el voia să mă pregătească pentru *eveniment.*

Îmi vorbi apoi, iarăși prea pe larg, așa mi se păru cel puțin, despre sepie și despre proprietățile cernelii de sepie, din care el avea o colecție întreagă. Aminti apoi, în treacăt, că într-o zi băuse, din vina Yvonnei, o înghițitură de cerneală de sepie, în loc de *gagoya.* Fata confundase sticlele, culoarea celor două lichide fiind mult asemănătoare.

— Ce gust avea? întrebai. Ce gust avea cerneala de sepie?

— Oh!!! Gustul nu are importanță!!!

Dar ce are importanță, îmi zisei în gând. Aveam să

aflu, dar cu mare încetineală. Dacă mi-aș fi dat osteneala să fiu atent cât de cât, poate aș fi observat că în cursul acestor lungi săptămâni, fără urmă de grabă, totuși metodic, Bătrânul Căpitan Inglesias făcea *pregătiri.* Astfel, într-o bună zi l-am găsit mormăind și învârtindu-se împrejurul unui foc. Era ocupat să ardă un maldăr uriaș de scrisori și hârtii.

Am încercat să fiu glumeț:

— Îți distrugi trecutul?

Mă privi cu maximă seriozitate:

— Ce este de râs aici? Chiar asta și fac!!!

În altă zi, un automobil *Rambler* trase la scară și scuipă un gentleman în robă neagră și învăluit într-un aer oficial. După ce insul plecă, abia pe înserate, Inglesias mă lămuri:

— Ăsta era notarul!!!

— Un prieten de-al tău?

— N-am prieteni printre notari!!! Mi-am făcut *doar* testamentul!!!

— Hei! am exclamat. Totuși nu pari pe cale de a răposa!

Inglesias își potrivi între buze o țigaretă Papastratos, o aprinse cu bricheta sa fabricată dintr-un cartuș, relicvă din cine știe ce conflagrație, mondială sau nemondială, și, privindu-mă în ochi, făcu observația că există tot felul de plecări... Și moartea este, în ultimă instanță, tot un fel de *plecare,* însă el nu se pregătea să moară. Totuși nu mă lămuri dacă are de gând să călătorească, și încotro. Socotii nimerit să-l întreb dacă nu cumva prezența mea îl deranjează; el răspunse:

— Nu, de fel!!! Și adăugă: Dimpotrivă!!!

Pe seară trăncăni cu detașare despre evenimentul anului patruzeci și cinci, dispariția avioanelor și a celor două nave, printre care crucișătorul *Narce* – de sub

comanda sa – și adăugă, aparent fără nici o legătură, că și sepiile trăiesc în ocean. Sepii, a căror cerneală o gustase, din vina Yvonnei…

Noaptea aceea, ca și nopțile următoare Bătrânul Căpitan Inglesias nu se mai culcă. Bănuiam că și le petrece în Postul de Veghe, dar, de teamă să nu devin agasant, nu mai îndrăzneam să-l urmăresc, cu toate că neliniștea îmi creștea. Ziua, Inglesias aveai un chip răvășit și mormăia într-una, de unul singur. Mi s-a părut că surprind cuvinte ca „hotărâre decisivă… ireversibilă”… sau: „nu pot lăsa echipajul fără comandant”…

Mă întrebam dacă e cazul să cer avizul unui medic.

Într-o dimineață, Căpitanul îmi zise că timpul – oh!!! – e numai o aparență, o înșelătorie, o convenție și totodată *o realitate înfricoșătoare.* Îmi spuse că numai cu o *secundă în spatele nostru* își duce existența o lume cu totul diferită, oribilă și măreață în același timp. Aceste cuvinte mă impresionară, chiar dacă-mi spuneam că vin din gura unui om pe cale de a-și pierde echilibrul rațiunii.

Trebui să treacă aproape o lună (în care interval nu se petrecu iarăși nimic demn de semnalat) pentru ca Inglesias să-mi spună, pe neașteptate și direct, ca și cum ar fi continuat o conversație:

— Știi, am greșit; de fapt, da, am greșit. Trebuia să zic: o secundă *în fața* noastră.

După alte zile, în care duserăm trai obișnuit, Bătrânul Căpitan, care ajunsese o umbră, îmi comunică, pe același ton firesc, ceva cu totul straniu, aproape de neînțeles:

— Există în largul golfului Passo-Bako, hm, o *zonă!!!* Nu e fixă!!! Are un fel de mișcare de girafe, însă pentru acel timp mișcarea de girație e cu totul altceva decât pentru timpul nostru!!! *Prezentul* acelei zone e cu ceva mai mult de o secundă în fața prezentului nostru… Știu că n-ai să

pricepi!!!

Am râs, ca un neghiob.

— Cerneala de sepie… Mormăia, confuz, Inglesias. Hm, hm! Probabil sepiile trecuseră prin vecinătatea *zonei*… Sau *c*hiar le străbătuseră?! Iată o întrebare!!! Eu, în orice caz, continuă Căpitanul, am băut din cerneala acelor sepii. Din vina Yvonnei!!! Acum știu!!! Am descoperit mijlocul prin care… (???)

În seara aceea, în vreme ce Căpitanul se plimba singur pe faleză, i-am telefonat doctorului Crecho în Pandares.

El sosi a doua zi dimineața cu automobilul. Era un vechi amic de-al lui Inglesias. Mă găsi citind și recitind, năuc, câteva rânduri aruncate în grabă pe o foaie de hârtie.

— Unde-i Căpitanul? întrebă Creoho, aranjându-și pe nas ochelarii.

— Unde?! repetai ca un ecou, întinzându-i hârtia pe care se lăfăia ortografia mare, abruptă și energică a Bătrânului Căpitan Inglesias.

— „O, Leonidas!!!” citi Crecho, dar, dintr-o dată tresărirăm. *Ceva* invizibil ne atinse pe amândoi. Se auzi un oftat. Și totuși, nu era nimeni… Doar o perdea, la una din ferestre, fâlfâi, *fără motiv.*

Încremeniți, așteptarăm minute și minute…

— „O, Leonidas, reluă într-un târziu medicul. Trebuie, oh!!! Trebuie să mă întorc pe navă!!! Nu pot lăsa echipajul atâta vreme fără comandant!!! Când vei citi aceste rânduri, voi fi *încă* alături de tine, făcând ultimele pregătiri, însă nu mă vei vedea, fiindcă, dragă prietene, *zidul unei secunde* este tot atât de nepătruns ca și zidul abstract și cumplit al unei ere!!! Pentru totdeauna, adio!!!

Vechiul tău amic, Ingiesias, căpitan!!!”

P.S.

Am găsit ceva mai târziu sticlele în care Căpitanul ținea cerneala de sepie. Erau răsturnate și goale... Pe creolă n-am mai văzut-o. O luase oare și pe ea?

(Din vol. *Blondul împotriva umbrei sate.* Editura Albatros, 1973)

FIGURINE DE CEARĂ

Cred că nimic nu mă putea indispune mai mult, aveam impresia că în clipa aceea totul fugise de lângă taine, se îndepărtaseră şi pereţii de sticlă, şi fişierele, şi luminile care, pe un panou de mari dimensiuni, punctau harta stelară. „Ar fi cazul să vezi ce se mai întâmplă pe Bactriana, îmi spusese şeful. Oricum, tu ai încurcat lucrurile acolo, n-am uitat. Şi a trecut destul timp ca să se mai aşeze…” De ce eu? mi-am zis. De ce să mă întorc eu acolo?” Să meargă altul, am propus. Să meargă unul din ăştia mai tineri”. Şeful m-a întrebat dacă nu cumva am obosit, dacă am de gând *să dau în primire.* Mă ironiza, vulpoiul roşcat – şi, ca să nu-i văd începutul de zâmbet în colţurile gurii, îşi muşca buza de sus şi mă privea întrebător, din dosul pupitrului pe care îşi odihnea mâinile. „Să meargă ăştia mai noi”, am repetat şi i-am vorbit de unul care se plângea în stânga şi în dreapta că nu-i dăm de lucru decât mărunţişuri. Se plângea de inactivitate. Că, zicea, nu alesese profesiunea asta ca să înţepenească la bază, la un loc cu calculatoarele. „Uite, ăsta abia aşteaptă o sarcină serioasă, am spus. Trimite-l pe Bactriana, dar nu singur. Să-l însoţească încă doi-trei…” „Bine, o să reflectez”, a mai zis şeful, dar încă nu ştiu în ce măsură l-am convins să mă lase în pace, să nu mă scoată din treburile în care m-am vârât în ultimii ani până peste cap.

— În orice caz, a adăugat, sunt hotărât să cer reînscrierea Bactrianei între problemele noastre curente.

N-are decât! îmi ziceam, încercând să mă conving că

asta nu mă mai privea, că eram scos din cauză, indiferent ce s-ar fi întâmplat cu Bactriana sau cu institutul. Bactriana reprezentase pentru mine ceva, demult, când abia descâlceam alfabetul profesiei, şi nu numai eu abia îl descâlceam, ci toţi ceilalţi, inclusiv şeful. Dar m-au delegat pe mine să mă deplasez pe Bactriana, iar alegerea nici măcar n-a stârnit vâlvă, fiindcă nimeni nu se grăbea să zboare în constelaţia Leului, spre o planetă obscură. Aşa că am zburat eu. Planeta era înscrisă şi atunci în planul de cercetări, mai pe la sfârşit, din inspiraţia nu ştiu cui. Eu aveam însă anii la care viaţa sub cupolele de sticlă îţi pare o neîntreruptă lâncezeală, deci primisem misiunea cu firescul entuziasm al vârstei şi îmi făcusem fel de fel de planuri. Doi fraţi mai mici (unul a murit într-un accident, curând după plecarea mea, iar celălalt şi-a văzut de treabă, făcând o frumoasă şi comună carieră ca instalator de trasee subterane) fuseseră atât de entuziasmaţi de aventura mea, încât m-au însoţit o vreme, la bordul navei speciale de care ne serveam în asemenea împrejurări. Şi m-ar fi însoţit până la capăt, ceea ce n-ar fi fost rău, spun eu acum; dar misiunea era individuală, era numai a mea, aşa că ei trebuiseră să se întoarcă pe Pământ, resemnaţi, în timp ce eu, înghesuit în cabina spaţială, mă prăbuşeam în interiorul constelaţiei Leul.

Şeful spusese: ai încurcat lucrurile acolo. Şi pretindea că, dacă le încurcasem, tot eu trebuia să le descurc. Uşor de zis! Dar aş fi vrut să-l văd pe acela oare, în locul meu, nu le-ar fi încurcat, aş fi vrut să-l văd. Bactriana – ce ştiusem eu despre Bactriana? Şi alţii, ceilalţi, ei ce ştiau? „Ai o sarcină uşoară, mă asigurase şeful, atunci, prevenindu-mă: Să nu-ţi faci iluzii!” Chiar aşa îmi spusese” să nu-mi fac iluzii. Calculele ne conduceau spre imaginea unei planete pustii şi, ce e drept, calculele nu erau greşite. Planeta, la

data apariţiei mele, *fusese* pustie. Îmi amintesc că, amorţit în poziţia incomodă la care mă obligase zborul, m-am trezit cu destulă greutate din somnul acela comparabil cu un leşin fără capăt, sau chiar cu moartea. Mă dezmeticisem anevoie, deşi cabina spaţială se odihnea de mai multă vreme pe solul Bactrianei, trecuse aproape o lună terestră de când mă aflam acolo. Dar nu fusesem în stare să-mi recapăt mai repede simţurile şi inteligenţa. Eram slăbit, ameţit, încât am zăcut, de când îmi amintesc, ore în şir eu ochii întredeschişi şi mi-au trecut pe dinainte atâtea lumini şi umbre, în orele acelea, că multă vreme, apoi, nu mi-am putut da seama dacă percepusem imaginile lipsite de consistenţă ale altei lumi, sau dacă nu cumva trăiam halucinaţiile minţii mele chinuite. Mai degrabă aşa. Halucinasem pe parcursul lentei mele desprinderi de o existenţă inconştientă, intrând treptat în realitatea spaţiului străin care mă absorbise.

„Ai încurcat lucrurile acolo, eu n-am uitat!” spusese şeful. Şi aştepta ca tot eu să le descurc. Şi unde? Tocmai pe Bactriana, o lume a nimănui, un mediu păstos în care paşii mei lăsau, întipărite într-un pământ elastic şi nesigur, *primele* urme. Cer îngreunat de valurile leneşe ale norilor. O lumină difuză, parcă rece şi grea, strămutându-se neverosimil de încet dintr-un orizont în altul, după soarele pitic, mai tot timpul ascuns, care o producea. Asta era Bactriana, aşa am găsit-o în prima zi a şederii mele acolo. Un spaţiu al liniştii, aş fi fost tentat să cred. Un spaţiu al liniştii…

Eram slăbit şi ameţit, abia îmi venisem în fire, dar locurile îmi păruseră atât de calme şi atât de nepericuloase, încât am riscat o ieşire, o plimbare scurtă, de orientare numai, după ce parcursesem în grabă un rezumat al observaţiilor făcute de aparate în timpul somnului meu. Nu

m-am îndepărtat prea mult, mergeam în aşa fel încât să am tot timpul cabina spaţială în spate şi din când în când întorceam capul, s-o văd şi să nu pierd direcţia. Coborâsem într-o regiune destul de accidentată – departe zăream pante dezgolite, poate versantul ondulat al unui vulcan stins. În altă parte am observat câteva bălţi murdare şi solul devenea acolo mai noroios decât cel pe care îl călcam cu atenţie, de teama unor capcane ascunse. Aparatele cercetaseră mediul, ştiam că pericolul începea doar la o anumită distanţă de bălţile sau lacurile acelea. Dar solul era prea elastic şi uneori prea alunecos, ca să-mi pot învinge imediat prudenţa dictată de simţul autoconservării.

Apoi am văzut cabina spaţială în faţă, la numai câţiva paşi, şi m-am oprit nedumerit, neînţelegând cum se întâmplase de pierdusem direcţia fără să observ. Fiindcă, îmi ziceam, mersesem în linie dreaptă, cu cabina în spate, ca să constat că ajungeam pe neaşteptate în punctul de plecare, unde, după toate cunoştinţele teoretice cu care mă înarmase Pământul, nu se ajungea decât descriind un cerc. Instinctiv am întors capul, dar în spatele meu o pâclă groasă crescuse dinspre bălţi, dinspre lacuri, reducând vizibilitatea, încât n-am putut deosebi nimic. Iar cabina rămânea în faţă, neclintită, bine prinsă de sol cu ancorele ei. Am observat totuşi *ceva* schimbat, fără să pricep de la început ce anume. Ceva părea în neregulă şi încercam, de la câţiva paşi numai, să înţeleg ce se întâmplase în puţinul răstimp cât lipsisem. În sfârşit, mi-am dat seama că lipsea scăriţa. La ieşire, coborâsem cele patru trepte ale scării metalice, lăsând-o aşa, atârnată, nu avusesem niciun motiv s-o ridic atâta vreme cât rămâneam afară. Or, cabina spaţială n-avea scăriţă. Cineva, sau ceva o retrăsese, aşa mi s-a părut atunci.

M-am smuls din loc şi din uimire, fireşte; uitând de

prudenţă, m-am apropiat. Era cabina mea, nu încăpea nici o îndoială, recunoşteam până şi detaliile, urmele de metal topit rămase de la trecerea prin atmosferă. Ca să ajung la uşă, al cărei contur abia se distingea pe suprafaţa oxidată, nu aveam neapărată nevoie de scăriţă; baza cabinei se ridica, pe picioarele cu ancore, cam la înălţimea umărului meu. Am încercat să deschid uşa spre ecluză şi n-am reuşit. Părea imobilizată, înţepenită în rama ei, nici măcar n-am clintit-o din loc, cu toate eforturile mele, deşi îmi aduc aminte că, enervat, de la un timp, izbeam în ea cu pumnii. Era de-a dreptul straniu că butonul care trebuia să comande deschiderea automată părea că face corp comun cu învelişul cabinei spaţiale. Nu înţelegeam de ce se înţepenise butonul, de ce se înţepenise uşa (şi ea făcea corp comun cu învelişul!) şi n-aveam să lămuresc lucrurile acelea decât mai târziu, pentru că atunci mă credeam într-adevăr ajuns lângă vehiculul meu, nu-mi putea trece prin minte o altă presupunere. Ameninţat de perspectiva sumbră a unui prizonierat în exterior, forţam în continuare uşa, sau ceea ce părea să fie o uşă. Şi n-am încetat să lovesc uşa decât atunci când, aplecându-mă, ca să caut o piatră potrivită, privirile mi-au alunecat printre picioarele de metal ancorate în solul cleios şi, departe, sub un mal măcinat de vreme, am văzut cu uimire, cu stupefacţie, cu năuceala produsă numai de o apropiată blocare a minţit, am văzut, spun, o *altă cabină spaţială!*

Era doar una dintre ele. Altele, în grup, şase la număr, ancoraseră în josul pantei, unde o vale strâmtă şi tot atât de stearpă ca platoul îşi începea curgerea sinuoasă. De fapt, greşit spun „ancoraseră”; erau pur şi simplu aşezate, implântate acolo. Recunoşteam în fiecare modelul cabinei mele spaţiale şi, în zăpăceala momentului, nu ştiusem ce să mai cred. Aproape că aş fi admis orice; bunăoară aş fi fost

în stare să accept că, imediat după mine, o flotilă întreagă îşi luase zborul spre Bactriana. Bine, dar cine s-o trimită şi în ce scop? mă întrebam, revenind cu greu la realitate şi cred că tot atunci mă nedumerise faptul că toate cabinele erau închise, că niciun semn de viaţă nu venea dinspre ele. Nu găseam nici o explicaţie pentru apariţia lor, pentru însăşi existenţa lor, dacă Bactriana era într-adevăr nelocuită, iar eu singurul pământean lansat în spaţiul acela pustiu.

Între timp, pâcla se retrăsese spre lacuri, deasupra lacurilor chiar (aveam să mă conving mai târziu că exista o periodicitate în răsuflarea aceea a adâncurilor planetare, solul şi lichidul vâscos contribuiau probabil în egală măsură la declanşarea fenomenului) şi, în urmă, sub lumina difuză a soarelui pitic (ea însăşi înceată şi cleioasă), am recunoscut cabina mea, *adevărata.* Însă alături, foarte aproape, apăruseră încă două, de aceeaşi mărime, de astă dată cu scăriţa lăsată până aproape de sol. Nedezmeticit, am alergat într-acolo, temându-mă de o nenorocire şi, mai ales, temându-mă că, dacă mai întârziam, aveam să mă pierd la înapoiere într-o pădure de nave spaţiale, între care mi-ar fi fost imposibil s-o recunosc pe cea originală. Am ajuns acolo, gâfâind, şi am nimerit, am reuşit de la prima încercare: butonul pentru deschiderea ecluzei funcţiona, uşa aluneca fără nici o greutate din cadrul ei şi ţin minte că, ajuns înăuntru, m-am zăvorât şi am rămas închis o vreme, până când spaima mi-a trecut şi m-am liniştit şi am început să înţeleg câte ceva din tot ce se întâmpla în jurul meu; să accept lucrul acela incredibil şi cu neputinţă în mediul Pământului, să accept că *Bactriana, planeta obscură spre care nimeni nu se grăbise să zboare, fiind trecută în coada programului de cercetări, avea proprietatea inexplicabilă de a reproduce şi multiplica obiectele cu care venea în*

contact.

„Nu eşti în toate minţile?! Vrei să compromiţi instituţia?” strigase la mine şeful, când, la întoarcere, îmi făcusem raportul de activitate şi enunţasem ipoteza, care nu mai era ipoteză decât, poate, cel mult pe Pământ. Pentru mine fusese realitatea în care mi-am trăit calvarul pe Bactriana. În birourile de sticlă ale şefului vehiculele multiplicate n-aveau cum să pătrundă şi nici celelalte creaturi, desigur. Ce n-aş fi dat atunci, când buna-credinţă îmi era pusă la îndoială, să fi avut la îndemână măcar un exemplar, unul singur, făcut după tiparele mele de ceară. Dar aveam suficiente înregistrări, iar colegii le-au tot sucit şi le-au tot analizat, cu figuri dintre cele mai uluite. Până la urmă, au trebuit să accepte că aveam dreptate, să recunoască probele mele drept dovezi. Şeful, încăpăţânat cum îl ştiu, s-a lăsat convins cel din urmă de existenţa unor proprietăţi atât de surprinzătoare în mediul Bactrianei şi arăta încă destul de nehotărât în ziua când trebuia să contrasemneze raportul şi să dea drumul informaţiilor în fişier. „Te-ai cam jucat acolo!” mi-a spus, ca un reproş pentru toate, dar a semnat şi, cu asta, Bactriana a fost scoasă din planul cercetărilor curente.

Şeful se aştepta să protestez (am aflat mai târziu), iar mie nici prin gând nu-mi trecea; răsuflasem uşurat, fiindcă nu mai trebuia să mă întorc acolo de unde abia scăpasem cu fuga.

Stând aşa, ghemuit în interiorul cabinei spaţiale şi regăsindu-mi treptat liniştea, mi s-a părut că înţeleg manifestările bizare ale Bactrianei, ale mediului în care pătrunsesem. Însă ideea era prea nouă, şi prea anemică era argumentarea întocmită din probe pe care le extrăgeam, prin analogie, din realitatea de acasă, aşa că intuirea fenomenului n-a fost urmată imediat şi de o

revelare a mecanismului care îl producea. Făcusem însă o legătură între pâcla revărsată dinspre lacuri şi apariţia ultimelor două copii ale cabinei spaţiale, după retragerea valurilor murdare, care erau de fapt o suspensie densă, opacă, lipicioasă, judecând după stratul alunecos de pe sol, rămas în urma ei.

Lucrurile se petrecuseră cam aşa: eu ieşisem din cabina protectoare, mă îndepărtasem, având grijă să menţin o direcţie şi să observ cât mai mult, întipărindu-mi în minte toate reperele care îmi puteau servi la o bună orientare de atunci înainte. Între timp, pâcla părăsise lacurile, pe suprafaţa cărora se târâse greoi – îmi aminteam că, din cauza asta şi din cauza soarelui slab, zona bălţilor se vedea întotdeauna neclar, nu i-aş fi putut preciza conturul. Suspensia înaintase spre terenul lăsat de mine în urmă şi, la un moment dat, trecuse peste cabina spaţială, iar eu, dacă n-aş fi întâlnit-o atât de neaşteptat pe cealaltă, o puteam crede ascunsă vederii de o ceaţă obişnuită. Dar suspensia „înghiţise” cabina şi, dacă ar fi să folosesc termeni curenţi pentru a explica, fie şi în linii aproximative, ceea ce cred eu că s-a petrecut în momentele acelea, aş zice că suspensia pipăia contururile şi suprafaţa navei mele, analiza şi memora, pentru ca alături să reproducă modelul în două copii precise. Termenii sunt, totuşi, improprii, pentru că în mod obişnuit îi legăm de acţiuni realizate *conştient,* pe când mediul Bactrianei, cu toate ciudăţeniile lui derutante, nu mi-a inspirat niciodată convingerea că aveam de-a face cu manifestările unei raţiuni. Dimpotrivă, cred că mediul se manifesta spontan, inconştient, în virtutea unor disponibilităţi mimetice conţinute, existente în însăşi structura intimă a materiei sale. Fireşte, nu e vorba aici de nişte materializări vagi, inconsistente, repede destrămate, de tipul celor pe care

întâmplarea le poate produce şi în alte medii. Produsele planetei Bactriana erau o refacere perfectă şi durabilă a obiectului cu care suspensia venea în atingere.

Nu se poate! mi-am zis de nenumărate ori. Şi, ca să mă conving că greşeam, am ieşit din nou, trebuia să verific. Ipoteza mea mă rupea de tot ce cunoscusem într-un sistem perfect închegat, al elementelor terestre, dar îmi permitea să intru pe drumul cel mai sigur în lumea Bactrianei. Îmi trecuse prin minte că era, totuşi, prea mult, prea din cale-afară de necrezut ca mediul să copieze identic totul în scurta trecere peste lucruri a suspensiei. Am coborât pe treptele scăriţei şi m-am îndreptat spre cabinele spaţiale învecinate, le-am dat ocol, cercetându-le în lumina întărită a zilei. Amândouă aveau scara lăsată spre sol, pentru că suspensia găsise în această poziţie nava mea, cu o jumătate de oră în urmă, şi o multiplicase identic. Atunci am priceput că toate celelalte cabine spaţiale, răspândite pe platou, la intrarea în vale şi mai jos, înspre lacuri (am numărat mai târziu peste douăzeci), se modelaseră mai înainte de a coborî eu pe solul planetei, în vreme ce zăceam în cabină, revenind la viaţă din somnul hipnotic. Niciunul dintre vehicule nu avea scara lăsată – ultimele două ies din discuţie, desigur – şi, astfel, n-am mai avut nici o îndoială că toate celelalte erau rezultatul trecerilor anterioare ale suspensiei peste cabina mea. Mai mult, înţelegeam că suspensia, prin care mediul acţiona în virtutea principiului mimetic conţinut, avea limitele ei, avea o putere limitată, vreau să spun, deşi la o primă vedere posibilităţile exprimate în acţiunea modelatoare, cu totul ieşită din sfera de înţelegere a pământeanului, păreau de-a dreptul fantastice. Şi tocmai asta m-a hotărât să încerc să domin forţa străină, s-o canalizez în sensul dictat de voinţa mea.

Pentru început, planul meu era să controlez rezistenţa uneia dintre cabinele spaţiale recent create. Dar înainte de asta am fost tentat să verific funcţionarea scării şi am constatat că articulaţiile ei reacţionau prompt la pliere. Dar butonul care ar fi trebuit să declanşeze deschiderea uşii, deşi avea jocul său, nu reuşea nimic, orice apăsare se dovedea zadarnică. Apoi, lovind cu călcâiul unul din picioarele cabinei spaţiale, am simţit suprafaţa cedând, afundându-se, ca şi cum ar fi fost făcută dintr-o cocă în curs de solidificare. Am apăsat, m-am lăsat pe el cu toată greutatea şi piciorul s-a îndoit, apoi s-a rupt, iar cabina s-a înclinat periculos şi abia am avut vreme să fac un salt în lături, înainte de a se răsturna peste mine. Căzuse alături, cu trenul de aterizaj mutilat, ridicat spre cer, iar eu am cercetat în voie ruptura şi, dacă analiza aceea superficială nu mi-a lămurit necunoscutele existente în substanţa Bactrianei, mi-a oferit, în schimb, certitudinea că obiectul modelat în copie, după originalul terestru, nu fusese pe deplin structurat la retragerea suspensiei pâcloase. Suspensia palpase nava originală”, citise” amănuntele, dar numai pe cele accesibile, de suprafaţă, expuse atingerii cu mediul exterior. Înregistrase (în ce mod, oare?) date privitoare la volume, suprafeţe, compoziţie chimică, densităţi. Apoi trecuse la modelarea spaţiului după toate aceste date şi rezultaseră noile cabine. Totul într-un şir de operaţii mecanice, extrem de subtile însă. Că scara se putea plia, era o dovadă că mediul palpase bine exteriorul cabinei spaţiale, mai bine ca altă dată. Iar uşa nu funcţiona fiindcă mediului aşa-zis mimetic îi fusese interzis interiorul vehiculului, acolo fiind şi circuitele de blocare sau de deschidere a trapei. El palpase şi, apoi, reprodusese la scară normală numai butonul, fără nici o utilitate pentru cabinele spaţiale copiate.

Mi-am extins cercetările şi asupra navei, care, răsturnată, se alungise şi se turtise, parcă ar fi fost modelată într-o cocă sură. Secţionând-o cu laserul, aveam să descopăr un interior plin, fără spaţiul cavernos şi fără aparatele complicate care îmi stăteau la îndemână în cabina originală. O dovadă în plus, mi-am zis, că mediul nu poate palpa interiorul şi, în consecinţă, umpluse cu substanţă densă întreg corpul cabinei. Probabil că toate celelalte copii fuseseră modelate la fel. Numai că în cea pe care o disecasem substanţa încă nu-şi fixase proprietăţile, nu şi le stabilise definitiv; evolua încet, într-un spectaculos proces de transmutaţie, spre starea metalică a originalului pământean.

Nu degeaba se înfuriase şeful şi strigase că vreau să-i compromit, să-i ruinez instituţia! Am umblat mult, de atunci încoace, am cunoscut rapoartele altora, nenumărate rapoarte, dar nicăieri n-am constatat să existe ceva asemănător; nici o lume extraterestră, din câte ştiu, nu posedă capacitatea de a multiplica astfel Obiectele, automodelându-se, ca Bactriana, dar numai în funcţie de un model oferit. Iar dacă până la sosirea mea potenţialul planetei rămăsese nepus în valoare, din lipsa vreunui model, totul s-a schimbat în puţinele zile petrecute de mine acolo. „Ar trebui să te sancţionez!” îmi spusese şeful cândva, la puţină vreme după ce semnase raportul şi radiase Bactriana din planul de cercetări. Îl obsedau încă observaţiile mele, concluziile şi ipotezele, îl obseda mai ales gândul că mi-am permis să mă joc, dereglând astfel echilibrul unei lumi străine, în cea mai mare parte necunoscută. Asta s-a întâmplat în special după ce am descoperit o cale eficientă de a influenţa suspensia, de a-i dirija acţiunea.

— Ţi-ai permis ambiţii prea mari, observa şeful. Ţi-ai

permis să te consideri un adevărat Creator şi să acţionezi după bunul tău plac, încât ai instaurat acolo haosul deplin. Pentru *asta* ar trebui să te sancţionez, dar încă nu s-a prevăzut o sancţiune potrivită culpei tale. Să nu-mi spui că ai vrut să faci din Bactriana un laborator al formelor, sau mai ştiu eu ce! Pur şi simplu ţi-a plăcut să te joci şi ai dus jocul până aproape de ultima lui limită. Acum nu mai avem ce face, trebuie să abandonăm totul, deocamdată, până se liniştesc lucrurile, până se mai aşază... Vom vedea mai târziu ce se alege dintr-o lume pe care cineva, la bunul său plac, o întoarce pe dos.

Cam aşa îmi vorbise şi părea mâniat, dar eu cred că nu fusese. Cred că, în ascuns, ce făcusem eu pe Bactriana îl interesa. Şi era curios să afle ce avea să rămână din lumea pe care o creasem, după fantezia mea, profitând de proprietăţile unice ale acelei planete neînsemnate din constelaţia Leului. Ce să spun? Şi eu sunt curios, mi-ar plăcea să ştiu cum au evoluat raporturile dintre numeroasele mele creaturi, dar nu mai am curajul nebun de atunci, şi mi-ar trebui un curaj croit pe aceeaşi măsură ca să revin pe Bactriana.

Uneori eram sigur că şeful greşea. Că nu avea dreptate Când mă învinuia şi mă ameninţa cu sancţiunile. La urma urmei, mă întrebam, încercând să mă dezvinovăţesc, care era vina mea? făcusem un experiment ştiinţific în condiţiile planetei Bactriana, într-o lume nepopulată şi, prin urmare, deschisă tuturor libertăţilor. N-am pulverizat-o. N-am aruncat-o dincolo de marginile Galaxiei. Dar am smuls-o dintr-o existenţă pasivă, deschizând acolo o evoluţie biologică uluitoare. Şi nu prin eforturi deosebite, nici prin acţiuni contrare evoluţiei normale a planetei. De fapt, Bactriana şi-a creat singură formele, într-un timp record. Capacitatea mimetică a substanţei sale părea făcută

anume pentru asta. Eu n-am avut alt merit decât acela de a fi sugerat suspensiei ce anume să modeleze şi cum. Aş fi putut spune că planeta, cu uimitoarele ei resurse şi posibilităţi latente, mă aşteptase, dintotdeauna. Mediul acela extraordinar lucra numai după model, iar modelele nu puteau ieşi din neant, într-o lume pustie, stearpă, unde viaţa nu apăruse şi era puţin probabil să apară. Asta făcusem eu: oferisem modele.

Ideea mi-a venit la câteva ore după ce stricasem una dintre navele false. „Ia să văd, mi-am zis, ia să văd dacă mediul mai ştie şi altceva. Dacă *mai poate* şi altceva!” Eram sigur că nu avea să se limiteze la reproducerea în serie a cabinelor spaţiale, dar ceva mă îndemna să încerc, să verific. Deasupra lacurilor, pâcla se umflase şi am bănuit atunci că era iminentă o nouă revărsare, o nouă trecere a substanţei vâscoase peste platou. Şi nu mă înşelam. Trebuia să mă grăbesc, aşa că am urcat în cabină şi, în propria mea instalaţie de supravieţuire, am sintetizat un bulgăre mare de ceară. Pentru timpul cât îmi rămânea, era materialul cel mai uşor de modelat. Frământând ceara în palme, am potrivit-o în grabă în aşa fel încât figurina rezultată semăna vag cu un căţel. Un bibelou grosolan, nu mai mare de câţiva centimetri. Coborând din nou, am lăsat figurina de ceară lângă scara cabinei spaţiale, apoi m-am zăvorât înăuntru şi, desigur, am aşteptat.

Niciun alt vehicul nu mai apăru după trecerea valului de ceaţă. În schimb, nenumăraţi căţei galbeni, de dimensiunile modelului meu, apăruseră din loc în loc pe platou. Erau, cu toţii, de ceară. Şi m-am gândit atunci să fac altceva; să fac un câine în mărime naturală, acum aveam timp suficient, iar modelul putea fi executat de instalaţia care sintetiza totul la cerere, dacă o puneam în legătură cu micul calculator de bord. Aşa am procedat, iar câinele a

fost gata curând, un dulău solid, musculos, sculptat cu grijă într-o enormă bucată de ceară, de la care primise şi el culoarea galbenă, ca şi figurina care îl precedase. L-am scos afară şi, în vreme ce mă întorceam, îmi trecu prin minte că mediul planetei, de o sensibilitate ieşită din comun, putea fi influenţat mai mult decât printr-un simplu model. Ce-ar fi, mă întrebam, să-i comunic cumva informaţii suplimentare, bunăoară cele despre mişcare? Am apelat la casca mea de amplificare a biocurenţilor şi la transformator, am conectat sursa de energie a cabinei spaţiale (pe cea de rezervă) şi am aşteptat. De data asta, când mica mea navă fu acoperită iarăşi de suspensia aceea grea, târâtoare. M-am concentrat, imaginându-mi câinele galben şi mişcările pe care le face orice câine, umblând, alergând. Când s-a retras ceaţa, i-am văzut. Erau doi, se priveau nedumeriţi, apoi păşiră leneş, alături, spre cel oferit mediului ca model. Îl mirosiră îndelung, apoi se îndepărtară în fugă, hârjonindu-se.

Cred că am trăit o bucurie imensă, atunci. Dacă nu cumva creasem viaţa, făcusem ceva apropiat: o simulasem. Mediul recepţiona comenzile mele şi acţiona în conformitate cu ele. Aproape că îmi era frică să mă gândesc la posibilităţile pe care mi le deschidea această constatare. Începusem să mă îmbăt cu visuri şi, până să hotărăsc ce aveam să fac mai departe, am observat că modelul meu se topea, pătruns de căldura zilei; dulăul-etalon se pleoştise, botul i se strâmba caraghios, îi căzuseră urechile şi zăcea într-o rână, aproape turtit. Unde să fi fost ceilalţi, umblătorii? I-am căutat cu privirea, neliniştit, dar abia într-un târziu l-am văzut pe unul, singur, se târa pe malul lacului şi înţelegeam din felul jalnic cum arăta că i se înmuiaseră labele şi nu-şi mai putea susţine pe ele corpul. De altfel, a şi rămas acolo, blegit, lăţit, o pată

galbenă pe fondul cenuşiu.

Sfârşitul experienţei m-a făcut să înţeleg că reproducerile după ceară, produse de mediul Bactrianei într-o substanţă cu proprietăţi identice, nu erau cea mai fericită soluţie. Şi mi-a venit în gând să transmit mediului informaţii privitoare la structura şi compoziţia formelor de viaţă ale Pământului. Dacă tot e să le modeleze, îmi ziceam, de ce să nu le execute întocmai? În orice caz, proba era hotărâtoare pentru afirmarea deplină a resurselor mimetice de pe Bactriana. Mi-au trebuit câteva zile până să pun la punct un program, cu înregistrări conţinând informaţiile necesare. Planeta urma să primească acum tot ce-i trebuia pentru a produce, după model şi după informaţiile conţinute de înregistrările mele, exemplare din fauna reală a Pământului. Între timp, mareea cleioasă ieşise de mai multe ori din zona bălţilor şi îmi înmulţise considerabil grămăjoarele de ceară galbenă rămase pe platou. Le-am adunat şi, rând pe rând, le-am transportat în interiorul cabinei spaţiale.

„Te-ai vrut un Creator!” mă acuza şeful, la întoarcere. De câte ori îmi amintesc cuvintele lui, o căldura şi o plăcere, cum rareori îmi este dat să simt, îmi inundă fiinţa. Nu numai că m-am vrut, dar acolo, pe planeta nelocuită din constelaţia Leului, eram Creator! Mintea şi voinţa mea declanşaseră şi dirijaseră un act de creaţie, probabil unic în Univers, pentru că făcea abstracţie de organismele primordiale şi de etapele intermediare şi, în fond, de timp, de evoluţia însăşi. Ceea ce natura nu înfăptuise până atunci, acolo, iar în alte părţi ale Universului ceruse perioade incomensurabile în acelaşi scop, eu voiam să realizez în durata neglijabilă a vizitei mele pe Bactriana. În mod normal speciile, odată apărute, îşi exersează vitalitatea într-un nesfârşit lanţ de indivizi, perfecţionând o

zestre biologică, eliminând şi modificând genuri, clase, încrengături; peste acest efort colosal eu trecusem. Eu realizasem pe Bactriana, cu concursul mediului său, fireşte, specii de ultimă oră, indivizi superiori în compartimentele biologice de care ar fi aparţinut pe Pământ, dar fără trecut acolo, într-o lume, ea însăşi, fără istorie. Aş fi ipocrit dacă n-aş recunoaşte, în ciuda tuturor greşelilor care mi s-au reproşat, că nu pot şi nici nu vreau să-mi înfrâng mândria de a fi fost cândva, sub constelaţii străine, creatorul vieţii şi dirijorul formelor într-un concert prin care. Depăşisem natura.

Ce n-am făcut, oare, atunci? Am început cu un alt câine şi platoul s-a umplut de hămăituri; vreo douăzeci de potăi, niciuna asemănătoare cu alta, se strânseseră grămadă, ca să latre în direcţia mea. Apoi s-au împrăştiat care încotro şi nu le-am mai văzut o vreme, iar eu am modelat încă vreo câteva animale mici, o raţă, un şarpe de casă, un iepure, un păun. Aşezasem în apropierea cabinei spaţiale bucăţile de ceară sculptate cu grijă, introduceam înregistrarea potrivită în memorator, făceam legătura cu exteriorul şi, ghemuit în cabină, aşteptam revărsarea ceţoasă dinspre lacuri. Am avut grijă de fiecare dată să închid ermetic intrarea, ştiind că astfel suspensia coloidală a mediului, nu putea pipăi şi analiza şi nici nu putea reproduce decât ce-i ofeream eu, pe platou. Am umplut platoul cu iepuri; şerpi au ieşit mai puţini şi, cu toţii, s-au pierdut prin crăpăturile alunecoase ale solului. Apoi am vrut să fac animale mai mari, pentru care nu mi-ar fi ajuns ceara: bivoli, struţi, cerbi, cămile. Am reuşit, totuşi, înregistrând informaţii despre dimensiunile lor reale şi comunicându-le detaliat mediului, în aşa fel, încât din figurinele mele de ceară să ia în considerare forma animalului, jocul volumelor, proporţiile reduse la scară, dar

materializarea să respecte întocmai dimensiunile naturale ale exemplarelor de pe Pământ. Şi m-am trezit înconjurat de bivoli, de cămile, cercetau platoul în căutarea hranei şi abia atunci mi-am dat seama că turmele mele de rumegătoare erau ameninţate de spectrul foamei, dacă nu le-aş fi procurat imediat vegetaţia de care aveau nevoie. Platoul şi coastele învecinate erau complet lipsite de vegetaţie; probabil asta era situaţia pretutindeni pe planetă. Aşa că am produs o cantitate oarecare de iarbă, dar prima tranşă n-a prea reuşit, animalele o mâncau în scârbă şi unele o refuzau, rătăceau de colo-colo aiurite, înfometate. Trecuseră câteva zile şi fiecare nouă revărsare de substanţă coloidală îmi surprindea un număr oarecare de vietăţi, înzecindu-l, însutindu-l, după capriciile materiei cu proprietăţi mimetice a planetei Bactriana. La un moment dat nu mai ştiam ce să mă fac cu atâtea spinări negre şi coarne şi copite, câte umpleau şi frământau platoul clisos. Iarba nici nu apuca să apară până când era smulsă şi roasă cu rădăcină cu tot. În îmbulzeala aceea, câţiva bivoli şi-au turtit, şi-au spintecat adversarii cu coarnele, dar golurile făcute de ei în masa mişcătoare a erbivorelor erau prea neînsemnate ca să conteze într-o foarte necesară echilibrare a raporturilor. Ba mai mult, riscam ca o altă maree venită dinspre lacuri să înmulţească la nesfârşit hoiturile pe platoul suprapopulat. Atunci mi-a venit ideea să introduc în arenă carnivorele mari, fiindcă de la câini, care erau tot atât de hămesiţi, dar fără putere în faţa cornutelor, nu puteam spera nimic. Devenise periculos chiar şi pentru mine să cobor din cabina spaţială, taurii încercaseră să mă ia în coarne de mai multe ori, pe când îmi aşezam în lacuri mai ferite figurinele. Odată, unul dintre rinoceri trecuse pe alături, frecându-se de cabină (altele erau deja răsturnate) şi cred că nu mult i-ar fi trebuit ca să frângă picioarele

trenului de aterizaj. Oricum, îmbulzeala erbivorelor flămânde mă exaspera, aşa că am modelat cu grijă câţiva lei, un tigru de Amur şi doi crocodili greţoşi, mai ales după ce mediul îi materializase la dimensiunile normale. La retragerea pâclei, a început măcelul şi panica. Leii se înmulţiseră, erau vreo treizeci, crocodilii cam tot pe atâţia – singur rămăsese doar tigrul, însă se dovedea extrem de activ şi feroce, apărea când în spinarea unui cerb, când, ţâşnind în saltul lui uriaş, încolţea gâtul neapărat al vreunei cămile. Crocodilii, cu boturile lor hidoase, frângeau picioarele taurilor, prăbuşindu-i, leii băgaseră şi ei spaima între vite şi le goneau fie spre lacuri, fie spre pantele accidentate ale vulcanului. Chiar lângă cabina spaţială, unul sfâşia un porc şi era un vacarm de nedescris, un muget şi un urlet continuu, ieşit din toate gâtlejurile. Apoi platoul s-a golit, rămăseseră doar leşurile şi, deasupra lor, fiarele flămânde, clămpănind din fălci, smulgând, sfâşiind.

Zguduit de oroare, dovadă că îmi amintesc scena în atâtea amănunte, am asistat la masacru, apoi la ospăţ şi vedeam cu nelinişte cum fiarele sătule îşi căutau culcuş prin apropiere, leii în grupuri sau însinguraţi, cât mai departe de locul unde îşi odihneau spinările la soare crocodilii. Erbivorele fugiseră, cele care nu căzuseră sub colţii carnivorelor, iar acestea din urmă nu arătau prin nimic că ar fi intenţionat să dispară. Mişcările leneşe ale felinelor (unele se tolăniseră chiar în vecinătatea navei) îmi dădeau de înţeles că, deocamdată, nu le păsa de tovărăşia mea, se simţeau foarte bine acolo. Prezenţa lor nu-mi era însă cu nimic mai agreabilă decât a cornutelor şi, temându-mă ca nu cumva o nouă maree să le însutească numărul, mi-a trecut prin minte să ies din cabina spaţială înarmat şi să-mi distrug eu însumi ultimele creaţii, desăvârşind astfel masacrul început de fiare. Apoi mi-a venit o idee de-a

dreptul amuzantă. Dacă fiarele făcuseră prăpăd între erbivore, ia să pun, îmi ziceam, un erbivor să le alunge! Dar nu rinocerul, care se învârtise mult timp în loc, înnebunit de spaimă şi furie, gata să se repeadă cu forţa de şoc a numeroaselor lui tone asupra oricui, însă nu îndrăznise şi, în cele din urmă, se prăvălise ca o furtună spre gura văii, pierind din câmpul meu vizual. Nu, îmi trebuie altceva, îmi trebuie ceva de comedie, de bufonerie, şi atunci m-am gândit la cal.

Am aşteptat următoarea revărsare, pregătind figurina care înfăţişa un cal şi înregistrând, pentru mediul cu proprietăţi mimetice, informaţiile necesare în noua mea experienţă. Sub protecţia armei, am părăsit cabina spaţială şi am depus figurina la o bună distanţă, ca să nu am nici o surpriză mai târziu. Leii nu m-au atacat, erau sătui şi, de altfel, am avut grijă să-i ocolesc, să nu-i provoc. M-am întors la navă pe când pâcla de deasupra lacurilor reîncepea să se agite, să se umfle.

Întâi a bubuit nechezatul acela de tăria tunetului, încreţindu-mi pielea pe corp, deşi îl percepeam prin intermediul aparatelor, nu direct în timpane. Deasupra valurilor cenuşii, frământate ca într-un cazan enorm, în clocot, a ţâşnit năluca. Era un cal monstruos numai prin dimensiuni, putea rivaliza cu cel mai temut dinozaur, altfel linia corpului său era suplă, elegantă; un exemplar frumos, cu coama ca o împletitură de funii, zbătându-se pe un gât neverosimil de lung, cum stătea ridicat în două picioare, într-o splendidă atitudine sculpturală, iar de pe pielea roşcată scutura în toate direcţiile bucăţi de gelatină şi stropi enormi. Apoi calul uriaş a recăzut în pâcla fremătătoare, producând acolo o vânzoleală greu de imaginat. Cutremurul s-a făcut simţit direct, prin sol şi prin picioarele trenului de aterizaj al cabinei spaţiale. Încă

ascuns în substanţa care îl materializase după dimensiunile cerute de mine, calul zvârlea din picioare şi sforăia ca turbat, iar eu abia îmi ţineam echilibrul şi la fel nava, din cauza efectelor produse de agitaţia lui. Când ceaţa se destrămă, lăsând calul pe platou în toată splendoarea alcătuirii lui, vedeam leii şi tigrul şi crocodilii retrăgându-se arcuiţi, cu spaima morţii întipărită în ochi, alături de o bruscă şi enormă nedumerire. Calul necheză iarăşi, bubuit, apoi izbi cu copitele lui, mari cât nişte butoaie, în solul elastic al planetei. Bactriana vibră repetat, cum calul uriaş alerga dintr-un capăt în celălalt al platoului, ca închis într-un ţarc, oprindu-se scurt şi nechezând, încât prin simpla lui apariţie băga spaima în fiare şi le obliga să se retragă în salturi. Era formidabilă această nouă creaţie a mea! În câteva minute, crocodilii se aruncaseră în bălţi, iar felinele, ca nişte pisici speriate, dispăruseră dincolo de creste.

Constatasem, aşadar, că mediul mimetic al Bactrianei recepţiona şi informaţii care completau modelul pământean în sensul dorit de mine. Îmi amintesc că m-a cuprins o adevărată febră a creaţiei, după ce platoul rămăsese liber prin plecarea în pripă a carnivorelor şi, ceva mai târziu, a calului uriaş. Mă trezise, noaptea, un cutremur teribil, iar la ziuă aveam să constat dispariţia calului, probabil că animalul trecuse munţii. Am modelat o mulţime de forme, permiţându-mi de astă dată cele mai năstruşnice idei, cele mai neaşteptate extravaganţe în materie de zoologie. Întâi nişte hiene tricefale, cu care am asanat platoul, curăţindu-l de resturile, numeroase şi mereu multiplicate, rămase de la ospăţul felinelor. Apoi am gonit hienele şi am creat o specie de păsări mari, acvile cu aripi de pterodactil şi coadă de peşte, care vreme de câteva zile s-au tot rotit pe deasupra lacurilor, încăierându-se. Am modelat o girafă cu cap de şacal şi solzi cornoşi pe întreg corpul, o veveriţă de

dimensiunile unui viţel, un melc înzestrat cu picioroange ca de păianjen, o râmă care în exemplarele finale depăşea lungimea de patruzeci de metri şi mai multe variante de fluturi carnivori, pe trunchiurile cărora aplicasem copiile unor măşti văzute cândva într-un muzeu de istoria civilizaţiilor. Şi toate aceste figurine de ceară, lucrate de mine minuţios, în detalii, suportaseră acţiunea modelatoare a mediului exterior, acţiunea suspensiei coloidale, care le materializase în forma şi la dimensiunile cerute, înmulţindu-le însă după criterii în care, nepricepându-le, n-am putut interveni.

În jurul meu colcăia o lume fără trecut, fără evoluţie, o lume de forme vii, inexistente până la sosirea mea pe Bactriana şi, probabil, de neîntâlnit în Univers. Devenisem din ce în ce mai îndrăzneţ în efortul meu de a dirija creaţia spre cele mai fantastice specii, anulasem calea naturală, a selecţiei, intervenind în virtutea unui principiu al arbitrarului şi ridicând artificiul la rang de normă universală. Spuneam că am cunoscut o adevărată febră a creaţiei şi încercam senzaţii date de conştiinţa unei puteri fără limită pe care o aveam acolo, pe o planetă obscură din constelaţia Leului. Eram om şi, totuşi, mă văzusem dintr-odată dispunând de resurse prin care puteam face concurenţă naturii. Şi cine ştie cât timp ar fi durat jocul meu, odată dezlănţuit, cine ştie câte forme noi, uluitoare aş fi continuat să propun, să *impun* Bactrianei, dirijându-i spre tipare din ce în ce mai complicate, incredibile, latenţele multimilenare, dacă o întâmplare nu m-ar fi oprit în plin elan creator, dovedindu-mi că, în ciuda aparenţelor, nu mai eram stăpân pe situaţie.

Poate că a fost o greşeală, sau poate că totul a fost greşit, de la început până la sfârşit; un lanţ de greşeli, cum susţinuse şeful la întoarcerea mea pe Pământ. Dar acolo, singur pe Bactriana fiind, e uşor să cazi în demenţa creaţiei,

când vezi cum primele forme şi, mai ales, primele forme vii îţi apar de sub mână. Ultima dată făcusem din ceară o mulţime de figurine şi eram interesat, întâi şi-ntâi, să urmăresc materializarea broscoiului într-un fel de Stegocefal supradimensionat. Îl cream anume pentru o viitoare înfruntare cu calul gigant; era imposibil să nu se întâlnească, până la urmă, undeva pe planetă, nişte coloşi cu o viteză de deplasare formidabilă. Aş fi vrut să fiu de faţă la confruntare şi, poate, la anihilarea unor forţe uriaşe, pe care eu însumi le eliberasem. Anticipam o luptă de proporţii, în care broscoiul ar fi atacat fulgerător, iar calul s-ar fi apărat cu dinţii laţi care îi umpleau botul, un bot confundabil, când era deschis, cu intrarea într-o peşteră. Da, voiam să-mi văd creaturile, pe cele mai viguroase dintre ele, înfruntându-se. Nu m-ar fi necăjit dispariţia nici uneia. Planeta era departe de a-şi epuiza resursele şi puteam oricând să modelez alte forme în locul celor dispărute. Eram stăpân pe viaţă şi pe moarte, dar atunci totul depindea de broscoi şi de mediul cu proprietăţi modelatoare, dacă acesta din urmă avea să-mi amplifice figurina de ceară până la dimensiunile dorite de mine.

Fusesem prea absorbit de gânduri, cum traversam platoul spre locul unde hotărâsem să provoc modelarea unui Stegocefal supradimensionat. Prevăzând un nou cutremur, sub salturile şi sub greutatea broscoiului uriaş, am transportat figurina-model departe de cabina spaţială, la numai câţiva paşi de intrarea în vale. Greşeala mea a fost că n-am rămas atent şi nici nu apreciasem corect timpul de care dispuneam, fiindcă eram încă departe de cabina spaţială când lacurile îşi începură iar vânzoleala. Am simţit pericolul, dar era prea târziu şi pâcla aceea atât de cunoscută mie, căreia îi exploatasem fără nici o ezitare posibilităţile, se revărsa, urcând peste marginea platoului.

Am încercat să evit întâlnirea, dar frontul suspensiei coloidale era atunci foarte larg, îmi tăia şi drumul spre navă, şi retragerea în vale. Am fugit spre pantă, alături de câţiva centauri mici şi sprinteni, însă panta era prea dulce acolo, iar înălţimile mai ferite se conturau la o distanţă inaccesibilă, dată fiind viteza de înaintare a mareei. Alergam, iar marea avansa din urmă şi, cu tot efortul meu, chinuitor pe un teren alunecos, n-am, reuşit să mă desprind şi mi-am Simţit la un moment dat picioarele năclăite, imobilizate într-o pastă cleioasă. Am căzut cu faţa în jos, sub agitaţia străină, sub apăsarea aceea care nu-mi permitea măcar să mişc braţul din cot. Şi m-a cuprins o spaimă nebună, ştiind ce se întâmpla în jur şi ce se întâmpla cu mine atunci. Nu mă mai interesa nici broscoiul şi nici centaurii, mă gândeam cu groază că, în acele momente, eram eu însumi pipăit, „citit”, descifrat. Dar mă temeam mai mult de ceea ce avea să urmeze, şi nu mă înşelasem.

Ridicându-mă, când mareea îşi retrăsese de lângă corpul meu tentaculele lipicioase, mi-am rotit neliniştit privirile şi am văzut alături cele câteva corpuri îmbrăcate în costume de protecţie, trei într-un loc şi altele ceva mai departe. O clipă am mai sperat că mediul modelator nu pătrunsese sub costum, că puterea lui de copiere se oprise acolo, la suprafaţă, dar corpurile de pe care se scurgea gelatină se mişcau, dădeau să se ridice. Îmi amintesc că unul venea deja spre mine, călcând nesigur în clisa lipicioasă, umbla ca ameţit. Şi, într-o fracţiune de secundă, cu toată spaima care se cuibărise în sufletul meu, m-am întrebat *cine putea fi* insul acela. Nu-i vedeam faţa, îi era umbrită de vizieră şi casca lui era tot atât de murdară ca şi a mea. Apoi, luptând cu teroarea care îmi blocase nervii şi aproape că mă paralizase acolo, m-am smuls din loc şi am

pornit în direcţia cabinei spaţiale. Am pornit, spun, deşi aş fi vrut să parcurg distanţa despărţitoare în fugă, chiar aveam impresia că alerg, însă picioarele mi se înglodau în mocirla gelatinoasă, care se scurgea încet spre lac, iar efortul îmi părea de-a dreptul epuizant în raport cu deplasarea. Din urmă, celălalt îmi înţelesese intenţia şi grăbea pasul; simţeam că vrea să mă ajungă şi am avut mare noroc că insul a alunecat, a căzut pe spate şi, până să se reechilibreze, am luat avans. Apoi am ajuns la cabina spaţială şi, tremurând tot, i-am urcat treptele, m-am zăvorât înăuntru.

Şeful îmi propune să mă întorc acolo, asta mi-ar mai lipsi, să revin între creaturile mele şi între fiinţele pe care le-am părăsit fără să ştiu măcar, fără să aflu ce se ascundea sub căşti şi sub costume. Uneori parcă văd siluetele lor murdare, aşa cum se mişcau atunci în jurul cabinei spaţiale, încercând s-o deschidă. Unul se agăţase de scăriţă, alţii cercetau ancorele trenului de aterizaj şi le auzeam mişcările, ciocăniturile în metal; dar spaima prinsese de-acum să se risipească, eram la adăpost şi nu-mi rămânea altceva de făcut decât să pornesc motoarele până nu mi le stricau aceia, de furie că nu puteau să intre în navă. Am făcut manevrele de plecare şi, înţelegând că nu au nici o şansă, cei de afară s-au retras la o bună distanţă, pe platou, martori nemişcaţi ai decolării mele. I-am părăsit acolo, pe Bactriana, laolaltă cu toate făpturile create de fantezia mea, fără să ştiu măcar cine erau şi ce voiau de la mine. Iar şeful zice că înscrie din nou Bactriana în planul de cercetări şi mă întreabă dacă nu vreau să văd ce s-a mai petrecut şi cum s-au aşezat lucrurile acolo. Să merg să văd, cu alte cuvinte.

Nu, nu vreau să văd cum s-au aşezat sau cum nu s-au aşezat lucrurile acolo. Mă gândesc la indivizii pe care i-am

părăsit pe Bactriana, într-un univers artificial şi neverificat în timp – pentru că numai *timpul,* totuşi, aduce în lucruri şi între fiinţe echilibru, armonie – mă gândesc cu groază dacă nu cumva, scoţându-şi căştile, făpturile acelea ar fi purtat pe umerii lor cu urme proaspete de gelatină propriul meu cap.

(Din. vol. *Nopţile memoriei.* Editura Albatros, 1973)

Adrian Rogoz

ALTARUL ZEILOR STOHASTICI

„Om uitător, ireversibil...”

ION BARBU

„Descoperim după ani de luptă că nu noi conducem o călătorie, ci că ea ne conduce pe noi”.

JOHN STEINBECK

Totul a pornit dintr-o uitare. Pasămite Homer nu ştiuse că apele placide ale Lethei îşi au încă în lumea noastră izvorul. Şi fiindcă orice efect se iveşte dintr-o cauză, care ea însăşi este o consecinţă, nu-i exclus ca uitarea să fi apărut odată cu germenii vieţii, ca şi negarea acesteia, moartea. Homer Hidden stătea melancolic în cabina bolidului său, în care avea să străbată întregul stat Alabama, de la Mobile, portul sudic, până la Huntsville, aproape de graniţa cu Tennessee. Homer stătea cu privirea pironită pe indicatorul vitezometrului ce oscila nervos în jurul a 950 km/oră, dar gândurile lui gravitau aiurea, la viaţa-i de până atunci, mizerabil de agitată, la viaţa şi mai câinească pe care avea s-o îndure acolo, la Houndsville, cum răsbotezase zeflemitor numele oraşului spre care gonea. Şi, deşi gândurile îi erau sumbre, prin mintea lui Homer nu trecu nici o presimţire a teribilului thrill ce-l aştepta în următoarele patru minute. De fapt, cum ar fi putut slaba-i minte umană, ce-şi înţelegea atât de puţin propria alcătuire, să se îndoiască de agerimea cu care minusculul creier electronic al bolidului îl conducea, menţinându-l deasupra pernelor de aer, de-a lungul super-autorutei din răşini aliate cu titan? De ce a fost nevoie să

plece din Mobile, să abandoneze viaţa de până atunci, să se certe cu Barbara? Viteza vertiginoasă a existenţei... Homer rămase cu gura căscată. Abia atunci realiză el că maşina lui zboară cu 970 km/oră şi că în acelaşi timp parcă stă pe loc. Asta era murdăria (unii spun „paradoxul”) vitezei. Oricât ar fi de mare, te obişnuieşti îndată cu ea şi n-o mai sesizezi. Ceea ce te face să măreşti iuţeala... chiar asta i-a stricat viaţa: necontenita, nebuna acceleraţie.

Homer se uită la ceas. Mai avea destul până la destinaţie, gândi, destul ca să i se facă lehamite. Nu bănuia că-i mai rămâneau trei minute. Progresul! mormăi ca o sudalmă. Şi Barbara invoca progresul, deşi n-o interesa decât standingul... Altă iluzie, de vreme ce te scoate din minţi şi te duce de râpă. Apăsă distrat pe butonul care comanda vizibilitatea carcasei. Înaintea lui se deschise priveliştea exaltantă a unei estacade brăzdate de mii de aeroglisoare, dar totul îl lăsa acum rece, ba chiar îi provoca un fel de greaţă. De altminteri, regulamentul circulaţiei pe benzile ultrarapide recomanda celor cu nervii slăbiţi să nu privească traiectoriile bolizilor. În stânga, se distingeau zecile de culoare cu diferite viteze - pete policrome rămase în urmă pe măsură ce gravitau spre exterior. În dreapta, se întindea o faleză, sub care curgeau apele tumultoase ale lui Tombigbee River. Înaintea lui Homer şi îndărăt se vedeau, parcă vibrând pe loc, vehiculele având aceeaşi viteză ca maşina lui. Uneori aeroglisoarele se apropiau la câţiva decimetri unul de altul. Nu se puteau atinge, deoarece exista un fel de telepatie între creierii electronici ai maşinilor de pe şosea, o interconectare graţie căreia vitezele se reglau reciproc. De obicei, în caz de accident, ejectarea se făcea vertical. Totuşi Homer se îngrozi o clipă, gândindu-se la nebunia iscată de o singură ciocnire.

Nu-i mai rămânea decât 1'50” până la momentul fatal

şi, cu forţa pe care un viitor năprasnic o exercită asupra spiritului nostru, în conştiinţa lui Homer începu să bolborosească neliniştea. Brusc, îşi dădu seama de ireparabilul rupturii lui de Barbara, şi aproape simultan, parcă tocmai din pricina acestei eliberări de sub imperiul necesităţii de până mai ieri, se simţi din nou robit de iubirea vastă şi degravifiată de contingenţe. Ochii, părui - verzi, castaniu... 43”, 42”... gura, ceafa - carmin pal, pufoasă... 38”, 37”... sânii, umerii, genunchii - plini de nevinovăţia lucrurilor smulse din timp... 29”, 28”... şi iarăşi părul ei în cascadă, ba nu, strâns ghem şi recăzând în cascadă... şi gura ei, care cerea ceva neauzit... 23”, 22”... şi din ochii ei, tot mai mari, tot mai adânci... întregul ei chip, mişcându-se în diverse poziţii, ca într-un joc şi totodată cu gravitatea unui ritual... 17”, 16”... era ca şi cum o şi vedea dincolo de o apă neagră, de netrecut... 13”, 12”... Nu! gemu, deznădăjduit. Nu se poate! I se părea că unul dintre ei moare pentru celălalt... 9”, 8”... Barbara, vino înapoi! zbieră, deşi el era cel ce plecase... 5”, 4”... Dar el era de pe acum neant şi numai formidabila inerţie a dorinţei lui i-a mişcat, ca în transă, braţul... 3”... şi mâna... 2”... şi degetul care voi să apese butonul „întoarcere”... 1”,5..., dar nimeri pe cel de „acceleraţie”... 1”... şi, fulgerător, dându-şi seama de greşeală, comandă absurd oprirea... „zero”!...

Comanda manuală a unui hovercraft în plină cursă era în acea vreme la fel de rară ca tragerea alarmei în epoca trenurilor străvechi. Puteai cere schimbarea culoarului sau parcarea, ambele manevre efectuate prin ţâşnirea verticală a bolidului; oricum, ordinele trebuiau să nu fie confuze sau contradictorii. Pe majoritatea drumurilor nici nu era posibilă intervenţia pasagerului: călătoria putea fi programată la început, iar în caz de forţă majoră sistemul tuturor vehiculelor ejecta maşina accidentată. Megaruta, pe care

circula Homer, era însă o arteră privilegiată, datorită numeroşilor tehnocraţi ce deţineau palate pe fundul Golfului Mexic. Iată de ce sistemul autorut, primind o comandă nelogică, a încercat în prima clipă să satisfacă dorinţa clientului. Apoi a urmat un al doilea ordin fără sens...

Câteva infime fracţiuni de secundă, creierii electronici de pe sute de kilometri de auto rută dădură semne de nebunie. Încercară din răsputeri să înţeleagă stupidele manevre, să li se împotrivească, să le atenueze efectele, să localizeze catastrofa... Pe sute de kilometri tablourile de bord au dat alarma... Cei mai surprinşi au fost pasagerii din capul giganticei coloane, supuşi, fără de veste, unor cumplite suprasarcini. Ordinatoarele de la bordul primilor bolizi, primind comanda, accelerară viteza. Unele după altele, maşinile izbucneau în rafală înainte. Câţiva piloţi ai reactoarelor care zburau deasupra convoiului înregistrară uimiţi fenomenul. Aproape simultan interveni stopul cerut de Homer. Excedat de aceste ordine sau dându-şi în sfârşit seama de lipsa lor de noimă, sistemul megarutei hotărî ca maşina lui Homer să sară în aer.

Treaba s-a petrecut aşa: în timp ce cabina era catapultată vertical, restul vehiculului se prefăcea în pulbere.

Abia atunci s-a dezlănţuit acea înlănţuire de fapte ce aveau să-l prefacă pe Homer într-un caz celebru.

În mod normal (fireşte, e vorba despre o normalitate a accidentului), cabina lui Homer, proiectată vertical, ar fi devenit un mic aparat de zbor, suficient de puternic ca să străbată câţiva kilometri. Dar lucrurile s-au întâmplat altfel. Supuşi grozavei presiuni, bolizii dindărătul lui Homer au trebuit şi ei să sară în aer. Celor care înaintau pe celelalte benzi li se părea că incongruentul culoar ai vitezei maxime explodează la un moment dat, expectorând pe rând o

mulţime de coleoptere. De fapt, toate au aterizat cu bine în exteriorul megarutei. Doar cabina lui Homer s-a izbit de aceea ţâşnită în urma sa. Impactul a fost teribil. Ochii Barbarei ieşiră din orbite, apoi se întunecară. Mintea care o invocase avu fulgerător senzaţia dezagregării. În coliziunea celor două aparate, avariată a fost capsula lui Homer: spre nenorocul său (dar nenorocul e relativ), i se frânse o aripă. Veni în picaj, peste botul unui bolid de pe banda vitezelor maxime. Şocul îl făcu pe acesta să se preschimbe la rândul său într-o cabină zburătoare. Lovită ca pucul de crosă, sfera inertă a lui Homer fu proiectată în văzduh. Depăşi linia falezei şi se avântă deasupra fluviului, peste care tocmai bâzâia plăcut un uriaş elicopter. Nu trecuse încă un minut, de când se declanşase demenţialul spectacol, că ordinatorul de la bordul autogirului şi fusese alertat. Aparatele lui de televiziune se şi îndreptau spre extraordinarul unghi al megarutei, transmiţând câtorva canale de televizune chiar momentul în care capsula lui Homer se năpustea spre ecrane.

Spre norocul său (dar şi norocul este relativ), Homer se afla încă în nesimţire, când sfera lui a fost tăiată, ca un mar, în două, de una dintre imensele elice ale elicopterului.

Milioane de telespectatori priveau cu gura căscată la omul care pica din cochilia lui, ca un zar din două boluri întoarse.

De undeva, pesemne chiar în momentul în care uriaşa pală pătrundea în corpul străin, autoprotecţia elicopterului crease deja o perdea de aer pentru a-l feri pe Homer de un şoc mortal. Hazardul a fost însă mai dibaci decât perfecţiunile tehnice. Una dintre hemisfere despică în cădere perdeaua, iar omul fu proiectat în gol din fotoliul cabinei şi totodată, din pricina turbionului iscat, îşi recăpătă cunoştinţa. Mai să leşine din nou!

Era ca un coşmar această deşteptare în picaj spre o ţintă care se năpustea informă şi bolborosindă. Zburau în viteză pe lângă el o sumedenie de aparate, a căror iscusinţă era de această dată să se ferească din calea bietului trup omenesc, în tumbele lui teribile şi bizare, descrise în văzduh, Homer văzu sau crezu că vede, deoarece în acele câteva clipe de când îşi venise în fire mintea lui se agita ea însăşi febril în gol, cerul împletindu-se ameţitor cu pământul, iar în adânc, ape învolburate, ce-l sugeau parcă inexorabil.

Înainte de a fi atins valurile, Homer, care nu ştia să înoate, avu prezenţa de spirit să-şi tragă peste cap gulerul hainei, ca pe un fel de glugă, iar manşetele mânecilor, ca pe nişte mănuşi. Ştia că aceasta îl va salva de la înec. Într-adevăr, de cum atinse zona lichidă, trupul său fu acoperit de o peliculă care, pe de o parte îl izola, iar pe de alta îi extrăgea din apă oxigenul.

Violenţa cu care Homer se prăvălise în fluviu a fost totuşi atât de mare, încât bietul om s-a pomenit din nou groggy. Poate că acolo, în adânc, s-a lovit de ceva (niciodată n-o să cunoaştem exact împrejurările), cert este că pojghiţa de protecţie i-a fost sfâşiată, pe când el se mai afla pe trei sferturi ameţit.

Aici. însă, a intervenit încă una dintre acele şanse uluitoare ce aveau să-l facă pe Homer ilustru: pe fundul fluviului se afla o uzină, iar accidentatul căzuse tocmai în apropierea ei. Curentul l-a împins peste o trâmbă de noroi radioactiv deversat pe unul dintre maluri.

* * *

Când şi-a recăpătat cunoştinţa, Homer zăcea pe un povârniş de nisip; un fel de dinte de beton îi oprise corpul să se rostogolească într-un bazin, pe care un val ţâşnit din fluviu îl umplea cu o mâzgă neagră-verde-vânătă.

Homer se târî pe faleză. Departe, în stânga lui Tombigbee River, scăpărau fascinant benzile continue ale bolizilor. Şi mai departe, soarele apunea maiestuos deasupra acestor curcubee întoarse.

Omul se simţea singur şi zdrobit, deşi nu-l durea nimic. Frumuseţea pe care o vedea cu ochii împăienjeniţi îl lăsa aproape indiferent. Îşi continuă drumul, împleticindu-se, ţinându-se de balustrada de marmură ajurată. În creier, parcă, îi zvâcnea un mic soare ce i se lichefia în artere. Nu-şi punea nici o întrebare. Mergea înainte, cu un fel de înverşunare tâmpă, îngăimând sunete poate numai pentru el cu înţeles.

Când ajunse în faţa Lojei stohastice, era la capătul puterilor. Intră ca într-un azil. Uitase cu totul de ironiile pe care nu le precupeţise la adresa zeilor acelor altare cibernetico-statistice. Tinerii turbaţi scorniseră de câţiva ani un soi de roboţi ai destinului, alcătuiţi din memorii formidabile şi din circuite diabolic de complexe. Şi le risipiseră prin toate oraşele continentului.

Homer se sprijinea de pereţi. O răcoare plăcută îl întâmpină. Aerul era pur (condiţionat), cu miros de zăpadă, de ozon, de flori de primăvară. Barbara veni spre el, zâmbitoare. Era încă îmbujorată de partida de tenis pe care o jucase...

O suavă muzică electronică îi tulbură imaginea. Apoi se auzi un bizar ţăcănit de ordinator în funcţiune şi un glas metalic rosti:

— Hai, vino mai aproape!

Şi, dinspre „altar”, se aprinse o lumină de zirconiu. Homer şchiopătă într-acolo, în fund se înălţau trei ferestre, cu vitralii verzi, acvatice, acoperite de nişte ecuaţii elegante ca arabescurile unor covoare persane. Sub ogiva fiecărei ferestre se găsea câte un mare paralelipiped de

cristal, cu sextilioane de celule moletronice. Doi ochi, două urechi, două nări şi o gură dădeau celor trei divinităţi stohastice o stranie fizionomie antropomorfică. Păreau trei monştri simpatici şi groteşti. Homer îi privea însă cu spaima superstiţioasă a unui animal căzut în cursă.

— Reazimă-te de bara de lângă tine, îl invită binevoitor paralelipipedul central, al cărui soclu purta pe o placă înscrise fosforescent cuvintele: **ZEUL NEANTULUI**.

— Spune-ne tot ce ţi s-a întâmplat, ceru paralelipipedul din dreapta: **ZEUL CONCENTRĂRII**.

Homer scoase câteva sunete guturale, ca un plâns, ca un strigăt strangulat.

— Destul! spuse zeul. Din firimiturile memoriei tale şi din informaţiile pe care le-am cules până la venirea ta, ţi-am reconstituit aproape în întregime povestea. Dă din cap, dacă înţelegi...

Omul îşi clătină capul, dar privirile îi erau rătăcite.

— E un caz unic, pronunţă cu o încântare şuierătoare paralelipipedul din stânga: **ZEUL VITEZEI**. Propun ca vestigiile minţii lui să fie amplificate, traduse şi exprimate de vocea umană.

Un piezodifuzor roşu de deasupra lui Homer gâfâi:

— Ce se întâmplă cu mine? Ce vreţi de la mine?

— Foarte bine! râse Zeul Concentrării. Vei primi răspuns la toate întrebările pe care ni le vei pune şi chiar la acelea pe care nu vei şti să le pui.

— Nu vrem nimic de la tine, luă blând cuvântul Zeul Neantului. Sau nu mai vrem nimic. Venind aici, ne-ai dăruit tot ce există mai de preţ pe această planetă: o improbabilitate absurdă, devenită realitate. Recapitulaţi faptele.

— Pe mii de parseci cubici Pământul este un fenomen rar, reluă cutia gânditoare din dreapta. Caracteristici solare

extrem de speciale dau o probabilitate de 10^{-5} pe o galaxie. Dar o planetă locuită de fiinţe raţionale impune un nou şir de restricţii: o distanţă potrivită de astru, un câmp magnetic care să reţină radiaţia nocivă, un gigantic bulion lichid în care să răsară viaţa, o atmosferă prielnică şi atâtea alte condiţii care ridică improbabilitatea la 10^{-10}.

— Tâm-pe-nii... tâm-pe-nii... tâm-pe-nii... se auzi vocea lăuntrică a lui Homer, amplificată; părea un clopot nebun, care dă alarma într-un sat cuprins de flăcări.

— Într-un fel ai dreptate, rosti hârâit şi grav divinitatea centrală. A fost nevoie de acest singular concurs de împrejurări ca să vă iviţi voi, viermii acestei Terre. A fost nevoie de experienţa giganticelor reptile, ca să apară stirpea măruntelor mamifere. Cele câteva mii din zorii timpurilor s-au prăsit, ca să acoperiţi acum Pământul cu miliardele voastre de trupuri terminate cu o gămălie puţin cugetătoare.

— Ce caut aici? Ce vreţi de la mine? se lamenta ciudat glasul lui Homer; părea că sufletul i se dezlipise de trup.

— Te-a adus probabilitatea care tinde spre zero, urui liniştitor şi cu o umbră de admiraţie zeul din mijlocul altarului. Eşti un caz cu totul extraordinar!

— Coliziunea a doi bolizi în traficul rutier actual poate avea loc o dată la zece ani, explică amabil Zeul Vitezei. Coliziunea unui bolid cu alţi doi, în decurs de câteva secunde, se poate întâmpla o dată la un secol. Probabilitatea ca acelaşi vehicul să se ciocnească în clipele următoare cu un alt aparat zburător nu poate surveni decât o dată la un mileniu, iar tăierea capsulei tale de elicea elicopterului reprezintă un rniracol ivit numai la zece milenii. Împrejurarea că hemisfera cabinei a perforat perdeaua de aer protectoare - un milion de ani. Hazardul că n-ai fost ucis - zece milioane. Revenirea ta din leşin în

timpul căderii - o sută de milioane. Faptul că ţi-ai putut trage pelicula de protecţie - un miliard de ani. Şansa că ai căzut în apă şi nu pe uscat - zece miliarde...

— Ai şi atins existenţa unui sistem solar, comentă Zeul Concentrării.

— Norocul să fii proiectat de jetul din fundul fluviului - o sută de miliarde...

— Cât viaţa unei galaxii.

— Şi probabilitatea să ajungi viu până la noi - o mie de miliarde de ani...

— Cât suflul universului! murmură ca o încheiere Zeul Neantului.

În acest timp, Homer, care, la început, de bine de rău, se ţinuse de bara din faţa altarului, atârna acum moale, ca o marionetă, cu picioarele răşchirate grotesc şi cu braţele bălăbănindu-i-se de la subţiorile proptite de sulul metalic.

— Nu eşti dumneata Barbara Hamilton?

— Ba da, răspunse un glas mirat de femeie. Dar de unde ştii?

Era amplificatorul care reproducea „pista sonoră” a memoriei lui Homer.

— L-am auzit odată pe Adrian Gord vorbind despre dumneata. Şi mi-am închipuit că aşa trebuie să fii...

— Nemaipomenit!

— Aşadar, corespunzi întru totul ideilor mele preconcepute despre dumneata.

— Ce drăguţ!

— Nu înseamnă oare asta că-mi eşti predestinată?

— Oare?! făcu vocea ei adâncă şi puţintel speriată.

În ochii tulburi şi injectaţi ai lui Homer vitraliile deveniseră luminile îndepărtate ale metropolei, iar cele trei altare - un vesel carusel infinit.

— Analiză în undele delta! ceru Zeul Concentrării.

Două braţe metalice coborîră de undeva şi, cu precizie şi indiferenţă, prinseră de subţiori ghemotocul uman rătăcitor cu gândul prin cosmoparcul tinereţii lui.

„Oare n-ar putea încremeni pentru totdeauna această clipă fugară? Ca un serafic ţipăt de viori... Ca insolita dulceaţă a unui fulgurant ferăstrău de senzaţii de-a lungul întregului trup...”.

— Mai ai de trăit încă cinci secunde, începu să rostească pe tonul tehnic ai comenzii unei lansări spaţiale Zeul Vitezei, în timp ce raze detectoare, unele policrome, şi altele invizibile se încrucişau avide pe corpul lui Homer.

„Vocea umană”, care reproducea glasul interior al omului crucificat pe braţele metalice, nu mai avea nimic dintr-o voce umană: era ca o bandă magnetică desfăşurată vertiginos. Dacă ar fi fost încetinită, ar fi ţinut, probabil, cât o viaţă.

— Homer Hidden, hârâi Zeul Neantului, eşti o făptură cum nu se iveşte decât o singură dată într-un cosmos. Bucură-te de unica ta apariţie!

— Amplificatoarele interogatoare! comandă Zeul Vitezei.

Pânza viziunii se întinse nemărginit, şi întreg firmamentul se preschimbă pentru Homer în surâsul Barbarei. Apoi omul tresăltă sub sensibilele braţe de metal, care, consternate parcă, îşi descleştară strânsoarea. Homer se prăbuşi la picioarele altarelor stohastice şi un firişor de sânge îi izvorî din colţul gurii.

— Ce bizare fixaţii pot avea chiar muritorii cei mai rari! exclamă Zeul Concentrării: Totuşi, ce eveniment splendid!

Fasciculele luminoase, care palpaseră până atunci corpul lui Homer, se retrăgeau cu ezitări repulsive.

— Ţi-am mai spus că eşti viciat de sentimentul deşert al frumuseţii, rosti fără patimă Zeul Neantului.

(Din *„Almanahul literar”, 1970*; distinsa cu Premiul special EL ROCON-1, Triest, 1972)

IPOSTAZĂ PENTRU NARCIS

Se trezi în cele din urmă. Nu se putea mişca. O greutate enormă, nedureroasă, îl lega în continuare de solul acesta cu o densitate incertă, pustiu şi necunoscut.

Mult timp, nici un sunet nu pluti spre el, şi nici o imagine, cât de efemeră ori iluzorie, nu-i fulgeră văzul.

Crezu că e orb, surd, poate mort... Dar nu, nu murise. Era doar încorporat într-o beznă fluidă, stranie, aparent fără viaţă, care — încet, încet — îşi imprima asupră-i substanţa inefabilă, trezindu-l. O simţi ca pe fluxul unui ocean ; i se infiltra lent şi ritmic prin spărturile costumului spaţial, urca şi cobora în el ca o respiraţie egală, îi pătrundea porii, nervii, trupul, îi deştepta percepţii şi gânduri confuze, uitate, învălmăşindu-le, introvertindu-le.

În gând îi sună o frază banală, învăţată demult : *Cogito ergo sum*. Uitase numele celui ce o spusese. Cu siguranţă un filozof care a trăit pe Pământ, cu mult înainte de zborul şi accidentul său. Pe Pământ... pe Terra... *Cogito ergo sum*. Da, gândesc, sunt... Dar ce înseamnă oare Terra, Pământul ? Terra... Un concept familiar, oarecum tandru, înspăimântător de departe şi atât de aproape... Gândi din nou cuvântul *Terra*, ca şi cum ar fi fost un demiurg şi l-ar fi rostit atunci întâia oară, dându-i contur noţional şi existenţă în sine. *Pământ*... Instantaneu, sfâșietor, îl năpădi o senzaţie multiplă, halucinantă. Văzu, simţi, gustă cuvântul ca pe o rodie amară, cu miliarde de sâmburi sângerii, o rodie celestă gravitând pe orbita unui Soare gălbui, undeva la marginea Căii Lactee, la mii de parseci de nucleul

acesteia.

Terra... Termenul se întrupa tot mai intens şi mai pregnant în el, rodia crescu imensă până la dimensiunea planetei natale, se impregnă de vibraţii, frecvenţe, culori, imagini şi impresii delirante, creindu-i nişte cenestezii absurde, vertiginoase, şi totuşi resimţite într-o aceeaşi secundă dilatată şi parcă fixă.

Simţi apoi că e tras tot mai afund în vârtejul unor demult uitate trăiri ; alerga prin iarbă, copil, în munţi, descoperind cu uimire mişcarea stelelor, zborul fluturilor, fazele lunii ; asculta glasul dulce al mamei, râsul aspru al tatălui său, un aviator cam beţiv, din care făcuse cândva un idol ; se văzu la şcoală şi facultate învățând şi rezolvând ecuaţii, zburând cu elicopterul şi supersonicul, iubind, suferind, râzând, alergând mereu spre noi plăceri, spre necunoscut, spre împliniri, alergând spre uitări, spre dăruiri, alergând orgolios de bărbătesc spre aventura Cosmosului. Se simţi din nou una cu motoarele ce-l ascultau, beat de viteză şi aventură. Se văzu de mii de ori într-o aceeaşi clipă egală catapultat cu nava spre stele, despicând tenebrele, căutând ceva insolit, alergând într-una spre necunoscut... Credea că ştie multe şi totuşi atât de puţine erau, straniu de puţine... Mai ales despre sine. Cine era *el* în definitiv ?

Vârtejul amintirilor îl purta mereu. Îşi rememoră parţial şi accidentul ultim, aci, pe această planetă încă neexplorată. Nu mai ştia dacă se întâmplase de câteva zile, sau abia de câteva ore, avea doar certitudinea lumii de unde venise, nu a timpului, a lumii din care pogorâse aci, în zbor, cu siguranţă în zbor...

Ori poate visa ? Visa... Visează, bineînţeles că visează, căci, iată, bezna fluidă din preajmă-i e săgetată de o lumină violetă, cu franjuri albe de jur împrejur. Respiraţia din el se opri de spaimă, oceanul straniu avu şi el un recul, ca un

reflux mirat; lumina violetă stă acum înaintea lui, pe o axă verticală, franjurile (ori poate minuscule şi multiple aripi) palpită alb, luminos, în jurul unui prelung nucleu violet. Nu e nucleu. E o făptură fusiformă, dacă nu se înşală... Un umanoid înalt, de o structură imprecisă ; abia i se vede conturul şi aura... Şi simte o imensă mirare şi milă — nu izvorând din el, ci din celălalt...

Apoi din nou se face beznă. O beznă fluidă şi blândă. Şi rămâne mirarea. De ce nu se mişcă ? De când stă aşa ? Ce s-a-ntâmplat cu el ? A murit ? Trăieşte ? Şi cum îl cheamă ? Şi, mai ales, cine e ? Cine e el? Cine ?

Simţi că înnebuneşte. Sigur că trăia, din moment ce gândea... De n-ar fi fost bezna, bezna, bezna asta necunoscută... Şi tăcerea, şi nemişcarea...

Îşi aminti fulgurant un basm pe care-l citise în copilărie, o poveste naivă despre o fiinţă cu aripi de piatră, despre un extraterestru în întregime de piatră, alcătuit dintr-o materie imens de grea, trăind într-o galaxie închipuită. Poate că el a devenit aidoma acelui muritor de piatră ? Şi-ar dori aripi, neapărat aripi, fie cât de grele, numai să le poată mişca, să se poată ridica în zbor...

Încercă să-şi mişte membrele — amorţite de lunga-i călătorie, ori paralizate de accident... Încercă în zadar, efortul îl epuiză dureros şi-şi pierdu din nou cunoştinţa.

Când se trezi iarăşi, noţiunea de timp dispăruse total — frunză terestră luată de un suflu cosmic. Dispăruseră şi tenebrele din jurul său ; fluiditatea în care era scufundat în continuare nu-i mai păru ocean, ci - simplu - atmosferă. O atmosferă uşor de respirat, dar altfel, particulară, străbătută de nişte curenţi vii, pare-se palpabili, cu vibraţii ce-i mângâiau nervii şi auzul, plină de culori difuze, precum o auroră boreală ce-şi prelinge şi răsfrânge nuanţele

delicate în zăpezi.

Se gândi firesc la zăpezi şi lumini polare, ca acolo pe Pământ, căci imediat în faţa ochilor săi se iscaseră nişte pereţi imenşi, sau nişte munţi, asemeni gheţarilor, însă de o transluciditate neterestră, aproape transparenţi. Şi, sigur, materia lor nu era apă cristalizată, congelată, nici carbon dur, diamantin. Era o structură nemaivăzută, diafană, un fel de cristal gazos, care-i atrăgea curiozitatea cu forţa unui magnet gigantic.

Ce se afla dincolo de munţii translucizi, reflectând atmosfera crepusculară, nu putea zări. Ei închideau, ca un brâu elipsoidal de dimensiuni geologice, restul peisajului, realităţile de dincolo.

Planeta îi păru deodată un fel de Saturn mic şi luminos : un asteroid alcătuit din munţi, în jurul căruia gravita, abia sesizabil, un inel — o platformă minerală, poroasă, albăstruie, pe care modulul său căzuse. Distanţa până la munţi oscila ; era când foarte neînsemnată, când uriaşă, ca şi cum brâul-satelit se apropia şi se depărta de globul său central, ori ca şi cum aici spaţiul ar fi ieşit uneori din rigorile tridimensionale. Curiozitatea, sau o stare mai presus de ea, în care acest uman sentiment se transforma necontenit, îl ardea ca o flacără.

,,De-aş putea zbura până dincolo, la munţi, de-aş putea măcar să mă mişc — gândi pământeanul — să mă târăsc până acolo, să ştiu, să văd...“ Şi, fără a-şi da seama ce face, întinse braţele, vrând să fie vultur.

Îl invadă brusc o senzaţie de fericire uluită. Braţele, sărmanele lui cioturi arse în accident, se puteau mişca uşor, lin. Sesiză abia atunci că nu-l mai leagă nici o greutate de solul poros, de care mai înainte se simţise strivit. Uimit, îşi mişcă un braţ, aducându-l ca pe o aripă în dreptul ochilor. Îl privi şi se cutremură. Nu era braţul său, deşi era *al său*; îl

simţea, simţea uşor şi urma arsurii din dermă. Îşi mişcă apoi celălalt braţ, şi pe urmă pe amândouă odată, şi-şi privi îndelung mâinile, neputând să creadă ceea ce vede. Erau mâinile lui, două — numai că erau albăstrii, străvezii ; vedea prin ele, vedea şi în ele, ca printr-o structură devenită străină, cum curge sângele prin vene, un sânge roşu, doar ceva mai palid.

Şi erau întregi viguroase, delicate, de o frumuseţe fără seamă, nu aveau arsuri, nici jupuieli, nici vechile cicatrice de la încheieturi, acolo unde se strângea într-o chingă mănuşa costumului spaţial. Gândi automat că nu mai poartă combinezonul opac, de zbor; habar n-avea când îl dezbrăcase, ori poate i-l dezbrăcase cineva ? Da... Pesemne, făptura, fiinţa aceea violetă... care trăia cu siguranţă dincolo de munţi, şi care venise noaptea trecută pe platforma din marginea insolitului său astru. Venise să-l întâmpine, poate ? Era un soi de paznic ? De medic ? Sau cine era ?

Nu resimţea nici o umbră de teamă faţă de acesta, nici o ezitare. Intuia că e o fiinţă evoluată şi ştia că o va vedea din nou. Gândul că s-ar putea întâlni foarte curând cu acel aborigen, sau cu alţi semeni de-ai lui, de aci, îi dădu un fior de bucurie, cum nu cunoscuse demult, poate nicicând.

Fără efort, se ridică însufleţit, cu o nelinişte crescândă ; o clipă se gândi că-l atrage ceva în afara voinţei lui, apoi uită totul şi începu să alerge ca în vis sau ca prima oară, pe Lună, levitând, împleticindu-se, aproape zburând.

O singură dată privi înapoi spre locul unde căzuse şi se împlântase vehiculul său spaţial. Sarcofagul metalic se înclinase puţin şi lucea slab, fosforescent, scăldat în lumina acelei dimineţi noi. În jurul aparatului, din solul poros şi albăstrui, răsăriseră şi creşteau vizibil, cu rapiditatea plantelor prinse de un film accelerat, nişte liane trandafirii.

Când pământeanul ajunse la marginea platformei cvasisaturnine, faţă în faţă cu unul dintre pereţii străluminoşi, modulul său se şi scufundase în hăţişul lianelor.

Nu se mai uită la aparatul avariat, inutil de-acum înainte. Pentru el nu mai exista gândul întoarcerii, nu mai exista nimic decât peretele straniu, translucid, din faţa lui. Se apropie de acesta cu un simțământ de surescitată aşteptare. Voia să descifreze ce e dincolo de el, acolo unde probabil începea realitatea acestei planete necunoscute, mirabile, acolo unde se afla ţinta spre care deliberat zburase, ţinta pentru care maşinile cibernetice îi calculaseră demult traiectoria şi anii de goană.

Se găsea aşadar faţă în faţă cu o misterioasă lume. Încă neexplorată. Era ultima lui aventură, poate cea supremă. Ajunsese aci grav rănit, cu amnezii şi spaime ; nu mai ştia de pildă cum îl cheamă, câți ani are, sau cât a durat zborul. Îi era frică, nu de ce era în jurul lui, ci de reacţiile sale la mediul înconjurător. Se trezise aci fără uneltele şi aparatele ce-i prelungeau firesc intelectul, fără computerele ce calculau firesc în locul lui. Se temea că ochii săi tereştri nu vor putea vedea decât deformat şi incomplet, că simţurile lui omeneşti vor prinde numai crâmpeie din viaţa asta stranie, şi nu complexitatea ei. Se înfricoşa mai ales la gândul că mintea i-ar fi ca paralizată, că nu va fi în stare să se facă înţeles de *cei ce-ar putea fi dincolo de pereţi*, că nu-i va înţelege nici el, că le va părea limitat, inform, respingător.

Era înfricoşat, însă *trebuia* să ajungă dincolo de munţii translucizi şi să afle. Era pământean, om. Şi *trebuia să afle*, să meargă până la capăt.

Acum, meterezul de lumină i se păru îndeajuns de aproape, gata să-l atingă cu mâna. Întinse mâna, mâna

aceasta *a lui totuşi*, care în razele dimineţii dobândise brusc alte culori şi altă epidermă. Bâjbâi, o întinse totuşi. Şi întâlni nu aşteptata răceală şi consistenţă a vreunui mineral, ci un fel de substanţă fără densitate, un soi de oglindă ireală, diafană.

În clipa aceea răsări Soarele. De fapt erau doi sori albaştri, aproape suprapuşi, nevăzuţi până atunci, învăluiţi în atmosfera difuză.

O lumină de o intensitate copleşitoare îi arse făptura, i-o oglindi toată în peretele străveziu şi - fără vrere - astronautul se privi acolo pe sine.

Rămase atât de uluit de cele văzute, de modul în care cunoscutul său trup se răsfrângea în acest univers, cu alte legi moleculare, desigur, cu refracţii şi culori neştiute, încât la început orbi, şi abia după vreme uitată cuteză din nou să se privească.

Era tot el, însă - printr-o misterioasă însuşire a planetei de aci - preschimbat parcă într-altă fiinţă ; era acelaşi, *el*, dar cu o neştiută frumuseţe, nebănuită niciodată ; *el*, o făptură umană, un pământean obişnuit, posedând odinioară doar câteva simţuri limitate, şi un creier din care doar o zecime activa, cu adevărat ; *el*, cel ştiut, devenit aci *altul* în întregime, aerian, luminos, transparent. Ignorate sisteme senzoriale se deşteptau miraculos într-însul, miliarde de neutroni, până acum adormiţi, se trezeau la viaţă, febrili, avizi, făureau analizori necunoscuţi, trans, tele, pre, ultrasimţuri.

Vedea şi intuia fluidul acelei atmosfere trecând prin el, colorându-i sângele până la un trandafiriu palid, activându-i într-alt fel inima, făcând-o parcă să ardă şi să palpite, ca o floare de foc, luminându-i ochii ca pe nişte aştri, transformând ritmurile creierului său în nişte traiectorii scânteietoare, asemeni rotirilor rapid-orbitoare de galaxii

sau atomi.

Armonia alcătuirii lui iradia acum din materialele dintotdeauna ştiute, vizibilă, strălucitoare, dar având ceva uluitor de nou şi desăvârșit.

Se privi pe sine într-o mirare înmărmurită. Se privi îndelung, sorbit de imaginea propriului său chip metamorfozat. Şi rămase pierdut în contemplarea acelei frumuseţi, fascinat, fără să se poată smulge ciudatei regăsiri în sine, ciudatei iubiri resimţite pentru imaginea stranie care era el, şi care se răsfrângea şi în afara lui, în peretele de lumină.

Stătu aşa, nemaidorind nimic, decât dorindu-se pe sine oglindit în sine, până ce Soarele dublu îi calcină trupul, i-l dezagregă, celulă cu celulă, şi atom cu atom, şi i-l recompuse din afară — atom cu atom şi celulă cu celulă — în oglinda muntelui...

Şi abia atunci când, în loc de două chipuri aidoma, rămase în perete o singură umbră de lumină, pământeanul trecu dincolo, ca printr-o poartă fără densitate.

Şi se întâlni cu aborigenii violeţi, care-l primiră tăcuţi, bucuroşi, fără mirare, ca pe un semen de-al lor.

(Din vol. *Anotimpul sirenelor,* predat Editurii Albatros, 1974)

ULUITOAREA TRANSMIGRAŢIE

În iarba catifelată, dormea ca într-un pat moale, aromat, un bărbat îmbrăcat într-un smoching, cu piepţii scrobiţi, ieşiţi şi mototoliţi, dar cu o atât de mare fericire pe faţă, încât inspira mai degrabă simpatie, deşi se comporta ca un vagabond. Lumina tare a răsăritului îi gâdilă pleoapele. Se trezi pe încetul, deschizând ochii mirat şi parcă nu prea că tavanul de smarald, care-l făcuse să se gândească în prima clipă la prelungirea vreunui vis mirific, nu era altceva decât un cer întins şi adânc, lipsit de orice nor. Părea o imensă cupolă luminoasă, sprijinită pe masive colonade de verdeaţă.

Îl înconjura o vegetaţie luxuriantă, care purifica şi parfuma aerul şi aşa curat şi răcoros ca o apă de izvor. Dându-se pe o rână, bărbatul se uită curios în jur. Vegetaţia abundentă era tunsă cu rafinament în forme geometrice perfecte. Ciudăţenia venea de acolo că toate liniile, unghiurile, romburile, cercurile, deşi păreau perfecte, manifestau tendinţa de a evada într-o stranie asimetrie, de un efect estetic de mare rafinament.

Cântau păsări nevăzute. Bărbatul se întinse ca unul care se simte bine, prea bine chiar, cu inima uşoară şi veselă. Apoi, ca să admire mai deplin ceea ce i se părea demn de a fi admirat în jur, el se săltă în capul oaselor, gândindu-se amuzat că se află, nici mai mult, nici mai puţin, decât pe o carte poştală din cele frumos colorate, optimiste, gingaşe, pe care le trimiţi cuiva ca să-i faci o plăcere mare cu o atenţie mică. „Pun pariu pe-o damigeană

de Porto, gândi el bine dispus, dacă unii s-ar bucura de atare atenţie din partea mea! Oricât de grozave ar fi culorile ! Dimpotrivă, li s-ar face părul măciucă, presupunând că au păr, dacă ar şti că mă gândesc măcar cât negru sub unghie la ei. He, he, he, râse apoi, dispus să pună totul pe seama banchetului din ajun, mi se pare că sunt bine rămas de aseară. Am supt cam mult. Dar nu-mi pare rău. Am dormit ca în puf şi acum nu mi-ar rămâne altceva de făcut decât să-mi caut maşina şi să mă întorc în arenă. Bătălia continuă, domnii mei, aşa cum am anunţat aseară în discursul meu, care astăzi face, desigur, înconjurul Pământului. Lumea noastră va învinge. Aceasta este convingerea şi lupta mea de principiu. E un moment istoric ! Şi tocmai de aceea ia s-o iau din loc. Nu pot pierde vreme preţioasă în aventuri rustice. Unde mi-o fi automobilul ?“

Îşi roti ochii ca să descopere în vegetaţia luxuriantă admirabilul său „Lincoln". Nici urmă şi nici un semn. Probabil că şoseaua era destul de departe, pentru că, în afară de trilurile dulci, nu se auzea nici un zgomot de civilizaţie : nu cârâiau motoarele şi nu strigau răguşit sau vesel claxoanele tuturor mărcilor de automobil din lume. În schimb avu plăcerea să observe pe cineva trecând prin apropiere. Pesemne că, dincolo de linia dreaptă a gardului viu peste care nu-i vedea decât capul plutind lin, se afla o alee.

— Alo ! strigă după el, bucuros că are pe cine să întrebe încotro e şoseaua şi astfel să facă economie de timp.

Celălalt făcu câţiva paşi, din dosul gardului viu şi veni spre el. Un exemplar extrem de reuşit: pe chip amprenta nobleţei, în ţinută a distincţiei, plus o supleţe sportivă admirabilă. Îmbrăcămintea... Ce îmbrăcăminte

neobişnuită ! Şi ce siluetă, dumnezeule ! remarcă omul din iarbă intrigat. Pare un sportiv excentric combinat cu un om de lume de înaltă clasă ! Ca să vezi că se poate şi aşa !

— Pun pariu pe o damigeană de Porto, îi strigă de departe cu bonomie, că ştii cine sunt şi că n-o să avem discuţii că ţi-am încălcat domeniul. E aşa de bine la dumneata ! O mare plăcere. Ca în sânul lui Avram. Hai, hai, nu mai face capul ăsta de năuc. Mi se pare că m-ai recunoscut ! Ei, da, aşa e ! Sunt chiar eu şi m-ai văzut astă-noapte la tele. A fost un triumf. Straşnic, nu ? Ce zici, lovitură mare, de maestru... Cu cine am plăcerea ?

Ca să se ridice în picioare pentru a asigura prezentării condiţii normale, îşi răsuci corpul, întinzându-şi pantalonii pe rotunjimile posterioare ale trupului rotofei, trecând la poziţia verticală printr-un intermediu dizgraţios propriu patrupedelor.

Când izbuti să se îndrepte, zadarnic mai întinse braţul în direcţia în care se aflase cu o secundă înainte celălalt. Nici urmă de el. Îl strigă şi-l căută, Ei, drăcie ! Dar unde ai dispărut, domnule ? Unde te-ai vârât. Alo, domnule ! Iubite domn! Şmechere. Ne jucăm de-a v-aţi ascunselea ? Nu-mi arde. Încotro trebuie s-o iau ca să-mi găsesc automobilul ?

Bâjbâia inutil prin acel labirint de verdeaţă care nu-l scotea nicăieri. Era furios pe proprietarul domeniului, care-l trata astfel, după ce aflase cu cine are de-a face. Unde dracu să fi dispărut ? Şi cum aşa de repede ? Că doar n-o fi zburat în cer ! Cerul era, în definitiv, la fel de albastru şi adânc, netulburat de vreun nor, întocmai ca adineauri. Atunci să fi visat că venea cineva spre el ? Să fi fost o vedenie ? O iluzie ? Când doar îi fusese alături, aproape să-l atingă cu mâna ? !

Îşi aminti în detalii costumul format din obiecte uşoare şi comode, care semănau cu cele obişnuite, dar aveau o

linie de eleganţă cum nu mai văzuse, relevând aceeaşi asimetrie ca şi măiastră sculptură în verdeaţa din jur. Pe o sticlă de Ponto ! monologă el, hotărând că nu avea altceva mai bun de făcut decât să urmeze aleea pe care aproximativ o urmase şi necunoscutul dispărut ca prin farmec. Orice drum duce undeva. Asta nu se poate să nu ducă la şosea. Acolo trebuia să-i fie şi automobilul... Drace, m-am cam întrecut totuşi astă-noapte. Nu cu discursul! Discursul a fost formidabil! M-am întrecut la pahare, ce să-i faci ! Firea optimistă îl ajuta să nu despereze, deşi situaţia începuse să i se pară mai mult decât neplăcută. Încotro s-ar fi îndreptat, nici urmă de şosea sau de maşină. Pe unde s-o mai apuce ? La stânga ? La dreapta ? Pe aici. Ba nu, pe dincoace. Poate că ar fi mai bine dacă ar lua-o pe... Pe unde dracu o fi şoseaua ?

Avea impresia ,că, în loc să iasă din jungla aceasta tăiată în forme estetice, se lăsa înghiţit din ce în ce mai mult de ea. Simţi că se sufocă. Încercă să refacă seara precedentă ca să-şi poată da seama unde ajunsese şi pe ce drum e mai bine s-o apuce. Pornise clătinându-se de la locul de onoare al banchetului, dintre smochingurile, plastroanele, decolteurile, burţile şi cheliile celebre ale lumii, dintre averile şi gurile de aur care-l făcuseră exponentul lor politic într-o luptă acerbă pe care o descrisese în discursul său, când fioros, când jovial, când ironic până la muşcător, dar rostind întotdeauna chiar şi cele mai grozave fraze cu un zâmbet şugubăţ, de parcă spunea glume la gura sobei. Îşi putea imagina titlurile din ziare şi vocile crainicilor pronunţând cuvântul „fierbinte", caracteristic pentru tot ce făcuse şi spusese : A fost fierbinte de la început până la sfârşit! Un discurs fierbinte ! O personalitate fierbinte !

Se urcase pe urmă în maşină. Pusese mâna pe

butoane şi pe pârghii de parcă se pregătea să conducă lumea. Farurile pătrunseseră violent şi adânc în noaptea dinaintea lui. Apăsase acceleratorul până la refuz. Un zvâcnet şi apoi o plutire lină. Râsese : făcuse atâtea pariuri pe sticle de Porto, încât se cam cunoştea. Dar era învingător. Acesta era principalul. Automobilul lui zbura ca un vultur, despicând aerul care vâjâia în vârtejuri furioase deasupra capului său. Da, îşi amintea bine, lăsase jos capota că să simtă mai intim goana aceasta a gloriei încununate. Farurile îi luminau în faţă un viitor strălucit, spre care plutea euforic, cuprins de un simţământ de plenitudine, pentru nimic în lume potrivit cu vitezele mici. Goana îl îmbăta cu alte potenţe decât vinul de Porto. Ce bine i-ar fi părul să zboare cu adevărat! Apăsase din nou acceleratorul. Vuietul aerului învârtejit abia că-l întărâtase. Ar fi luat-o spre stele. Da, spre stele. Cu marile viteze laie epocii !

A fost un drum fierbinte ! Demn de el. Asfaltul urla dedesubt. Panglica neagră a şoselei îl chema, aşternându-i-se mereu în faţă, supusă şi languroasă : mai departe, mai departe, mai departe, şi mai iute, mai iute, ce dracu !

★

★ ★

Ah, iată, în sfârşit, şi oameni! Vin spre el pe alee. Zoriţi; un mic grup de trei, mai mult băieţi cu alură sportivă, îmbrăcaţi în acelaşi stil ca şi celălalt, cel dispărut adineauri în chip aşa de neaşteptat. Fie ei şi tinerei, şi sportivi, numai să fie !

Poate că era o colonie de maniaci. S-au mai văzut dintr-astea.

— Hei, băieţaşi! încoace, dragii mei. De când caut pe cineva cu care să schimb o vorbă în dimineaţa asta splendidă. Văd pe feţişoarele voastre drăgălaşe că m-aţi

recunoscut. Nu se poate să nu fi avut aseară deschis televizorul şi să nu mă fi remarcat, pentru că cine mă vede o dată nu mă mai uită niciodată ! Am impresia că acum se potriveşte mai bine decât oricând această deviză a mea ; vă citesc pe faţă întreaga admiraţie. Hai noroc, băieţi ! Şi reluă imediat, fixându-şi atenţia pe unul dintre ei : Alo, băiatule, adineauri parcă ne-am mai văzut o dată, unde şi cum ai dispărut, că parcă mi-ai zburat din palmă ca o foiţă, sau ca un fluture ? !

Şi dacă ar fi putut bănui cât de aproape de adevăr era! Deocamdată, însă îl intriga aerul de oameni care nu înţeleg o iotă, manifestă mai cu seamă la primii doi. Cel de-al treilea părea mai frecat cu lumea, îl privea de-a dreptul, clipind ca unul care înţelege şi e interesat de tot ce auzea. Îşi îndreptă spre aceasta atenţia. Avea o ţinută dreaptă şi o îndrăzneală a inteligenţei care-i făcea ochii deosebit de atenţi şi de tăioşi. Îl intimida oarecum. Totuşi, îi întinse mâna. Celălalt nu i-o primi. Fața lui era mai fină decât a celorlalţi — deşi toţi aveau trăsături moi, frumoase, ochi expresivi şi guri proaspete de fiinţe sănătoase. Acesta, cel de-al treilea, îi făcu un gest prin care motivă de ce nu-i întinsese mâna : ţinea cu atenţie o cutie neagră cu câteva clape mici, albe, ca nişte gămălii de chibrituri. O ţinea orientată spre el.

— Bine, bine, înţeleg, recunoscu omul, şi nu mă supăr. Că dacă m-aş supăra eu...

Pe când rostea aceste cuvinte, faţa celuilalt se lumină Întorcându-se spre ceilalţi le şopti ceva.

Asta nu-i conveni.

— Domnule, rosti el grav, am acceptat să nu-mi întinzi mâna, deşi aceasta putea fi jignitor şi pentru cineva mai puţin important ca mine. Vă rog să-mi spuneţi cu cine am onoarea ? Trebui să spună de-a dreptul ce voia, pentru

că celălalt părea să nu înţeleagă subtilitatea politeții. Cum te cheamă, domnule ?

— Numele meu e Scalan, rosti necunoscutul cu un zâmbet amuzat. Aceştia sunt fraţii mei.

— Precum mi-am şi închipuit! Totuşi, nu mă pot dumiri dacă m-aţi recunoscut sau nu. Doar n-am picat din cer. Voi n-aveţi radio şi televizor ? Nu vă ocupaţi cu nimic altceva decât cu sportul ? Da, da, aşa e, degeaba faceţi figurile astea inocente de fecioare. Toate posturile din lume s-au grăbit să-mi difuzeze cuvântarea de aseară. A fost fierbinte! Pun pariu că m-aţi ascultat, dar nu vă vine să credeţi că aş fi chiar eu. Dacă m-aţi ascultat, e clar, nu ? Vom mătura tot ce ne stă împotrivă, sau va încerca să ne stea, ca să putem merge înainte... Dragul meu Scalan, de ce nu mă asculţi ? Ce ţi-ai găsit să şuşoteşti acolo cu fraţii dumitale ? Când vorbesc eu toată lumea cealaltă tace.

— Vorbeşte cât pofteşti, îi răspunse râzând uşurel Scalan, şi iar şuşoti către fraţii săi.

— Atâta vreme cât gura mea macină cuvinte, celelalte mori trebuie să stea ferecate, m-ai auzit, Scalan ? Mi se spune Gură-de-aur. Încetează când îţi spun !

— Nu pot.

— De ce ?

— Sunt curioşi să ştie ce spui şi... le traduc.

— Le traduci ? Scalan, îţi baţi joc de mine. Doar nu sunteţi papuaşi.

— Papu... încercă să-l imite unul dintre tinerei, dar, fiindcă nu reuşi, se apucă să râdă ca un nevârstnic ce era.

— De ce râde ? Ce l-a apucat ? Ce v-a apucat pe toţi acum ? E adevărat că limbajul meu e direct şi popular. Asta e cheia succesului unui orator. Să se adreseze pe şleau celor mulţi şi să se adapteze cerinţelor lor. Dacă te

afli între oameni care ştiu să înjure, trebuie să înjuri încă o dată pe-atât cât ei, dacă te duci între bătăuşi trebuie să te baţi încă o dată pe-atât cât ei. Şi tot aşa, dacă te duci între oameni mieroşi şi culţi, trebuie să fi încă o dată pe-atât de mieros şi de cult. Pun pariu pe o sticlă de Porto, că, dacă mi se face mie părul măciucă, e vai de voi ! Cunosc la perfecţie boxul şi bine jiu-jitsul.

Cei doi tineri fără minte se prăpădeau de râs.

— Ce au, Scalan, de ce râd ?

— Eşti un actor excelent. Le placi. Altul mai bun n-au văzut. Ai haz când imiţi oameni din altă vreme.

— Ai început şi tu, Scalan ? Ia ascultă, nu mă luaţi în balon !

— Ba-lon, ba-lon, repetau înveseliţi din ce în ce mai mult cei doi fraţi ai lui Scalan, pe când acesta se mulţumea doar să zâmbească înţelegător.

Nu înceta să şuşotească în urechile celor mai tineri, care se distrau cu o neruşinare obraznică, nemaipomenită. În acelaşi timp, bărbatul rătăcit pe acest domeniu ciudat îşi făcu socoteala că ceva suna cam straniu în gura lui Scalan, tot aşa precum limba pe care o vorbea el avea o patină academică, artificioasă, asemănându-se din multe puncte de vedere cu rezonanţa şi felul de pronunţie a limbii latine învăţată în marile colegii.

Se bănui într-un ospiciu şi-şi făcu socoteala că dacă îşi va pune în mişcare pumnii de oţel îi va risipi pe toţi trei ca pe nişte popice. Rămăsese doar o chestiune de secunde ca să se repeadă, însă tocmai atunci, în acea frântură de secundă cât îşi cântări şansele, asupra lui se abătu o umbră uriaşă, ca şi când cerul limpede s-ar fi întunecat din senin.

Instinctiv îşi feri capul cu braţele puse pavăză deasupra lui. Dar lovitura, sau trăsnetul de care se temu nu veni. Făcu totuşi un salt în lături, aşteptând atacul

neprevăzut, încleştat, cu berbecele pumnilor gata să lovească năprasnic.

Umbra aceea, grozavă trecu lin, ca un nor.

Cei trei sportivi priveau cerul fără să-i dea atenţie.

Îi imită şi văzu o cometă care luneca în spaţiul sideral, fără să fie o cometă aşa cum ştia el, căci nu venea spre Pământ, ci se ridica în înălţime.

— Ce e asta ? Întrebă el, încercând să-şi revină, pentru că umbra se transformase într-o dungă de lumină şi apoi într-un peştişor care înota spre spaţiile siderale verzi şi străvezii ca un acvariu.

Până să-i răspundă Scalan, cerul se făcu din nou curat ca o batistă de mătase.

Scalan răspunse simplu:

— Cursa Pământ-Lună.

— Pământ-Lună ? repetă celălalt fără să-şi dea seama, în ce scop ?

— Schimbul de muncitori ai uzinei selenare.

— Unde mă aflu ? Ce vreţi de la mine ? Nu v-am făcut nimic. M-am rătăcit aici. Unde-i şoseaua ? Vreau să-mi caut automobilul. Unde-s doctorii voştri ? Ajutor ! Ajutor !

Începuse să se retragă prevăzător şi să strige fără nici un rost, căci nimeni nu se apropiase de el, fie chiar şi cu intenţie paşnică. Un om ca ei nu putea avea halucinaţii ziua în amiaza mare, dar într-o încurcătură stupidă putea intra oricând. Îl întrebă pe Scalan cu blândeţe :

— Cine eşti tu ?

— Scalan, veni liniştit răspunsul.

— Unde m-aţi adus ? M-aţi răpit, nu-i aşa ? Eraţi ascunşi în maşina mea. Aţi profitat de ocazie că eram beat. Pe o sticlă de Porto, că m-aţi răpit. Acum îmi dau seama : m-aţi lăsat să mân nebuneşte şi mi-aţi dat la cap. O, îmi aduc bine aminte de lovitură. A fost grozavă. Lovitură de

maestru. Mi-am pierdut imediat cunoştinţa, altfel aţi fi avut de furcă cu pumnii mei...

— Dar tu cine eşti ? Întrebă Scalan, pentru prima dată ieşindu-şi, sau părând să-şi iasă, din calmul său imperturbabil.

— Încetaţi cu prostiile. Farsa s-a terminat. Vreau să mă întorc acasă. Vreau la maşina mea. Ştiu că îţi stă în puteri s-o faci. Plătesc oricât. Răscumpărare sau termen de recunoştinţă, cum vrei ; cu bani gheaţă sau cu un cec, numai dă-mi posibilitatea să ies din situaţia asta tâmpită şi să mă întorc acasă...

★

★ ★

Se trezi într-un pat larg, moale, într-o cameră cufundată în umbră. Judecând după culoarea fumurie a ferestrei vaste, amurgea. Se vedea pe fondul închis un glob de foc pâlpâind ca o flacără de brichetă. Soarele. Apunând, desigur, dar într-o ambianţă odihnitoare, aşa cum nu mai văzuse de când se ştia, deşi avusese prilejul să-şi cheltuiască banii în cele mai pitoreşti colţuri ale globului pământesc.

O lumină scăzută, radiată în irizări fosforescente de fereastra lată şi înaltă, depunea toate eforturile ca să-i adoarmă amintirile tulburi pe care aproape le uitase, produse, desigur, de starea lui de mahmureală, care mai stăruia şi acum. Totuşi, putea privi limpede în jur; era într-o cameră, spaţioasă, mobilată foarte simplu. În afară de patul jos şi larg ca o barcă, mai comod decât tot ce-şi imaginase vreodată ca loc de dormit, se mai aflau : o masă rotundă, vastă, care oglindea poetic în luciul tăbliei fără cusur o viază plină de flori şi care era înconjurată de trei fotolii încăpătoare şi ademenitoare. Un aer răcoros şi parfumat putea fi respirat cu plăcere, ca pe vremea tinereţii, când

nimic nu-i îngroşa căile respiratorii.

Ambianţa ar fi fost cu totul liniştitoare dacă n-ar fi descoperit — nu ştia nici el în ce fel anume — aceeaşi tendinţă spre asimetrie, care-l mai izbise în ziua aceea de câteva ori. Înclinat s-o pună pe seama beţiei, acum tresări atins neplăcut. Nu era într-o casă obişnuită de prieteni, ci pe teren duşman. Pe acelaşi teren duşman ca şi mai înainte. Trezindu-i-se instinctul de conservare, se ridică de pe pat, cântărind obiectele din jur cu care s-ar fi putut apăra în caz de atac. Pentru orice eventualitate eliberă masa de vaza cu flori.

Primii paşi îi făcu clătinându-se. Era sleit de puteri, îşi dădu seama că nu mai putea de foame. Picioarele abia îl ţineau. Se trânti pe fotoliu, lăsându-se pradă comodităţii lui voluptuoase, care nu provenea de la cine ştie ce sistem de arcuri necunoscute; ca şi patul din care abia se sculase transmitea o senzaţie armonioasă de odihnă, ca şi când trupul relaxat nu apăsa decât foarte lin suprafaţa cu care intra în contact. Cu odihna era în ordine. Acum haleala. Că-i era o foame !... În aceeaşi clipă, îl făcu atent o tuse uşoară. Sări din fotoliu, apucă masa cu amândouă mâinile şi o ridică în faţă ca pe un scut. Scalan intrase în cameră pe nesimţite şi acum îl privea mirat, fără să renunţe la micul lui zâmbet politicos şi amuzat.

— Uite drăcie ! zise cel care voia să se apere, aruncând masa în sus şi prinzând-o cu uşurinţă ca pe un fulg ; apoi o ţinu într-o mână numai şi o învârti chiar pe un deget, pe degetul cel mic.

— Bună dimineaţa ! i se adresă Scalan ca unui copil, şi încă o dată îi remarcă nu numai cuvintele alese, ci şi intonaţia cu rezonanţe melodioase.

— E dimineaţă pe dracu! Nu vezi că se înserează ?

În vreme ce omul încerca şi celelalte obiecte ca să

vadă dacă sunt uşoare sau nu — şi toate erau la fel de uşoare ca şi masa — Scalan se apropie de capul patului şi apăsă un buton abia vizibil. Apele violet-albastre ale ferestrei se topiră încetişor, parcă sugându-se în toate direcţiile, dispărând în ramele ferestrei. Lumina soarelui pătrunse crudă, bogată, parfumată ca mierea.

O nouă apăsare de buton şi fâlfâiri negre se zbătură în colţurile vastei ferestre ; era ca un joc uimitor de meduze ce cuprindeau pe încetul toată suprafaţa netedă şi strălucitoare a geamurilor. În curând fereastra fu neagră ca un adânc de noapte.

— Lasă vrăjitoriile, Scalan! îi strigă exasperat omul. Fă lumină. Parcă eu nu-mi dau seama că patul şi fotoliile tale sunt cam trăsnite ? !...

— Ah, despre *asta* e vorba ! Deocamdată un experiment ; căutăm să scutim corpul omenesc de continua prezenţă a gravitaţiei. Măcar când doarme sau când se odihneşte... Îi creăm în pat sau în fotoliu o apăsare mai uşoară, o presiune scăzută.

Scalan dădea semne că ar fi vrut să explice mai pe larg sistemul, aşa fac oamenii pasionaţi atunci când e vorba de rezultatele propriilor lor căutări, dar celălalt îl întrerupse fără menajamente :

— Destul şi prea destul cu dintr-astea! Mai bine mi-ai da de mâncare. Mi-e o foame de lup. Bănuiesc că de ieri dorm într-una. Dă-mi repede să îmbuc ceva, ce dracu ! Nu vezi cum mă perpelesc ?

— Un moment să mai ai răbdare. Ne-am gândit şi noi la asta.

După câteva secunde numai, uşa se deschise ca să facă loc unei femei tinere, cu o tavă încărcată în mâini. Era frumoasă, cu ovalul feţei curat, rumen, dominat de o pereche de ochi strălucitori, jucăuşi. Părea tare copilăroasă,

cum îi arunca priviri furişe, deşi se făcea că îl ignoră.

Mâncarea nu părea cine ştie ce abundentă, ceea ce îl făcu pe bărbatul flămând să clatine capul a dezamăgire.

Totuşi, după ce îşi umplu gura, amintindu-şi de femeiuşcă aceea drăguţă, întrebă pe Scalan :

— Cine-i fetişcana ?

— O soră de-a mea. Mai în vârstă. Nu e chiar aşa de fetişcană.

— Apropo, Scalan, câţi ani ai ?

— Cincizeci şi opt !

Înecându-se şi tuşind, omul de la masă îl privi cu ochii injectaţi pe zâmbitorul Scalan, gata să-l pocnească în nas cu o directă cum ştia el că s-ar fi cuvenit faţă de asemenea bătaie de joc. Se răsti la el, propunându-i să înceteze bătaia de joc, farsa, schingiuirea asta morală sau ce dracu va fi fost ! Până când ! ?

Fără să-şi iasă din calmul său, Scalan îl asigură că nu-i spusese decât adevărul adevărat.

— Şi ea e mai bătrână ca tine ? De data aceasta întrebarea nu mai era agresivă ; omul decisese să ia totul aşa cum e şi să nu se mai mire de nimic. Dimpotrivă, îşi regăsi râsul său bonom ca să comenteze mai departe : Straşnic se ţine babeta ! Credeam că-ţi place să ţii servante tinere.

De o vreme Scalan îl urmărea consultând necontenit un aparat mic, negru, care clipea din când în când cu un ochişor roşu. La ultimul cuvânt al celuilalt, el clătină capul în sens negativ.

— Ce-i aia ? Îl întrebă celălalt ştergându-şi gura cu un şerveţel.

— E dicţionarul meu. Indică : „Termen necunoscut”.

Era imposibil să-l poţi înţelege pe Scalan, aşa că omul

nu mai făcu nici un efort, ci se răsturnă sătul pe fotoliu şi ceru lejer o ţigară. Dar una de foi, aromată, dacă se poate. Nu folosi cuvântul ţigară, ci marca de trabuc pe care o prefera.

Micul aparat clipi nedumerit.

Scalan ridică neputincios din umeri.

— Termen necunoscut.

— Ce e necunoscut aici ? Vrei să zici că n-ai auzit niciodată de (şi numi din nou marca preferată a ţigărilor sale de foi) ? Aparatul aprinse iarăşi beculeţul roşu. Iar umbli cu drăcia aia, Scalan ? Ia-o din faţa mea, dacă nu vrei să ţi-o fac zob.

— Termen necunoscut, observă calm Scalan.

— Care ?

— „Drăcie”.

— Să te ia dracu !

— Termen necunoscut ! Şi, te rog, spuse Scalan liniştit, dar hotărât, nu mai folosi asemenea emisie vocală ; dicţionarul meu e prea sensibil pentru vibraţii de o asemenea violenţă, pe care noi n-o cunoaştem.

— Vreau o ţigară ! gemu bărbatul în smoking mototolit.

★

★ ★

Ţigara de foi pe care o găsi rătăcită în buzunarul vestei îl înveseli, ca şi când l-ar fi întors din nou într-o realitate familiară, dragă, mai dragă acum decât oricând. Îi muşcă vârful cu vădită satisfacţie, scuipă fără jenă pe jos şi aşteptă foc. Scalan îl privea fără expresie.

— Ce mai aştepţi ? Dă-mi foc.

— Cum să-ţi dau foc ? se miră la culme celălalt, consultându-şi dicţionarul, care însă nu reacţionă. Clătinând din cap, Scalan adăugă : Nu înţeleg cum să-ţi *dau foc!?*

— Nu mie, băiatule, ăsteia ! Şi-i arătă din ochi

ţigara. Hai mai repede, că mor după un fum.

Urmă un episod agitat, decurgând din faptul că Scalan nu cunoştea chibriturile, brichetele, aprinzătoarele electrice şi toate celelalte de acelaşi gen. Reieşea că nu se făcea focul nicăieri la el în casă şi nici nu aveau nevoie de aşa ceva, din moment ce totul se producea automat — încălzirea, iluminatul şi toate celelalte comodităţi, dintre care bărbatul cu trabuc cunoscuse doar una: transformările miraculoase ale geamurilor. Cu chiu cu vai găsiră, în bucătărie, care arăta ca un complicat laborator alb cu aparate necunoscute, posibilitatea să aprindă ţigara la un reşou de o formă ciudată şi cu o întrebuinţare misterioasă. Cu ocazia aceasta, ţinând ţigara neaprinsă între dinţi, omul lăudă arta culinară a casei Scalan. „Excelentă!“ repetă ei de mai multe ori, deşi era de părere că pentru obişnuinţele lui cantitatea de mâncare care se servea la o masă era destul de redusă.

— Dacă mai ţi-e foame... începu îngrijorat Scalan, dar primi atâtea asigurări contrare, încât se linişti din nou.

Omul lăudă apoi gustul mâncării.

— Babeta găteşte ? Întrebă după aceea, trăgând, în sfârşit, primul fum de ţigară în piept, adânc, cu sete.

Puterea fumului îl făcu însă pe Scalan să se înece, să tuşească violent, să caute cu gura deschisă aerul; dădu fuga afară, în aer liber, dar trebui să treacă un timp ca să depăşească acea criză de respiraţie pe care i-o provocase ţigara de foi a musafirului său.

— Ciudaţi oameni sunteţi voi, zise aceasta; delicatesa asta e pentru voi „termen necunoscut" — asta-i bună ! Păi ce-ai să te faci, Scalan, dacă am să-ţi cer şi un păhărel de băuturică ? Tot cuvânt necunoscut ? Scalan se ţinea la distanţă de obiectul negru, care fumega ameninţător, producând însă oaspetelui său neaşteptat o

deosebită plăcere. Cine sunteţi voi, Scalan ? tocmai îl întreba acesta. La început mi se părea că am nimerit la un ospiciu...

— Termen necunoscut, semnaliză aparatul.

— Vin ! exclamă atunci omul cu trabuc, dar aparatul nu semnaliză cuvânt necunoscut. Slavă Domnului! Măcar vinul să-l cunoaşteţi.

— Nu consumăm decât ceea ce ştim precis că slujeşte organismului...

Dar omul nu-l ascultă ; după ce mai trase un fum reveni la întrebarea care îl sâcâia:

— Apropo, Scalan, unde mă aflu totuşi ?

Faţa celui întrebat se mai însenină, ceea ce însemna că terenul discuţiei îi devenise din nou favorabil. Răspunse :

— Suntem o staţiune de cercetări galactice. Dacă n-ai nimic împotrivă am putea merge până la locul nostru de muncă.

— Să mergem, Scalan, de ce nu ? Deşi n-am auzit în viaţa mea de un astfel de institut sau întreprindere, sau ce dracu veţi mai fi fiind şi voi.

O luară pe o alee, prin parcul care părea să nu aibă început şi sfârşit, dar oferind din loc în loc mari poiene pline de culoare şi lumină, având parcă misiunea să adune şi să expună cele mai frumoase lucruri din lume admiraţiei umane. Locul larg unde ieşiră nu se deosebea de altele de acest fel, decât doar prin prezenţa unor clădiri uriaşe, construite cu risipă de sticlă. Nu arătau să servească drept locuinţe, deşi, în imensitatea lor, aveau o cochetărie intimă care omului cu havană i se păru stranie.

De intrat, intrară în cea mai mică dintre aceste clădiri unde îl găsiră, într-o cameră puternic luminată, pe un bărbat asemănător întru totul lui Scalan, preocupat de un aparat pe care-l ţinea în mână şi pe care tremurau într-un

neastâmpăr permanent nenumărate luminiţe, unele mai puternice, altele mai palide, dar lăsând toate impresia unor explozii minuscule de energie.

Scalan îl salută şi-i puse o întrebare cu vocea lui melodioasă din care celălalt, omul în smocking, nu înţelese nimic şi nici nu se strădui să-şi dea seama despre ce putea fi vorba, preocupat mai degrabă să privească în jur curios.

— Zborurile siderale, o veche preocupare a noastră, aproape o tradiţie cu rădăcini foarte adânci, ne ridică încă multe greutăţi. Ne cheamă galaxii noi, depărtate, dar ca să ajungem acolo nu sunt suficiente numai viteze de necrezut, ci şi o compensaţie prin ridicarea mediei de vârstă până la trei sute de ani, dacă nu mai mult. Altfel nu e posibil ca un călător să se poată duce într-un punct mai îndepărtat al Galaxiei şi să se întoarcă în aceeaşi viaţă pe Pământ.

— Tai piroane ! bombăni printre dinţii cu care strângea ţigara stinsă celălalt; ţigara răspândea în jur un miros respingător.

Cei doi cercetători ai spaţiului galactic discutară despre ea în silă, vreme în care ciudatul musafir al lui Scalan se scărpină după ceafă cu un autentic gest popular, pe care micul aparat al „termenilor necunoscuţi” poate că l-ar fi trecut tot la categoria necunoscutelor.

Scalan însă îi arătă sfera lucie pe care celălalt tocmai o studia.

— Sunt cercetări cu caracter biologic. Aparatul pe care-l vezi e o copie fidelă a unui creier uman. Luminiţele, care par a se juca după capricii necunoscute, nu s-ar putea distinge cu ochiul liber, dacă învelişul transparent nu le-ar mări considerabil. Se produc procese absolut identice cu cele din creierul nostru, în funcţie de acţiuni biologice pe care le comandăm noi înşine. Ne interesează asigurarea unui regim alimentar cât mai folositor corpului omenesc, în

strictă legătură cu menţinerea vieţii pe o durată cât mai îndelungată şi pentru o activitate umană în cele mai vitrege condiţiuni.

Ignoranţa îl ajută pe musafirul lui Scalan să nu se tulbure prea tare. Se făcu din nou puţină zarvă până ce reuşi să-şi aprindă iarăşi trabucul.

Pe când se întorceau, Scalan bătu pământul de sub el cu piciorul, dar cu o nuanţă de tandreţe şi de mândrie.

— Dedesubtul nostru e una dintre cele mai mari uzine energetice subterane. Sursele noastre de aprovizionare cu produse ale industriei extractive şi metalurgice sunt pe celelalte planete. Luna e o uriaşă uzină siderurgică. Tocmai de aceea Pământul a putut deveni o grădină.

— Tot încerc să-mi dau seama cine sunteţi şi nu reuşesc, dau greş în toate ipotezele mele, îl întrerupse omul care pufăia îngândurat, împuţinând aerul înconjurător. Cum să-ţi spun ? Am mereu impresia că tot ce-mi spui e logic şi simplu, şi aşa ar fi, dacă n-aş avea mereu senzaţia de asimetrie care mă copleşeşte când privesc în jur. Perfecţiunea voastră mă intrigă şi mă nelinişteşte. Cine sunteţi voi, totuşi?

Scalan nu înţelegea şi omul se explică întrebând în ce ţară, în ce loc al globului se aflau, ai cui erau ei de fapt şi aşa mai departe.

— Ţări, state, grupe de state şi mai ştiu eu ce în acest gen nu mai există de mult. Avem o singură casă : Pământul. Omul îşi smulse ţigara groasă dintre dinţi şi-şi clătină violent capul, pregătindu-se să spună ceva tare. Suntem cetăţeni ai Pământului! exclamă Scalan, pentru prima dată cu oarecare notă patetică în glas.

— Scalan, rosteşti nişte cuvinte de mă-nfiori ! Nu vreau să mă contrazic cu tine. Pentru mine n-ai decât să fi

şi cetăţean al Universului!

— Există şi dintr-aceştia, suflă Scalan, dar celălalt nu-l lăsă să spună mai mult.

Din partea lui putea să fie orice !

— Mie însă, adăugă el decis, un singur lucru să-mi spui : unde e „Lincolnul“ meu ?

-— Cuvânt necunoscut, clipi roşu aparatul.

— Vreau acasă ! porunci calm omul cu trabuc, înnebunit de calmul lui Scalan şi de intervenţia nedorită a neobositului aparat.

— Foarte bine, rosti liniştit Scalan. Voi încerca şi aceasta.

Pe buzele lui se înfiripă un zâmbet, iar tonul spuse mai mult decât cuvintele, încât în celălalt renăscu speranţa.

★

★ ★

— Acum va trebui să apeşi încet pe butonul din dreptul ficatului. L-ai găsit, aşa-i ? Stai, nu apăsa încă. Mai sunt necesare câteva explicaţii. Centura cuprinde un dispozitiv antigravitaţional de o anumită intensitate, care ne va asigura o înălţime de zbor de circa 100 metri altitudine. Ne vor împinge în direcţia dorită jeturile de aer comprimat, de al căror zgomot, deşi nu e cine ştie ce, să nu te sperii. Ca să coborâm, vom apăsa pe butonul din partea cealaltă, din dreptul splinei. E limpede totul ? Atunci, la drum !

În timp ce se înălţau lin în văzduh, omul în smocking îşi aduse aminte de dispariţia misterioasă a primului ins întâlnit pe acest neobişnuit domeniu de coşmar care-şi derula „au ralenti“ frumuseţile de dedesubt. „A zburat de lângă mine şi eu nu mi-am dat seama", cugeta el, simţindu-se redevenind cel de altădată, îndrăzneţ şi puternic, de neînfrânt, „cel fierbinte", după cum scriau gazetele despre el. E drept că dacă i-ar fi spus vreodată cineva că va ajunge

să zboare, pur şi simplu, fără nici o aripă şi fără nici un motor, că va întâlni şi pe alţii făcând acelaşi lucru şi salutându-se cu el ca pe bulevard, ar fi chemat numaidecât urgenţa şi cămaşa de forţă.

Zborul însă îi făcea bine.

Îl stimula să facă proiecte. Numai să ajungă acasă ! Îl va avea în puterea lui pe acest sărman cetăţean al Pământului şi de aceea îl privea lacom, hrăpăreţ, triumfător.

— Nu-i aşa, Scalan ? Te-aş putea face om sau, invers, neom, de tine depinde ! În degetul ăsta îmi stă să te ridic sau să te distrug, numai să ajung acasă. De ce zâmbeşti în felul acesta, Scalan ?

— Nu mai înţeleg nimic din ce-mi spui.

— Ha, ha, ha ! râse omul în smocking, preocupat însă de altceva : avea impresia că abia acum îşi relua şi îşi continua acea goană din noaptea victorioasă, când asigurase întreaga lume că nimic nu se va schimba pe Pământ fără încuviinţarea şi binecuvântarea lui !

— Îndată vom vedea o vâlvătaie de raze, ca atunci când răsare Soarele, explica neclintit de calm Scalan. E o clădire făcută în întregime din plastargent...

— Plastargent; cuvânt necunoscut ! replică vesel celălalt, încă râzând de plăcere. Vezi tu, Scalan, eu n-am nevoie de nici un aparat ca să-mi dau seama cu ce fel de cuvinte am de-a face.

Scalan îl făcu atent :

— Iată, ne apropiem.

În depărtare, din mijlocul unui vast ocean verde, un verde delicat şi uniform ca al unei ape încremenite sub aerul de smarald, împungea cerul cu suliţe de aur un fel de clopot întins, care părea, în adevăr, de sticlă şi argint. Jocul de raze era extraordinar, se schimba cu repeziciune ca într-

un miraculos duel între Pământ şi Soare.

— Coborâm îndată, spuse Scalan.

— Unde m-ai dus, Scalan ?

— Acasă.

Omului nu-i venea să creadă privind cupola transparentă peste care tocmai zburau. Se aşteptase la un oraş uriaş, înţepând cerul vânăt cu blocuri turn şi acoperişuri ascuţite ; ce-i pregătise iarăşi vrăjitorul acesta de Scalan ? Iată-l tocmai coborând. Omul în smocking se pipăi la brâu, ştiind că trebuie să apese în partea dreaptă...

★

★ ★

Ceea ce se petrecu, îndată ce păşiră pragul vastei clădiri cu cupolă, fu de-a dreptul de necrezut : pătrunseseră în altă lume, una care-i era familiară, într-un oraş cunoscut şi apropiat, un fel de cămin îndelung râvnit. Iată un Lincoln. Se apropie de el şi se aşeză la volan. Îl invită şi pe Scalan. Redevenea el cel adevărat şi puternic.

— Ah, ce bine mă simt acum ! exclamă el, după ce Scalan îi primi invitaţia, aşezându-se alături pe bancheta încăpătoare. Aici sunt ca şi peştele în apă. Maşina începuse să ruleze pe străzile oraşului. Uite lume, Scalan, lume ca mine, cu maşini ca ale mele ; uite poliţistul de la circulaţie. Pe o clădire scria mare „BURSA". O vezi ? Aici e terenul meu de luptă, unde câştig victorii cât zece generali la un loc. Locul ăsta nu poate fi preţuit nici cât un munte de aur. Nu există om pe lume care să nu fie legat, într-un fel sau altul, de această clădire, cu fire nevăzute, fireşte, dar mai trainice decât cele mai sigure odgoane de oţel. Ce spuneai tu ? Cetăţean al Pământului ? Plăsmuiri, băiatule ! Sărmane şi nefericit cetăţean al Pământului! De acum eşti al meu !

Îl irita zâmbetul liniştit, sigur de sine al lui Scalan.

— De ce zâmbeşti aşa ? Spune-mi.

— Văd că muzeul nostru îţi lasă o impresie covârșitoare !

— Ce muzeu, Scalan ? Aici e lumea mea. Uite oamenii străzile, poliţistul, o bancă... O vezi ce temeinic e înfundată în pământ cu fundaţiile ei de beton ? Dar de ce nu ne dă o dată plecarea poliţistul ăsta ? Scoţând capul pe geamul maşinii, omul de la volan strigă : Heii ! Dă-ne liber ! Timpul nostru e bani.

Poliţistul nu se mişca. Indica direcţia contrară, dar glasul alarmat nici nu-l făcuse măcar să tresară. Privind în jur, omul se pare că mai văzu şi alte semne neliniştitoare. Sări din automobil şi se apropie de unul dintre pietonii care aşteptau la intersecţie. Îl zgâlţâi. Trupul inert se înclină, rezemându-se de o vitrină. Se repezi la altul, apucându-l de reverele hainei, strigându-i :

— Hei, tu ! Trezeşte-te !

Faţa omului, deşi cu puţin deosebită de a celui viu, era imobilă şi lipsită de viaţă. Privirea îi era absolut goală, deşi ochii îi avea mari deschişi.

Dându-se un pas îndărăt, privind îngrozit în jur, omul în smocking se lovi de Scalan.

— Ce se întâmplă cu mine ? Ce-i asta ?

— Ţi-am spus doar că e un muzeu. Un muzeu pur şi simplu.

Nefericitul care se credea acasă, privi în jur cu o desperare aspră ca un frig.

— Cum se poate, bâigui el năuc, ca un oraş uriaş ca ăsta să încapă sub o cupolă ?

— E amenajat pe un principiu foarte bun : se înşurubează în pământ, derulând imaginile în aşa fel încât lasă impresia unei plimbări fireşti printr-un oraş cum era el cu multă vreme în urmă.

Aşa şi era, cercetând mai atent şi uitându-se în jur mai

grijuliu, omul văzu cerul departe şi bănui îndată că nici măcar nu era un cer adevărat, ci doar un decor de teatru.

— Scalan, dragul meu, murmură el, mă doare îngrozitor capul. Cred că înnebunesc. Adică, ce mai, sunt nebun de-a binelea. Nici nu mai văd bine. Te rog, dă-mi o mână de ajutor. Zăresc acolo o masă şi un om... un om vorbind... pare-se. Sau mi se năzare numai şi locul e gol... iar dacă e gol, atunci... atunci acolo e locui meu ! Şi sunt salvat! Credeai că m-ai dat gata cu vrăjitoriile tale de muzeu ? Dacă mi-am regăsit locul la masa aceea, cu tine s-a terminat, Scalan. Am să suflu ca Dumnezeu peste toate aceste figuri de ceară şi am să le învii ca la facerea lumii. Vor începe să se mişte, vor deveni o forţă, am să-i adun în jurul meu şi nu ştiu, zău, dacă am să-i pot împiedica să te sfâşie, deşi într-un fel am o slăbiciune pentru tine. Nu te temi, Scalan ?

— Nu. Nu mă tem.

— De ce te uiţi într-una la ceas ?

— Timpul...

— Ah, timpul ! Istoria ! Vorbe, Scalan. Teme-te, Scalan, nu de timp, ci de mine. De ce nu tremuri ? Nu simţi că m-am înfuriat şi că doar un fir subţire mă mai ţine ca să nu mă reped asupra ta să te fac pilaf ?

— Nu mă tem de nimeni ! spuse Scalan, privind din nou ceasul. Acum e timpul meu. Sunt cetăţean al Pământului în al o sută douăzeci şi treilea an al Erei Noi... Iar aici e un muzeu al unei trepte de civilizaţie, aşa cum avem pentru fiecare orânduire în parte.

— Fără gogoşi, Scalan ! Le-ai mai turnat. Mi se pare că faci abstracţie de mine. Pun pariu pe o sticlă de Porto că nu-ţi dai seama ce pot reprezenta eu. Cunosc foarte bine mecanismele lumii acesteia pe care voi credeţi că aţi îngheţat-o pentru totdeauna. Stai! Cum ar zice unii

care se cred deştepţi ai dracului ? Că-i o lume condamnată de istorie ? Ai zis şi tu ceva asemănător, ceva cu istoria. Nu-mi mai amintesc, mi se cam învălmăşesc toate în creier acum. Până fac eu rânduială. În orice caz tot ce ştiu ca să lupt împotriva ta a reînviat o dată cu mine. Nu ţi-e teamă, Scalan ?

— N-ar fi mai bine să vizităm muzeul mai departe ?

—Nu. Locul meu e aici, în fruntea acestei mese, în realitate o mare putere la pătrat, care ţine în degetul cel mic soarta globului nostru terestru. Dă-mi voie să mă apropii. Bună seara, doamnelor şi domnilor.

Glasul îi răsună în pustiu, cu ecouri sinistre. Toţi cei de la masă rămâneau nemişcaţi pe vecie. Dar omul cu trabucul avea încredere în puterea şi în rostul lui pe lume, în acel moment al istoriei. Se aşeză în capul mesei şi începu să vorbească. Fu mai fierbinte ca oricând. Îşi folosi toate trucurile oratorice, fu fioros, jovial, ironic, şăgalnic, zâmbi şugubăţ şi spuse glume ca la gura sobei.

Nimeni nu învie.

Se întoarse atunci spre Scalan.

— Nu râde ! Nu mai râde ! Teme-te de noi ! Deşi urlă, sau i se păru că urlă, Scalan nu se înfricoşă. Adevărul e că nici nu râdea. Teme-te de mine, îl ameninţă iar. Am să te distrug pe tine personal şi lumea ta. Era ta, viaţa ta... Tot. Îmi stă în putere. Nu mai râde ! Teme-te... Pe o sticlă de Porto. Pe o sticlă de Porto... Scalan, ce se întâmplă cu mine ? M-a cuprins un frig de moarte. Ce vrăjitorie pui iar la cale ?

— Eu n-am nici o vină. Istoria mi se pare că-şi face datoria.

— Istoria ? Iarăşi îmi umbli cu vorbe. Istoria ! Eşti caraghios, Scalan. Pe o sticlă de Porto... o fac praf. Istoria

sunt eu ! Pe o sticlă de Porto... n-ai să scapi... de mine... Scalan ! Niciodată ! Pe o stic...

★

★ ★

Şi se lăsă cu adevărat o lespede de linişte care domină cu o rezonanţă profundă, pesemne, de esenţă istorică, pentru că Scalan şedea nemişcat, concentrat, cu capul puţin lăsat pe-un umăr, ca şi când ar fi ascultat cu o ureche interioară continuarea acelui discurs abia început şi presărat din belşug cu sticle de Porto... Şi poate că asculta chiar un ecou de demult, în acel ceas, când cupola din înălţime fu atinsă de crepuscul. Un fior rece coborî din acel cer limitat şi încremenit, sau se ridică din nemişcata lume muzeală.

Poate că-şi dorea singurătatea, deşi în spatele său ghici un foşnet de nerăbdare. Cu o scurtă scuturare a umerilor, Scalan reveni la realitate. Jucând în mână micul aparat de tradus de care acum nu mai era nevoie, el începu să vorbească melodios pentru cei care, ieşind din străzile laterale ale oraşului-muzeu, îi aşteptau explicaţiile.

— Nu ştiu a cui a fost ideea... probabil că ne-au ademenit succesele realizate cu creierul experimental pe care-l aveam în laborator... Am imaginat un proiect îndrăzneţ : să reconstituim artificial creierul unui om, al unui anumit om, al unui tip, al unui caracter. Cred că reuşita a fost deplină, după cum s-a văzut, căci unii au fost înclinaţi să creadă într-o încarnare miraculoasă. Am ales un exemplar tipic din această epocă, întrucât ne stătea la dispoziţie o cantitate imensă de informaţii. Am putea repeta experienţa cu reprezentanţi din diferite ere ale pământului — şi poate că n-ar fi lipsit de interes. Deocamdată aceasta ne-am propus şi aceasta am izbutit ; am dat viaţă materială şi spirituală unui om cu toate

caracteristicile vremii sale. Multe lucruri azi nu mai sunt de înţeles ; a trebuit mai întâi să le pătrundem noi înşine. De exemplu, ceea ce se numea „fumat“ — aţi văzut şi voi ce oroare ! N-a fost singura greutate ; alta a fost să nu alterăm discrepanţa dintre vorbă, faptă, gândire şi simţire a acestor fiinţe destul de lipsite de unitate. Şi cu asta ne apropiem de miezul celor mai mari dificultăţi : crearea unui tip concret, cu trăsături definitorii, a unui om cu o biografie şi particularităţi spirituale, pe deplin acordat epocii sale, reprezentativ. Am ales cazul cules din ceea ce ei numeau „ziare“ ; ne-au atras atenţia întâmplările unui om de activitate publică — în alte nuanţe decât azi, aşa-numit de ei „orator”, un om care vorbeşte în faţa altora adunaţi să-l asculte, în sfârşit, unul care avea obiceiul să ameninţe viitorul... destul de contradictoriu, amestecând nu ştiu cum istoria în teoriile sale... sau ceea ce înţelegea el ca *istorie* — într-un alt fel de nuanţare decât azi — după cum l-aţi auzit şi voi în ultima fază de funcţionare a aparatelor sale. Acest om, după un discurs ţinut la ceea ce ei numeau un „banchet politic‶, a gonit cu automobilul până ce s-a făcut fărâme...

Scalan zâmbi ca pentru sine. Se întuneca şi, printre umbre, manechinele acelea de o rară perfecţiune păreau că se însufleţesc, reîncărcându-se cu viaţă.

— Nu, dragii mei, e numai o iluzie. Oamenii aceştia nu mai sunt de mult. Nici fizic, nici istoric. Eroul nostru a pierit în acel accident de automobil. Nu vă faceți griji. De altfel, îndată se vor aprinde luminile... Dar să urmez. Am adunat mii şi mii de informaţii, dând posibilitate maşinii să se comporte într-un anumit acord istoric şi pe traiectoria precisă a unei biografii concrete. Aşa s-a născut ciudatul nostru oaspete, insensibil la tot ce e viaţă şi adevăr în jur. Fireşte, maşina ar mai fi avut nevoie să înţeleagă

multe, după cum şi nouă ne-au fost necesare eforturi serioase ca să pricepem nenumărate sensuri, azi... fără sens !

Scalan se opri. Îşi duse palma streaşină la ochi, semn că-l supărau luminile aliniate ale oraşului, aprinse între timp.

— Nu, dragii mei, nu e chip de stat aici. Să ieşim. Grupul se puse în mişcare încet. Am ales acest manechin tocmai pentru că aşezarea sa în muzeu se apropie de situaţia reală dinainte de accident, aşa cum reieşea din informaţiile adunate de noi...

Glasul lui Scalan, calm, doar uşor voalat, ca pentru o evocare melancolică, se mai auzi o vreme. Peste oraşul de sub cupola muzeului se lăsă liniştea. În ciuda animaţiei lui aparente, era o tăcere ca de cimitir.

O rază de lumină cădea totuşi din plin pe faţa aceluia care mai înainte încă îi spusese lui Scalan, ameninţându-l jovial, sau ascunzându-şi desperarea ultimei forţe pâlpâinde în trup :

— Istoria ? Istoria sunt eu ! Istoria sunt eu ! Istoria sunt eu !

Dar buzele lui fără viaţă erau pentru totdeauna pecetluite...

(Din vol. *Uluitoarea transmigraţie.* Editura tineretului, 1968)

SEMNALELE

Viorel Banu îşi găsise un loc de meditaţie tocmai sus, sus de tot, pe pasarela cea mai înaltă. Era tare plăcut să priveşti lumea de acolo, cu sentimentul că o domini… Oamenii păreau nişte furnici, electromobile – jucării albe, roşii, albastre – lunecau graţios pe şoseaua ca o panglică neagră, tivită cu stropii albi, deşi, ai bornelor… Jos, la ieşire, pe terasa pardosită cu pătrate mari de mozaic – era foarte departe până acolo jos – Otilia Botez discuta cu asistentul Jaleş. O clipă i-a pierdut din ochi, şi când s-a uitat din nou, nu mai erau acolo! Oare ce aveau de vorbit?… încruntă nemulţumit sprâncenele. Da… oare ce aveau de vorbit? Electromobilele lunecau pe şosea cu încetinitorul parcă…

Nici n-a simţit-o că se apropie până n-a văzut-o rezemată cu coatele de balustradă, la doi paşi de el.

— Ah, tu erai, Oty ?!… spuse surprins, roşind până în vârful urechilor.

— Ce faci aici, Viorel? Mă laşi să stau şi eu puţin în loja ta de la balcon, să privim împreună spectacolul?…

Tânărul se fâstâci puţin şi nu ştiu ce ar fi trebuit să spună.

— Ah, da, spectacolul, îngână timid, spectacolul lumii… E doar o uvertură. La noapte sau mâine… sau altă dată o să privim adevăratul spectacol al lumii prin fereastra aceea deschisă spre infinit.

— Prin telescopul principal? arătă Otilia spre construcţia metalică, albă ca de argint, care domina observatorul. Oare de ce i-o fi zicând „ochi de muscă”?…

— Nu ştii?!… se miră tânărul, apoi începu să explice cu involuntare accente de copil atotştiutor, poate şi cu un fel de mândrie, ca şi când o părticică din meritul realizării i-ar fi revenit: Oglinda lui compusă… e un obiectiv cum nu s-a mai văzul! Crezi că ar fi putut cineva să-l toarne dintr-o bucată?… Imposibil! Tehnica nu permite. În schimb, nişte oglinzi mai mici, reglate cu un dispozitiv electronic spre un focar comun, pot forma împreună – teoretic – o suprafaţă reflectantă oricât de mare. Se zice că profesorul Mitran, când a propus soluţia, s-ar fi inspirat de la ochiul compus al muştei…

— Daaa? ! se miră Otilia copilăreşte. Eu auzisem că de la oglinzile cu ajutorul cărora a dat foc Arhimede galerelor romane! Cică îl asculta pe fiul său la istorie când i-a venit ideea…

Viorel Banu începu să râdă. Era ca şi când o barieră nevăzută s-ar fi ridicat, lăsându-l într-o plăcută intimitate cu tânăra-i colegă; se simţea liber, uşor, sigur de sine…

— Te-am văzut jos cu asistentul…

— Ştii, telescopul acesta…, se prefăcu ea că nu l-a auzit.

— Lasă-le încolo de telescoape, computere, oglinzi şi toate celelalte! De azi-dimineaţă n-aud altceva… Tu nu vezi ce frumoasă e ziua? Cum suie munţii spre soare, cum cântă în vale pădurea, cum…

— O-ho, destul, Viorel! Destulă poezie. Ce ţi s-a întâmplat?… Eşti îndrăgostit… îndrăgostit iremediabil de… natură!

El se roşi din nou şi se bâlbâi:

— Sunt îndră… îndrăgostit ire… iremediabil, într-a… într-adevăr…

— Ha, ha, ha! îl întrerupse râsul Otiliei. Băiatul îi părea caraghios. Vezi să nu te încurci! Eşti îndrăgostit iremediabil.

I-re-me-di-a-bil! O porni în fugă spre scară. De natură! îi mai strigă peste umăr înainte de a dispărea.

Nemişcat ca o stană de piatră, cu un gest încremenit la jumătate, „îndrăgostitul iremediabil” rămăsese mut în mijlocul pasarelei. Când paşii Otiliei încetară să mai răsune pe scări, el oftă cu o amărăciune căreia ar fi vrut să-i dea o nuanţă de umor spre a se justifica în proprii săi ochi: „Fac haz de necaz!”… în realitate, se simţea nenorocit. Fiecare fibră a fiinţei sale striga din răsputeri: „Te iubesc, Oty!” Dar când era singur cu fata, cele trei cuvinte refuzau să se închege pe buzele sale care se frământau zadarnic. „Niciodată, niciodată n-o să-i ştiu mărturisi cât de mult o iubesc!” îşi spuse, şi era nefericit, nefericit din cale-afară…

Otilia Botez era singură în sala ocularelor. Tocmai îşi potrivea aparatul, serioasă, preocupată, ca un cercetător adevărat, gata să facă o observaţie ieşită din comun, într-o noapte cu cer senin şi aer limpede.

— Oo, eşti singură?! îndrăzni Viorel Banu cu glas scăzut. Intrase pe nesimţite, în vârful picioarelor: ea întoarse capul, surprinsă, şi, recunoscându-l, tresări.

— Oh! Credeam că e asistentul, spuse mirată. Dar se vede că stelele l-au ispitit mai mult decât tovărăşia mea… (Oare nu cumva glasul ei trăda urma unei păreri de rău?… Nu, desigur, căci în clipa următoare zâmbetul îi lumina din nou figura.) Ce-i cu tine, Viorel, ai insomnii? Sau ai venit anume ca să-mi ţii de urât…

Tânărul se oprise în mijlocul sălii cufundate în semiîntuneric şi privea de jur-împrejur, parcă speriat că se găseşte singur cu fata aici, în puterea nopţii… Inima îi zvâcnea zgomotos; o auzea fiindcă-şi ţinea suflarea de teamă să nu tulbure liniştea.

— Îmi închipuiam că noaptea e plin de lume aici, că se

fac observaţii… Vorbi în şoaptă cu aerul că s-ar scuza.

— De aici?! Otilia izbucni în râs. Hai, fii serios! E o sală de lucrări practice. De aici doar se urmăresc observaţiile care se fac în sala cea mare…

— Aha!

Stătea încă nehotărât; de ce venise? Ah, da! Știa că Otilia e de serviciu în sala ocularelor… O bună ocazie pentru a încerca să-i spună: „Te iubesc, Oty!… Te iubesc, Oty!” Dar coardele vocale rămaseră paralizate, mute. Ochii în schimb îi ardeau. Dacă ochii ar fi avut glas, din lumina lor ar fi izbucnit acelaşi strigăt: „Te iubesc, Oty!”.

Un timp îi contemplă profilul fin, pus discret în valoare de reflexul luminii pe care un tubuleţ fluorescent o proiecta pe măsuţa ocularului.

— Ce ai? Se întoarse spre el fără urmă de tulburare în ochii limpezi sau în glas. De ce stai acolo? Priveşte şi tu prin ocularul celălalt: „ochiul de muscă” e îndreptat spre 11 CB 314…

Cuvintele i se părură reci ca gheaţa. Ce căuta el aici, în sala ocularelor? A, da, ca să-l vadă pe 11 CB 314!

Numai prin telescopul acesta uriaş, cu oglinda compusă, se puteau face observaţii optice asupra ciudatului astru descoperit cu totul întâmplător de profesorul Mitran: un punct minuscul în spaţiul nemărginit, un punct de lumină ca nenumărate altele în Calea Lactee. Părea uneori un pulsar, căci îşi modifica în mod inexplicabil strălucirea, clipind ca şi când cineva ar fi scăpărat o brichetă acolo, timp de zece – douăsprezece minute. Fenomenul se repetase de câteva ori, şi acum toţi cercetătorii îl pândeau noapte de noapte prin uriaşul „ochi de muscă”.

— Priveşte, şopti Otilia. Ai pe măsuţă coordonatele… Eu l-am găsit. Îl vezi?…

Viorel Banu îşi potrivi ocularul, ascultător.

— Aaa… l-am găsit! Dar bine, Oty, steluţa asta clipeşte tot timpul!

— Taci, Viorel! exclamă fata puţin enervată. Acum a început… Acum câteva clipe.

Tânărul parcă nici n-o auzea, – descoperise plăcerea observaţiei şi comenta aţâţat, jumătate în şoaptă, jumătate în gura mare ceea ce vedea:.

— Uite-o cum clipeşte… Uite-o! Se stinge… se aprinde… o dată, de două ori, de trei, de patru… Oare se uită şi Jaleş la ea? Priveşte! Nu-ţi pare că pâlpâirile astea se întrerup din când în când? Sunt pauze… Îţi dai tu seama, Oty? E ca şi când cineva ne-ar transmite semnale de-acolo de sus! Nu, fără glumă: un alfabet… un fel de morse…

— Dar taci odată, pisălogule, şi lasă-mă să număr! Dă-mi un creion…

El îi întinse creionul.

— E extraordinar!

— … opt, nouă…

Uitase de astru şi o urmărea cum înşiră cifrele una sub alta pe foaia de hârtie: 20, 5, 35… Ce mână frumoasă avea Oty!… Dar mâna cea frumoasă înşira cifre în continuare, fără să-i pese: 21 28…

„Te iubesc, Oty, suspină el în gând. Te iubesc, Oty!” – şi se mira că fata nu-i înţelege gândul, că nu zâmbeşte fericită, în timp ce mâna continua să scrie de la o pauză la alta: 5, 45, 3…

Încă trei cifre şi se opri.

— Gata!

— Gata?! tresări Viorel Banu şi îşi vârî ochiul în lentila ocularului. Cum gata?… Adică, într-adevăr… Nu mai clipeşte! S-a terminat… Uite, acuma străluceşte liniştită, ca orice stea. O contemplă câteva clipe, apoi reflectă cu

jumătate voce: Oare ce se petrece acolo?... Jaleş... Ah, dar nici Jaleş nu ştie şi nici Mitran – nimeni!

Fata privea gânditoare hârtia din faţa ei; problema o preocupa...

— Clipirile astea... clipirile astea spun ceva... spun totuşi ceva. Lumina fiecărei stele ne spune câte ceva...

— Dar nu aşa, Oty! se înfierbântă Viorel Banu. Eu îţi repet că sunt semnale! Tu n-ai citit despre fiinţele raţionale din alte lumi? Există calcule... un anumit procent din stele au planete... Îmi dau capul că astea-s semnale de-ale lor! Un fel de mesaj... Un mesaj, Oty, pe care, de-aş şti să-l citesc...

Se apropie ca să privească mai bine cifrele înşirate frumos pe hârtie, una sub alta: 20, 5, 35, 21, 28, 5, 45, 3, 15, 20, 25...

Le repetă cu vocea tare, din ce în ce mai nesigur; apropierea Otiliei îl tulbura din nou. Lumina săracă îi aurea o şuviţă căzută pe frunte şi parfumul ei discret era atât de suav... „Te iubesc, Oty!”, ar fi vrut să strige, „te iubesc astăzi mai mult ca oricând”...

Se aşternuse o linişte care parcă îi stingherea pe amândoi.

— Ei?... rupse ea tăcerea, făcându-l să tresară. Numerele astea parcă n-ar avea nici o legătură între ele...

— Poate nu observăm noi... Dar e totuşi un mesaj, stărui practicantul. Un mesaj cifrat... Numerele sunt literele unui alfabet. Ştii, a e egal cu unu, *b* egal cu doi...

— ... *c* egal cu trei, ha, ha, ha, ce trăsnit eşti! râse Otilia. Îţi închipui că cei din sistemul 11 CB 314 transmit mesaje cu alfabetul latin?!

— Aa, mi-ai dat o idee! O idee straşnică... Ce ar fi să înlocuim cifrele cu litere? Cu literele alfabetului nostru, bineînţeles... Tot nu avem ce face.

— Eşti nebun, Viorel! exclamă ea după ce chibzui puţin. Ce literă corespunde numărului treizeci şi cinci… sau patruzeci şi cinci?!…

— Nu-ţi bate capul, ţinu el morţiş la idee, găsim noi o soluţie! Scriem alfabetul de două, de trei ori… E doar un joc, Oty. Putem să ne permitem orice fantezie!

Aplecat chiar lângă obrazul fetei, tânărul scrise de două ori alfabetul, numerotând literele; ea îl privea amuzată.

— … Şi acum, să vedem ce iese!

— Ce iese! O să iasă o prostie! Uite, să-ţi fac pe plac: douăzeci, egal T. Ea scrise T.

— Aşa. Cinci, egal E. Şi „E” îşi luă îndată locul sub T, apoi urmară la rând, I, U şi celelalte până când se completă coloana.

— Gata!

Otilia părea acum un copil pentru care nimic nu poate fi mai serios ca jocul, dar Viorel Banu, cuprinzând dintr-o privire coloana de litere, îngălbeni deodată şi un strigăt îi îngheţă, nerostit, în gâtlej. Fără să-i observe tulburarea, fata citi cu glas tare:

— TEIUBESCOTY… TE IUBESC OTY… Ce-i asta?!… Te iubesc, Oty! Vai, Viorel!…

— Eu… Oty… eu…

— Cum ai procedat? Cum ai aranjat cifrele?

De astă dată, în faţa bănuielii nedrepte, practicantul îşi regăsi glasul şi prezenţa de spirit:

— Tu le-ai scris, tu ai numărat clipirile stelei!

— Dar alfabetul? Ideea cu alfabetul…

— Crede-mă, Oty, n-am avut timp să calculez, n-am nici un amestec, nici o vină dacă a ieşit… dacă a ieşit… exact ceea ce de atâta timp voiam să-ţi spun… încremeni când îşi dădu seama de curajul pe care-l dovedise. Câteva

clipe se priviră tăcuţi, apoi zâmbetul le încolţi în ochi, coborî de acolo pe buze şi se revărsă într-o cascadă de râs. Nici n-au băgat de seamă când s-au sprijinit unul de altul, ca să poată râde mai în voie, când ea a ajuns să râdă pe umărul lui, în timp ce el îi mângâia părul de aur. Într-un târziu, când s-au privit din nou în ochii umezi, au uitat să-şi desprindă braţele din jurul umerilor.

— Prostuţule! Trebuia să-mi spună steaua?... Tu n-aveai gură?!

— Iată, relua pentru a treia oară asistentul Jaleş răguşit şi nervos din cauza efortului de a domina gălăgia, e destul de limpede: trei, patru, cinci, şase, opt, zece, nouă, doisprezece, cincisprezece şi celelalte, până aici... Vedeţi? E triunghiul lui Pitagora cu multiplii laturilor sale! Clar, nu?! Profesorul Mitran privea grav şirul de numere; cercetătorii ascultau tăcuţi sau comentau cu glas scăzut. De aici, continuă asistentul, lucrurile se schimbă: urmează trei, douăzeci, cinci, treizeci şi cinci, douăzeci şi unu, douăzeci şi opt şi celelalte... Sunt aceleaşi numere, dar – cu excepţia ultimelor trei – aşezate altfel. Uitaţi-vă! Pentru mine e limpede: întâi ni se sugerează un fel de alfabet tematic... Pe urmă, cu ajutorul acestui alfabet, ni se comunică ceva! E limpede ca bună ziua!... Şi nici nu poate fi vreo întâmplare: e a opta oară că numerele apar în aceeaşi formaţie! Eu sunt convins că din sistemul stelei 11 CB 314 ni se comunică un mesaj, sunt absolut convins!

Viorel Banu o trase uşurel de mână pe Otilia.

— Hai, vino! Mi se pare că noi am dezlegat mesajul. Nu-mi pasă ce spun ei sau cei din 11 CB 314... Sunt încă destule lucruri mult mai interesante aici, pe Pământ!...

(Din vol. *Pădurea scorpionilor,* destinat col. Fantastic-club a

Editurii Albatros)

George ANANIA

(n. 14 iulie 1941, comuna Măgurele, lângă Bucureşti).

După absolvirea liceului „Gheorghe Şincai” din Capitală, urmează cursurile Facultăţii de limbă şi literatură română, pe care le-a încheiat cu o lucrare de diplomă având ca *temă „Unele aspecte ale specificului literaturii ştiinţifico-fantastice*”. *Activează apoi în domeniul muzeografiei, etnografiei, iar în prezent în domeniul cinematografiei.*

A debutat în 1962, în colaborare cu Romulus Bărbulescu (vezi p. 257) în colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice”, editată de revista Ştiinţă şi tehnică, cu *romanul* Constelaţia din ape. *Cuplul s-a constituit în 1959, din iniţiativa redactorului literar al colecţiei, Adrian Rogoz. Pe lângă lucrările scrise separat de fiecare dintre componenţii săi, tandemul a publicat numeroase titluri, aparţinând exclusiv literaturii ştiinţifico-fantastice:* Captiv în inima Galaxiei *(nuvelă, colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice”, 1964),* Doando *(roman, Editura tineretului, 1965),* Fântânile *(povestire, C. P.* Şt. F., *1966, reeditată, cu unele modificări, în antologia de povestiri ştiinţifico-fantastice româneşti:* Pe lungimea de undă a Cosmosului, *Editura tineretului, 1967),* Statuia şarpelui *(roman. Editura tineretului, 1967),* Ochii ei albaştri *(povestire, C. P. Şt. F., 1967),* Planeta umbrelor albastre (*scenariu cinematografic, C. P. Şt. F., 1969),* Ferma oamenilor de piatră *(roman, Editura tineretului, 1969),* Pulsul nostru actual *(articole asupra unor lucrări Şt. F. Româneşti, C. P. Şt. E., 1973),* Paralela-enigmă *(roman,*

Editura Albatros, 1973).

Celor doi autori li s-au difuzat aproape 20 de scenarii radiofonice, concepute, de *asemenea, în colaborare.*

Cele mai izbutite lucrări ştiinţifico-fantastice ale cuplului G. *A. şi R. B. sunt considerate a fi romanele* Statuia şarpelui *şi* Paralela-enigmă, *precum şi povestirea* Ochii ei albaştri, *inclusă, cu unele modificări, în acest volum.*

Cei doi autori au terminat de curând un nou roman pentru colecţia Fantastic-club, intitulat provizoriu Nu numai zilele.

Lucruri publicate independent : *Limanul dragostei* (schiţă, revista „Tribuna*, 1963), *Cel din urmă mesa*j (povestire, C.P. Şt. F., 1963), *Corsarul de* fier (o biografie romanţată a lui Francis Drake (Editura tineretului, 1966), *Ploaia de stele (*evocare a călătoriilor lui Humboldt (Editura tineretului. 1969).

Horia ARAMĂ

(n. 4 noiembrie, 1930, Iaşi).

Din 1954, după absolvirea Şcolii de literatură şi critică literară „Mihai Eminescu” din Bucureşti, lucrează întâi la Radiodifuziune, apoi la revistele pentru copii Luminiţa *şi* Cutezătorii.

Începe prin a scrie versuri, apoi se dedică prozei. A publicat patru plachete de versuri pe care le consideră azi ca „apariţii editoriale cu valoare de exerciţiu”. Se afirmă în proză şi mai ales în literatura ştiinţifico-fantastică. Criticul Marian Popa îi intuieşte foarte bine resorturile intime atunci când afirmă că „pentru prozator, invenţia şi tehnologia modernă constituie numai punctul de declanşare a unei imaginaţii delirante... Subiectele sunt tratate cel mai

adesea dintr-o perspectivă tragică, autorul interesându-se mai ales de consecinţele sumbre ale dezvoltării tehnicii[4]*".*

A publicat următoarele lucrări în proză: Moartea păsării-săgeată *(schiţe, nuvele şi teatru Şt. F., Editura tineretului, 1966),* Cosmonautul cel trist *(schiţe şi nuvele Şt. F., Editura tineretului, 1967),* Dumnezeu umbla desculţ *(roman. Editura de Stat pentru literatură, 1968),* Ţărmul interzis *(roman Şt. E., Editura Albatros, 1972) şi* Pălăria de pai *(povestiri fantastice. Editura „Cartea Românească, 1974). A colaborat activ, din anul 1964, la colecţia* „Povestiri *ştiinţifico-fantastice", publicând numeroase lucrări, reluate apoi în volume şi antologii.*

Piese de teatru: Simpaticul Charlie *(rev. „Teatru" nr. 1, 1961, repr. 1962),* Femeia cosmică (C. P. Şt. F., 1964).

Literatura ştiinţifico-fantastică, susţine H. A., poate da satisfacţii estetice şi intelectuale la nivelul oricărei literaturi. După ce a ieşit cu bine din „boala copilăriei" (tehnicismul, epatarea în faţa propriilor posibilităţi) şi s-a strecurat cu abilitate pe lângă tentaţia vulgarizării ştiinţifice (ortodoxia scientistă lăsându-i abia câteva sechele, între altele slăbiciunea pentru explicit), ea şi-a descoperit raţiunea existenţei sale nu în negarea extraordinarului, ci în orientarea fabulosului către ştiinţă. Cu cât va depăşi mai repede situaţia specială în care se găseşte (acuzată de specific, suspectată de comercial, onorată estetic ca subliteratură), cu atât procentul de maculatură va scădea la proporţiile cu care toate genurile îşi onorează suporterii.

În prezent H. A. lucrează la un nou roman ştiinţifico-fantastic, intitulat provizoriu Neguţătorul de suflete.

[4] Marian Popa: Dicţionar de literatură română contemporană, Editura Albatros, 1971.

Romulus BĂRBULESCU

(n. 27 octombrie 1925, Sulina).

A studiat la Liceul „V. Alecsandri" din Galaţi până în 1943.

După întreruperea studiilor a fost, pe rând, muncitor necalificat, hamal în portul Galaţi, apoi brigadier la minele de cărbuni din Lupeni şi la şantierul naţional Bumbeşti – Livezeni. Şi-a reluat studiile în 1950 la Bucureşti. Absolvind Institutul de artă cinematografică, devine actor, actualmente fiind angajat la Teatrul de revistă şi comedie „Ion Vasilescu" din Bucureşti. Participând la multe din cercetările geologice ale soţiei sale, a început să-l pasioneze studiul ştiinţelor naturii. În acelaşi timp, a descoperit farmecul literaturii ştiinţifico-fantastice.

A debutat în 1942 cu câteva catrene satirice şi alte încercări poetice, publicate sub îngrijirea scriitorului Bogdan Căuş. Continuă apoi cu scenete, în special satirice, reprezentate pe scenele din Lupeni, Petroşani şi Bacău.

În 1962, publică primul roman ştiinţifico-fantastic, scris în colaborare cu George Anania (vezi p. 254), Constelaţia din ape.

În 15 ani de strânsă colaborare, cuplul celor doi autori a publicat cinci romane, numeroase povestiri şi scenarii, precum şi articole de critică. Cei doi au îndrăgit şi preferă, în general, literatura ştiinţifico-fantastică pentru că ea li se pare a fi „modalitatea de exprimare artistică cea mai adecvată noului spirit în care se desfăşoară viaţa cotidiană a oamenilor secolului nostru. Consecinţele dezvoltării explozive a cunoaşterii încep de pe acum să devină covârșitoare, înrâurindu-ne profund felul de a gândi şi a

trăi, iar în viitor acest fenomen se va petrece cu o intensitate mereu crescândă. Mai devreme sau mai târziu, în întreaga artă se va reflecta, odată cu realităţile descrise, şi ceea ce aşa-numitul gen ştiinţifico-fantastic încearcă azi să prefigureze, poate prea timid şi, nu o dată, prea stângaci”.

Alte lucrări publicate independent: *Simbamuenni* (nuvelă, Editura tineretului, 1968), *Insulele de aur şi argint* (biografia romanţată a navigatorului olandez A. J. Tasman, Editura tineretului, 1969). I se difuzează şi câteva scenarii radiofonice.

Voicu BUGARIU

(n. 6 iulie 1939, Vâlcele-Covasna).

Licenţiat în filologie al Universităţii „Al. I. Cuza” *din Iaşi. A fost redactor la revista* Astra *din Braşov, iar în momentul de faţă lucrează la revista* Luceafărul *din Bucureşti.*

Primele cărţi editate i-au adus şi primele succese de prestigiu. Volumul de povestiri ştiinţifico-fantastice Vocile vikingilor *(Editura Albatros, 1970) a fost distins cu Premiul de literatură al C. C. al U.T.C., iar volumul de eseuri despre literatura română contemporană,* Incursiuni în literatura de azi*, a primit Premiul pentru critică literară al Asociaţiei scriitorilor din Braşov, 1971.*

În 1973 i-a apărut o nouă lucrare ştiinţifico-fantastică la Editura Albatros, romanul Sfera, *iar în 1974, la aceeaşi editură, monografia* Zaharia Stancu. *Actualmente lucrează intens la un al doilea volum de eseuri despre literatura română contemporană şi la un nou roman ştiinţifico-fantastic.*

Este zgârcit la vorbă, concis, ca şi în scrierile sale.

Neastâmpărul însă i se citeşte pe faţă, în gesturi. Nu se poate hotărî cărui domeniu să i se dedice în exclusivitate, prozei sau criticii literare, ambele îl atrag şi îl nemulţumesc în acelaşi timp.

Literatura științifico-fantastică îl atrage pentru că îi „oferă posibilitatea de a construi parabola într-un spaţiu literar favorabil”.

Vladimir COLIN

(n. 1 mai 1921, Bucureşti).

A urmat cursurile Facultăţii de litere din Bucureşti. A fost secretar general de redacţie la Revista literară *şi la* Flacăra, *iar în prezent la* Viaţa Românească.

A debutat în 1947 *cu un volum de versuri* (27 de poeme), *urmat de un roman şi de nuvele inspirate din noile realităţi ale României postbelice. Este atras curând de literatura fantastică şi începe prin a scrie cărţi pentru copii:* Basme *(Editura tineretului, 1953),* Basmele omului *(Editura tineretului, 1958),* Legendele Ţării lui Vam *(Editura tineretului, 1961),* Dincolo de zidul de neon (*Editura tineretului, 1968);* Poveşti de buzunar *(Editura „Ion Creangă”,* 1971). *Aceste cărţi s-au bucurat de mult succes, au apărut în mai multe ediţii şi s-au tradus peste hotare, iar autorul a fost distins în 1953 cu Premiul de Stat pentru literatură.*

Explorând şi celelalte posibilităţi ale fantasticului, Vl. C. *abordează şi genul ştiinţifico-fantastic. În 1964 a publicat romanul A* zecea lume *(Editura tineretului), urmat de volumul de* poves*tiri* Viitorul al doilea *(Editura tineretului, 1966) şi de* Capcanele timpului *(Editura Albatros, 1972), carte distinsă cu unul din premiile literare ale Asociaţiei scriitorilor din Bucureşti.*

Paralel cultivă şi fantasticul propriu-zis, publicând

romanul Pentagrama *(1967) şi culegerea de povestiri* Un peşte invizibil *(1970).*

Vladimir Colin se afirmă şi ca un bun traducător al unor opere de Maiakovski, Béranger, Gide şi alţii, dar nu exclude din activitatea sa de traducător nici literatura ştiinţifico-fantastică: Jules Verne - Castelul din Carpaţi *(Editura tineretului, 1969),* Un pic de neant, *antologie de lit. şt. f. franceză contemporană (Editura Albatros, 1971), Gerard Klein:* Planeta cu şapte măşti *(Editura Albatros, 1973) şi* Seniorii războiului *(Editura Univers, 1975).*

Din scrierile lui Vl. Colin au apărut numeroase traduceri în Anglia, Cehoslovacia, Franţa, Israel, Iugoslavia, R.D.G., R.F.G., Polonia, R. D. Vietnam, U.R.S.S. şi S.U.A.

Fără a fi un adept exclusiv al anticipaţiei, Vl. Colin consideră că mentalitatea ştiinţifico-fantastică reprezintă una dintre dimensiunile spirituale ale omului contemporan şi, ca atare, nu poate ieşi din aria de investigare a unui scriitor care gândeşte. Pe de altă parte, detestă fanatismul sectanţilor care ar dori să-i cantoneze exprimarea artistică într-un fel de compartiment subliterar. El crede că viitorul literaturii de anticipaţie constă în asumarea destinului Literaturii (cu majusculă), pe care trebuie s-o influenţeze la capitolul temelor fundamentale şi în evoluţia căreia trebuie să se insereze. O literatură în afara literaturii i se pare nu numai o întreprindere nedemnă, ci un perfect nonsens.

În anul 1975 îi va apărea un nou volum, Dinţii lui Cronos, *care cuprinde cele mai frumoase povestiri ştiinţifico-fantastice ale autorului.*

Alte lucrări: Nemaipomenita bătălie dintre Papură Împărat şi Pintilie *(1953),* Poveştile celor trei mincinoşi *(1956),* Întoarcerea pescăruşului *(1966) etc.*

Dorel DORIAN

(n. 6 mai 1930, Piatra Neamţ).

Din 1946, încă înainte de terminarea liceului, a publicat numeroase articole şi reportaje în presa comunistă de tineret. În 1953 termină cursurile Facultăţii de electronică, specialitatea energetică, şi obţine diploma de inginer. Viaţa şantierelor pe care lucrează după terminarea studiilor îi inspiră primul volum de povestiri N-au înflorit încă merii (*Editura tineretului, 1955) şi prima piesă de teatru* Secunda 58, *reprezentată pe diferite scene din ţară. În 1959, la Bucureşti, i* se *pune în scenă o nouă piesă.* Dacă vei fi întrebat *(Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra"), inspirată din evenimentele dramatice ale insurecţiei naţionale armate din august 1944. Continuând să îmbine activitatea publicistică cu cea de specialitate, lucrează succesiv la revistele* Viaţa studenţească, Ştiinţă şi tehnică, Tehnium *şi* Magazin. *În acelaşi timp, scrie numeroase piese de teatru:* De n-ar fi iubirile *(1962),* Ninge la Ecuator *(1963),* Oricât ar părea de ciudat *(1964-1965),* Corigentă la dragoste (1967), Joc dublu *(1968),* Minciuni adevărate *(1969),* Teatru cu bile *(1970), care au fost puse în scenă de mai multe teatre din ţară şi prezentate la televiziune. Ele au fost reunite în volumul* Teatru *(*1969*).*

Atras de literatura ştiinţifico-fantastică, a publicat primele schiţe de acest gen între anii 1968 – 1969. În 1970 i s-a editat primul volum de povestiri ştiinţifico-fantastice (Editura Albatros), Ficţiuni pentru revolver şi orchestră.

Drumul spre fantasticul ştiinţific, după cum mărturiseşte el însuşi, i l-a deschis Jorge Luis Borges, iar Stanislaw Lem l-a convins definitiv. Îşi pune problema dacă azi nu ar trebui să revizuim conceptul de fantastic (raportat la literatură) şi, indiferent de timpul acţiunii, să judecăm valoarea acestei literaturi nu din unghiul speculativ al

anticipării, ci al comunicărilor substanţial realiste.

D. D. lucrează acum la un nou volum de povestiri ştiinţifico-fantastice pe care speră să-l prezinte cititorilor în anul 1976.

Cecilia DUDU.

După un prim popas în gazetărie, unde s-a format şi a învăţat conciziunea, începe prin a publica schiţe şi nuvele.

Debutul s-a produs în 1956, cu nuvela Leacul (revista Tânărul scriitor). *Mai târziu se lasă cucerită de „umbra prezenţei în prezent a trecutului, ca şi a viitorului" şi debutează în literatura ştiinţifico-fantastică cu o nuvelă, urmată, nu după mult timp, de un roman, ambele scrise în colaborare. Dar originalitatea talentului ei se dezvăluie abia mai târziu prin romanul* Scarabeul lui Raşid *(Editura tineretului, 1967) şi, mai ales, prin volumul de povestiri* „Coniac, 3 secole" *(Editura Albatros, 1970).*

Originalitatea autoarei în cadrul S. F.-ului românesc se *caracterizează printr-o tematică foarte bogată, de la reconsiderarea unor mituri şi legende, până la cele mai subtile ipoteze inspirate de cibernetică sau parapsihologie. Ea se înscrie printre autorii de literatură ştiinţifico-fantastică care nu se sfiesc să abordeze tematica poliţistă, dar în care detectarea necunoscutului se face cu ajutorul celor mai „Fantastici" detectivi – Ştiinţa şi Fantezia – cultivă un stil rafinat, metaforic, renunțând la explicaţiile doctorale ale fenomenelor descrise, la demonstraţiile logice, de cele mai multe ori aride şi literar neconvingătoare, lăsând cititorului plăcerea de a trage concluziile ce se impun.*

Lucrează în prezent la un nou roman ştiinţifico-fantastic.

Ion HOBANA

(*n. la* 25 *ianuarie 1931, Sînicolaul Mare, jud. Timiş-Torontal).*

A absolvit Facultatea de filologie din Bucureşti (1954) şi, după un scurt popas în gazetărie, a trecut la Editura tineretului, unde a răspuns la început de literatura pentru copii, apoi de literatura ştiinţifico-fantastică. Mai târziu devine şeful secţiei de ştiinţă a ziarului Scânteia. *Actualmente este secretar al Uniunii Scriitorilor.*

În literatură a debutat în 1948. Primul volum de versuri, Centrul înaintaş, *i-a apărut în 1954 (Editura tineretului). Alte volume de versuri:* Petrică şi ceasul vrăjit *(Editura tineretului, 1957),* Caleidoscop *(Editura tineretului, 1958),* Orar de vacanţă *(Editura tineretului, 1962) şi* Horea *(Editura Ion Creangă, 1974).*

Primul volum de literatură ştiinţifico-fantastică. Ultimul văl, *l-a publicat în 1957 (Editura tineretului). El este urmat de volumul de povestiri* Oameni şi stele (*Editura tineretului, 1963).*

În 1960, a mai publicat şi un foarte interesant roman pentru copii, Sfârşitul vacanţei, *reeditat în 1969.*

I. H. depune o activitate publicistică susţinută în domeniul istoriei, teoriei şi practicii literaturii ştiinţifico-fantastice, fiind unul dintre animatorii genului pe plan european.

În domeniul istoriei şi teoriei genului a publicat volumele Viitorul a început ieri *(Editura tineretului, 1966), o panoramă a literaturii franceze de anticipaţie.* Viitorul? Atenţie! (*Editura tineretului, 1968), o culegere de articole teoretice despre gen ale unor autori români şi străini,* Imaginile posibilului *(Editura Meridiane, 1968), un eseu despre filmul ştiinţifico-fantastic, şi* Vârsta de aur a

anticipaţiei româneşti *(Editura tineretului, 1969), o antologie din literatura ştiinţifico-fantastică românească clasică, distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor şi Premiul special „Europa S. F.”*

I. H. a tradus numeroase cărţi, în special din Jules Verne (Insula cu elice, Cele cinci sute de milioane ale Begumei, Şarpele de mare, Steaua Sudului). *Împreună cu Gianfranco de Turris a alcătuit o antologie de povestiri ştiinţifico-fantastice italiene, pe care a prezentat-o cititorului român sub titlul* Fantascienza *(Editura Albatros, 1973).*

A mai publicat şi eseul ştiinţific OZN, o sfidare pentru raţiunea umană *(1971), scris în colaborare cu Julien Waverbergh.*

Eduard JURIST

(*n. 21 februarie 1928, Chişinău).*

Deşi a urmat secţia ştiinţifică a liceului „Matei Basarab”, a renunţat la Politehnică, cu toate că a fost admis, în favoarea Facultăţii de filosofie, pe care a absolvit-o în 1950. Este de mulţi ani redactor al Radiodifuziunii. Marian Popa îl caracterizează astfel: „Dotat cu fantezie şi umor, perfecţionându-şi un stil comunicativ, familiar şi oral, îmbinând instructivul cu distractivul, E. J. s-a detaşat ca unul dintre cei mai buni autori de literatură pentru vârstele mici, multe din operele sale fiind cunoscute mai întâi prin intermediul emisiunilor radiofonice”.

A debutat la 17 ani cu versuri şi proză. E autorul unui mare număr de povestiri pentru copii şi tineret. Păţania lui Urechilă *(1948),* Pentru noi, copiii *(1955),* Alarmă în subterană *(1957),* Băiatul cu valiza *(1961),* Sunaţi de două ori *(1967) şi altele.*

A scris un mare număr de piese de teatru pentru copii transmise la radio sau jucate la Teatrul „Ion Creangă” din Bucureşti.

La fel cu marea majoritate a autorilor de literatură ştiinţifico-fantastică de la noi, a debutat în acest gen în colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice”, apoi a publicat romanul satiric Oul lui Columb *(Editura tinerereturului, 1963), iar mai târziu volumul de schiţe şi nuvele, pline de umor.* Mister la – 179°C *(Editura tineretului).*

E. J. consideră că literatura ştiinţifico-fantastică are imense posibilităţi. Principala este aceea de a se nega ca gen, devenind literatură, pur şi simplu.

Victor KERNBACH

(*n. 14 octombrie 1923, Chişinău).*

Este licenţiat în filosofie şi litere al Universităţii din Bucureşti (1947). A depus o intensă activitate ca redactor la mai multe reviste şi ziare, acum fiind redactor la Magazin.

A debutat cu versuri la revista Vremea *în 1941. Primul volum de versuri.* Rime, *l-a publicat în 1957 (Editura de stat pentru literatură şi artă), urmat de volumele* Freamăt galactic *(Editura pentru literatură, 1966) şi* Tabla de oricalc (*Editura Albatros, 1971).*

În proză a publicat volumele: Ţara dintre zăpezi şi portocali *(un jurnal de călătorie în Caucaz, Editura Cartea rusă, 1958),* Lumini pe Strada Mare *(reportaje, Editura tineretului, 1963),* Vântul de miercuri *(roman. Editura pentru literatură, 1968).*

A tradus numeroase volume de poezie şi proză (Vl. Maiakovski: 15 poeme, *Şota Rustaveli:* Viteazul în piele de tigru, *N. Barataşvili:* Versuri, *I. Babel:* Armata de cavalerie

ş.a.).

În literatura științifico-fantastică s-a lansat cu frumosul roman Luntrea sublimă *(Editura tineretului, 1961), tradus mai târziu în bulgară, maghiară şi rusă. A urmat apoi nuvela* Umbra timpului *(Editura tineretului, 1966) şi volumul de schiţe şi nuvele* Povestiri ciudate (*Editura tineretului, 1967).*

În ultimul deceniu, scriitorul şi-a consacrat o mare parte din timp studiului mitologiei şi istoriei religiilor, dintr-un nou unghi de vedere, publicând Enigmele miturilor astrale *(Editura Albatros, ediţia I 1970, ed. a II-a 1973), o carte de mare succes la public, precum şi diverse studii* (Quo Vadis, Ecclesia?, *Almanahul Scânteia 197*3 *ş.a.) şi numeroase articole în ziare şi reviste.*

V.K. are un şantier foarte întins. În pregătire: Antologia miturilor fundamentale *(o antologie comentată a tuturor ramurilor mitologice esenţiale ale omenirii, prezentând o clasificare inedită a miturilor, precum şi o nouă interpretare a lor).* Eram gol şi m-am ascuns, *roman.* Vacanţele secrete, *roman ştiinţifico-fantastic.* Dicţionar mitologic.

Mihnea MOISESCU

(n. 11 aprilie, 1930, Râmnicul-Sărat).

Este absolvent al Institutului de artă teatrală şi cinematografică din Bucureşti.

A debutat în 1954 în Gazeta literară. *Primul volum de proză pentru copii.* Aripioară de argint, *i-a apărut în 1961, urmat apoi de alte cărţi pentru copii şi tineret:* Peniţa are vârful ascuţit *(Editura tineretului, 1962),* Încercarea *(Editura Militară, 1962),* Tărie *(Editura Militară, 1963),* Nemaipomenitele aventuri ale lui Fănel *(Editura tineretului, 1963),* Într-o seară de primăvară *(Editura tineretului, 1965),* Ei iubeau viaţa *(Editura Militară, 1965),* Ce o să spună

lumea? *(Editura didactică şi pedagogică, 1970),* Din însemnările unui tată *(Editura didactică şi pedagogică, 1971).*

Colaborează la diferite reviste literare, la radio şi televiziune.

În domeniul literaturii ştiinţifico-fantastice, de care se simte tot mai mult legat, a debutat în colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice”. Primul volum de acest gen l-a constituit o carte tot pentru copii, specie rară pe ogorul S.F., Copiii ste*lelor* (*Editura tineretului, 1966), urmată de alta similară.* Cosmonautul de piatră *(Editura tineretului, 1969). Dar cartea care îl face cunoscut şi apreciat printre creatorii de literatură ştiinţifico-fantastică de la noi este volumul de povestiri* Glasul din pulberea aurie *(Editura Albatros, 1972).*

În 1975 urmează să-i apară un nou volum în colecţia „Fantastic club” a Editurii Albatros, intitulat Întoarcere pe ţărmul dispărut.

Leonida NEAMŢU
(n. 26 august, 1934, Soroca).

A urmat şcoala medie din Sighet şi Facultatea de filologie din Cluj. Este de mulţi ani redactor al revistei Steaua *din Cluj.*

A debutat în 1952 cu poemul Torentul înfrânt *(„Almanahul literar”). După ce publică două volume de versuri,* Cântecul constelaţiilor *(col. „Luceafărul”, 1960) şi* Ochii *(Editura tineretului, 1962), se dedică prozei.*

Ca prozator, L.N. abordează toate modalităţile acestui gen, de la romanul poliţist – Toporul de argint *(Editura tineretului, 1964) - până la experiment -* Febră de origine necunoscută *(Editura pentru literatură, 1967) - câştigându-*

şi simpatii statornice. Alte volume de proză: Celălalt prezent, Frumuseţea pietroi nevăzute *(Editura tineretului, 1965).* Acolo unde vântul rostogoleşte norii *(Editura tineretului, 1966),* Aventură şi contraaventură *(Editura tineretului, 1966),* Chirie pentru speranţă *Editura tineretului, 1968),* Înotătorul rănit *(Editura tineretului, 1969),* Torra-Orr *(Editura pentru literatură, 1969),* Moartea ca o floare de nu-mă-uita *(Editura Militară, 1970),* Ştii, Lavinia, caracatiţele... *(Editura Dacia, 1970),* Teroare pentru colonel *(Editura Militară, 1971),* Jurnalul oficial al misiunii Scorbowsky *(Editura Dacia, 1971),* Casa Isolda sau Cutremurul *(Editura Cartea Românească, 1973),* Norii de diamant *(Editura Dacia, 1974).*

În literatura ştiinţifico-fantastică a debutat cu o nuvelă pentru copii, Întoarcerea focului *(Editura tineretului, 1964, ed. a II-a 1968), urmat apoi de un volum de schiţe şi nuvele de mare succes.* Blondul împotriva umbrei sale *(Editura Albatros, 1973).*

L.N. este şi el de părere că literatura ştiinţifico-fantastică, înainte de toate, trebuie să fie artă pentru a-şi justifica existenţa.

Mircea OPRIŢĂ

(n. 25 octombrie, 1943, Timişoara).

A urmat liceul şi Facultatea de filologie la Cluj. Este redactor la Editura Dacia şi colaborator al revistelor Tribuna *şi* Steaua.

A *debutat cu poezii publicate în ziarul local. A obţinut două premii pentru poezie, primul la Concursul internaţional de poezie organizat de Fondul scriitorilor de pe lângă PEN-Club (Londra, 1966), al doilea la Concursul de poezie „Octavian Goga” (Cluj, 1968). Dar primul volum de*

versuri. Jocul cu vipere, *îl publică abia în 1972 (Editura Dacia).*

Interesul pentru literatura ştiinţifico-fantastică i se deşteaptă paralel cu interesul pentru poezie şi, încă din 1964, publică schiţa Un cântec din Aldebaran *în cadrul rubricii „Cum vedeţi planeta noastră în secolul* XXI?” *din revista* Viaţa studenţească. *Primul* vo*lum de povestiri de acest gen îi apare în 1966,* Întâlnire cu meduza *(Editura tineretului), urmat de romanul-parodie* Argonautica *(Editura Albatros, 1970) şi de volumul de povestiri* Nopţile memoriei (*Editura Albatros, 1973), volum distins cu „Premiul Uniunii Scriitorilor”.*

M.O. a fost un colaborator activ al colecţiei „Povestiri ştiinţifico-fantastice”, unde şi-a publicat unele dintre schiţe, precum şi eseuri despre gen, iar în 1973 a cucerit premiul întâi la cel de-al treilea concurs naţional de literatură ştiinţifico-fantastică, organizat de această revistă, cu povestirile Figurine de ceară *şi* O falie în timp, *incluse mai târziu în vol.* Nopţile memoriei.

Mai *trebuie consemnat şi faptul că, din 1971, în repertoriul teatrului de păpuşi din Cluj figurează şi piesa lui M.O.* Planeta părăsită.

M.O. reprezintă o autentică speranţă a S.F.-ului românesc.

De curând a predat Editurii Albatros o nouă ediţie, revăzută şi adăugită, sau, după cum spune autorul, „substanţial argonautizată” a romanului Argonautica.

Adrian ROGOZ

(*n. 19 aprilie 1921, Bucureşti).*

S-a ocupat o vreme de gazetărie, urmând în *acelaşi timp cursurile Facultăţii de filosofie. A fost redactorul literar ai colecţiei „Povestiri şiinţifico-fantastice”, de pe lângă*

revista Ştiinţă şi tehnică, *pe întreaga durată a existenţei ei.*

A scris prima povestire ştiinţifico-fantastică la vârsta de 12 ani (Astrul artificial), *trădând apoi anticipaţia de dragul poeziei.*

A debutat în 1944, sub îndrumarea lui Miron Radu Paraschivescu, cu un poem în hexametri, premiat de ziarul Ecoul. *Ceva mai târziu, îşi încearcă forţele şi în proză, publicând o nuvelă în* Viaţa românească. *Apoi se dedică dramaturgiei, iar una dintre piesele sale (scrisă în colaborare),* Martin Rogers descoperă America, *este distinsă cu Premiul de Stat (1954).*

De prin 1955 devine unul dintre principalii combatanţi pe frontul literaturii ştiinţifico-fantastice din ţara noastră. La primul concurs naţional de S.F., 1955, obţine premiul al doilea pentru povestirea Inima de ciută, *scrisă în colaborare cu dr. Cristian Ghenea. Timp de zece ani lucrează apoi la romanul* Omul şi năluca (*Editura tineretului, 1965). În 1972 povestirea sa* Altarul zeilor stohastici *a obţinut, la Triest, premiul special EUROCON-1.*

În 1974 i-a apărut un nou volum, într-un fel o *selecţie din cele mai reuşite povestiri ale sale:* Preţul secant al genunii *(Editura Albatros).*

A.R. n-a părăsit definitiv poezia, pentru că în 1962 a imaginat „metoda poeziei invariante", prin care computerul urmează să fie învăţat să deseneze versuri. Primul poem închegat – un fel de caligrame necesare ale erei cibernetice – l-a terminat în 1971.

În prezent, A.R. lucrează la o nouă carte de literatură ştiinţifico-fantastică.

Georgina Viorica ROGOZ (Viorica Huber)

(*n. la Timişoara).*

A absolvit Facultatea de filologie din Bucureşti, lucrând un timp ca asistentă şi lector universitar la catedra de limbă şi literatură română. Din 1960 s-a dedicat exclusiv scrisului.

La început, s-a ocupat intens de istoria literaturii. A făcut comunicări ştiinţifice, a colaborat la întocmirea unor manuale şcolare, a prefaţat volume ale clasicilor români şi străini.

În proză a debutat încă din 1943 cu volumul Schiţe *(Tiparul Minist. Muncii), dedicându-se în special literaturii pentru copii. Volume de proză:* Vălurea *(Editura tineretului, 1953),* Căluţul de foc *(Editura tineretului, 1957),* Ulcicuţa cu vrăji *(Editura tineretului, 1957),* De ce nu mai are puricele potcoave de argint (*Editura tineretului, 1956),* Ghil, Ghil-Thagiar *(Editura tineretului, 1959),* Corabia de pe câmpie *(Editura tineretului, 1961, cartea a fost tradusă în lb. rusă, maghiară şi sârbă),* Petrolache Făt-Frumos *(Editura tineretului, 1962),* Pe Argeş în sus *(Editura Militară, 1964),* Câte-n Lună şi în Soare *(Editura tineretului, 1966),* La braţ cu ultimul zmeu *(Editura Ion Creangă, 1970),* Vlad, fiul Dracului *(Editura Militară, 1970),* Giumbuş-Măgăruş *(Editura Ion Creangă, 1974).*

I s-au pus în scenă mai multe piese pentru teatrul de păpuşi, a realizat câteva filme de scurt metraj şi numeroase scenarii radiofonice. S-a remarcat de asemenea şi ca o bună traducătoare.

În activitatea ei literară a obţinut mai multe premii: 1957, premiul pentru proză (basm), la concursul organizat de U.S. şi de C.C. U.T.C.; 1963, premiul III la Concursul anual „V. *Alecsandri”, pentru piesa* Reportaj cu păpuşi şi ţepi, – *1964, premiul II la concursul ”*V. *Alecsandri”, pentru piesa* Cine va găsi clopoţeii; *1968, premiul I la concursul de scenarii radiofonice, pentru scenariul* Măiastră Lumii,

evocând copilăria lui Brâncuşi.

În literatura ştiinţifico-fantastică a debutat cu povestirea Strania maladie siderală *(C.P. Şt .F., 1963). Primul ei volum este o carte științifico-fantastică pentru copii:* Eu şi bătrânul lup de stele *(Editura tineretului, 1966), urmată de alta, de acelaşi fel:* Taina sfinxului de pe Marte.

În 1975 va publica la Editura Albatros un volum care conţine un mini-roman, precum şi câteva povestiri inedite, intitulat Anotimpul sirenelor.

Mircea ŞERBĂNESCU

(n. 14 octombrie 1919, Cernăuţi).

Este absolvent al Academiei comerciale din Bucureşti. Desfăşoară o intensă activitate publicistică la Timişoara, fiind de peste douăzeci şi cinci de ani unul dintre animatorii vieţii culturale şi literare din Banat. Din 1951, este secretar al filialei din Timişoara a Uniunii Scriitorilor.

A debutat în 1937 cu proză în revista Colţ de ţară. *Primul volum,* Cadavrul ambulant *(Editura „Intelect*”, *Bucureşti), îi apare în acelaşi an. Urmează apoi volumele:* Prea târziu *(Editura* „Fruncea”, *1942, Timişoara),* Biruinţa *(E.S.P.L.A., 1953),* Rătăcire *(Editura tineretului, 1955),* Preţul tăcerii *(Editura tineretului, 1957), O* fată din cele multe *(Editura pentru literatură, 1958),* Timişoara *(monografie. Editura tineretului, 1961),* Pagini pentru ochii limpezi *(povestiri pentru copii. Editura tineretului, 1965)*, Aventuri în lumea albastră *(Editura tineretului, 1967),* Privind cinematografic *(Editura Albatros. 1970),* Cerc şi dragoste *(Editura Facla,* Timişoara, 1973).

Prima povestire ştiinţifico-fantastică, Uluitoarea transmigraţie, *îi apare în iunie 1967 (C.P. Şt.F.). Un an mai târziu, publică şi primul său volum de schiţe şi nuvele de*

acest gen, sub acelaşi titlu (Editura tineretului, 1968), urmat de un alt volum de proză scurtă, Misterioasa sirenă *(Editura Albatros, 1972), volum distins cu Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Timişoara.*

De curând, M.Ş. a predat Editurii Albatros manuscrisul romanului Război în al nouălea cer, *care urmează să apară în colecţia „Fantastic-club”.*

Ovidiu ŞURIANU

(n. 28 noiembrie, 1918, Surdeşti, Maramureş).

Urmează liceul la Baia Mare şi Facultatea de medicină veterinară din Bucureşti. După ce obţine doctoratul, funcţionează ca medic veterinar la Sascu Montană (Caraş-Severin), Novaci (Gorj), Lugoj şi, în cele din urmă, la Timişoara, unde se stabileşte definitiv. A colaborat la numeroase ziare şi reviste, ca şi la publicaţii ştiinţifice.

În proză a debutat în 1934, cu un roman foileton Dinastia cezarilor, *publicat în săptămânalul* Înfrăţirea *din Baia Mare. În 1962, i-a apărut prima povestire ştiinţifico-fantastică,* Vrăjitorul *(C.P. Şt. F.). Primul său volum de povestire ştiinţifico-fantastice a apărut sub titlul* Cheia comorilor *(Editura tineretului, 1965), urmat de un al doilea,* Întâlnire cu Hebe *(Editura Albatros, 1972), compus din două nuvele. Unele dintre povestirile sale au fost traduse în lb. germană, maghiară, rusă şi spaniolă (Columbia).*

O.S. este autorul primului volum de benzi desenate cu subiect ştiinţifico-fantastic de la noi, Galbar *(Editura Stadion, 1973).*

El este, de asemenea unul dintre principalii animatori (preşedinte de onoare) ai cenaclului de literatură științifico-fantastică „H. G. Wells” de pe lângă Casa de cultură a studenţilor din Timişoara.

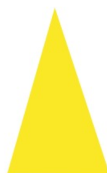
O. Ș. mărturiseşte că scrie literatură științifico-fantastică pentru că acest gen se *potriveşte cel mai bine cu felul său de a gândi şi a simţi, cu înclinaţiile sale care se îndreaptă în egală măsură spre ştiinţă şi spre poezie.*

El lucrează acum la un nou volum pentru colecţia „Fantastic-club” a Editurii Albatros, intitulat Pădurea scorpionilor.

CUPRINS :

Lector: CONSTANDINA PALIGORA
Tehnoredactor: MARIANA PUŞCAŞU
Bun de tipar: 28. VI. 1975. Apărut: 1975.
Comanda nr. 702. Tiraj: 24.500 broşate. Coli de tipar: 17, 5.
Tiparul executat sub comanda nr. 702 la
Întreprinderea Poligrafică „Crişana”,
str. Moscovei nr. 5 „Oradea”.
REPUBLICA SOCIALISTA ROMÂNIA

Fantastic Club

In aceeaşi colecţie
au mai apărut:

Constantin Cubleşan
IARBA CERULUI
(Premiul Uniunii Scriitorilor, 1974)

J. H. Rosny Aine
NAVIGATORII INFINITULUI

Rodica Ojog-Braşoveanu
MINERVA SE DEZLĂNŢUIE

Roy Bradbury
AICI SINT TIGRI

Adrian Rogoz
PREŢUL SECANT AL GENUNII

Vladimir Colin
DINŢII LUI CRONOS

Sub tipar:

Radu Theodoru
ŢARA FĂGĂDUINŢEI